

CAHIER 7
Deontologie

ADVOCATEN CAHIER 7

Deontologie

Tuchtprocedure en tuchtrechtspraak
van de Vlaamse tuchtraden voor
advocaten 2013-2019

Ludo Kools
Merve Köse
Caroline Storme

Edward Janssens
slotbeschouwing

Met dit tweede Cahier over de tuchtspraak van de Vlaamse tuchtraden wordt een overzicht gegeven van de tuchtbeslissingen die de advocatuur aanbelangen.

Ludo Kools
Advocaat
Gewezen bestuurder
Orde van Vlaamse Balies

Merve Köse
Jurist deontologie
Orde van Vlaamse Balies

Caroline Storme
Jurist deontologie
Orde van Vlaamse Balies

Edward Janssens
Ere-advocaat
Gewezen voorzitter
Orde van Vlaamse Balies

Voorwoord

Geachte lezer,

De advocatuur is bij uitstek een gereguleerd beroep. Die regulering is grotendeels gegrondvest op principes die stammen uit de nacht van de tijd en maakt het beroep van advocaat onvervangbaar, in het belang van de advocaat zelf, maar bovenal in het belang van de rechtzoekende en de goede werking van de hoven en rechtbanken. De regelgeving krijgt voortdurende bijsturing en wordt aangevuld wanneer dat wenselijk is: zij is niet alleen opgebouwd uit tradities maar gaat mee met de tijd, zonder de beginselen over boord te gooien.

De regels worden ook afgedwongen en dat gebeurt binnen het kader van de zelfregulering van het beroep, zoals de wet het wil.

Dit tweede Cahier over de tuchtrechtspraak van de Vlaamse tuchtraden geeft een overzicht van de tuchtbeslissingen die uitgesproken zijn in de periode 2013-2019. Het draagt bij aan de transparantie van de tuchtrechtspraak en dient als leidraad en jurisprudentie voor al wie zich inlaat met tucht en, per slot van rekening, voor alle advocaten die hun kennis van de deontologie willen verdiepen.

Om een en ander in perspectief te plaatsen zijn de tuchtuitspraken sinds 2007 overigens terug te vinden op het Privaat Luik:

<https://privaatluik.advocaat.be/infotheek/rechtspraak-en-adviezen/tuchtatabank>.

De bijzondere erkentelijkheid van de raad van bestuur van de Orde van Vlaamse Balies gaat uit naar gewezen stafhouder Ludo Kools, die 14 jaar lang de onvolprezen secretaris van de tuchtraad van beroep was, en naar de juristen van het departement deontologie-tucht, mevrouw Caroline Storme en mevrouw Merve Köse. Zij brachten de tuchtrechtspraak bijeen, hebben ze geordend, geëvalueerd en na selectie opgenomen in dit Cahier. Met zo'n team kan de Orde van Vlaamse Balies rekenen op de sterkst mogelijke autoriteit op het gebied van de recente tuchtrechtspraak inzake het beroep van advocaat. De uitkomst van hun zeer omvangrijke werk vindt u in dit tweede Cahier Tucht van de Orde van Vlaamse Balies.

Dit Cahier zou verder nooit tot stand gekomen zijn zonder de bezieling en aanmoediging van onze voorgangers in de raad van bestuur van de Orde van Vlaamse Balies, stafhouder Edward Janssens (voorzitter 2016-2019) en stafhouder Alex Tallon (bestuurder deontologie 2016-2019). Een speciale dankbetuiging gaat dan ook uit naar hen beiden voor hun inzet en enthousiasme.

Wij hopen dat dit Cahier voor u een nuttig en handig werkinstrument zal zijn.

Jan Meerts
Bestuurder deontologie
Orde van Vlaamse Balies

Peter Callens
Voorzitter
Orde van Vlaamse Balies

Inhoudsopgave

11 Deel 1			
Analyse van de tuchtprocedure en tuchtrechtspraak van de Vlaamse tuchtraden voor advocaten 2013-2019			
12 Administratieve aangelegenheden – ‘zoals in tucht’			
/ Afdeling 1		/ Onderafdeling 1	
Bevoegdheid en sententies van de raden van de Orde	12	Schriftelijke kennisgeving van de opening van het onderzoek	37
/ Onderafdeling 1		/ Onderafdeling 2	
Meester over het tableau en de lijsten	14	Onderzoeker	37
/ Onderafdeling 2		/ Onderafdeling 3	
Onverenigbaarheden	15	Verjaring	39
/ Onderafdeling 3		/ Onderafdeling 4	
Opname op de lijst van de stagiairs	19	De redelijke termijn	41
/ Onderafdeling 4		/ Onderafdeling 5	
Opname op het tableau	21	Het voeren van het onderzoek	43
/ Onderafdeling 5		/ Onderafdeling 6	
Over de rangorde op het tableau	23	Het horen van de advocaat	44
/ Onderafdeling 6		/ Onderafdeling 7	
Wederinschrijving	23	Rechten van verdediging en vermoeden van onschuld	46
/ Onderafdeling 7		/ Onderafdeling 8	
Stagemeester	25	Waarheidsverplichting van de advocaat	49
/ Onderafdeling 8		/ Onderafdeling 9	
Lijsten in het kader van de juridische eerste- en tweedelijnsbijstand	26	Verhoor van de klager, getuigen en derden	51
/ Afdeling 2		/ Onderafdeling 10	
De procedure	28	Afsluiten van het onderzoek	52
/ Onderafdeling 1		/ Onderafdeling 11	
De procedure zoals in tucht	28	Onderzoek en beslissing door de voorzitter van de tuchtraad	53
/ Onderafdeling 2		/ Onderafdeling 12	
Verjaring in zaken zoals in tucht	30	Onderzoek na verwijzing in toepassing van artikel 456, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek	54
/ Onderafdeling 3		/ Onderafdeling 13	
Rechtsmiddelen	30	De stafhouder als partij voor de tuchtraad	56
31 Het tuchtonderzoek		/ Onderafdeling 14	
/ Afdeling 1		Geen eenheid van opzet	56
Initiatief tot het openen van een tuchtonderzoek	31	/ Onderafdeling 15	
/ Afdeling 2		Onderscheid tussen strafrechtelijke inbreuken en deontologische inbreuken	56
De klacht	34	/ Afdeling 4	
/ Afdeling 3		Rechten van de (formele) klager	58
Het eigenlijke onderzoek	37	/ Afdeling 5.	
		Rechten van de advocaat	59
		/ Afdeling 6	
		Overzicht van diverse termijnen	60

63 De tuchtprocedure

/ Afdeling 1 De taal van de rechtspleging	63
/ Afdeling 2 Samenstelling van de tuchtraad en de tuchtraad van beroep	65
/ Onderafdeling 1 Wijze van samenstelling	65
/ Onderafdeling 2 Wraking	65
/ Afdeling 3 De oproeping voor de tuchtraad	68
/ Afdeling 4 De rol van de stafhouder bij de behandeling door de tuchtraad	69
/ Afdeling 5 De rol van de onderzoeker tijdens de procedure voor de tuchtraad	72
/ Afdeling 6 Toelaatbaarheid	74
/ Afdeling 7 De herkwalificatie van de feiten	75
/ Afdeling 8 Het samen behandelen en samenvoegen van meerdere dossiers	75
/ Afdeling 9 Vervolgen van verscheidene advocaten in één dossier	76
/ Afdeling 10 Het “ <i>non bis in idem</i> ”-principe	76
/ Afdeling 11 De behandeling en uitspraak in openbare zitting	78
/ Afdeling 12 De beslissing tot verder onderzoek door de tuchtraad	80
/ Afdeling 13 Kosten	80
/ Afdeling 14 Wraking	82

/ Afdeling 15 Verzet	82
/ Onderafdeling 1 Berekening van de termijn om verzet aan te tekenen	82
/ Onderafdeling 2 Ontheffing van het verval van verzet	83
/ Onderafdeling 3 Tweemaal verstek	84
/ Onderafdeling 4 Behandeling van het verzet	85
/ Onderafdeling 5 Verzet tegen in beroep bij verstek gewezen beslissing	85
/ Onderafdeling 6 Opschortende werking van het verzet	85
/ Afdeling 16 Hoger beroep	86
/ Afdeling 17 Cassatie	87
/ Afdeling 18 De vordering tot herziening	89
91 De inbreuken	
/ Afdeling 1 Het niet beantwoorden van de brieven van de stafhouder	91
/ Afdeling 2 Leugenachtige verklaringen aan de stafhouder	92
/ Afdeling 3 Het niet (tijdig) opvolgen van instructies van de stafhouder	93
/ Afdeling 4 Permanente vorming	98
/ Afdeling 5 Niet naleving van de stageverplichtingen	107
/ Afdeling 6 Het schenden van het beroepsgeheim	112

/ Afdeling 7 Het gebrek aan onafhankelijkheid - het behartigen van tegenstrijdige belangen	113	/ Afdeling 26 Ontwrichting van het kantoor	156
/ Afdeling 8 Zichzelf of familieleden verdedigen	115	/ Afdeling 27 Diligent handelen	156
/ Afdeling 9 Optreden als advocaat tijdens een schorsing	115	/ Afdeling 28 De cliënt informeren	157
/ Afdeling 10 Detachering	118	/ Afdeling 29 Optreden zonder duidelijke instructies	159
/ Afdeling 11 Beroepsmatige samenwerking met niet-advocaten	119	/ Afdeling 30 De advocaat en de media	159
/ Afdeling 12 Het respect ten aanzien van de magistratuur	120	/ Afdeling 31 Publiciteit	166
/ Afdeling 13 De uitoefening van een gerechtelijk mandaat	123	/ Afdeling 32 Inbreuken op de strafwet	167
/ Afdeling 14 Het niet beschikken over een advocatenkaart	124	171 De sancties	
/ Afdeling 15 Het gebrek aan confraterniteit	124	/ Afdeling 1 Schorsing	172
/ Afdeling 16 Het niet (tijdig) overmaken van een dossier aan de opvolger	130	/ Afdeling 2 Schrapping	173
/ Afdeling 17 Vertrouwelijkheid van de briefwisseling	131	/ Afdeling 3 Mogelijke bijkomende sancties of gevolgen gekoppeld aan de basissancties	175
/ Afdeling 18 Afwerving van cliënteel	131	/ Afdeling 4 Modaliteiten en voorwaarden gekoppeld aan de basissancties	177
/ Afdeling 19 Samenwerking met een geschrapte advocaat	133	/ Afdeling 5 Gevolgen van schrapping en schorsing voor EU-advocaten	178
/ Afdeling 20 Aanvragen van pro-Deopunten en betalingen in BJB-zaken	133	/ Afdeling 6 Eerherstel	179
/ Afdeling 21 Derdengelden	136	/ Afdeling 7 Uitwissing van de lichtere straffen	180
/ Afdeling 22 Witwaspraktijken	146	/ Afdeling 8 Tuchtprocedure versus andere procedures	180
/ Afdeling 23 Erelonen	147	/ Afdeling 9 Herroeping van het uitstel	181
/ Afdeling 24 Ontvangen van contante betaling zonder geldig ontvangstbewijs – fiscale en sociale fraude	151	/ Afdeling 10 Herziening van de uitspraak	181
/ Afdeling 25 Schulden	151	182 Bewarende maatregelen	

187 Deel 2	/ Afdeling 6	
Enkele cijfers	Publicatie	202
188 Aantal uitspraken	/ Afdeling 7	
	Rechtsmiddelen	202
188 Opgelegde sancties	/ Afdeling 8	
	Betekening	203
190 De tuchtinbreuken becijferd (2013-2019)	/ Afdeling 9	
	Herziening	203
193 Deel 3	/ Afdeling 10	
College van Toezicht	Insolvabiliteit	204
194 Ontstaansgeschiedenis	/ Afdeling 11	
	Melding van een tuchtprocedure	204
194 Taken en bevoegdheden van het College van Toezicht		
/ Afdeling 1		
Toezien op het tuchtbeleid		194
/ Afdeling 2		
Geen beroepsinstantie		195
/ Afdeling 3		
Harmonisatie van het tuchtbeleid		195
195 Samenstelling		
196 Deel 4		
Ombudsdienst		
199 Deel 5		
Voorstel tot hervorming van de tuchtwet		
200 Inleiding		
200 Voorstellen tot wijzigingen		
/ Afdeling 1		
Injunctierecht van de stafhouder		200
/ Afdeling 2		
Praktische maatregelen		201
/ Afdeling 3		
Tuchtklacht en tuchtonderzoek		201
/ Afdeling 4		
Tuchtprocedure		201
/ Afdeling 5		
Tuchtsancties		202
205 Slotbeschouwing		
210 Praktische informatie		
211 Bijlagen		

Deel 1

Analyse van de
tuchtprocedure en
tuchtrechtspraak van de
Vlaamse tuchtraden voor
advocaten 2013-2019

/ 1

Administratieve aangelegenheden – ‘zoals in tucht’

/ AFDELING 1

Bevoegdheid en sententies van de raden van de Orde

1. De raden van de Orde zijn, sinds de inwerkingtreding van de wet van 21 juni 2006¹, geen tuchtoverheden meer. Zij behouden evenwel nog enkele (administratieve) bevoegdheden die ‘zoals in tucht’ worden behandeld.

Het grote verschil met de (eigenlijke) tuchtprocedures is dat deze beslissingen van de raden van de Orde die ‘zoals in tucht’ worden genomen, er niet toe strekken om (tucht) sancties op te leggen. Deze procedure ‘zoals in tucht’ heeft dus geen repressief karakter. Wel strekt deze procedure ertoe om bepaalde noodzakelijke beslissingen of maatregelen te nemen.

De procedure ‘zoals in tucht’ heeft geen repressief karakter.

2. De Codex Deontologie voor Advocaten (hierna: de Codex)² bepaalt in artikel 196 de gevallen waarin de raad van de Orde de procedure zoals in tucht moet volgen. Meer in het bijzonder betreft het de gevallen waarin de stafhouder of de raad van de Orde heeft vastgesteld dat er redenen kunnen zijn:

1. om een persoon de inschrijving of herinschrijving op het tableau, op de lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie of op de lijst van de stagiairs, met toepassing van de artikelen 432 of 472, §1 van het Gerechtelijk Wetboek, te weigeren (§1);
2. om een advocaat, die daarom niet zelf heeft verzocht, met toepassing van de artikelen 432, 435, laatste lid of 437 van het Gerechtelijk Wetboek weg te laten van het tableau, van de lijst van advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de lijst van stagiairs (§2);
3. om een advocaat, die daarom heeft verzocht, niet op te nemen op de lijst met advocaten die prestaties wensen te richten in het kader van de juridische eerste-lijnsbijstand zoals bedoeld in artikel 508/5, §1 van het Gerechtelijk Wetboek (§3);

1 Wet 21 juni 2006 tot wijziging van een aantal bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de balie en de tuchtprocedure voor haar leden, BS 20 juli 2006 (ed.2).

2 Codex Deontologie voor Advocaten (BS 30 september 2014), van kracht vanaf 1 januari 2015.

4. om een advocaat overeenkomstig artikel 508/5, §4 van het Gerechtelijk Wetboek van de lijst met advocaten die prestaties wensen te verrichten in het kader van de juridische eerstelijnsbijstand, te schrappen (§4);
5. om een advocaat, die daarom heeft verzocht, niet op te nemen op de lijst van advocaten die prestaties wensen te verrichten in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand zoals bedoeld in artikel 508/7, §1 van het Gerechtelijk Wetboek (§5);
6. om een advocaat overeenkomstig artikel 508/8 van het Gerechtelijk Wetboek van de lijst met advocaten die prestaties wensen te verrichten in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand, te schrappen (§6).

Volgens de huidige artikelen 30ter en 30^{quinquies} van de Codex moet de procedure zoals in tucht eveneens worden gevolgd wanneer de raad van de Orde een advocaat weigert op te nemen op de lijst van stagemeesters (artikel 30ter), respectievelijk weglaat van die lijst (artikel 30^{quinquies}).³

Het nieuwe stagereglement⁴, zoals goedgekeurd door de algemene vergadering van de OVB van 3 juli 2020, bepaalt dat de procedure zoals in tucht tevens moet worden gevolgd in geval van:

- › (negatieve) beslissingen door de raad van de Orde over een schorsing of onderbreking van de stage (nieuw artikel 27, 2^e lid Codex)⁵;
- › gebrek aan een tijdig overgemaakt verzoek tot verlenging van de schorsing of onderbreking van de stage (nieuw artikel 27, 10^e lid Codex)⁶;
- › verzoeken tot heropname op de lijst van stagiairs na een onderbreking (nieuw artikel 27, 12^e lid Codex)⁷;
- › negatief advies van de stagecommissie of indien de raad van de Orde *prima facie* van oordeel zou zijn dat een negatieve beslissing zou kunnen worden genomen

3 Deze bepalingen werden goedgekeurd door de algemene vergadering van de OVB op 3 juli 2020, BS 31 augustus 2020, en traden in werking op 30 november 2020.

4 BS 31 augustus 2020. Inwerkingtreding op 30 november 2020

5 Het nieuwe artikel 27, 2e lid van de Codex luidt als volgt:
“Op initiatief van de advocaat-stagiair kan de stage worden geschorst of onderbroken, tenzij de raad van de Orde dat op gemotiveerde wijze weigert, na advies van de stagecommissie. Bij negatief advies van de stagecommissie of indien de raad van de Orde *prima facie* van oordeel zou zijn dat een negatieve beslissing zou kunnen genomen worden, wordt de advocaat-stagiair gehoord en wordt de procedure voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht. De schorsing van de stageverplichtingen is de tijdelijke ontheffing van de verplichtingen van de stage. De onderbreking is de tijdelijke weglating van de lijst van de advocaten-stagiairs. (...)”
Voormelde wijziging van het stagereglement werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 31 augustus 2020 en treedt in werking op 30 november 2020.

6 Het nieuwe artikel 27, 10e lid van de Codex luidt als volgt:
“Bij gebreke aan een tijdig overgemaakt verzoek tot verlenging van de schorsing roept de stafhouder de advocaat-stagiair op voor de raad van de Orde om te worden gehoord over het al dan niet behouden blijven op de lijst van advocaten-stagiairs. De procedure wordt voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht.
Bij gebreke aan een tijdig overgemaakt verzoek tot verlenging van de onderbreking roept de stafhouder de advocaat-stagiair op voor de raad van de Orde om te worden gehoord over het definitief weglaten van de lijst van advocaten-stagiairs. De procedure wordt voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht.”

7 Het nieuwe artikel 27, 12e lid van de Codex luidt als volgt:
“De advocaat-stagiair die zijn stage wil hervatten na een onderbreking legt zijn verzoek daartoe samen met een nieuwe stageovereenkomst neer op het secretariaat van de Orde.
De stagecommissie geeft daarover advies aan de raad van de Orde en maakt kopie van dat advies over aan de advocaat-stagiair en de stagemeester. De raad van de Orde gaat al dan niet tot heropname op de lijst over.
Bij negatief advies van de stagecommissie of indien de raad van de Orde *prima facie* van oordeel zou zijn dat een negatieve beslissing zou kunnen genomen worden, wordt de advocaat-stagiair of de kandidaat-advocaat-stagiair gehoord en wordt de procedure voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht.”

in verband met de doelstellingen die al dan niet werden behaald in het kader van de gelijkgestelde stage (nieuw artikel 28.3, 2^e lid Codex)⁸;

- › een negatieve beoordeling door de raad van de Orde over het verloop en het resultaat van de stage, die eventueel leidt tot een verlenging van de stage overeenkomstig artikel 435 Ger.W. of tot een weigering tot opname op het tableau en weglating van de advocaat-stagiair van de lijst van advocaten-stagiairs (nieuw artikel 29, 6^e lid Codex)⁹.

/ ONDERAFDELING 1

Meester over het tableau en de lijsten

3. Artikel 432 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de raad van de Orde meester is over het tableau en de lijsten.

4. De raad van de Orde kan de toegang tot het beroep weigeren wegens onder meer het strafrechtelijk verleden van de aanvrager.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens overwoog in zijn arrest van 27 juni 2017 in dit verband het volgende:

“De weigering tot inschrijving als advocaat-stagiair bij de beroepsorde van advocaten schendt het recht op privéleven (art. 8 EVRM) niet, wanneer deze weigering “noodzakelijk is voor de democratische samenleving”. Dergelijke inmenging is gerechtvaardigd nu de aanvrager tot inschrijving geen blijk geeft van een hoge morele integriteit (“high moral character”), gelet op de aard van het strafrechtelijk verleden van de aanvrager, m.n. het plegen van misdrijven zoals omkoping en het fysiek en seksueel onder druk zetten van personen in zijn eerdere functie als politie-inspecteur.

De relatie tussen een advocaat en diens beroepsorde is gebaseerd op wederzijds respect en bereidheid tot ondersteuning. Het is niet kennelijk onredelijk om het bewust achterhouden van alle relevante informatie aangaande een strafrechtelijk verleden bij de aanvang tot inschrijving in de beroepsorde van advocaten, gelijk te stellen aan een

8 Het nieuwe artikel 28.3, van de Codex luidt als volgt:
“In alle andere gevallen neemt de gelijkgestelde stage de vorm aan van een onderbreking. De advocaat-stagiair richt een gemotiveerd verzoek aan de stafhouder, met kopie aan de stagemeeester, om de gelijkgestelde stage aan te vatten. De raad van de Orde oordeelt over het verzoek, daarin geadviseerd door de stagecommissie, en houdt daarbij waar nodig rekening met de door de Orde van Vlaamse Balies afgesloten akkoorden.
Op het einde van die gelijkgestelde stage gaat de stagecommissie op basis van het verslag over die stage van de advocaat-stagiair en van de stagemeeester die die gelijkgestelde stage heeft begeleid, na of de doelstellingen voor de gelijkgestelde stage zoals vooropgesteld in het akkoord gesloten met de beroepsorganisatie van het ander juridisch beroep zijn behaald. De stagecommissie formuleert daarover een advies aan de raad van de Orde waarvan zij kopie overmaakt aan de advocaat-stagiair en de stagemeeester. Bij negatief advies van de stagecommissie of indien de raad van de Orde prima facie van oordeel zou zijn dat een negatieve beslissing zou kunnen genomen worden, wordt de advocaat-stagiair gehoord en wordt de procedure voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht.
Die beslist over de effectieve gelijkstelling. Indien de gelijkstelling door de raad van de Orde niet wordt aanvaard, verlengt de raad van de Orde de stage met de duur van de gelijkgestelde stage.”

9 Het nieuwe artikel 29, 6e lid van de Codex luidt als volgt:
“Wanneer de raad van de Orde het verloop en het resultaat van de stage negatief beoordeelt, kan hij de stage verlengen overeenkomstig artikel 435 Ger.W., of de opname op het tableau weigeren en de advocaat-stagiair weglaten van de lijst van advocaten-stagiairs.
In beide gevallen roept de raad van de Orde de stagiair en zijn stagemeeester op om gehoord te worden. De procedure wordt voor de raad van de Orde gevoerd zoals in tucht.”

schending van de beroepsethiek en eerlijkheid en bijgevolg te aanzien als een gebrek aan hoge morele integriteit (“high moral character”).”¹⁰

De weigering tot opname op het tableau of op de lijsten vormt op zich geen tuchtsanctie. Dit bevestigde het Hof van Cassatie in zijn arrest van 24 oktober 2014:

“Uit deze bepalingen [art. 420.1. eerste lid, art. 432, art. 435, eerste lid, derde en vierde lid, art. 437, tweede lid Ger. W.] volgt dat de weglating van de lijst van de stagiairs in beginsel geen sanctie is, maar een loutere administratieve maatregel. Dit sluit niet uit dat afhankelijk van de concrete omstandigheden deze maatregel een vermomde tuchtsanctie kan uitmaken. In zoverre het middel ervan uitgaat dat de weglating van de lijst van de stagiairs steeds een sanctie uitmaakt faalt het naar recht.”¹¹

De weigering tot opname op het tableau of op de lijsten is in beginsel geen tuchtsanctie, maar een loutere administratieve maatregel.

/ ONDERAFDELING 2

Onverenigbaarheden

5. Artikel 437 van het Gerechtelijk wetboek bepaalt met welke beroepen, ambten of activiteiten het beroep van advocaat onverenigbaar is. Deze materie wordt verder geregeld in afdeling I.2.5. ‘Onverenigbaarheden’ van de Codex.¹²

In de besproken periode werd in dit verband onder meer als volgt geoordeeld:

De tuchtraad van beroep bevestigde de beslissing van een raad van de Orde die geoordeeld had dat het beroep van advocaat onverenigbaar is met de functie van waarnemend directeur van een school. De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“Art. 437 Ger. W. voorziet als regel dat alle bezoldigde betrekkingen of werkzaamheden, openbare of particuliere, onverenigbaar zijn (met het beroep van advocaat), de uitzondering daarop is er voor die betrekkingen die de onafhankelijkheid van de advocaat of de waardigheid van de balie niet in gevaar brengen. De tuchtraad van beroep is van mening dat het advocatenberoep een hoofdberoep is en dient te blijven. De toelaatbare uitzonderingen inzake functies in het onderwijs met een lesopdracht in juridische vakken of academische opdrachten zijn niet te vergelijken met de functie van een dagelijks administratief bestuur van een secundaire school met 70 personeelsleden en ongeveer 384 leerlingen. Waar een juridische les- of academische opdracht goed te onderscheiden is, is de functie van directeur gelijk te stellen met tal van leidinggevende en of uitvoerende bezoldigde beroepen zowel in de private als de publieke sector. (...) De directeur is niet onafhankelijk maar staat onder gezag, leiding en toezicht van de geëigende onderwijsorganen – en onderwijsoverheid. Bovendien oefent hij een functie van dagelijks bestuur uit, waarvoor hij rekening en verantwoording is verschuldigd en wordt hij bezoldigd. (...) Dat op bepaalde ogenblikken, bepaalde raden van de Orde van Advocaten in andere casussen over vermoedelijk tijdsintensieve beroepen of functies anders zouden hebben geoordeeld, doet niets terzake nu art. 437 Ger. W. voorziet in een appreciatiebevoegdheid van de raad van de Orde en door de tuchtraad van beroep elk geval op zich moet worden beoordeeld.”

¹⁰ EHRM 27 juni 2017, nr. 50446/09, Jankauskas/Litouwen.

¹¹ Cass. 24 oktober 2014, nr. D. 13.0024 N. De voorziening tegen de beslissing van de tuchtraad van beroep, TB-0074-2013, d.d. 8 oktober 2013, op verzet gewezen, na de beslissing d.d. 11 juni 2013 werd afgewezen.

¹² Deze bepaling werd door de algemene vergadering gewijzigd op 19 december 2018, BS 9 januari 2019, inwerkingtreding 9 april 2019.

In deze zaak wees de tuchtraad van beroep het verzoek van de advocaat af om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof. Volgens de advocaat diende de volgende vraag te worden gesteld:

“Schendt art. 473 Ger. W. dat bepaalt dat de ambtshalve weglating van het tableau of de lijst van stagiairs wordt uitgesproken door de raad van de Orde, volgens de rechtspleging in tuchtzaken, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Doordat een advocaat, die door de stafhouder voor de raad van de Orde wordt gedagvaard in weglating van het tableau omwille van een onverenigbaarheid in de zin van art. 437 Ger. W. van het beroep van advocaat met een ander door de betrokken advocaat uitgeoefend beroep, betrekking of werkzaamheid ipso facto ook een inbreuk vormt op de deontologische beginselen van de onafhankelijkheid van de advocaat en/of de waardigheid van de balie, niet dezelfde waarborgen geniet inzake beoordeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechter zoals vastgesteld in art. 6.1EVRM en voorzien in de art. 456 e.v. Ger. W., als de advocaat voor wie de stafhouder meent dat er aanleiding bestaat om hem tuchtrechtelijk te vervolgen wegens een mogelijke schending van de deontologische beginselen waaraan de advocaat onderworpen is, zoals de onafhankelijkheid van de advocaat en/of de waardigheid van de balie, die hem zou beletten het advocatenberoep met een ander beroep te combineren, en die inhouden dat de advocaat wordt opgeroepen voor een volgens art. 456 e.v. Ger. W. ingerichte tuchtraad.”

De tuchtraad van beroep antwoordde hierop:

“Er dient te worden vastgesteld dat de wetgever geoordeeld heeft dat de raad van de Orde “meester” is over het tableau (art. 432 Ger. W.) en over de lijst van stagiairs en bij onverenigbaarheid van het beroep van advocaat overeenkomstig art. 437 Ger. W. de weglating van het tableau kan uitspreken.”

Gelet op deze wettelijke basis dient dan ook te worden vastgesteld dat de raad van de Orde (...) de procedure wel degelijk kon voeren.

De tuchtraad in beroep kan zich niet aansluiten bij het standpunt van mr. X dat een procedure als deze, uit haar aard, steeds als een (verkapte) tuchtzaak is aan te merken.

(..)

De rechtspleging zoals in tucht wordt expliciet geregeld bij het OVB-reglement van 21.11.2007¹³ waarbij alle waarborgen om te komen tot een eerlijk proces zijn voorzien. Er is geen gevaar voor schijn van partijdigheid of gebrek aan afstand tussen de advocaat die het voorwerp is van de procedure tot weglating zoals in tucht. Het eerlijk proces wordt onder meer gegarandeerd door het aantal leden dat deelneemt aan de zittingen en de beraadslaging, het hoorrecht, het tegensprekelijk debat, voorziene tijdspanne om de zaak te kunnen behandelen.

Voorts is er voorzien in een beroepsprocedure die de zaak integraal opnieuw behandelt en waarin de samenstelling van het rechtscollege en procedure gelijk is aan deze van een tuchtzaak, procedure waarvan mr. X zelf stelt dat ze de nodige waarborgen biedt.

13 Thans deel VI van de Codex Deontologie.

Doordat er geen verschillende behandeling van vergelijkbare categorieën van personen voorligt, nu iemand die het voorwerp uitmaakt van een tuchtprocedure overeenkomstig art. 456 e.v. Ger.W. niet is gelijkgesteld of zich niet in dezelfde toestand bevindt als iemand die het voorwerp uitmaakt van een procedure overeenkomstig art. 432 Ger.W. en 437 Ger.W., bestaat er geen reden om een prejudiciële vraag te stellen.

De geïndiceerde bepaling schendt klaarblijkelijk niet de regels en bepalingen waaraan het Grondwettelijk Hof kan toetsen.

De tuchtraad van beroep is, in weerwil van wat mr. X voorhoudt, overeenkomstig art. 26 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof, niet verplicht de opgeworpen prejudiciële vraag te stellen (Zie P. Popelier, *Procederen voor het Grondwettelijk Hof, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2008, p. 234 e.v.*).¹⁴

De tuchtraad van beroep bevestigde de beslissing van een raad van de Orde waarbij geoordeeld werd dat het beroep van advocaat onverenigbaar is met een tewerkstelling, opgelegd door het OCMW. De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“Art. 437 lid 4 Ger.W. voorziet in de regel in een onverenigbaarheid met alle bezoldigde betrekkingen of werkzaamheden, openbare of particuliere, tenzij ze noch de onafhankelijkheid van de advocaat, noch de waardigheid van de balie in gevaar brengen.

Het feit dat mr. X als bediende volkomen onder gezag, leiding en toezicht werkt voor zijn werkgever, dat de tewerkstelling bovendien gedwongen is in het kader van art. 60 §7 van de organieke wet op OCMW's, dat een OCMW regelmatig betrokken is in tal van rechtszaken en in tal van zaken contacten onderhoudt met advocaten en andere actoren van justitie, maakt dat mr. X onmogelijk als onafhankelijk van zijn werkgever kan worden beschouwd.

Bovendien is mr. X bijzonder kwetsbaar en afhankelijk door zijn zeer zwakke financiële positie.

De tuchtraad van beroep is van mening dat het advocatenberoep een hoofdberoep is en dient te blijven.

De beroepsuitoefening van een advocaat in het algemeen, en in het bijzonder wanneer deze alleen kantoor houdt, is – alleen al qua tijdsbesteding – onverenigbaar met dat van een voltijdse of bijna voltijdse betrekking in dienstverband.

De tewerkstelling vanuit het statuut waarin mr. X leefloon genoot, (doch slechts in die mate dat eens hij voldoet aan de voorwaarden om volledige sociale uitkeringen te genieten de tewerkstelling stopt en hij dan wordt doorverwezen als uitkeringsgerechtigde), brengt gelet op het achterliggend statuut van leefloongerechtigde en door het gedwongen karakter van de tewerkstelling, de waardigheid van de balie onmiskenbaar in het gedrang.¹⁵

Nog in verband met een tewerkstelling bij het OCMW besliste een raad van de Orde dat het beroep van advocaat onverenigbaar is met de functie van OCMW-bediende. De betrokkene werd niet toegelaten tot de lijst van de stagiairs.¹⁶ In een andere beslissing van een raad

14 Tuchtraad van beroep 14 mei 2013, TB-0070-2012.

15 Tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0134-2015.

16 Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 2 december 2013, dossiernummer 8bis (onuitgegeven).

van de Orde werd evenmin toegelaten dat een advocaat ingeschreven werd op de lijst van de stagiairs, terwijl hij in dienst bleef als ambtenaar bij het OCMW, ondanks het feit dat hij loopbaanonderbreking zou nemen.¹⁷

Een advocaat verzocht om de activiteit van sjamanistisch energetisch coach te kunnen combineren met het beroep van advocaat via een zelfstandige eenmanszaak met afzonderlijke KBO-nummers. Hij was van oordeel deze activiteit perfect te kunnen integreren in zijn praktijk als advocaat, *“nu beide beroepen de waarheidsvinding nastreven en door vertrouwelijkheid zijn gebonden.”* Een raad van de Orde wees dit verzoek af en overwoog daarbij:

“De advocaat streeft echter geen waarheidsvinding na. De taak van een advocaat is de rechtspositie van zijn cliënt bepalen, hem daarover te adviseren en hem bij te staan als raadsman bij een geschil.

Bovendien is sjamanistisch energetisch coaching uitoefenen binnen het beroep van advocaat van aard de kernwaarden van de advocatuur, zoals de onafhankelijkheid en de partijdigheid van de advocaat alsook de waardigheid van de balie in gevaar te brengen.

De vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim van de advocaat zijn deontologisch en wettelijk verankerd, dat van de sjamanistische coach niet. Het beroep van sjamanistisch energetisch coach is geen erkende opleiding of beroepstitel, en er is dus ook geen duidelijke, laat staan wettelijke omschrijving van wat de uitoefening ervan inhoudt.”¹⁸

Een raad van de Orde weigerde de opname van een advocaat op het tableau. De advocaat had gevraagd om het beroep van advocaat te kunnen combineren met dit van fiscaal en juridisch adviseur (*“tax and legal advisor”*). De raad van de Orde overwoog daarbij dat de advocaat niet aantoonde dat de functie van bediende geen gevaar inhield, noch voor zijn onafhankelijkheid, noch voor de waardigheid voor de balie. De raad van de Orde overwoog daarbij:

“Het enkele feit naast het beroep van advocaat een betrekking te hebben in ondergeschikt verband, moet volgens de opstellers van het Gerechtelijk Wetboek normalerwijze leiden tot het besluit dat de bewuste functie onverenigbaar is met het beroep van advocaat (Ch. Van Reepinghen, Rapport sur la réforme judiciaire, Brussel, Belgisch Staatsblad, 1964, p. 190). Deze zeer strenge opvatting wordt weliswaar genuanceerd. Het loutere feit dat enige functie in ondergeschikt verband wordt uitgeoefend wordt niet meer aanzien als een reden van onverenigbaarheid, maar niettemin mag een advocaat de taken die eigen zijn aan zijn beroep *sensu lato* niet in ondergeschikt verband uitvoeren (A. Braun, F. Moreau, La profession d’avocat, Brussel, Bruylant, 1985, 38, nr. 103).

Het beroep van advocaat is onderworpen aan een specifieke en bindende plichtenleer die is ingesteld in het algemeen belang. Opdat deze plichtenleer het doel zou bereiken waarvoor hij is ingesteld, is het essentieel dat hij toepassing vindt op alle professionele activiteiten van de advocaat. De advocaat moet dus in alle activiteiten die eigen zijn aan zijn beroep, onderworpen zijn aan de plichtenleer van de balie.

De advocaat is in alle activiteiten die eigen zijn aan zijn beroep onderworpen aan de plichtenleer van de balie.

17 Sententie raad van de Orde van balie Brugge zetelend zoals in tucht, 28 juli december 2015, dossiernummer 8bis (onuitgegeven).

18 Sententie raad van de Orde van balie Antwerpen zetelend zoals in tucht, 26 oktober 2015, geen dossiernummer (onuitgegeven).

Het geven van fiscaal en juridisch advies hoort zonder enige twijfel tot de typische professionele activiteiten van de advocaat. De advocaat kan deze activiteiten bijgevolg niet uitoefenen zonder onderworpen te zijn aan zijn beroepsregels. De uitoefening van eenzelfde activiteit onder twee statuten die op het vlak van de beroepsregels zeer uiteenlopend zijn, o.m. op het vlak van het beroepsgeheim, kan verwarring stichten.

In de regel wordt op die gronden het beroep van juridisch adviseur in ondergeschikt verband onverenigbaar geacht met het beroep van advocaat (zie o.m. art. 2 van de Code de déontologie de l'avocat, B.S., 17 januari 2013, en P. Lambert, Règles et usages de la profession d'avocat du barreau de Bruxelles, Brussel, Bruylant, 1998, 72).

De advocaat kan bijgevolg zijn beroep niet combineren met de functie van juridisch en fiscaal adviseur voor een beursvennootschap en vermogensbeheerder.”¹⁹

/ ONDERAFDELING 3

Opname op de lijst van de stagiairs

6. In verband met de opname/weglating van de lijst van de stagiairs kan verwezen worden naar de volgende uitspraken.

Het Hof van Cassatie verwierp in zijn arrest van 26 juni 2014 de voorziening die de balie van Brussel had ingesteld tegen de beslissing van de tuchtraad van beroep van 14 mei 2013.²⁰ De raad van de Orde had de opname op de lijst van de stagiairs geweigerd.

Het Hof van Cassatie oordeelde:

“[De artikelen 428, 432, 432bis, 435, 495 en 473 Ger. W.] geven de raad van de Orde een appreciatiebevoegdheid m.b.t. de inschrijving op de lijst van de stagiairs, waardoor de raad van de Orde de inschrijving kan weigeren op grond van de niet-naleving van de voorwaarden inzake diploma, nationaliteit of eedaflegging vermeld in art. 428 Ger. W., op grond van het bestaan van een onverenigbaarheid in hoofde van de aanvrager, of op grond van zijn onwaardigheid of onbekwaamheid om het beroep van advocaat uit te oefenen. De raad van de Orde kan evenwel een aanvraag tot inschrijving op de lijst van de stagiairs niet weigeren op grond van redenen die verband houden met de wijze waarop de verzoeker voornemens is de nakoming van de stageverplichtingen in de toekomst te organiseren.”²¹

De tuchtraad van beroep had geoordeeld dat wanneer de kandidaat-stagiair aangegeven had in Nederland een academische carrière aan te houden, dit geen reden kon vormen om hem niet toe te laten tot de lijst van de stagiairs: “*De inschrijving staat derhalve los van de latere controle en beoordeling of de stagiair zich daadwerkelijk van de stageverplichtingen heeft gekweten.*”

Een raad van de Orde wees de vraag tot inschrijving op de lijst van de stagiairs af. De betrokkene hield in Florida (Verenigde Staten) kantoor als “satellietkantoor” van het hoofdkantoor, gevestigd in New Hampshire. Hij wenste ook advocaat te zijn in België om zijn

19 Sententie raad van de Orde van balie Antwerpen zetelend zoals in tucht, 28 juni 2013, geen dossiernummer (onuitgegeven).

20 Tuchtraad van beroep, 14 mei 2013, TB-0070-2012.

21 Cass. 26 juni 2014, AR. D. 13.0012 N.

cliënteel beter te kunnen vertegenwoordigen. De raad van de Orde wees het verzoek af: stagiairs kunnen geen tweede kantoor houden buiten het arrondissement.²²

Een raad van de Orde liet de betrokkene toe tot de lijst van de stagiairs mits de stageverplichtingen stipt nageleefd zouden worden en een evaluatie gemaakt zou worden op het einde van zijn stage. De betrokkene studeerde af als burgerlijk ingenieur bouwkunde, waarna hij de rechtenstudies volbracht. Hij heeft een lesopdracht aan de universiteit. Dit is een fulltime betrekking. Hij neemt het vak bouwrecht voor zijn rekening. Hij wil stage lopen op een kantoor dat gespecialiseerd is in bouwzaken. De raad van de Orde stelde zich vragen in verband met zijn beschikbaarheid, in het bijzonder wat het nakomen van zijn stageverplichtingen betrof. De betrokkene argumenteerde alles te kunnen inpassen in zijn werkschema.²³

Een raad van de Orde had beslist de betrokkene weg te laten van de lijst van de stagiairs aangezien hij niet geslaagd was voor zijn BUBA-examens. Hij nam aan twee zittijden deel. De OVB had beslist dat hij niet mocht deelnemen aan een derde zittijd. De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing.²⁴

In een ander geval werd anders geoordeeld door de raad van de Orde die de kandidaat-stagiair wel opnam op de lijst van de stagiairs ondanks het feit dat hij aanvankelijk ingeschreven was aan de balie te X. Hij legde in twee zittijden de BUBA-examens af. Hij was niet geslaagd. De commissie beroepsopleiding van de OVB – ondanks het positief advies van de stafhouder – stond geen derde zittijd toe. Nadien schreef de betrokkene zich in aan de balie te Y. Opnieuw slaagde hij niet, in twee zittijden, in alle BUBA-examens. Opnieuw liet de commissie beroepsopleiding van de OVB – ondanks, opnieuw, positief advies van de stagecommissie – geen derde zittijd toe. Gelet op zijn persoonlijke situatie enerzijds en zijn bijzondere toewijding in de door hem behandelde (pro-Deo) dossiers anderzijds liet de raad van de Orde toch toe dat hij ingeschreven werd op de lijst van de stagiairs.²⁵

Een raad van de Orde had de betrokkene weggelaten van de lijst van de stagiairs. De betrokkene had sedert bijna een jaar geen stagemeeester meer. Hij beschikte evenmin over een kantooradres. De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing.²⁶

In dezelfde zin oordeelde de tuchtraad van beroep op 17 november 2015.²⁷ De tuchtraad van beroep bevestigde de beslissing van een raad van de Orde waarbij de betrokkene weggelaten was van de lijst van de stagiairs.

De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“Het hebben van een stagemeeester raakt de essentie van de stage en de stageverplichtingen. X voldoet sedert lang niet meer aan deze voorwaarden. De miskening van deze fundamentele plicht is van structurele aard geworden. X dient dan ook te worden weggelaten van de lijst van de stagiairs.

22 Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 4 november 2013, dossiernummer 6bis (onuitgegeven).

23 Sententie raad van de Orde van balie Kortrijk zetelend zoals in tucht, 18 juni 2015, geen dossiernummer (onuitgegeven).

24 Sententie raad van de Orde van balie Dendermonde zetelend zoals in tucht, 20 januari 2017, dossiernummer DEN/15-16/0484/ZT (onuitgegeven); tuchtraad van beroep 11 juli 2017, TB-0177-2017.

25 Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 4 februari 2019, dossiernummer 12bis (onuitgegeven).

26 Tuchtraad van beroep 11 juni 2013, TB-0074-2013.

27 Tuchtraad van beroep 17 november 2015, TB-0143-2015.

(...)

De in ondergeschikte orde aan de tuchtraad van beroep gerichte verzoeken om te bepalen hoelang hij nog stage dient te lopen, en voor recht te zeggen dat de stafhouder zijn stagemeeester dient te zijn, dienen niet te worden beantwoord, nu geantwoord werd op het verzoek van X dat hij in hoofdorde heeft geformuleerd.

Het niet hebben van een stagemeeester in zijnen hoofde is volgens de tuchtraad van beroep op zich een voldoende reden om hem weg te laten van de lijst van de stagiairs. De beslissing over het al dan niet beschikken over een kantoor is verder zonder belang.

Ten overvloede wijst de tuchtraad van beroep erop dat uit het dossier, o.m. aan de hand van het onderzoek ter plaatse, blijkt dat X geen kantoor houdt op het door hem aangegeven adres.

Het feit dat in conclusie het tegendeel wordt beweerd, het voorleggen van een niet gedateerde foto van een brievenbus met een eenvoudig niet duurzaam bevestigd plakbriefje, en de formele vestiging als advocaat op het opgegeven adres door opgave ervan aan bepaalde instanties (zoals de KBO) maken niet aannemelijk dat X op dit adres effectief een advocatenkantoor heeft gevestigd.

Een loutere administratieve vestiging of een postbusadres zonder achterliggend werkbaar en toegankelijk kantoor volstaat niet.²⁸

Een raad van de Orde liet een stagiair weg van de lijst omdat hij in een periode van 41 maanden gedurende 11 maanden zonder stagemeeester was.²⁹

/ ONDERAFDELING 4

Opname op het tableau

7. In verband met de opname op het tableau werd in de besproken periode onder meer als volgt geoordeeld.

Een raad van de Orde bevestigde dat een betrokkene eerst weggelaten kon worden van de EU-lijst en voldeed aan alle voorwaarden om de eed af te leggen en ingeschreven te worden op het tableau onder de opschortende voorwaarde van het afleggen van de eed.

De raad van de Orde overwoog in dit verband in een bijzonder gedetailleerde en gemotiveerde beslissing:

“De tekst van art. 477nonies Ger. W. en art. 10 van de Vestigingsrichtlijn, waarvan het de omzetting is, is niet duidelijk in welke hoedanigheid de beoogde werkzaamheid moet zijn verricht om in aanmerking te worden genomen.

De activiteit in België van mr. X, momenteel opgenomen op de EU-lijst als solicitor van Engeland en Wales, bestond van 16 oktober 1981 tot 31 december 2016 uit de beoefe-

²⁸ Tuchtraad van beroep 8 oktober 2013, TB-0074-2013.

²⁹ Sententie raad van de Orde van balie West-Vlaanderen zetelend zoals in tucht, 28 juli 2015, geen dossiernummer (onuitgegeven).

Geen stagemeeester (meer) hebben is op zich een voldoende reden om weggelaten te worden van de lijst van de stagiairs.

ning van het Europees recht, waaronder de procesvertegenwoordiging van de Europese Commissie voor het Europees Hof van Justitie.

In zijn specifieke geval is hij voor deze activiteit ononderbroken ingeschreven gebleven als solicitor bij de Law Society van Engeland en Wales. Hij was hiervoor niet ingeschreven op de EU-lijst, hetgeen in die periode niet mogelijk was bij gebrek aan zelfstandig statuut. Zijn statuut was echter geen beletsel voor het behoud van de titel van solicitor.

Op dit ogenblik heeft hij wel het statuut van zelfstandige en is hij wel ingeschreven op de EU-lijst. Hij moet dus worden aangemerkt als een persoon “bedoeld in artikel 477quinquies”.

Hij heeft bovendien een werkzaamheid als solicitor in België gehad gedurende méér dan 35 jaar in het Europees recht, weze het voor het grootste gedeelte zonder inschrijving op de EU-lijst. Het is echter niet de inschrijving op de EU-lijst die doorslaggevend is, maar wel de effectieve en regelmatige werkzaamheid.”³⁰

Een raad van de Orde had de betrokkene weggelaten van de lijst van de stagiairs en zijn opname op het tableau geweigerd. Deze beslissing steunde op de overweging dat de betrokkene de dossiers, hem toegewezen door het Bureau voor Juridische Bijstand (BJB), niet tot een goed einde had gebracht. De betrokkene voerde hiertegen aan dat hij over geen rijbewijs beschikte wat de behandeling van dossiers die (verre) verplaatsingen vergden bemoeilijkte, omdat de betrokken cliënten geen medewerking verleenden en hem de laatste jaren geen dossiers meer werden toevertrouwd door het BJB. De tuchtraad van beroep wees het hoger beroep af. Hij argumenteerde dat de betrokkene niet bewees de hem toevertrouwde dossiers naar behoren te hebben behandeld, dat hij het openbaar vervoer had kunnen benutten, en dat, wanneer het BJB hem niet langer aanstelde, dit het gevolg was van zijn eigen houding. De betrokkene vroeg om hem een extra jaar stage te gunnen. De tuchtraad van beroep wees dit verzoek af. Hij verwees daarbij naar artikel 435, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek (*“Iedere stagiair die uiterlijk 5 jaar na zijn inschrijving op de lijst van de stagiairs niet doet blijken dat hij alle door zijn balie gestelde verplichtingen is nagekomen, kan uit de lijst worden weggelaten”*). De betrokkene was reeds 6 jaar op de lijst ingeschreven. Bovendien had de stagecommissie hem reeds eerder gewezen op zijn tekortkomingen. Hieraan had hij niet verholpen. De tuchtraad van beroep hervormde evenwel deze beslissing waar de raad van de Orde bepaald had wanneer deze beslissing uitwerking zou hebben. De raad van de Orde had datum en uur bepaald. De tuchtraad van beroep stelde dat de beslissing, houdende de weglating van de lijst van de stagiairs, *“pas in werking treedt van zodra deze beslissing definitief is.”*³¹

Een raad van de Orde had de opname van de advocaat–stagiair op het tableau geweigerd. De tuchtraad van beroep hervormde deze beslissing en overwoog daarbij:

“Artikel 37 Codex legt aan de stagiair de verplichting op om de dossiers die hem door zijn stagemeeester werden toevertrouwd met de nodige ijver en zorg te behartigen.

Deze bepaling legt evenwel niet aan de stagemeeester de verplichting op om dossiers toe te vertrouwen aan zijn stagiair, noch legt deze bepaling aan de stagiair de verplichting op om dossiers voor zijn stagemeeester te behartigen.

30 Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 11 maart 2019, dossiernummer 14bis (onuitgegeven).

31 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0068-2012.

Deze bepaling bevat wel de verplichting om de dossiers die aan de stagiair worden toevertrouwd met de nodige ijver en zorg te behartigen.

De opleiding en bijstand moet niet noodzakelijk gebeuren aan de hand van de dossiers van de stagemeeester op diens kantoor.

Tevens is er geen discussie dat de stagemeeester, mr. Y, gewaakt heeft over de naleving van de deontologische regels, terwijl uit het dossier en de behandeling van de zaak op de openbare zitting eveneens blijkt dat mr. X door het behandelen van de eigen dossiers kennis en praktische vaardigheden heeft verworven.

Naar het oordeel van de tuchtraad van beroep is het verwerven van de nodige kennis en praktische vaardigheden als stagiair niet afhankelijk van de oorsprong van de te behartigen dossiers, al dan niet toegewezen door de stagemeeester of eigen dossiers.³²

Het verwerven van de nodige kennis en praktische vaardigheden als stagiair is onafhankelijk van de oorsprong van de te behandelen dossiers.

/ ONDERAFDELING 5

Over de rangorde op het tableau

8. In verband met de inschrijving op het tableau kan nog verwezen worden naar een volgend probleem. Een advocaat werd, op zijn verzoek, weggelaten van het tableau op 31 maart 2010. Hij werd opnieuw ingeschreven op 1 oktober 2014. Op 1 december 2014 en op 1 december 2015 stond hij ingeschreven op het tableau, met inachtneming wat zijn rang betrof, van de datum van zijn eerste inschrijving. Dit veranderde op 1 december 2016. Hij werd ingeschreven met inachtneming wat zijn rang betrof, van de datum van herinschrijving. Dit had klaarblijkelijk te maken met de invoering van een automatische registratie. De raad van de Orde wees zijn verzoek om ingeschreven te worden “*met de rang van zijn eerste inschrijving*” af. De tuchtraad van beroep verklaarde zijn hoger beroep niet ontvankelijk.

De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“De beslissing die het voorwerp vormt van het hoger beroep is geen beslissing over de (weder)inschrijving op het tableau overeenkomstig de art. 432 en 433 Ger.W., maar wel over de rangorde op het tableau opgemaakt met toepassing van art. 430 Ger.W. Daartegen is geen hoger beroep bij de tuchtraad van beroep mogelijk. De bestreden beslissing is niet appelabel of beroepbaar.”³³

De beslissing van de raad van de Orde is betwistbaar. Artikel 433 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt in verband met de herinschrijving immers duidelijk: “kunnen heringeschreven worden met de rang van hun eerste inschrijving”.

/ ONDERAFDELING 6

Wederinschrijving

9. Artikel 472, §1 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat een geschrapte advocaat niet kan worden ingeschreven op het tableau of op een van de lijsten dan na het verstrij-

³² Tuchtraad van beroep 4 juni 2019, TB-0216-2019.

³³ Tuchtraad van beroep 17 april 2018, TB-0186-2017.

ken van een termijn van 10 jaar nadat de beslissing tot schrapping in kracht van gewijsde is gegaan en indien buitengewone omstandigheden het wettigen.

In verband met dit probleem werd in de besproken periode als volgt geoordeeld.

Een advocaat was (op verzet) op 19 juni 2006 door de tuchtraad van beroep geschrapt. Hij stelde tegen deze beslissing cassatieberoep in. Het Hof van Cassatie velde op 8 juni 2007 arrest. De advocaat verzocht bij brief van 26 februari 2015, ontvangen door de raad van de Orde op 2 maart 2015, om de wederinschrijving. De raad van de Orde wees zijn verzoek af als niet ontvankelijk omdat de termijn van 10 jaar niet gerespecteerd was. De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing en oordeelde dat de raad van de Orde terecht had verwezen naar artikel 28 van het Gerechtelijk Wetboek dat bepaalt dat iedere beslissing in kracht van gewijsde gaat zodra zij niet meer voor verzet of hoger beroep vatbaar is, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt en onverminderd de gevolgen van de buitengewone rechtsmiddelen. Artikel 28 van het Gerechtelijk Wetboek wordt uitgebreid naar de voorziening in cassatie, indien dit cassatieberoep schorsende werking heeft. Ten overvloede voegde de tuchtraad van beroep hieraan toe dat de advocaat bij zijn verzoek tot wederinschrijving geen juiste informatie had verstrekt. Volgens een uittreksel uit het strafregister, dat hij had neergelegd, waren er geen nieuwe veroordelingen of maatregelen. Het openbaar ministerie toonde het tegendeel aan (veroordeling tot een gevangenisstraf van twee jaar met uitstel gedurende vijf jaar voor de helft). De tuchtraad van beroep stelde in dit verband:

“Het vertrouwen van de burger en van de overheid in het beroep van advocaat vereist bij de wederinschrijving van een geschrapte advocaat een zekere terughoudendheid en gestrengheid. Van de verzoekende advocaat mag worden verwacht dat hij zelf actief de omstandigheden aanbrengt en aantoont waaruit, anders dan voordien, thans zijn geschiktheid tot het beroep van advocaat blijkt of kan worden afgeleid omdat hij van een zodanige gewijzigde instelling doet blijken dat niet moet worden gevreesd voor de waarborgen van een behoorlijke beroepsuitoefening met het oog op de belangen van de rechtzoekende, en dat hij aldus aantoont dat het beroepsverbod dat hem werd opgelegd zijn doelmatigheid heeft verloren. Los van de vraag of de gedupeerden onder tusschen door X werden vergoed volstaat de vastgestelde bedrieglijke verzwijging om ten overvloede te besluiten tot de afwezigheid van buitengewone omstandigheden om de wederinschrijving te wettigen. Uit deze verzwijging blijkt immers dat X in ieder geval niet in staat blijkt om zich bij zijn beoogde beroepsuitoefening te houden aan het beginsel van rechtschapenheid, vereist door artikel 456 Ger. W.”³⁴

Een vastgestelde bedrieglijke verzwijging volstaat om te besluiten tot de afwezigheid van buitengewone omstandigheden om de wederinschrijving te weigeren.

Nog in verband met de in acht te nemen bijzondere omstandigheden oordeelde de tuchtraad van beroep:

“De vraag van een geschrapte advocaat tot wederinschrijving is – naast wat vereist is bij een primaire inschrijving en naast het respecteren van de wachttermijn van tien jaar, waarvan hierboven sprake – ook onderworpen aan het bestaan van ‘buitengewone omstandigheden’. Een beslissing tot schrapping is immers de zwaarste sanctie en is verantwoord omdat er ernstige inbreuken op de plichtenleer werden begaan door de advocaat, waardoor het vertrouwen van de burger, van het gerecht en van de overheid in de betrokken advocaat – en van de weeromstuit in de balie in het algemeen – zeer ernstig werd geschonden. Hierbij mag niet worden vergeten dat de advocaat een bijzonder, door de wet georganiseerd beroep uitoefent, wat hem binnen de gerechtelijke

34 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0145-2015.

organisatie zekere voorrechten verschaft. Een wederinschrijving nadat het noodzakelijke vertrouwen, verbonden aan dit voorrecht, ernstig werd geschonden, moet in die omstandigheden worden beschouwd als uitzonderlijk. Er is geen wettelijk beletsel om deze buitengewone omstandigheden af te wegen tegenover de mate waarin de verzoeker het vereiste vertrouwen beschaamde. (...) Een vraag tot heropname heeft als dusdanig geen tuchtrechtelijk karakter, maar betreft de toegang tot het beroep. Het is de gewezen advocaat die de heropname vraagt die de bewijslast draagt van de door de wet vereiste “buitengewone omstandigheden”. Anderzijds moet de weigeringsbeslissing met redenen worden omkleed.”

Het is de gewezen advocaat die de heropname vraagt die de bewijslast draagt van de door de wet vereiste 'buitengewone omstandigheden'.

De tuchtraad van beroep bevestigde de beslissing van de raad van de Orde die geweigerd had om de betrokkene opnieuw in te schrijven. Daarbij werd onder meer verwezen naar het feit dat hij voorgehouden had geen schulden meer te hebben, wat onjuist was, en ook geen nieuwe strafrechtelijke veroordelingen meer te hebben opgelopen nadat hij geschrapt was, wat evenmin met de waarheid strookte. De betrokkene was voorheen veroordeeld voor diverse drugsdelicten, en voor diverse feiten van valsheden, oplichtingen, heling en witwaspraktijken.³⁵

Anders oordeelde de tuchtraad van beroep in een ander dossier:

“In de bestreden weigeringsbeslissing wordt al te eenzijdig ingegaan op de elementen in het nadeel van de verzoeker, en bovendien op disproportionele wijze, terwijl de gunstige elementen buiten overweging werden gelaten. De tuchtraad van beroep is van oordeel dat er onvoldoende grond bestaat om de wederinschrijving van de heer X te weigeren. Het komt hem toe om van de beslissing van de tuchtraad van beroep in gunstige zin gebruik te maken, zonder daarbij te vergeten wat hierboven werd geschreven over de waardigheid van een advocaat, ook buiten de uitoefening van het beroep.”³⁶

Hierbij moet worden vermeld dat de betrokkene niet geschrapt was maar eerder om de weglating van het tableau had verzocht.

/ ONDERAFDELING 7

Stagemeester

10. Verwant aan het probleem van de opname van de kandidaat op de lijst van de stagiaires is de vraag naar de vervulling van de voorwaarden om als stagemeester op te treden.

In dit verband kan verwezen worden naar de volgende beslissingen:

- › Een raad van de Orde liet toe dat een advocaat die slechts vijf jaar op het tableau ingeschreven was toch als stagemeester optrad (afwijking op artikel 30 Codex). De raad van de Orde verwees in het bijzonder naar het feit dat de stagemeester werkzaam was in een bijzondere niche (entertainmentsector) en de kandidaat-stagiair in deze niche een beroepservaring had opgebouwd. De raad van de Orde besliste om de toestand via de stagecommissie na een jaar te evalueren.³⁷

³⁵ Tuchtraad van beroep 17 oktober 2017, TB-0170-2016.

³⁶ Tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0191-2017. Op 8 mei 2018 had de tuchtraad van beroep de heropening van de debatten bevolen om het openbaar ministerie, die hierom had verzocht, toe te laten informatie i.v.m. een hangende strafzaak bij te brengen.

³⁷ Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 21 september 2015, dossiernummer 3bis. (onuitgegeven).

- › Een raad van de Orde liet toe dat een advocaat als stagemeeester optrad ondanks “*de verregaande desorganisatie van zijn kantoor*”. De stagiair mocht niet belast worden met louter administratieve- en secretariaatsstaken. De stagecommissie werd opgedragen toezicht te houden op het respect voor de voorwaarden en verplichtingen van het stagemeeesterschap en de naleving van de deontologische verplichtingen.³⁸
- › Een raad van de Orde was van oordeel dat een blanco tuchtrechtelijk verleden een voorwaarde moet zijn om opgenomen te worden op de lijst van stagemeeesters. Een tuchtrechtelijk verleden is immers niet verenigbaar met de voorbeeldfunctie die de stagemeeester moet hebben.³⁹
- › Een raad van de Orde keurde het verzoek van een advocaat tot opname op de lijst van de stagemeeesters goed hoewel hij niet voldeed aan de punten permanente vorming op voorwaarde dat hij de gelopen achterstand zou inhalen en “*met dien verstande dat hij nog altijd van de lijst van erkende stagemeeesters kan worden weggelaten indien zou blijken dat hij niet meer voldoet aan zijn deontologische verplichtingen*”.⁴⁰

11. De tuchtraad van beroep is niet bevoegd om te oordelen over de beslissing die een raad van de Orde in dit kader neemt. Deze bevoegdheid werd immers niet opgenomen in het Gerechtelijk Wetboek.

/ ONDERAFDELING 8

Lijsten in het kader van de juridische eerste- en tweedelijnsbijstand

12. In verband met de opname/schrapping op de lijst van de advocaten die prestaties wensen te verrichten in het kader van de eerste- of tweedelijnsbijstand, en het toezicht dat daarop moet worden uitgeoefend op de kwaliteit (artikel 508/5, §4 van het Gerechtelijk Wetboek) en de doeltreffendheid en de kwaliteit (artikel 508/8, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek) van de verrichte prestaties heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in zijn arrest van 19 februari 2015 het belang benadrukt om de procedurele waarborgen, voorzien in artikel 5, vierde lid EVRM (“*Een ieder, wie door arrestatie of detentie zijn vrijheid is ontnomen, heeft het recht voorziening te vragen bij het gerecht opdat deze spoedig beslist over de rechtmatigheid van zijn detentie en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de detentie onrechtmatig is*”) doeltreffend te maken.⁴¹ De zaak betrof een persoon met een mentale beperking. Het Hof benadrukte vooreerst dat procedures die leiden tot de onvrijwillige plaatsing van een persoon in een psychiatrische inrichting doeltreffende garanties dienen te bieden tegen willekeur, gezien de kwetsbaarheid van personen die lijden aan psychische stoornissen, en de noodzaak om zeer zwaarwegende redenen aan te voeren om een beperking van hun rechten te rechtvaardigen. Een “*doeltreffende juridische vertegenwoordiging*” is hierbij onontbeerlijk. In die zin oordeelde het

Een goede vorming is onontbeerlijk voor advocaten die pro-Deo wensen op te treden.

38 Sententie raad van de Orde van balie Brussel zetelend zoals in tucht, 21 november 2016, dossiernummer 7bis. (onuitgegeven).

39 Sententieraad van de Orde van balie Dendermonde zetelend zoals in tucht, 27 oktober 2017, dossiernummer 17-18/0052/Z.T. (onuitgegeven).

40 Sententie raad van de Orde van balie Antwerpen zetelend zoals in tucht, 11 februari 2013, geen dossiernummer (onuitgegeven).

41 EHRM 19 februari 2015, nr. 36337/10, MS/Kroatië.

Hof het essentieel dat de desbetreffende persoon toegang heeft tot het recht en de mogelijkheid dient te krijgen om te worden gehoord, persoonlijk of door middel van vertegenwoordiging. Het louter aanstellen van een advocaat volstaat niet.⁴² De advocaat dient daadwerkelijk juridische bijstand te verlenen tijdens de procedures.⁴³

In het licht van deze arresten moet het belang worden onderstreept van een gedegen vorming die de advocaten, die pro-Deo wensen op te treden, dienen te volgen en de nauwgezette controle die de raden van de Orde op de prestaties dienen uit te oefenen.

In de besproken periode hebben bepaalde raden van de Orde bij herhaling geoordeeld over de vraag of een advocaat kon worden opgenomen of opgenomen blijven op de lijsten, opgesteld in het kader van de eerste – of de tweedelijnsbijstand.

In de besproken periode werd de tuchtraad van beroep enkele malen gevat omdat de betrokkene weggelaten werd van de lijst overeenkomstig artikel 508/8 van het Gerechtelijk Wetboek zonder dat de voorgeschreven procedure, zoals in tucht, werd gevolgd.⁴⁴

Ten gronde oordeelde de tuchtraad van beroep dat de schrapping van de lijst gerechtvaardigd is:

- › wanneer de advocaat onder meer prestaties heeft aangerekend die niet werden verricht, zich meerdere incidenten hadden voorgedaan bij de verleende diensten, klachten werden geuit over gedragingen die onverenigbaar waren met de kiesheid en de waardigheid e.d. meer;⁴⁵
- › wanneer de advocaat voor eenzelfde prestatie een BJB-vergoeding en een betaling door de cliënt vraagt, *“hetgeen een zware tekortkoming uitmaakt aan de zorgvuldigheidsplicht van de advocaat binnen de juridische tweedelijnsbijstand.”*⁴⁶

Wanneer de balie de verplichting oplegt om zich permanent te vormen in deze materies waarin de advocaat tweedelijnsbijstand wenst te verlenen, en deze bijscholing niet wordt gevolgd, dan is de raad van de Orde gerechtigd om de advocaat uit deze secties te schrappen.⁴⁷

42 EHRM 13 mei 1980, nr. 6694/74, Artico/Italië; EHRM 9 april 2015, nr. 2870/11, Vamvakas/Griekenland.

43 EHRM 19 februari 2015, nr. 36337/10, MS/Kroatië.

44 Tuchtraad van beroep 11 juni 2013, TB-0075-2013; Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0176-2017.

45 Tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0135-2015.

46 Tuchtraad van beroep 11 oktober 2016, TB-0157-20176.

47 Tuchtraad van beroep 17 oktober 2017, TB-0175-2017.

/ AFDELING 2

De procedure

/ ONDERAFDELING 1

De procedure zoals in tucht

13. De procedure zoals in tucht wordt geregeld in de artikelen 197 e.v. van de Codex. Op deze procedures ‘zoals in tucht’ worden de regels van de tuchtprocedure toegepast.

In verband met de procedure die moet gevolgd worden voor aangelegenheden zoals in tucht oordeelde de tuchtraad van beroep dat het hoger beroep, overeenkomstig artikel 463, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek aangetekend moet worden bij een ter post aangetekende brief, te richten aan de voorzitter van de tuchtraad van beroep, binnen de 15 dagen te rekenen vanaf de kennisgeving van de beslissing. Een hoger beroep, dat laattijdig wordt aangetekend, is onontvankelijk.⁴⁸

Het hoger beroep is ontvankelijk in de volgende omstandigheden. Een advocaat had gevraagd om opgenomen te worden op de lijst van de stagemeeesters. De raad van de Orde had dit geweigerd. De kennisgeving van de beslissing van de raad van de Orde vermeldde dat tegen de beslissing hoger beroep kon worden aangetekend bij de voorzitter van de tuchtraad. De advocaat tekende hoger beroep aan bij de voorzitter van de tuchtraad. Deze verklaarde zich onbevoegd. De advocaat wendde zich dan tot de stafhouder met de vraag bij wie het hoger beroep moest worden ingesteld. De stafhouder antwoordde dat het hoger beroep gericht moest worden aan de voorzitter van de tuchtraad van beroep. De stafhouder voegde hieraan toe: *“Naar mijn bescheiden mening is de beroepstermijn van 15 dagen evenwel verstreken.”* De tuchtraad van beroep oordeelde dat het hoger beroep wel degelijk ontvankelijk was, mede gelet op het feit dat de advocaat onjuist geïnformeerd was over zijn beroepsmogelijkheden. Daarbij moet nog vermeld worden dat aan de tuchtraad van beroep het bewijs niet werd voorgelegd dat de beslissing van de raad van de Orde aangetekend was verzonden. Bovendien werden aan de tuchtraad van beroep twee versies van de beslissing van de raad van de Orde voorgelegd. Het exemplaar dat de advocaat voorlegde vermeldde dat het hoger beroep moest worden aangetekend bij de voorzitter van de tuchtraad van beroep, terwijl op het exemplaar dat zich bevond in het dossier, neergelegd door de stafhouder, deze vermelding niet terug te vinden was.⁴⁹

Ten gronde hervormde de tuchtraad van beroep de beslissing van de raad van de Orde. De tuchtraad van beroep oordeelde dat de overwegingen die de raad van de Orde had gemaakt om de advocaat niet op te nemen op de lijst van de stagemeeesters te vaag en te algemeen waren: *“Er worden geen concrete en objectieve elementen naar voor gebracht die toelaten om de overwegingen van de raad van Orde aan de werkelijkheid te toetsen.”*⁵⁰ De advocaat had aan de tuchtraad van beroep eveneens gevraagd om bepaalde documenten, die zich in zijn dossier bevonden, hieruit te verwijderen. Hij verzocht tevens om de opname te bevelen op het tableau van de stagemeeesters. De tuchtraad van beroep verklaarde zich in dit verband onbevoegd.⁵¹

48 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2013, TB-0081-2013.

49 Tuchtraad van beroep 18 november 2014, TB-0109-2014.

50 Ibidem.

51 Ibidem.

De tuchtraad van beroep hervormde de beslissing van een raad van de Orde waarbij een advocaat geschrapt werd van de lijst opgesteld in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand.

De tuchtraad van beroep overwoog in dit verband:

“Het toezicht waarvan sprake is in art. 508/8 Ger. W. moet behoorlijk worden uitgeoefend en een eventuele beslissing tot het schrappen van de BJB-lijst moet op een eerlijke wijze tot stand komen, dit wil zeggen met naleving van de algemene beginselen van behoorlijke rechtsbedeling, waaronder de onpartijdigheid van het beslissingsorgaan, de eerlijke behandeling van de zaak en het recht van verdediging (cf. art. 6 EVRM; Cass. 13 september 1999, RW 2000-2001, 263). Art. 508/8, tweede lid Ger. W. bepaalt dat de beslissing tot schrapping van de BJB-lijst tot stand moet komen volgens de bij de art. 458 tot 463 bepaalde procedure of “zoals in tucht”.

Mr. X voert een reeks elementen aan om in concreto aan te tonen dat de procedure niet gevoerd werd zoals in tucht en de bestreden beslissing niet eerlijk tot stand kwam, waaronder:

- › hij werd er niet van in kennis gesteld dat er een onderzoek tegen hem liep. Hij werd voorafgaand aan de zitting niet ondervraagd over de feitelijke elementen die nadien werden aangewend bij het nemen van de betwiste beslissing (schending van art. 458, §1 Ger.W.).
- › Er was geen geïnventariseerd onderzoeksdossier, waarvan hij voorafgaand aan de zitting kon kennisnemen,
- › Er was geen voorafgaande mededeling van de (precieze) feiten die hem ten laste werden gelegd. De redenen die aanleiding gaven tot het instellen van de procedure werden niet afdoende vermeld in de oproepingsbrief (schending van art. VII.1.2 CDA),
- › Hij die het onderzoek gevoerd heeft, en die ook heeft deelgenomen aan de zitting, in casu de voorzitter van het BJB, mr. D, heeft deelgenomen aan het beraad (schending van art. 828, 1° Ger.W.).

De tuchtraad van beroep stelt vast dat art. 458, §1 Ger. W. kennelijk niet werd nageleefd, wat op zich een voldoende grond is voor de vernietiging van de bestreden beslissing wegens schending van een regel van rechterlijke organisatie en het recht van verdediging.⁵²

Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd omdat hij in een dossier, waarin hij was aange-steld door het BJB, betaling van de cliënt had ontvangen, alvorens van zijn taak ontheven te zijn. Aan de advocaat werd het voordeel van de opschorting van de uitspraak verleend. Daarna werd de raad van de Orde, zetelend zoals in tucht, gevat m.b.t. de vraag naar de inschrijving op de lijst, opgesteld in het kader van het tweedelijnsbijstand, door de be-trokken advocaat. De advocaat wierp bij de behandeling van zijn zaak op dat de huidige procedure, zoals in tucht, volledig gebaseerd zou zijn op de deontologische procedure, wat in strijd zou zijn met artikel 477 van het Gerechtelijk wetboek, op grond waarvan het verboden is in een administratieve procedure melding te maken van een tuchtprocedure.

De kennelijke niet-naleving van artikel 458, §1 Ger.W. is op zich een voldoende grond voor de vernietiging van een beslissing wegens schending van een regel van rechterlijke organisatie en het recht van verdediging.

52 Tuchtraad van beroep 15 maart 2016, TB-0147-2015.

De raad van de Orde verwierp dit verweer. Hij argumenteerde dat artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek tot gevolg geeft dat tuchtsententies geen publieke documenten zijn en dan ook niet meegedeeld kunnen worden aan derden. De raad van de Orde oordeelde dat hij geen derde is en verwees daarbij, bij analogie, naar artikel 472 van het Gerechtelijk Wetboek, opgenomen in hetzelfde hoofdstuk als artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek. Artikel 472 van het Gerechtelijk Wetboek *“voorziet in de mogelijkheid tot herinschrijving van een advocaat na het verstrijken van tien jaar na diens schrapping, op basis van een met redenen omkleed advies dat door de raad wordt verstrekt. De raad zou dergelijk advies niet kunnen verstrekken of een beslissing nemen wanneer het niet vermag kennis te nemen van de tuchtsanctie die tot de schrapping heeft geleid.”* De raad van de Orde overwoog verder geen beslissing te nemen in een administratieve procedure, zoals bedoeld in artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek. Daarin worden kennelijk procedures bij andere instanties bedoeld. Bovendien bepaalt artikel 508/8 van het Gerechtelijk Wetboek uitdrukkelijk *“onverminderd de tuchtrechtelijke vervolgingen...”*

In dezelfde zaak had de advocaat het beginsel *“non bis in idem”* opgeworpen. Zijn zaak was beoordeeld door de tuchtraad. De stafhouder zou de beoordeling (opschorting) door de tuchtraad te licht hebben bevonden. Er was dus, volgens de advocaat, sprake van een verkapte tuchtprocedure. De raad van de Orde nam dit verweer niet aan en stelde dat hij de bevoegdheid om te oordelen over de opname op de lijst van juridische tweedelijnsbijstand uitoefent *“onverminderd enige tuchtrechtelijke vervolging,”* zodat er van een dubbele bestraffing geen sprake kan zijn.

/ ONDERAFDELING 2

Verjaring in zaken zoals in tucht

14. Het Hof van Cassatie oordeelde in zijn arrest van 3 januari 2013 dat de verjaringstermijn van de tuchtzaken, bepaald in artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek, niet van toepassing is op de sancties die de raad van de Orde uitspreekt in het kader van een kwaliteitscontrole op de prestaties in de tweedelijnsbijstand.⁵³

Uit dit arrest wordt afgeleid dat de verjaringstermijn bepaald in artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek geen toepassing vindt op de materies behandeld zoals in tucht.

/ ONDERAFDELING 3

Rechtsmiddelen

15. Artikel 203 van de Codex betreft het verzet en artikel 204 van de Codex het hoger beroep.

Overeenkomstig artikel 205 van de Codex hebben ontvankelijk verzet en hoger beroep schorsende werking, tenzij de raad van de Orde anders beslist.

53 Cass. 3 januari 2013, nr. D.12.0017.F.

/ 2

Het tuchtonderzoek

/ AFDELING 1

Initiatief tot het openen van een tuchtonderzoek

16. Het initiatief om een tuchtonderzoek in te stellen behoort in de eerste plaats bij de stafhouder. Hij kan dit doen:

- › ambtshalve;
- › op schriftelijke aangifte van de procureur-generaal;
- › ingevolge een klacht die bij hem wordt ingediend tegen een advocaat.⁵⁴

Een advocaat kan behoren tot verschillende Ordes. Het is de stafhouder van de Orde die de klacht ontvangt die bevoegd is om de klacht te behandelen. Het is de tuchtraad van het rechtsgebied waartoe deze stafhouder behoort die bevoegd is om het tuchtdossier te beoordelen.

17. De voorzitter van de tuchtraad kan eveneens het initiatief nemen om een tuchtonderzoek in te stellen. Hij kan dit doen:

- › indien de klager binnen een termijn van drie maanden beroep aantekent tegen de beslissing van de stafhouder tot het onontvankelijk, ongegrond of van onvoldoende gewicht verklaren van de klacht;
- › op verzoek van de betrokken advocaat of de klager indien de stafhouder binnen een termijn van zes maanden na het indienen van de klacht geen beslissing tot buitenvervolgning of tot vervolging heeft ingesteld.⁵⁵

In dat geval beschikt de voorzitter van de tuchtraad over de volgende onderzoeksmogelijkheden⁵⁶:

- › de stafhouder uitnodigen om het onderzoek te beëindigen;
- › de klacht zelf onderzoeken;
- › een onderzoeker aanstellen wiens bevoegdheden en taken hij omschrijft.

18. De stafhouder kan ambtshalve elk onderzoek starten uit hoofde van zijn wettelijke bevoegdheden als stafhouder. Hij kan tevens een onderzoek instellen op grond van elk element dat hem ter kennis wordt gebracht. Indien de stafhouder oordeelt dat een tuchtonderzoek dient te worden geopend, informeert hij schriftelijk zowel de betrokken advocaat als de klager van zijn beslissing tot het openen van het onderzoek.⁵⁷ De wet kent geen formele overdracht tussen elkaar opvolgende stafhouders, zodat opvolging van stafhouders geen nietigheid van het onderzoek tot gevolg kan hebben. Dit betekent dat

54 Art. 458, §1, eerste lid Ger. W.

55 Art. 458, §2, tweede en derde lid Ger. W.

56 Art. 458, §3, 1 Ger. W.

57 Art. 458, §1, tweede lid Ger. W.

de verzending naar de voorzitter van de tuchtraad moet gebeuren door de stafhouder en dus niet door de prostafhouder.

19. De opportuniteit van een tuchtvervolging en het vervolgingsbeleid van de stafhouder maken (in beginsel) geen deel uit van het debat voor de tuchtraad. De tuchtraad dient er zich in de zaken die ter beoordeling worden aangebracht toe te beperken te onderzoeken of de feiten al dan niet bewezen zijn en/of zij in voorkomend geval tot een tuchtsanctie aanleiding geven.⁵⁸

20. Ook op het vlak van de opening van een tuchtonderzoek is het van belang dat de stafhouder zich onpartijdig opstelt:

“Waar de stafhouder inderdaad, omwille van de eigenheid van zijn functie, op verschillende ogenblikken verschillende hoedanigheden kan bekleden, heeft zulks onvermijdelijk tot gevolg dat hij bij de opening van een tuchtonderzoek steeds in concreto zal moeten nagaan of zulks, gelet op zijn gebeurlijke eerdere tussenkomsten in het dossier, de toets van het beginsel van onpartijdigheid en onafhankelijkheid dat hij als tuchtonderzoeker steeds moet in acht nemen, kan doorstaan. Met andere woorden dient de stafhouder zich, indien er eerdere tussenkomsten waren zoals in onderhavig concreet dossier, de vraag te stellen of hij zelf het tuchtonderzoek kan openen en voeren, dan wel of hij zich daarvoor dient te laten vervangen.”⁵⁹

Concreet betrof het een dossier waarin door de stafhouder een batonnale injunctie werd opgelegd die niet werd nageleefd en zelfs werd aangevochten, waarna een ambtshalve onderzoek werd geopend door de stafhouder die zelf overging tot het onderzoek én de verwijzing naar de tuchtraad.

De tuchtraad oordeelde dat er sprake was van een:

“schijn van persoonlijke betrokkenheid van de stafhouder bij de ambtshalve opening van het tuchtonderzoek en bij de beslissing tot verwijzing, zodat hij op beide ogenblikken had moeten nagaan of hij wel voldoende onpartijdig was om ambtshalve tot het openen van een tuchtonderzoek over te gaan, c.q. een beslissing tot verwijzing te nemen, dan wel of hij zich, precies omwille van de mogelijke persoonlijke betrokkenheid, had moeten laten vervangen bij het nemen van een beslissing in dit verband. Door deze afweging niet te maken en zich niet te laten vervangen bij de opening van het tuchtonderzoek, c.q. bij de beslissing tot doorverwijzing naar de tuchtraad, miskende de stafhouder naar het oordeel van de tuchtraad de waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingeschreven in art. 6.1 EVRM, zodat tot de nietigheid van het tuchtonderzoek en van de saisine moet worden beslist.”

Voorgaande uitspraak heeft gevolgen op het vlak van de ambtshalve opening van tuchtonderzoeken door de stafhouder die volgen op de niet naleving van de batonnale injunctie. Meer bepaald zal de stafhouder het onderzoek enkel op onpartijdige wijze kunnen openen indien dit gebeurt wegens het onderliggend gedrag en de onderliggende feiten waarop zijn injunctie gegrond is en niet louter wegens de niet naleving van de injunctie op zich. Gelet op de bijzondere hoedanigheden van de stafhouder is het quasi onmogelijk om elke vorm van betrokkenheid van de stafhouder uit te sluiten in kader van het openen van een ambtshalve onderzoek. De ambtshalve opening van een tuchtonderzoek door de stafhouder zal immers in een meerderheid van de gevallen het gevolg zijn van de persoonlijke kennis die

De stafhouder kan het onderzoek enkel op een onpartijdige wijze openen indien dit gebeurt wegens het onderliggend gedrag en de onderliggende feiten waarop zijn injunctie gegrond is en niet louter wegens de niet naleving van zijn injunctie.

58 Tuchtraad Antwerpen 28 februari 2013, TAA/SA/0133/2012.

59 Tuchtraad Gent 18 september 2019, TAG-514, D&T 2019, 229-234.

de stafhouder heeft. De bevoegdheid van de stafhouder om ambtshalve een onderzoek te openen kan bovendien niet worden gedelegeerd. Dit neemt niet weg dat de stafhouder in een concreet dossier gebeurlijk kan worden vervangen overeenkomstig de bepaling van artikel 447 van het Gerechtelijk Wetboek.

21. Ook de voorzitters van de tuchtraden dienen onafhankelijk en onpartijdig te zijn. Het Hof van Cassatie oordeelde in dit verband:

“Wanneer de stafhouder betreffende de klacht tegen een advocaat een seponeringsbeslissing neemt nadat hij voorafgaand het dossier heeft besproken met de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten, bij wie die beslissing later kan worden betwist, mag worden aangenomen dat die omstandigheid van aard is bij partijen of bij derden een wettige verdenking te doen ontstaan, die een onttrekking aan die voorzitter van de tuchtraad wettigt.

Wanneer een zaak wegens wettige verdenking wordt onttrokken aan de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten van een ressort, die geen plaatsvervanger heeft, wordt de zaak verwezen naar de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten van een ander ressort (impliciete oplossing).⁶⁰

22. Zoals vermeld kan ook een tuchtrechtelijk onderzoek worden opgestart na een schriftelijke aangifte door de procureur-generaal.

Daarbij mag herinnerd worden aan het feit dat wat de procureur-generaal verneemt uit een tuchtrechtelijke uitspraak of uit verklaringen die aan de stafhouder werden gedaan geen gebruik mag worden gemaakt in een strafrechtelijke procedure.⁶¹

23. De artikelen 6.3 a EVRM en 14.3 a BUPO die eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht waarborgen onverwijld in een taal die hij verstaat en gedetailleerd op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging is niet van toepassing in een voorbereidend tuchtonderzoek.⁶² De eerbiediging van het recht van verdediging impliceert niet dat wie tuchtrechtelijk vervolgd wordt, van bij het begin van het tegen hem gevoerde onderzoek nauwkeurige informatie moet krijgen over de hem verweten materiële feiten en, sluit niet uit dat hij door de beslissing in eerste aanleg daadwerkelijk op de hoogte wordt gebracht van de feiten waarvoor hij wordt vervolgd, voor zover in die onderstelling, het recht op tegenspraak werd geëerbiedigd. Het Hof van Cassatie stelde vast dat de betrokken advocaat voor de tuchtraad:

“een eerlijk proces heeft gekregen, meer bepaald doordat hij alle bewijselementen op tegenspraak kon bespreken en hij dat daadwerkelijk in conclusie heeft gedaan.”⁶³

24. EU-advocaten die overeenkomstig de vestigingsrichtlijn⁶⁴ in België op permanente wijze het beroep uitoefenen, zijn eveneens onderworpen aan de Belgische wettelijke bepalingen betreffende de tucht, onverminderd de toepassing van de beroeps- en ge-

Het tijdelijke of het definitieve verbod om het beroep van advocaat in de lidstaat van herkomst uit te oefenen, heeft van rechtswege het tijdelijke of het definitieve verbod dat beroep in België uit te oefenen tot gevolg.

60 Cass. 19 oktober 2018, C.18.0231.N.

61 Cass. 3 juni 1976, Pas. 1976, I, 1070; Cass. 14 juni 1965, Pas. 1965, I, 1102.

62 Tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0077-2013, dat verwijst naar Cass. 26 februari 2010, AR D.08.0010.F.

63 Cass. 21 februari 2014, D.12.0014.F.

64 Richtl. EP en Raad nr. 98/5/EG, 16 februari 1998 ter vergemakkelijking van de permanente uitoefening van het beroep van advocaat in een andere lidstaat dan die waar de beroepskwalificatie is verworven, Pb.L. 14 maart 1998, afl. 77, 36-43.

dragsregels waaraan zij in de lidstaat van herkomst zijn onderworpen⁶⁵. Alvorens een tuchtprocedure ten aanzien van deze advocaten in te stellen, geeft de stafhouder van de Orde waarbij zij zijn ingeschreven of de voorzitter van de tuchtraad, daarvan zo spoedig mogelijk kennis aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst. Hij verstrekt deze autoriteit schriftelijk alle dienstige inlichtingen, in het bijzonder over het betrokken tuchtdossier, de toepasselijke procedureregels en de termijnen om beroep in te stellen en treft de nodige schikkingen om die autoriteit de mogelijkheid te bieden haar opmerkingen kenbaar te maken voor de beroepsinstanties. De stafhouder of de voorzitter van de tuchtraad geeft tevens aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst schriftelijk kennis van iedere beslissing⁶⁶.

25. Deze voorafgaande meldingsplicht van het openen van een tuchtprocedure door de stafhouder of door de voorzitter van de tuchtraad aan de autoriteit van de lidstaat van herkomst bestaat niet voor advocaten die onder de dienstenrichtlijn⁶⁷ in België actief zijn als advocaat. Wel moet de tuchtraad de autoriteit⁶⁸ van de staat waar de persoon die een tuchtstraf kan oplopen gevestigd is, in kennis stellen van iedere beslissing. Deze kennisgevingen zijn vertrouwelijk⁶⁹.

26. Het tijdelijke of het definitieve verbod om het beroep van advocaat in de lidstaat van herkomst uit te oefenen, heeft van rechtswege het tijdelijke of het definitieve verbod dat beroep in België uit te oefenen tot gevolg.⁷⁰

/ AFDELING 2

De klacht

27. Om ontvankelijk te zijn, moet de (formele) klacht

- > schriftelijk zijn;
- > ondertekend zijn;
- > gedateerd zijn;
- > en de volledige identiteit van de klager bevatten.⁷¹

28. Het niet voldoen van een klacht aan de formele vormvereisten belet evenwel niet dat door de stafhouder ambtshalve een onderzoek kan worden ingesteld.

Het Hof van Cassatie oordeelde in dit verband:

“uit artikel 458, §1 en 2 Ger. W. volgt dat de stafhouder ambtshalve een onderzoek kan instellen naar aanleiding van feiten die hem ter kennis werden gebracht middels een

De stafhouder kan steeds ambtshalve een onderzoek openen, zelfs als de klacht onontvankelijk is.

65 Art. 477septies, eerste lid Ger. W.

66 E. JANSSENS en L. KENIS, Tuchtprocedure en tuchtrechtspraak van de Vlaamse tuchtraden voor advocaten 2007-2012, Advocatencahier deontologie nr. 1, OVB, 2013, 15, randnummer 14. (hierna: Cahier 1)

67 Richtl. Raad nr. 77/249/EEG, 22 maart 1977 tot vergemakkelijken van de daadwerkelijke uitoefening door advocaten van het vrij verrichten van diensten, Pb.L. 26 maart 1977, afl. 78, 17- 18; Art. 477quater Ger. W.

68 In geval van dienstverlening: art. 477bis Ger. W.: de Europese advocaat die in België een dienst verleent moet melding maken van de beroepsorganisatie waarvan hij afhangt of van het gerecht waarbij hij volgens de wettelijke regeling van die staat is toegelaten.

In geval van vestiging: art. 477quinquies Ger. W.: de Europese advocaat die zich in België vestigt moet het bewijs leveren van zijn inschrijving bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst.

69 Art. 477quater Ger. W.

70 Art. 477septies, derde lid Ger. W.

71 Art. 458, §1, eerste lid Ger. W.

klacht die niet voldoet aan de ontvankelijkheidsvereisten van artikel 458, § 1, eerste lid Ger. W.⁷²

Ook de tuchtraden oordeelden in dezelfde zin. Er werd onder meer geoordeeld dat:

- › de stafhouder een ambtshalve onderzoek kan instellen, ook indien de klacht nietig zou zijn omdat ze niet uit het Arabisch werd vertaald door een beëdigd vertaler;⁷³
- › het niet relevant is op welke basis de stafhouder een onderzoek voert voor wie er het voorwerp van is. Voor de stafhouder kan elke klacht die niet voldoet aan de formele voorwaarden om als een klacht te worden beschouwd (schriftelijk zijn en ondertekend zijn en gedateerd zijn en de volledige identiteit van de klager bevatten) immers een aanleiding zijn om een ambtshalve onderzoek op te starten, wat geen miskennis van de rechten van verdediging inhoudt. Zelfs in het geval dat de stafhouder een onderzoek heeft gevoerd op grond van een nadien als mogelijk onontvankelijk te kwalificeren klacht, geeft dit geen aanleiding tot enige sanctie nu hij gevat is met betrekking tot de feiten en het onderzoek dan als een ambtshalve onderzoek moet worden gekwalificeerd;⁷⁴
- › het tuchtrecht niet (noodzakelijk) afhankelijk is van de klacht van een klager. De stafhouder beslist autonoom of hij al dan niet tot vervolging overgaat. Hoe de feiten aan de stafhouder ter kennis zijn gekomen, is daarbij van geen belang;⁷⁵
- › een onderscheid dient te worden gemaakt tussen een klacht en de kennisgeving van incidenten aan de stafhouder die als gevolg hiervan ambtshalve het tuchtonderzoek geopend heeft. Een klacht moet eerst aan de stafhouder, plaatselijk bevoegd, worden voorgelegd en de stafhouder oordeelt over de ontvankelijkheid ervan;⁷⁶
- › hoewel de initiële klacht niet ondertekend is en niet voldoet aan de vormvoorschriften van artikel 458, §1 van het Gerechtelijk Wetboek, blijkt uit de bewoordingen wel de bedoeling een klacht in te dienen, te weten “*een formeel verzoek om een tuchtrechtelijk vergrijp te vervolgen*”. De stafhouder heeft de uitvoerig gemotiveerde klacht ontvangen en onderzocht. Over de precieze identiteit van de klager was geen twijfel mogelijk;⁷⁷
- › het gedeelte van het tuchtonderzoek dat wel conform de wettelijke bepalingen werd ingesteld als een ambtshalve instelling van onderzoek dient te worden beschouwd conform artikel 458, §1 *in fine* voornoemd, ook al is de term “ambtshalve” niet vermeld. Het ambtshalve instellen van een onderzoek vertegenwoordigt een van de drie mogelijke wijzen om een tuchtonderzoek te openen;⁷⁸
- › een (regelmatige) formele klacht geen noodzakelijke voorwaarde is voor het starten van het onderzoek, noch voor de verwijzing. Dit laatste is wel (en uitsluitend) van belang om te weten of er een “klager” is die zich kan beroepen op de rechten

Het ontbreken van een klager heeft geen invloed op de ontvankelijkheid van de tuchtvordering.

72 Cass. 13 januari 2017, D.15.0016.N.

73 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015.

74 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0106-2014.

75 Tuchtraad Gent 14 januari 2015, TAG-0305.

76 Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115.

77 Tuchtraad Brussel 21 januari 2014, V-0085.

78 Tuchtraad Antwerpen 30 oktober 2014, TAA/SA/0189/2014.

van de klager. Het ontbreken van een klager heeft geen invloed op de ontvankelijkheid van deze tuchtvordering;⁷⁹

- › de klager zijn klacht niet zelf moet schrijven;⁸⁰
- › de stafhouder, na onderzoek van de ontvankelijkheid van een klacht en opening van het tuchtonderzoek, de bevoegdheid heeft om dit onderzoek uit te breiden en verder onderzoek in te stellen op grond van de door hem bekomen informatie;⁸¹
- › de vermelding door tegenstrever-klager op te treden als raadsman van tegenpartij niet tot gevolg heeft dat de klacht onontvankelijk zou zijn.⁸²

29. De tuchtraad van Antwerpen oordeelde dat onderzoeksdaden van de stafhouder die het gevolg zijn van een onontvankelijke klacht uit de debatten dienen te worden geweerd. Met de inhoud van deze stukken kan geen rekening worden gehouden bij de beoordeling van de tuchtvordering. De bepalingen van artikel 458, §1 van het Gerechtelijk Wetboek over de ontvankelijkheid betreffen de rechten van verdediging en raken zo de openbare orde.⁸³

Gelet op wat voorafgaat is dit standpunt zeker voor betwisting vatbaar.

30. De stafhouder kan op basis van de klacht oordelen of ze onontvankelijk, ongegrond of van onvoldoende gewicht is. Als de klacht echter ontvankelijk is en de klager vraagt uitdrukkelijk om te worden gehoord, dan dient de stafhouder aan dit uitdrukkelijk verzoek tegemoet te komen alvorens een beslissing te nemen.

Indien het een advocaat is die een formele klacht wil indienen tegen een advocaat van een andere balie, in eigen naam of als raadsman van een cliënt, dan dient hij de stafhouder van deze advocaat rechtstreeks aan te schrijven, met kopie aan zijn eigen stafhouder⁸⁴. Deze praktijk vormt een uitzondering op de regel dat de eigen stafhouder altijd moet worden aangeschreven.

79 Tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-0266 en tuchtraad Brussel 20 mei 2014, SLT-0095.

80 Tuchtraad Antwerpen 24 februari 2015, TAA/STu/0201/2014.

81 Tuchtraad Brussel 24 februari 2015, SBT-0106.

82 Tuchtraad Brussel 29 mei 2018, V 170.

83 Tuchtraad Antwerpen 30 oktober 2014, TAA/SA/0189/2014.

84 J. Stevens en I. Vandeveld, Art. 458 Ger. W. in Gerechtelijk Recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 265.

/ AFDELING 3

Het eigenlijke onderzoek

/ ONDERAFDELING 1

Schriftelijke kennisgeving van de opening van het onderzoek

31. De tekst van artikel 458, §1, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek laat geen twijfel bestaan over de aanvang van het tuchtonderzoek:

“de klager en de advocaat die het voorwerp uitmaakt van dit onderzoek wordt van de instelling van het onderzoek schriftelijk op de hoogte gebracht.”

Op deze manier weet de betrokken advocaat wanneer het tuchtonderzoek tegen hem wordt geopend.

32. De wijze waarop de kennisgeving gebeurt, evenals het tijdstip waarop is van belang zoals uit de volgende beslissing blijkt:

“De tuchtraad is de mening toegedaan dat de wijze waarop het onderzoek is gevoerd de rechten van de verdediging heeft geschonden en dit omwille van de onduidelijkheden i.v.m. de kennisgeving van het openen van het onderzoek, het voeren van onderzoeksdaden voor de kennisgeving, het mededelen van tenlasteleggingen aan getuigen en het weigeren van een rechtvaardig verzoek tot uitstel van het verhoor. De rechten van de verdediging werden aldus geschonden en derhalve dient de tuchtvervolgning niet toelaatbaar te worden verklaard.”⁸⁵

“Het is niet nodig dat de brief waarin de stafhouder de betrokken advocaat in kennis stelt van het tuchtonderzoek dat hij opent melding maakt van alle mogelijke feiten die het voorwerp van het tuchtonderzoek uitmaken. Conform art. 860 Ger. W. (Cass. 17 maart 1988, R.W. 1988-89, 257) dat hier van toepassing is op grond van art. 2 Ger. W. is het feit dat de kennisgeving van het onderzoek niet alle feiten vermeldt geen reden van onontvankelijkheid of niet toelaatbaarheid. (...) Het zou trouwens van een gebrek aan realiteitszin getuigen wanneer in de loop van een onderzoek nieuwe feiten opduiken telkens een mededeling (“cautio”) aan de betrokken advocaat gestuurd zou moeten worden.”⁸⁶

Het is niet nodig dat de brief waarin de stafhouder de betrokken advocaat in kennis stelt van de opening van het tuchtonderzoek, melding maakt van alle mogelijke feiten die het voorwerp van het tuchtonderzoek uitmaken.

/ ONDERAFDELING 2

Onderzoeker

33. De stafhouder kan beslissen om het onderzoek zelf te voeren, dan wel een onderzoeker aan te stellen. De wet bepaalt immers uitdrukkelijk dat de stafhouder een onderzoeker kan aanstellen om in zijn plaats het onderzoek te doen.⁸⁷ Er werd bovendien ge-

85 Tuchtraad Antwerpen 16 december 2014, TAA/STu/0202/2014.

86 Tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0136-2015.

87 Art. 458, §1, tweede lid Ger. W.

oordeeld dat de stafhouder van wetswege de *dominus litis* is en zelf onderzoeken kan voeren, onafhankelijk van deze waarmee de onderzoeker gelast is.⁸⁸

Het is op de eerste plaats de stafhouder die de klacht ontvangt en onderzoekt. Zelfs wanneer het verslag van het onderzoek onvolledig zou zijn betekent dit niet dat het onderzoek nietig is en dat de rechten van verdediging miskend zijn. De rechten van verdediging worden gevrijwaard wanneer tijdens het debat voor de tuchtraad de beklagde het recht op tegenspraak kan voeren en zijn verdediging uitvoerig naar voor kan brengen.⁸⁹

De stafhouder kan alle onderzoeksdaeden stellen die hij aangewezen acht, zoals inzage nemen van strafdossiers, afschrift vragen van strafdossiers en getuigen en magistraten horen. Dit alles vormt geen schending van artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek.⁹⁰

Conform artikel 458, §1, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek kan de stafhouder een onderzoeker aanstellen en omschrijft hij diens taken en bevoegdheden. De stafhouder kan een onderzoeker aanstellen met volheid van bevoegdheid. De advocaat die het voorwerp van het onderzoek vormt, moet op de hoogte worden gesteld van de aanduiding van de onderzoeker en van de omvang van diens bevoegdheid. De wet schrijft niet voor dat de aanstelling van een onderzoeker door de stafhouder schriftelijk dient te gebeuren en er is geen (nietigheids)sanctie voorzien.⁹¹

34. De onderzoeker moet onpartijdig zijn.

De tuchtonderzoeker dient bij de uitvoering van het tuchtonderzoek onderzoeksmaatregelen te nemen op grond waarvan de zaak objectief kan worden beoordeeld. Dit impliceert dat zowel onderzoeksmaatregelen à charge als à décharge moeten worden genomen.⁹²

De tuchtraad van beroep oordeelde dat de stafhouder in de regel niet onderworpen is aan de waarborgen van artikel 6.1. EVRM of aan het algemeen rechtsbeginsel van de onpartijdigheid van de rechter, op grond van de motivering dat de stafhouder geen uitspraak doet over de gegrondheid van de tuchtvervolgning.⁹³

Deze stelling moet betwist worden, zeker wanneer de stafhouder zelf betrokken partij is bij het tuchtdossier. De tuchtraad van beroep oordeelde hierover dat op de stafhouder omwille van zijn unieke disciplinaire functie bij uitstek het algemeen rechtsbeginsel van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van toepassing is.⁹⁴

In het licht van de tuchtrechtspraak lijkt de aanstelling door de stafhouder van een onpartijdige en onafhankelijke onderzoeker aan belang te winnen.

In dit verband werd geoordeeld dat:

- › de stafhouder en vice-stafhouder gehouden zijn om een voldoende waarborg te bieden voor de onpartijdigheid tijdens het tuchtonderzoek. *“Justice must not only be done: it must also be seen to be done.”*⁹⁵

88 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0223/2015.

89 Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115.

90 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0223/2015.

91 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0353 en tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0223/2015.

92 RvS 14 januari 2014, nr. 226.039.

93 Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019.

94 Tuchtraad van beroep 21 januari 2014, TB-0078-2013.

95 Tuchtraad Gent 19 april 2017, TAG-0377.

- › wanneer de stafhouder in een bepaald dossier meerdere keren is tussengekomen, hij zich de vraag moet stellen of hij zelf het tuchtonderzoek kan openen en voeren, dan wel of hij zich daarvoor moet laten vervangen.⁹⁶
- › het openen van een tuchtonderzoek door de stafhouder tegen een kantoorgeenoot een schijn van partijdigheid wekt en dat de stafhouder - vermits “wettelijk verhinderd” - had moeten handelen conform artikel 447 van het Gerechtelijk Wetboek zodat de tuchtraad oordeelde niet rechtsgeldig over deze tenlastelegging gevat te zijn en de vordering niet toelaatbaar werd verklaard.⁹⁷
- › de aanstelling door de stafhouder van de BJB-voorzitter als onderzoeker voor feiten die door hem bij de stafhouder werden aangebracht de perceptie kan doen ontstaan dat het onderzoek niet op een objectieve en onafhankelijke manier en met respect voor de rechten van verdediging werd gevoerd door de onderzoeker die in verschillende hoedanigheden is opgetreden in het dossier.⁹⁸
- › het feit dat een onderzoeker zich in de loop van een onderzoek een mening vormt over feiten die hij vaststelt nochtans perfect normaal is, en dit niet betekent dat hij zijn verder onderzoek niet in volle onpartijdigheid kan voeren.⁹⁹

/ ONDERAFDELING 3

Verjaring

35. Op straffe van verjaring wordt de tuchtprocedure ingesteld binnen 12 maanden vanaf de kennisname door de stafhouder van de feiten of door de voorzitter van de tuchtraad wanneer deze als tuchtrechtelijke autoriteit kennis neemt van de feiten.¹⁰⁰ Voor hem geldt eenzelfde verjaringstermijn.

De verjaringstermijn waarvan sprake in artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek impliceert dat het onderzoek dient te worden geopend binnen twaalf maanden na kennisname van de feiten, wat evenwel niet inhoudt dat de zaak aanhangig dient te worden gemaakt bij de tuchtraad binnen 12 maanden na kennisname door de stafhouder of de voorzitter van de tuchtraad van de feiten. Wanneer de stafhouder de tuchtprocedure instelt en bijgevolg onderzoeksdaden stelt binnen de twaalf maanden na kennisname van de feiten, kan het onderzoek en derhalve ook de tuchtvordering niet meer verjaren. Een tuchtonderzoek *an sich* kan derhalve langer dan 12 maanden duren zonder dat dit leidt tot een verjaring van de tuchtvordering. Dit is evenzeer het geval wanneer tot de oproeping voor de tuchtraad meer dan twaalf maanden zijn verlopen. Eens het tuchtonderzoek is opgestart, verjaart de tuchtvordering niet.¹⁰¹

In zijn arrest van 20 maart 2015 oordeelde het Hof van Cassatie in dit verband:

“Krachtens artikel 474 Gerechtelijk Wetboek, wordt de tuchtprocedure, op straffe van verjaring, ingesteld binnen twaalf maanden te rekenen van de kennisneming van de feiten door de tuchtrechtelijke autoriteit die bevoegd is om die procedure op gang te brengen. Uit deze wetsbepalingen en uit de voorbereidende werken van de wet van 21 juni 2006

96 Tuchtraad Gent 18 september 2019, TAG-514.

97 Tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0162/2013.

98 Tuchtraad Gent 13 december 2017, TAG-0441 en TAG-0442.

99 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0223/2015.

100 Art. 474 Ger. W.

101 J. STEVENS, Advocatuur. Regels & Deontologie, Mechelen, Wolters Kluwers, 2015, rns. 1606 en 1610.

wijzigende de tuchtprocedure van toepassing op de leden van de balie, volgt dat het onderzoek dient te worden geopend binnen twaalf maanden na kennisname van de feiten door de bevoegde tuchtrechtelijke autoriteit, zijnde de stafhouder of desgevallend de voorzitter van de tuchtraad, en dat het openen van het onderzoek onder meer kan blijken uit het schriftelijk bericht waarbij de advocaat op de hoogte wordt gebracht van het instellen van het onderzoek. Het middel dat aanvoert dat de tuchtvordering verjaard is indien meer dan een jaar verlopen is tussen het ogenblik dat de stafhouder kennis neemt van de feiten en het ogenblik waarop hij de zaak aanhangig maakt bij de tuchtraad, gaat uit van een verkeerde rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht.¹⁰²

Met 'het instellen van de tuchtprocedure' bedoelt de wetgever 'het openen van het tuchtonderzoek'.¹⁰³ Tijdens een lopende tuchtprocedure verjaart de tuchtvordering immers niet. Dit schendt het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel niet.¹⁰⁴

De advocaat tegen wie bepaalde feiten worden aangevoerd, moet erop kunnen rekenen dat hij binnen de termijn van 12 maanden zekerheid krijgt over het feit of hieraan al dan niet tuchtrechtelijk enig gevolg wordt verleend.¹⁰⁵

Daarnaast werd geoordeeld dat:

- › de vergelijking die wordt aangevoerd tussen de tuchtprocedure inzake de advocatuur enerzijds en die inzake de magistratuur anderzijds bezwaarlijk kan weerhouden worden, aangezien dit volgens de tuchtraad geen zonder meer vergelijkbare categorieën betreft. Het gelijkheidsbeginsel is niet geschonden. De advocaat kan zich derhalve niet beroepen op de tuchtprocedure die inzake de magistratuur is ingevoerd in het Gerechtelijk Wetboek, en meer bepaald in artikel 415, eerste lid, dat luidt als volgt:

"Een zaak wordt bij de tuchtraad aanhangig gemaakt binnen zes maanden nadat de overheid die bevoegd is om de tuchtprocedure in te stellen, kennis heeft genomen van de feiten."¹⁰⁶

- › door te stellen dat de in artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde termijn pas begint te lopen vanaf het ogenblik dat er morele zekerheid is omtrent de waarachtigheid van de feiten, er aan genoemd artikel een nuance wordt toegevoegd die het niet vermeldt. Het openen van het tuchtonderzoek betekent immers dat het onderzoek op zich wordt opgestart en de stafhouder dan de mogelijkheid heeft om onderzoek te voeren naar de waarachtigheid en gegrondheid van de ten laste gelegde feiten. De *ratio legis* van de kennisgeving tot het openen van een tuchtonderzoek is duidelijk: door deze uitdrukkelijke melding weet de advocaat die het voorwerp is van een tuchtonderzoek vanaf wanneer de stafhouder uit zijn rol van bemiddelaar en in zijn rol van tuchtonderzoeker is gestapt en kan hij dus ook zijn houding aan deze bijzondere hoedanigheid van de stafhouder en/of de door hem gelaste onderzoeker aanpassen. De kennisgeving voorzien in artikel 458, §1, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek is dus cruciaal voor de advocaat die het voorwerp uitmaakt van het tuchtonderzoek: vanaf deze kennisgeving heeft hij onder meer het recht zich te laten bijstaan door een advocaat

102 Cass. 20 maart 2015, AR D.14.0007.N.; Zie ook: Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB0090-2013 en Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 143.

103 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017.

104 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017

105 Tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0108-2014.

106 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-429, TAG-430, TAG-431, TAG-432, TAG-432, TAG-433 en TAG-434.

van zijn keuze, onverminderd uiteraard de normale uitoefening van alle rechten van verdediging. De opening van de tuchtprocedure binnen een redelijke termijn van twaalf maanden conform artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek, is dan ook een substantieel recht voor de vervolgte advocaat.¹⁰⁷

- › de beoordelingsvrijheid van de stafhouder om al dan niet een tuchtonderzoek te openen naar aanleiding van een strafrechtelijke vervolging en daar eventueel mee te wachten tot na het bestaan van een effectieve in kracht van gewijsde gegane strafrechtelijke veroordeling dus geen oorzaak kan zijn van verjaring, in de mate dat het precies enkel deze strafrechtelijke veroordeling is die in dat geval de basis van de tuchtvervolging oplevert en in de mate dat de gepleegde handelingen niet reeds het voorwerp van een tuchtvervolging hebben uitgemaakt.¹⁰⁸
- › de stafhouders soeverein beslissen wanneer zij een tuchtonderzoek openen en wanneer zij het dossier naar de tuchtraad verwijzen. Dit doet echter geen afbreuk aan het feit dat verjaring van tuchtinbreuken krachtens artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek intreedt één jaar na de kennisname van de feiten. Het feit dat het daarbij ging om een uitbreiding van onderzoek speelt volgens de tuchtraad geen rol. De figuur van het “voorgezet misdrijf” uit het strafrecht kan in het tuchtrecht niet naar analogie worden toegepast.¹⁰⁹
- › het voeren van een informatieonderzoek door de stafhouder de verjaringstermijn niet stuit.¹¹⁰

/ ONDERAFDELING 4

De redelijke termijn

36. Het principe van de redelijke termijn in tuchtzaken houdt in dat een tuchtoverheid verplicht is om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) herinnerde eraan dat om na te gaan of een tuchtprocedure verlopen is binnen een redelijke termijn rekening moet worden gehouden met de specifieke omstandigheden van de zaak en onder meer met de complexiteit van de zaak, met de houding van de verzoeker en van de tuchtoverheid, alsmede met het belang van de zaak voor de betrokkene. In hetzelfde arrest benadrukte het Hof dat *“aangezien het recht om zijn beroep uit te oefenen de inzet vormde van de tuchtprocedure, de tuchtprocedure voor de verzoeker een bijzonder zwaarwichtig belang had.”* Concreet betrof het een Oostenrijkse advocaat aan de balie te Wenen waartegen een strafrechtelijk en een tuchtrechtelijk onderzoek werd gevoerd wegens bedrieglijk onvermogen. De raad van de Orde van Advocaten te Wenen schorste de betrokken advocaat in 1996 voorlopig en ontnam hem zodoende de mogelijkheid zijn beroep uit te oefenen. De verzoeker werd in 2003 op strafrechtelijk vlak schuldig bevonden en veroordeeld. De tuchtprocedure bleef aanhangig tot in 2005 toen de raad van de Orde besliste dat de betrokken advocaat was tekortgekomen aan zijn professionele verplichtingen en besloot hem te schrappen van het tableau. De verzoeker beklagde zich over de duur van de tuchtprocedure en steunde daarvoor op artikel 6, §1 EVRM dat bepaalt:

107 Tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/SA/0127/2012.

108 Tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/SA/0178/2013.

109 Tuchtraad Antwerpen 22 mei 2014, TAA/SA/0165/2013.

110 Tuchtraad Brussel 21 januari 2014, V-0085.

“Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld.”

Het EHRM oordeelde dat de bepaling van artikel 6, §1 EVRM in verband met de redelijke termijn *in casu* van toepassing was op grond van de stelling dat “*tuchtprocedures waarin het recht om een beroep te blijven uitoefenen op het spel staat, aanleiding geven tot ‘betwistingen’ (geschillen) over burgerrechten in de zin van artikel 6, §1.*” Het EHRM besloot in deze casus tot het overschreden zijn van de redelijke termijn. De betrokkene kon zijn beroep niet uitoefenen gedurende negen jaren en elf maanden.¹¹¹

37. Met de overschrijding van de redelijke termijn kan rekening worden gehouden bij het bepalen van de sanctie.¹¹²

Een enigszins abnormale duur van het onderzoek vormt geen reden om de tuchtvervolging niet meer toelaatbaar te verklaren, indien dit geen probleem doet ontstaan met betrekking tot de kwaliteit van de bewijsgeving en/of een aantasting van de rechten van verdediging. In geval van schuldigverklaring, zal wel rekening worden gehouden met het concrete materieel en moreel nadeel dat de advocaat leed ingevolge het aanslepen van het tuchtonderzoek en de tuchtprocedure (mislopen stagemesterschap, niet-verlenging mandaat plaatsvervangend rechter, ...).¹¹³

Het aanvangspunt van de redelijke termijn voorzien in artikel 6.1. EVRM begint pas te lopen vanaf het ogenblik waarop de betrokkene het voorwerp uitmaakt van een klacht. De redelijkheid van de duur van de procedures wordt niet *in abstracto* beoordeeld, maar met inachtneming van de omstandigheden eigen aan de zaak.¹¹⁴

Er werd geoordeeld dat het tijdsverloop tussen de klacht en de vervolging in de verschillende dossiers van respectievelijk bijna zeven jaar, ruim zes jaar, ruim vier jaar en ruim drie jaar aanleiding gaf tot het overschrijden van de redelijke termijn,¹¹⁵ terwijl een termijn van ca. acht maand voor een administratief onderzoek en een termijn van ca. één jaar voor het eigenlijke tuchtonderzoek niet abnormaal werd geacht.¹¹⁶

De tuchtraad van beroep oordeelde dat “de handelswijze in tuchtzaken om een definitieve beslissing op strafrechtelijk gebied af te wachten op zich gerechtvaardigd [is] en geen aanleiding [vormt] om te besluiten tot een overschrijding van de redelijke termijn, zeker niet wanneer dit gebeurt op verzoek van de vervolgte advocaat.”¹¹⁷

De handelswijze in tuchtzaken om een definitieve beslissing op strafrechtelijk gebied af te wachten is op zich gerechtvaardigd en vormt geen aanleiding om te besluiten tot een overschrijding van de redelijke termijn, zeker niet wanneer dit gebeurt op verzoek van de vervolgte advocaat.

111 EHRM 19 februari 2013, nr. 47195/06, Müller-Hartburg/Oostenrijk.

112 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0188-2017; tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396 en tuchtraad Brussel 9 april 2013, SLT-0067.

113 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017.

114 Tuchtraad Brussel 9 april 2013, SLT-0067 en tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0186/2014.

115 Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0186/2014.

116 Tuchtraad Gent 14 januari 2015, TAG-0305.

117 Tuchtraad van beroep 13 september 2016, TB-020-2009.

/ ONDERAFDELING 5

Het voeren van het onderzoek

38. Het Hof van Cassatie oordeelde dat een onwettigheid tijdens het onderzoek zoals bedoeld in artikel 458 van het Gerechtelijk Wetboek slechts leidt tot een schending van het recht van verdediging en artikel 6 EVRM, wanneer die onwettigheid de beslissing van de tuchtrechter heeft beïnvloed of van aard was om bij de vervolgte advocaat twijfel te doen ontstaan over de geschiktheid van de tuchtrechter om zijn zaak eerlijk te behandelen.¹¹⁸

39. Het tuchtonderzoek moet effectief worden gevoerd. Een enkele kennisgeving van het openen van het tuchtonderzoek is onvoldoende.

Artikel 458, §2 van het Gerechtelijk Wetboek schrijft voor dat de stafhouder de advocaat die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek in kennis stelt van zijn beslissing. De wet schrijft echter niet voor dat de advocaat een kopie van die beslissing moet ontvangen. Bovendien is de kennisgeving aan de advocaat niet op straffe van nietigheid voorgeschreven (artikel 860 van het Gerechtelijk Wetboek).¹¹⁹

De tuchtraad van beroep oordeelt dat het onderzoek van de stafhouder geheim en niet tegensprekelijk is. Zelfs het niet tijdig of formeel kennis geven van het feit dat een tuchtonderzoek wordt gevoerd, leidt niet tot enige nietigheid nu er geen sanctie is voorzien.¹²⁰

De stafhouder of de onderzoeker voert zijn onderzoek zoals hij dat opportuun acht, in het licht van de aangevoerde feiten en de hem toevertrouwde taak. Het bewijs in tuchtzaken kan met alle middelen van recht geleverd worden. De advocaat die het voorwerp is van het tuchtonderzoek kan weliswaar suggesties doen in verband met de eventueel nog te ondernemen onderzoeksdaden, maar het is de stafhouder of de onderzoeker die het onderzoek voert. De beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek en het bepalen van de gevolgen van een eventueel onvolledig gevoerd onderzoek komt toe aan de tuchtinstanties. Artikel 458, §1, tweede en vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek is overigens niet voorgeschreven op straffe van nietigheid, maar beoogt de rechten van verdediging van de vervolgte advocaat.¹²¹

40. Het is van belang dat de stafhouder die het tuchtonderzoek voert zich onthoudt van contacten of overleg over het dossier met de voorzitter van de tuchtraad:

“Overeenkomstig artikel 458, §2, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek kan de klager de beslissing van de stafhouder om zijn klacht te seponeren, betwisten bij de voorzitter van de tuchtraad. De omstandigheid dat de voorzitter van de tuchtraad in het raam van het vooronderzoek heeft overlegd met de stafhouder over de beslissing van de stafhouder om de tuchtrechtelijke klacht te seponeren, is van aard bij partijen of bij derden een wettige verdenking te doen ontstaan, die een onttrekking van de zaak aan de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten wettigt. Aangezien de voorzitter van de tuchtraad, die hierbij een rechtsprekende taak vervult, geen plaatsvervanger heeft, biedt een wraking geen oplossing en dient de zaak aan de tuchtraad te worden onttrokken.”¹²²

118 Cass. 13 januari 2017, D.15.0016.N.

119 Tuchtraad van beroep 2 februari 2016, TB-0139-2015.

120 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0106-2014.

121 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017.

122 Cass. 19 oktober 2018, nr. C.18.0231.C.

/ ONDERAFDELING 6

Het horen van de advocaat

41. De betrokken advocaat heeft het recht om gehoord te worden. Dit recht is een elementair recht van de verdediging. Het is dus niet mogelijk een tuchtonderzoek af te sluiten zonder de advocaat in kwestie te horen, tenzij dit door deze advocaat zelf zou worden geweigerd of onmogelijk gemaakt.

De tuchtraad van Antwerpen sprak een advocaat vrij op grond van de vaststelling dat hij niet werd uitgenodigd voor het tuchtverhoor door de verslaggever en omwille van het feit dat het verslag enkele onjuistheden bevatte waardoor de advocaat niet de kans kreeg zich te verantwoorden tijdens het tuchtonderzoek om aldus een verdere tuchtvervolgning te vermijden.¹²³

42. De tuchtraad van beroep verduidelijkte dat

“een specifieke op straffe van nietigheid voorgeschreven regel om een tuchtrechtelijk vervolgte advocaat op te roepen om te worden gehoord onbestaande is. Het volstaat dat de mogelijkheid wordt geboden om gehoord te worden. Uit hoofde van het gegeven dat de advocaat niet werd opgeroepen om te worden gehoord, kan derhalve geen nietigheid van het tuchtonderzoek afgeleid worden.”

Concreet was er sprake van een brief van de stafhouder houdende mededeling van de opening van het tuchtonderzoek waarin uitdrukkelijk werd aangegeven dat de advocaat het recht had om gehoord te worden zodra hij daarom verzocht, zodanig dat niets de tuchtrechtelijk vervolgte advocaat belette om gehoord te worden.¹²⁴

De tuchtraad van Gent nuanceert de plicht tot het horen van de tuchtrechtelijk vervolgte advocaat en meent dat ook de mogelijkheid van een schriftelijk verweer van de tuchtrechtelijk vervolgte advocaat kan volstaan:

“Het niet horen van de betrokken advocaat leidt op zichzelf niet tot de nietigheid of de niet-ontvankelijkheid van de tuchtprocedure. Het feit dat in het dossier geen verklaring zit die werd opgenomen in een proces-verbaal, betekent derhalve niet meteen de absolute nietigheid van het onderzoek. Wel moet nagegaan worden of de tuchtprocedure in haar geheel tekort heeft gedaan aan de rechten van de verdediging. In casu heeft de advocaat de gelegenheid gekregen om zijn standpunt (verweer) schriftelijk aan de stafhouder/onderzoeker te doen toekomen, wat hij per brief heeft gedaan. Op geen enkel moment heeft hij de wens geuit om gehoord te worden door de onderzoeker. Er werd dan ook geen afbreuk gedaan aan de rechten van de verdediging tijdens het onderzoek omwille van het niet horen van de advocaat door de onderzoeker. Ook art. 458 § 2 Ger. W. voorziet niet in een sanctie en de advocaat toont niet concreet aan in welke mate zijn rechten van verdediging op dit punt werden geschonden zodat bezwaarlijk kan besloten worden tot de nietigheid van het voorliggende onderzoek.”¹²⁵

“De onderzoeker heeft volop de rechten van verdediging van de advocaat geëerbiedigd door hem de kans te bieden ofwel schriftelijk ofwel via een persoonlijk verhoor zijn verweer voor te brengen. De advocaat is evenwel op geen van beide mogelijkheden van

123 Tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SA/0231/2015.

124 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0093-2013.

125 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0353.

verweer ingegaan, zonder zelfs enig antwoord aan de onderzoeker te verstrekken. Dat getuigt van een afwezigheid van respect voor de deontologische voorschriften. De onderzoeker heeft zijn verslag afgesloten met de conclusie dat geen verder onderzoek ingevolge de volledige inertie en het stilzwijgen vanwege de advocaat noodzakelijk was. Op basis van de stukken en het verder niet ingaan op de mogelijkheid van verweer werd besloten dat de deontologische inbreuk diende te worden weerhouden met het oog op doorverwijzing naar de tuchtraad van advocaten. Dit is op zichzelf een louter advies en een vaststelling, doch geen beslissing, bekomen op basis van het gevoerde onderzoek.”¹²⁶

43. Het is niet noodzakelijk dat een advocaat in het kader van zijn verhoor tijdens het tuchtrechtelijk vooronderzoek wordt bijgestaan door een advocaat.

“Het recht op een eerlijk proces en op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd door de artikelen 6 §1 en 6 §3 EVRM houdt in dat aan een persoon, die het voorwerp uitmaakt van een tuchtvervolging met betrekking tot feiten die aanleiding kunnen geven tot een straf in de zin van artikel 6 EVRM, bij zijn verhoor tijdens het tuchtrechtelijk vooronderzoek toegang wordt verleend tot een advocaat in zoverre hij zich in een kwetsbare positie bevindt. Het verhoor in het kader van een tuchtrechtelijk vooronderzoek, waarbij de onderzoekers geen vrijheidsbenemende maatregelen noch andere dwangmaatregelen kunnen treffen, heeft in de regel niet tot gevolg dat de betrokkene zich in een kwetsbare positie bevindt (Cass. 16.11.2012, arrest D.11.0021/N/10).

De tuchtraad kan bij het beoordelen van de tuchtrechtelijke tenlasteleggingen bijgevolg wel degelijk rekening houden met het proces-verbaal van verhoor van 31 maart 2013 waarbij geen advocaat aanwezig was.”¹²⁷

44. Het is niet nodig om de advocaat tegen wie een klacht werd ingediend voorafgaand aan het onderzoek te horen blijktens een uitspraak van de tuchtraad van beroep, zelfs indien de stafhouder voorafgaand aan het eigenlijke tuchtonderzoek inlichtingen inwint alvorens te beslissen over de opportuniteit van het te voeren onderzoek:

“De schriftelijke mededeling van de opening van het tuchtonderzoek moet niet noodzakelijk gelijktijdig met het begin van het tuchtonderzoek gebeuren en art. 458, §1, tweede lid Ger.W. voorziet niet in enige nietigheidssanctie (J. STEVENS, Advocatuur – Regels en deontologie, Wolters-Kluwer, 2015, p. 1248, randnr. 1516-1517).

Er bestaat in casu geen grond om de voorliggende bewijselementen als onregelmatig of ongeldig te beschouwen, en om de tuchtvervolging ontoelaatbaar (of nietig) te verklaren op formele grond. Er wordt geen schending aangetoond van art. 6.1 EVRM of van art. 14 BUPO.

De exceptie van ontoelaatbaarheid van de vervolging wegens de onregelmatigheid van het gevoerde onderzoek omwille van het niet-horen van de vervolgte advocaat voorafgaand het onderzoek, is niet gegrond.”¹²⁸

45. De tuchtraad van Antwerpen stelt dat artikel 458, §3 van het Gerechtelijk Wetboek enkel bepaalt welke mogelijke handelwijzen door de voorzitter van de tuchtraad kunnen worden gevolgd indien een zaak bij hem aanhangig wordt gemaakt, en heeft geen

Bijstand door een advocaat tijdens het tuchtrechtelijk vooronderzoek is niet vereist.

126 Tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG -0338; TAG-0340 en TAG-0341.

127 Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SM/0154/2013.

128 Tuchtraad van beroep 5 juni 2018, TB-0189-2017.

betrekking op enig recht van een advocaat om vooraf te worden gehoord in een tuchtonderzoek.¹²⁹

46. In zijn beslissing van 8 april 2014 stelde de tuchtraad van beroep dat de zogenaamde Salduz-regeling niet van toepassing is in tuchtzaken. De tuchtraad van beroep motiveerde deze beslissing als volgt:

“De vormvoorschriften die opgelegd worden door artikel 47bis, §6, W. Sv. – en die met name inhouden dat een verhoor begint met de beknopte mededeling aan de ondervraagde persoon dat, onder meer, zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt, dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen, dat hij de keuze heeft om een verklaring af te leggen, te antwoorden op de hem gestelde vragen of te zwijgen, en hij het recht heeft om vóór het eerste verhoor een vertrouwelijk overleg te hebben met een advocaat in zoverre de feiten die hem ten laste kunnen worden gelegd een misdrijf betreffen waarvan de straf aanleiding kan geven tot het verlenen van een bevel tot aanhouding – zijn enkel van toepassing in strafzaken. Deze voorwaarden gelden geenszins in tuchtzaken.

Anderzijds geldt, volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie, zoals deze tot uiting is gekomen in het arrest van 16 november 2012, D.11.0021/N/10: “Het recht op een eerlijk proces en op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd door de artikelen 6, § 1 en 6, § 3, c), EVRM houdt in dat aan een persoon, die het voorwerp uitmaakt van een tuchtvervolging met betrekking tot feiten die aanleiding kunnen geven tot een straf in de zin van artikel 6 EVRM, bij zijn verhoor tijdens het tuchtrechtelijk vooronderzoek toegang wordt verleend tot een advocaat in zoverre hij zich in een kwetsbare positie bevindt.”

Ten aanzien van de betreffende kwetsbare positie heeft het Hof van Cassatie geoordeeld: “Het verhoor in het kader van een tuchtrechtelijk vooronderzoek, waarbij de onderzoekers geen vrijheidsbenemende maatregelen, noch andere dwangmaatregelen kunnen treffen, heeft in de regel niet tot gevolg dat de betrokkene zich in een kwetsbare positie bevindt.”¹³⁰

Deze principiële beslissing wordt sindsdien vaststaand gevolgd door de tuchtraden en de tuchtraad van beroep.

/ ONDERAFDELING 7

Rechten van verdediging en vermoeden van onschuld

47. Een advocaat hield voor dat hij bij zijn verhoor niet attent werd gemaakt, noch op zijn zwijgrecht, noch op het verbod van zelfincriminatie. De tuchtraad van beroep verwierp dit verweer:

“De stafhouder moet de door hem in het kader van een tuchtonderzoek verhoorde advocaat geenszins uitdrukkelijk wijzen op diens recht om het stilzwijgen te bewaren of op de omstandigheid dat de advocaat niet gedwongen mag worden zichzelf te incrimineren. De advocaat beschikt bij uitstek over de nodige vorming en toegang tot bijstand van

129 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0223/2015.

130 Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094-2013.

een eigen raadsman, om te weten welke zijn rechten zijn bij een verhoor in het kader van een tuchtonderzoek.

Het algemeen beginsel van het recht van verdediging, de artikelen 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en 14.3, g), van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten impliceren wel dat de beklaagde of de vervolgte het recht heeft niet aan de bewijsvoering van de hem ten laste gelegde feiten te moeten meewerken en niet aan zijn veroordeling te moeten bijdragen.

Die bepalingen zijn in de regel ook van toepassing op tuchtzaken, zelfs als de advocaat trouw, oprechtheid en eerbied aan zijn tuchtrechtelijke overheid verschuldigd is. Het stilzwijgen of de passieve houding van de vervolgte advocaat kunnen op zich dus geen tuchtsanctie of verzwaring van die sanctie tot gevolg hebben.

Deze principes impliceren echter niet dat de verklaring die een advocaat in het kader van een tuchtonderzoek vrij heeft afgelegd ten overstaan van de tuchtrechtelijke overheid van de balie, hem niet ten laste kan worden gelegd (Cass., 25 november 2011, D.11.0016.F).

De verklaringen die X vrij heeft afgelegd tijdens het verhoor van 21 maart 2013 dienen dus niet als bewijs uitgesloten te worden op grond van enige vermeende overtreding van de rechten van verdediging of het recht op eerlijk proces.

Zo X nagelaten heeft de hem door de wet toegekende rechten te benutten, m.n. door zich tijdens zijn verhoor niet te laten bijstaan door een advocaat en evenmin gebruik te maken van enig zwijgrecht, dan kan dit nalaten naderhand de rechtsgeldigheid van het tuchtonderzoek niet aantasten.

Dit neemt niet weg dat de tuchtraad – en daarna de tuchtraad van beroep – de bewijswaarde van deze verklaringen beoordeelt in het licht van het gehele dossier.

Uit het dossier blijkt ten slotte geenszins dat X gebruik heeft willen maken van enig zwijgrecht dat in deze overtreden zou zijn.¹³¹

48. De tuchtraad van beroep beoordeelt als onpartijdige en onafhankelijke rechter of de verdediging de kans kreeg om het woord te nemen en zich te verdedigen naar aanleiding van het door de stafhouder uitgebracht verslag, en m.b.t. de door de stafhouder meegedeelde visie.¹³²

De advocaat dient aan te tonen op welke wijze zijn rechten van verdediging zouden zijn geschonden of waar zijn belangen *in concreto* zouden zijn geschaad door de formele niet-naleving van de onderzoekswijze voorzien in artikel 458, §1 van het Gerechtelijk Wetboek.¹³³

Er werd door de tuchtraad van Gent geoordeeld dat de rechten van verdediging werden geschonden wegens:

- › de onduidelijkheden in verband met de kennisgeving van het openen van het onderzoek;

131 Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094-2013.

132 Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019.

133 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017.

- › het voeren van onderzoekdaden vóór de kennisgeving;
- › het mededelen van tenlasteleggingen aan getuigen;
- › en het weigeren van een rechtvaardig verzoek tot uitstel van het verhoor;
- › waardoor de tuchtvervolgning niet toelaatbaar werd verklaard.¹³⁴

De tuchtraad van Brussel stelt dat de eerbiediging van de rechten van verdediging rechtstreeks verband houdt met het recht op een eerlijk proces, met het recht op tegenspraak en de wapengelijkheid, waarbij iedere partij haar zaak moet kunnen uiteenzetten in omstandigheden die haar niet benadelen ten opzichte van de tegenpartij. Partijen moeten hierbij kennis kunnen nemen van alle in het debat voorgelegde gegevens en er tegenspraak over kunnen voeren. Nochtans betekent zulks niet dat:

“Wanneer een onderzoeker zijn verslag afsluit, na het niet bekomen van de aangekondigde bijkomende stukken en deze documenten na afsluiting van dit verslag ter kennis worden gebracht, [...] dat het onderzoek nietig is en dat de rechten van verdediging miskend zijn.

De rechten van verdediging worden gevrijwaard wanneer tijdens het debat voor de tuchtraad de beklaagde het recht op tegenspraak kan voeren over de door haar laattijdig toegevoegde stukken, en hierbij het volledig tuchtdossier kan consulteren, zelfs bijkomende stukken kan toevoegen, en haar verdediging uitvoerig naar voor kan brengen, wat de advocaat heeft kunnen doen.”¹³⁵

Bij gebreke aan het individualiseren van de tenlasteleggingen volstaat het dat de advocaten in het onderzoek hun standpunt hebben kunnen laten kennen in verband met de hen ten laste gelegde feiten, met name in het individueel verhoor door de aangestelde verslaggever. De rechten van verdediging zijn niet geschonden, aangezien zij zich op elk van de betichtingen, zowel mondeling tijdens hun pleidooi ter zitting als schriftelijk kunnen verdedigen.¹³⁶

49. Door het nemen van bewarende maatregelen en verrichten van bepaalde communicaties handelt de stafhouder niet in strijd met het vermoeden van onschuld, op voorwaarde dat deze proportioneel zijn met het ermee beoogde doel.

“Het vermoeden van onschuld is één van de meest fundamentele principes in de rechtstaat en dit rechtsbeginsel uit artikel 6.2 E.V.R.M. moet ook in het tuchtrecht worden geëerbiedigd. Ook de tuchtrechtelijke overheden moeten, bij hun onderzoek (stafhouder) en hun beoordeling (tuchtraad) vertrekken van het principe dat de verdachte advocaat onschuldig is. Zij mogen gebeurlijke schuld slechts rationeel afleiden uit feitelijke elementen van het dossier.

Het vermoeden van onschuld belet anderzijds niet dat de tuchtverheid in het kader van zijn tuchtrechtelijke onderzoeksbevoegdheid en in het kader van het algemeen belang van de Orde, waarvan hij het hoofd is - bewarende maatregelen neemt en bepaalde communicaties verricht. Deze bevoegdheid van de stafhouder volgt rechtstreeks uit artikel 473 Ger. W. De stafhouder moet hierbij het evenwicht bewaren tussen het wettelijk beschermd vermoeden van onschuld en zijn wettelijke verplichting om nadeel voor derden te vermijden en de eer van de Orde te beschermen. De maatregelen moeten proportioneel zijn met het ermee beoogde doel. De afweging van de feiten tegenover de

De stafhouder moet het evenwicht bewaren tussen het wettelijk beschermd vermoeden van onschuld en zijn wettelijke verplichting om nadeel voor derden te vermijden en de eer van de Orde te beschermen.

134 Tuchtraad Antwerpen 16 december 2014, TAA/STu/0202/2014.

135 Tuchtraad Brussel 24 februari 2015, SBT-0106.

136 Tuchtraad Antwerpen 29 maart 2016, TAA/SA/0225/2015, TAA/SA/0227/2015 en TAA/SA/0229/2015.

belangen van derden enerzijds en het belang van de Orde anderzijds, verantwoord en in casu dat bepaalde maatregelen werden gevorderd en verklaringen werden afgelegd. Dat de stafhouder daarbij het vermoeden van onschuld diende te respecteren en in zijn communicatie gematigd en genuanceerd diende te zijn, is evident.

De tuchtraad slaat ten gronde enkel acht op de stukken van het tuchtdossier zelf en laat zich in haar oordeel niet leiden door persartikels of rechterlijke beslissingen die in kort geding bij wijze van voorlopige maatregel werden genomen. Bepaalde ongenueanceerde standpunten van de stafhouder leiden niet noodzakelijk tot de ongeschiktheid van de tuchtraad om onbevooroordeeld kennis te nemen van het tuchtdossier. Het vermoeden van onschuld werd niet geschonden.”¹³⁷

/ ONDERAFDELING 8

Waarheidsverplichting van de advocaat¹³⁸

50. De problematiek van de waarheidsverplichting ten overstaan van de stafhouder en de tuchtoverheden stond gedurende lange tijd ter discussie¹³⁹. Het Hof van Cassatie oordeelde eerder dat een advocaat een waarheidsplicht heeft ten overstaan van zijn stafhouder en zelfs geheimen aan deze dient mee te delen. Het Hof van Cassatie verwierp in zijn arrest van 18 november 1994 onder meer het middel dat gesteund was op het verbod tot zelfincriminatie.

Bij arrest van het Arbitragehof van 25 januari 2001 werd geoordeeld:

“Het zwijgen en stilzitten van de betrokkene in de eigen zaak kan op zichzelf niet leiden tot een tuchtsanctie of een verzwaring ervan.”¹⁴⁰

Het Hof van Cassatie besliste daarna in een arrest van 25 november 2011:

“Het algemeen beginsel van het recht van verdediging, de art. 6.1. van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden en 14.3, g) van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten impliceren met name dat de beklaagde of de vervolgte het recht heeft om niet aan de bewijsvoering van de hem ten laste gelegde feiten te moeten meewerken en niet aan zijn veroordeling te moeten bijdragen. Die bepalingen zijn in de regel van toepassing op tuchtzaken, zelfs als de beroepsbeoefenaar trouw, oprechtheid en eerbied aan de tuchtrechtelijke overheid verschuldigd is.

Het stilzwijgen of de passieve houding van de vervolgte advocaat kunnen op zich dus geen tuchtsanctie of verzwaring van die sanctie tot gevolg hebben.

De in het middel bedoelde bepalingen en algemene rechtsbeginselen impliceren echter niet dat de verklaring die een advocaat in het kader van het tuchtonderzoek vrij heeft afgelegd ten overstaan van de tuchtrechtelijke overheid van de balie, hem niet ten laste kan worden gelegd.”¹⁴¹

Het zwijgrecht of de passieve houding van de vervolgte advocaat mag geen (verzwaring van de) tuchtsanctie tot gevolg hebben.

De verklaringen die een advocaat in het kader van het tuchtonderzoek vrij heeft afgelegd ten overstaan van de tuchtrechtelijke overheid van de balie, kunnen hem ten laste worden gelegd.

137 Tuchtraad Gent 12 maart 2014, TAG-0263.

138 De auteurs verwijzen in dit verband ook naar: Hoofdstuk 4, Afdeling 2: “Leugenachtige verklaringen aan de stafhouder” van deze bijdrage.

139 Zie cahier I, p.21, 2.3.6. Waarheidsverplichting van de advocaat.

140 Arbitragehof 25 januari 2001, nr. 4/2001.

141 Cass. 25 november 2011, AR D.11.0016.F.

In een arrest van 27 september 2018 werd onder verwijzing naar voormeld cassatiearrest en een cassatiearrest van 19 juni 2013¹⁴², beslist:

“Het recht om te zwijgen, dat vervat is in het recht op een eerlijk proces, impliceert het recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken.”

“De weigering om een vordering tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling toe te wijzen, aangezien de advocaat geen van de tegen hem ingebrachte grieven heeft erkend, miskent zijn recht om te zwijgen.”¹⁴³

Dit betekent dat inzake tuchtrechtelijke aangelegenheden niet langer voorgehouden kan worden dat een advocaat, die het voorwerp vormt van een tuchtrechtelijk onderzoek, gehouden is om de waarheid te spreken. Hij heeft het recht om te zwijgen. Hij heeft ook het recht om de waarheid niet te spreken. Dit kan hem niet kwalijk worden genomen. Indien de advocaat van dit recht gebruik maakt, kan hem dit geen nieuwe tuchtrechtelijke vervolging opleveren.

De tuchtraad van beroep verwees in zijn beslissing van 8 april 2014 uitdrukkelijk naar het arrest van 25 november 2011:

“Het algemeen beginsel van het recht van verdediging, de artikelen 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en 14.3, g), van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten impliceren wel dat de beklaagde of de vervolgte het recht heeft niet aan de bewijsvoering van de hem ten laste gelegde feiten te moeten meewerken en niet aan zijn veroordeling te moeten bijdragen. Die bepalingen zijn in de regel ook van toepassing op tuchtzaken, zelfs als de advocaat trouw, oprechtheid en eerbied aan zijn tuchtrechtelijke overheid verschuldigd is. Het stilzwijgen of de passieve houding van de vervolgte advocaat kunnen op zich dus geen tuchtsanctie of verzwaring van die sanctie tot gevolg hebben. Deze principes impliceren echter niet dat de verklaring die een advocaat in het kader van een tuchtonderzoek vrij heeft afgelegd ten overstaan van de tuchtrechtelijke overheid van de balie, hem niet ten laste kan worden gelegd (Cass. 25 november 2011, D.11.0016.F).”¹⁴⁴

De tuchtraad van Gent maakte een verregaande toepassing van hetzelfde arrest. Een advocaat werd vervolgd voor feiten die reeds eerder het voorwerp hadden uitgemaakt van een tuchtrechtelijke vervolging en veroordeling. De feiten werden thans anders gekwalificeerd. De tuchtraad oordeelde dat dit niet mogelijk was. De tuchtraad overwoog verder:

“Overigens treedt de tuchtraad het door de advocaat in deze gevoerde verweer bij dat gesteund is op art. 6.1 EVRM, en waarbij wordt aangevoerd dat een tuchtrechtelijke vervolgte advocaat over dezelfde garanties moet beschikken als elke verdachte, en met name zijn recht van verdediging ten volle moet kunnen uitoefenen en organiseren zoals hij meent dit te moeten doen, waarbij hij het recht heeft om niet te antwoorden op vragen, of om desgevallend zijn eigen waarheid te vertellen.

Los nog van de vraag of de destijds door de advocaat gegeven uitleg al dan niet te goeder trouw werd gegeven kan hem thans niet tuchtrechtelijk worden verweten dat hij in het eerder tuchtonderzoek niet de volledige waarheid heeft verteld.

142 Cass. 19 juni 2013, AR P.12.1150.F.

143 Cass. 27 september 2018, AR D.17.0015.F.

144 Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094-2013.

De huidige tuchtvervolging, steunend op de vaststelling dat de eerder gegeven informatie niet correct was, waarbij wordt geoordeeld dat “het (...) in strijd (is) met de waardigheid en de kiesheid als advocaat om in het kader van een tuchtonderzoek de feiten die worden onderzocht en waarvoor uitdrukkelijk informatie wordt gevraagd niet nauwkeurig na te gaan en uit te pluizen” is derhalve in strijd met de door het Hof van Cassatie in het arrest van 25.11.2011 gegeven invulling aan art. 6 EVRM.

Het stilzwijgen van een advocaat of het niet verstrekken van de waarheid i.v.m. ten laste gelegde feiten na opening van het tuchtonderzoek kunnen derhalve naar het oordeel van deze tuchtraad niet leiden tot een tuchtsanctie of een verzwarende ervan.

Er ligt derhalve geen bewijs voor dat de advocaat, door in het kader van het tuchtonderzoek geen volledige, c.q. geen volledig waarheidsstrouwe antwoorden te verstrekken, is tekortgeschoten in de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en die een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.¹⁴⁵

Er kan dus geen betwisting bestaan over het feit dat wanneer een advocaat zich beroept op zijn zwijgrecht en geen medewerking verleent aan een tuchtrechtelijk onderzoek hem dit niet kwalijk genomen kan worden.

Bij dit alles moet evenwel verwezen worden naar een andersluidend standpunt dat ingenomen werd door de Raad van State:

“Leugenachtige verklaringen afgelegd tijdens het tuchtonderzoek vormen op zich een tuchtfeit dat kan worden gesanctioneerd, ook al zijn de tuchtfeiten waarover de leugenachtige verklaringen werden afgelegd zelf reeds verjaard. Voor de verantwoording van de tuchtstraf kan echter enkel rekening worden gehouden met de leugenachtige verklaringen, niet met de verjaarde tuchtfeiten.”¹⁴⁶

/ ONDERAFDELING 9

Verhoor van de klager, getuigen en derden

51. De klager heeft het recht om tijdens het onderzoek gehoord te worden en kan in voorkomend geval bijkomende informatie en bewijsstukken verschaffen. De verklaringen van de klager en van de getuigen worden opgetekend in een proces-verbaal. De gehoorde personen ontvangen op hun verzoek een afschrift van het proces-verbaal¹⁴⁷.

Er bestaat geen verplichting voor de verslaggever om derden te ondervragen wanneer dit volgens hem niet nodig is voor een goed begrip van de zaak.¹⁴⁸

145 Tuchtraad Gent 20 maart 2019, TAG-490.

146 RvS 12 maart 2015, nr. 230.498.

147 Art. 458, §1 Ger. W.

148 Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT-143.

/ ONDERAFDELING 10

Afsluiten van het onderzoek

52. Het voorstel van de onderzoeker om op het einde van het onderzoek de zaak voor de tuchtraad te brengen, leidt geenszins tot de nietigheid van het tuchtonderzoek. Immers, geen regel of beginsel, noch enig recht van verdediging, verbiedt dat de aange-stelde tuchtonderzoeker op het einde van het onderzoek voorstelt het dossier voor de tuchtraad te brengen.

“Dit geldt des te meer omdat de advocaat nergens laat gelden dat het onderzoek on-toereikend zou zijn gevoerd. Er werden trouwens ook geen onderzoekdaden betwist of aanvullende onderzoekdaden gevraagd, laat staan dat dat zou gebeurd zijn omwille van bijvoorbeeld partijdigheid van de onderzoeker.¹⁴⁹”

53. De wet bepaalt niet dat de advocaat een kopie van het volledige onderzoeksverslag moet bekomen (artikel 458, §1, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek).¹⁵⁰

54. Bij afsluiting van het tuchtonderzoek, beslist de stafhouder:

- › hetzij te seponeren:

De stafhouder kan beslissen de klacht te seponeren indien hij oordeelt dat ze onontvanke-lijk, ongegrond of van onvoldoende gewicht is. Hij deelt deze beslissing schriftelijk mee aan de klager en aan de advocaat. De klager kan de beslissing tot seponering – net zoals hier-boven vermeld bij onmiddellijke seponering zonder onderzoek – binnen de drie maanden betwisten bij een ter post aangetekende brief gericht aan de voorzitter van de tuchtraad¹⁵¹.

- › hetzij te verwijzen naar de tuchtraad:

De stafhouder maakt zijn beslissing schriftelijk kenbaar aan de betrokken advocaat en de klager. De stafhouder die na het onderzoek oordeelt dat er redenen bestaan om de advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad, zendt het dossier samen met zijn met redenen omklede beslissing over aan de voorzitter van de tuchtraad, zodat deze de tuchtraad kan samenroepen.

“De tuchtraad van beroep stelt dat de ratio legis van de wettelijke plicht dat de beslis-sing van de stafhouder om een advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad met redenen omkleed en dus gemotiveerd moet zijn, ligt in het feit dat de voorzitter van de tuchtraad door deze motivering in staat moet worden gesteld een oproepingsbrief op te stellen die de betrokken advocaat ondubbelzinnig te kennen geeft voor welke feiten of tuchtrechtelijke inbreuken hij tuchtrechtelijk wordt vervolgd. Tegelijk moet dit de be-trokken advocaat in staat stellen na te gaan of de voorzitter van de tuchtraad geen feiten of inbreuken op een tuchtrechtelijke regel heeft vermeld die door de stafhouder in zijn verwijzingsbeslissing niet werden vermeld.

De beoordeling van deze motiveringsplicht gebeurt door de tuchtraad, aan de hand van een afweging van de concrete feiten in een welbepaalde zaak, met inachtneming van

149 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0093-2013.

150 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0139-2015.

151 Art. 458, §2 Ger. W.

het hele dossier. (J. Stevens, Advocatuur, Regels & Deontologie, 2015 Wolters Kluwer, p. 1254, voetnoot 6077).¹⁵²

55. Tegen de beslissing van de stafhouder die na onderzoek oordeelt dat er redenen bestaan om de advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad staat geen hoger beroep open.¹⁵³

56. Het Hof van Cassatie oordeelde in zijn arresten van 5 april 2012¹⁵⁴, 17 april 2015¹⁵⁵ en 26 januari 2017¹⁵⁶ dat, wanneer de stafhouder de betrokken advocaat verwijst naar de tuchtraad, deze stafhouder gekwalificeerd dient te worden als een orgaan van de Orde, doch niet als een rechtbank in de zin van artikel 6, §1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

/ ONDERAFDELING 11

Onderzoek en beslissing door de voorzitter van de tuchtraad

57. De voorzitter van de tuchtraad kan gevat worden voor onderzoek van een klacht in de volgende gevallen¹⁵⁷:

- › op initiatief van de klager of de betrokken advocaat:
als de stafhouder zes maanden na de indiening van de klacht nog geen beslissing (seponering of verwijzing) heeft genomen. De klager of betrokken advocaat beschikt daarvoor over een termijn van drie maanden.
- › op initiatief van de klager:
wanneer deze een seponeringsbeslissing van de stafhouder betwist binnen de drie maanden na betrokken beslissing.

De voorzitter van de tuchtraad bij wie de zaak door de advocaat of de klager aanhangig wordt gemaakt kan binnen een termijn van drie maanden te rekenen van die aanhangig making beslissen:

- › de stafhouder uit te nodigen om het onderzoek te beëindigen¹⁵⁸;
- › de klacht zelf te onderzoeken¹⁵⁹;
- › een onderzoeker aan te stellen wiens bevoegdheden en taken hij omschrijft¹⁶⁰;
- › te seponeren¹⁶¹;
- › te verwijzen naar de tuchtraad¹⁶².

152 Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0154-2016 en tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0156-2016.

153 Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0196-2018.

154 Cass. 5 april 2012, AR. D.11.0009.N.

155 Cass. 17 april 2015, AR D.14.0006.N.

156 Cass. 26 januari 2017, AR D.16.0014.F.

157 Art. 458, §2, tweede en derde lid Ger. W.

158 Art. 458 §3, 1 Ger.W.

159 Art. 458 §3, 1 Ger.W.

160 Art. 458 §3, 1 Ger.W.

161 Art. 458 §3, 2 Ger.W.

162 Art. 458 §3, 3 Ger.W.

Tegen de beslissing van de voorzitter van de tuchtraad (waarvan een afschrift wordt bezorgd aan de stafhouder, de advocaat en de klager) staat geen rechtsmiddel open¹⁶³.

58. Het openen van het tuchtonderzoek dient te geschieden binnen twaalf maanden te rekenen van de kennisneming van de feiten door de tuchtrechtelijke autoriteit die bevoegd is om die procedure aan te vatten.¹⁶⁴

De tuchtraad van beroep oordeelde recent in dit verband het volgende:

“Hoewel in art. 474 Ger. W. sprake is van kennisname door de tuchtrechtelijke overheid, en hoewel hiermee zowel de stafhouder als de voorzitter van de tuchtraad bedoeld worden, doen de verhaalmogelijkheden van art. 458, §2, tweede en derde lid Ger.W. geen nieuwe of bijkomende verjaringstermijn van 12 maanden ontstaan (zie in dezelfde zin: P. Hofströssler, in Cahiers ABG, “tuchtrecht voor advocaten, gerechtsdeurwaarders en notarissen”, p. 39, nr. 61). Vereist blijft dat het tuchtonderzoek werd opgestart binnen de 12 maanden na kennisname door de tuchtrechtelijke autoriteit, in casu binnen de 12 maanden na 30 mei 2017.

Het is overigens in het licht van deze strikte verjaringstermijn dat in art. 458, §2, derde lid voorzien werd dat de klager zich reeds na 6 maanden kan richten tot de voorzitter van de tuchtraad indien hij maar geen nieuws krijgt over zijn klacht, om op die manier toch de kans te krijgen het tuchtonderzoek alsnog tijdig op gang te brengen.”¹⁶⁵

/ ONDERAFDELING 12

Onderzoek na verwijzing in toepassing van artikel 456, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek

59. Artikel 456, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt:

“Ten aanzien van de voorzitter, de kamervoorzitters, de assessoren en de plaatsvervangende assessoren, de secretarissen en de plaatsvervangende secretarissen van de tuchtraad en de advocaten die lid zijn van de tuchtraad van beroep, en ten aanzien van de stafhouders en de leden van de raden van de Orde, behoort de tuchtrechtelijke procedure in eerste aanleg tot de bevoegdheid van de tuchtraad van een ander rechtsgebied, dat wordt aangewezen door de voorzitter van de tuchtraad van beroep. In dat geval wordt het tuchtrechtelijk onderzoek gevoerd door de stafhouder, of in voorkomend geval door de voorzitter van de tuchtraad van bedoeld rechtsgebied.”

In dit verband oordeelde de tuchtraad van beroep dat het sinds het ontstaan van de wet onduidelijk is welke stafhouder het tuchtonderzoek moet voeren.¹⁶⁶

Thans wordt de volgende werkwijze gehuldigd. De stafhouder van de betrokken advocaat maakt de klacht over aan de voorzitter van de tuchtraad van beroep. Deze voorzitter zendt op zijn beurt de klacht aan de voorzitter van de tuchtraad van een ander rechtsgebied

163 Art. 458, §3, laatste lid Ger. W.

164 Zie ook supra randnummer 35.

165 Tuchtraad van beroep 6 oktober 2020, TB-0236-2020. Deze uitspraak valt evenwel buiten de besproken periode en is onder voorbehoud van een eventueel cassatieberoep.

166 Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0121-2014.

dan dat van de betrokken advocaat. Deze andere voorzitter duidt dan een stafhouder aan die met het onderzoek wordt belast. Als de betrokken advocaat vervolgd zou worden, dan is de tuchtraad van het rechtsgebied waartoe de onderzoekende stafhouder behoort, bevoegd om over de zaak te oordelen.

De tuchtraad van beroep oordeelde aldus:

“Uit de briefwisseling kan enkel worden afgeleid dat de tuchtraad voor advocaten van de Ordes van het rechtsgebied Antwerpen niet rechtsgeldig werd aangewezen door de voorzitter van de tuchtraad van beroep om te zetelen in beide zaken.

Nog afgezien van de vraag of de voorzitter van de tuchtraad van beroep de kennisgeving van zijn beslissing in uitvoering van art. 456, vierde lid Ger. W. kan delegeren aan een stafmedewerker van de Orde van Vlaamse Balies, kan uit de lezing van de twee brieven uitgaande van de stafmedewerker, handelende in opdracht van de voorzitter van de tuchtraad van beroep, enkel worden afgeleid dat de voorzitter van de tuchtraad van beroep de stafhouder van de Orde van Advocaten te Antwerpen aanwees in het kader van het tuchtrechtelijk onderzoek, maar niet dat hij, zoals artikel 456, vierde lid Ger. W. voorschrijft, de tuchtraad voor advocaten van de Ordes van het rechtsgebied Antwerpen aanwees als bevoegde tuchtraad.

Artikel 456, vierde lid Ger. W. bepaalt niet dat de voorzitter van de tuchtraad van beroep een stafhouder aanwijst om het onderzoek te voeren, maar wel dat hij de tuchtraad van een ander rechtsgebied aanwijst als bevoegde tuchtraad voor de tuchtrechtelijke procedure.

De tuchtraad voor advocaten van de Ordes van het rechtsgebied Antwerpen heeft dienvolgens terecht geoordeeld dat hij in beide zaken zonder rechtsmacht was.”¹⁶⁷

60. De tuchtraad van beroep oordeelde dat een stafhouder van de balie van het andere rechtsgebied onder wiens auspiciën het tuchtonderzoek gevoerd is bij toepassing van artikel 456, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek niet over de door artikel 463, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek vereiste hoedanigheid beschikt om hoger beroep in te stellen en dat het door die stafhouder ingesteld hoger beroep dus ontoelaatbaar is.¹⁶⁸

Deze uitspraak heeft belangrijke gevolgen, aangezien dit impliceert dat tegen de beslissing van de tuchtraad in eerste aanleg om zich onbevoegd te verklaren in voorkomend geval geen beroep mogelijk is door de stafhouder die het tuchtonderzoek voerde.

Een advocaat behoort tot balie A. Het onderzoek moet worden gevoerd door een stafhouder van balie B. De tuchtraad van de Orde waartoe balie B behoort is bevoegd om over de tuchtrechtelijke vervolging te oordelen. Tegen de beslissing van deze tuchtraad kan geen hoger beroep worden ingesteld door de stafhouder van balie B. Dit moet gebeuren door de stafhouder van balie A.

¹⁶⁷ Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0121-2014.

¹⁶⁸ Tuchtraad van beroep 10 maart 2015, TB-0121-2014.

/ ONDERAFDELING 13

De stafhouder als partij voor de tuchtraad

61. De stafhouder is in een tuchtprocedure geen klagende partij maar degene door wiens toedoen de tuchtraad kennis neemt van de tuchtzaak (artikel 459 van het Gerechtelijk Wetboek). De stafhouder is evenmin vervolgende partij. De wapengelijkheid is niet geschonden omdat ter zitting verslag wordt uitgebracht door de onderzoeker.¹⁶⁹

De stafhouder mag in graad van hoger beroep aanwezig zijn en gehoord worden op de zitting, ook al wordt de tuchtvordering dan behandeld door de procureur-generaal, en niet meer door de stafhouder. Dit vormt geen inbreuk op artikel 6 EVRM, noch op het algemeen rechtsbeginsel van wapengelijkheid, noch op de rechten van verdediging van de betrokken advocaat. Het is niet onlogisch dat de stafhouder een conclusie of nota en/of stukken kan neerleggen nu dit de waarheidsvinding ten goede kan komen en in het kader van een goede rechtsbedeling aangewezen kan zijn. De rechten van verdediging komen hierdoor geenszins in het gedrang, wanneer de conclusie/nota/stukken op tegenspraak worden genomen.¹⁷⁰

Thans geldt de stelling dat de stafhouder voor het eerst partij wordt in de tuchtprocedure vanaf het ogenblik dat hij beroep aantekent tegen een uitspraak van de tuchtraad.¹⁷¹

De neerlegging van conclusies, nota's en/of stukken door de stafhouder kan de waarheidsvinding ten goede komen.

/ ONDERAFDELING 14

Geen eenheid van opzet

62. De tuchtraad van beroep oordeelde dat het begrip eenheid van opzet geen toepassing vindt in tuchtzaken.¹⁷² Eerder had de tuchtraad van Antwerpen als volgt geoordeeld:

“Ten onrechte beroept de advocaat zich op de opslorping wegens eenheid van opzet ten aanzien van de tenlasteleggingen die het voorwerp uitgemaakt hebben van de tuchtbeslissing van 29 maart 2016.

Het tuchtrecht is geregeld in het Gerechtelijk Wetboek. Het is dus geen gemilderd of ondergeschikt strafrecht en de regels van het strafrecht en de strafprocedure zijn niet van toepassing in het tuchtrecht, in het bijzonder niet het strafrechtelijk begrip “opslorping wegens eenheid van opzet”.¹⁷³

/ ONDERAFDELING 15

Onderscheid tussen strafrechtelijke inbreuken en deontologische inbreuken

63. De tuchtvordering staat volledig los van de strafvordering. Dit is een van de fundamentele principes van de disciplinaire procedure. Beide sanctiemechanismen zijn on-

169 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0139-2015.

170 Tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0178-2017.

171 Cass. 30 mei 2014, AR D.13.0000.F.

172 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0188-2017.

173 Tuchtraad Antwerpen 31 mei 2016, TAA/SA/0253/2016.

afhankelijk van elkaar en sluiten elkaar niet uit: het starten van een disciplinaire actie kan naast en buiten de strafrechtelijke procedure. Het is perfect mogelijk dat ook als er een *erga omnes* strafrechtelijke vrijspraak plaatsvindt, de tuchtverheid dezelfde feiten – wanneer deze disciplinair bewezen fouten uitmaken – sanctioneert. Het Hof van Cassatie beantwoordt de vraag naar de voorrang van de strafvordering negatief¹⁷⁴ en stelt ook dat een tuchtprocedure niet moet worden geschorst zolang een procedure loopt voor het Europese Hof van de Rechten van de Mens.¹⁷⁵ De tuchtrechter moet zijn uitspraak niet laten voorafgaan door een strafrechtelijke procedure.¹⁷⁶ De tuchtraden (van beroep) oordeelden onder meer in de volgende zin:

- › “De disciplinaire materie wordt volledig geregeld door het Gerechtelijk Wetboek. Tuchtrecht is geen gemilderd of ondergeschikt strafrecht en de regels van het strafrecht en de strafprocedure zijn dan ook niet van toepassing. Zelfs al zouden de regels van het strafrecht van toepassing zijn, dan nog zou een actie van een in een onderzoek betrokken partij nooit tot enige nietigheid kunnen leiden.”¹⁷⁷
- › “Het loutere feit dat de tuchtprocedure steunt op feiten die zouden zijn bekomen uit een strafonderzoek dat onregelmatig, nietig en/of niet-ontvankelijk zou zijn, maakt de tuchtprocedure op zich niet onregelmatig, nietig of niet-ontvankelijk.

Een strafrechtelijke buitenvervolginstelling belet niet dat toch nog tuchtrechtelijk wordt vervolgd en geoordeeld, tenzij aan de strafrechtelijke buitenvervolginstelling enig gezag van gewijsde kleeft waardoor tuchtrechtelijke vervolging en veroordeling onmogelijk wordt gemaakt, zonder schending van dit strafrechtelijk gewijsde.

Er is geen wettelijke grondslag die verbiedt om een geluidsopname te maken van een gesprek tussen een advocaat en een cliënt of een derde in het kader van een concreet dossier dat door de advocaat wordt behandeld. Het heimelijk opnemen van een gesprek waaraan men zelf deelnemer is vormt geen schending van art. 8.1 EVRM of een inbreuk op art. 314 bis § 1 Sw. De omstandigheid dat de gesprekken opgenomen zijn in het kantoor van een advocaat doet hieraan geen afbreuk. De geheimgerechtigde kan in het kader van zijn verdediging in rechte en het laten gelden van zijn rechten beschikken over de geheimen die hij zelf toevertrouwd heeft aan de geheimplichtige. De advocaat kan zich niet verschuilen achter zijn beroepsgeheim om te vermijden dat hij zich moet verantwoorden in rechte.”¹⁷⁸

- › “De regels inzake de organisatie van de balie en van de regels inzake tucht maken deel uit van het Gerechtelijk Wetboek. Ook de tuchtprocedure wordt daarin geregeld. Wat niet specifiek geregeld is in de artikelen 466, 467 en 459, §2, wordt overeenkomstig art. 2 Ger.W. beheerst door de overige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, voor zover niet geregeld door rechtsbeginselen waarvan de toepassing niet verenigbaar is met de bepalingen van dit wetboek. De regels van het strafrecht of het strafprocesrecht zijn niet van toepassing (E. JANSSENS en L. KENIS, Tuchtprocedure en tuchtrechtspraak van de Vlaamse tuchtraden voor advocaten 2007-2012, Advocatencahier deontologie, OVB, 2013, p. 29, randnr. 39; J. STEVENS, Advocatuur – Regels en deontologie, Mechelen, Wolters-Kluwer, 2015, p. 1229, randnr. 1494).”¹⁷⁹

Tuchtrecht is geen gemilderd of ondergeschikt strafrecht en de regels van het strafrecht en de strafprocedure zijn dan ook niet van toepassing.

174 Cass. 29 mei 1986, Arr. Cass. 1985-86, 1329.

175 Cass. 18 november 1994, RW 1994-1995, 1266.

176 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0104-2014.

177 Tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/STo/270/2016.

178 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168-2016.

179 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017 en tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0183-2017.

/ AFDELING 4

Rechten van de (formele) klager

64. De klager moet door de stafhouder worden ingelicht over het gevolg dat al dan niet aan de klacht wordt gegeven.

Volgende fases kunnen worden onderscheiden:

- › de fase van indiening van de klacht vooraleer er sprake is van enig onderzoek;
- › de fase van het onderzoek (en de afsluiting van het onderzoek);
- › de fase van de rechtspleging voor de tuchtraad.

De klager wordt op de hoogte gebracht van de seponering of van de opening van een tuchtonderzoek.

Tijdens het onderzoek heeft de klager volgende rechten:

- › hij wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van het openen van het onderzoek;
- › hij heeft het recht tijdens het onderzoek te worden gehoord;
- › hij heeft het recht om bijkomende informatie en bewijsstukken over te maken;
- › hij heeft het recht een kopie van het proces-verbaal van zijn verklaringen te ontvangen.

Bij afsluiting van het onderzoek wordt aan de klager meegedeeld of er tot seponering werd beslist dan wel tot verwijzing. In geval van verwijzing naar de tuchtraad wordt de klager uitsluitend geïnformeerd over de verwijzing op zich. Aan de klager wordt geen kopie meegedeeld van de verwijzingsbrief van de stafhouder aan de voorzitter van de tuchtraad met de redenen van verwijzing. De betrokken advocaat daarentegen ontvangt wel kopie van deze brief.

65. De klager is geen partij in het geding. Het feit dat een klager niet de hoedanigheid van ‘partij’ heeft, heeft volgende belangrijke consequenties:

- › een klager wordt niet opgeroepen om te verschijnen ter zitting;
- › hij wordt wel ingelicht over de zitting (datum en plaats) zodat hij desgewenst aanwezig kan zijn.

Belangrijk is of de behandeling van de zaak plaatsvindt met open of gesloten deuren: aangezien de klager geen partij is, mag hij niet in de zittingszaal aanwezig zijn om de debatten te volgen in het geval van behandeling met gesloten deuren. De klager kan wel aan de voorzitter vragen om op de zitting te worden gehoord of te worden geconfronteerd met de betrokken advocaat¹⁸⁰. Na zijn verhoor of confrontatie moet hij de zittingszaal opnieuw verlaten.

Na de afhandeling van de zaak door de tuchtraad (van beroep) wordt aan de klager geen kennis gegeven van de uitspraak. Dit gebeurt wel aan de stafhouder en de advocaat.

De klager is geen partij in de tuchtprocedure

180 Art. 469, §2, derde lid Ger. W.

/ AFDELING 5.

Rechten van de advocaat

66. De advocaat die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek heeft in de onderzoeksfase volgende rechten:

- › hij wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van het openen van het onderzoek;
- › hij heeft het recht om tijdens het onderzoek te worden gehoord;
- › hij heeft het recht om bijkomende informatie en bewijsstukken over te maken;
- › hij heeft het recht om een kopie van het proces-verbaal van zijn verklaring te ontvangen.

Het is niet noodzakelijk dat het proces-verbaal van verhoor door de advocaat wordt ondertekend om de tuchtraad toe te laten hiervan kennis te nemen.¹⁸¹

67. De advocaat kan zich tijdens zijn tuchtonderzoek laten bijstaan door een advocaat van zijn keuze, maar kan zich niet laten vertegenwoordigen.

“Het recht op een eerlijk proces en op de bijstand van een advocaat, gewaarborgd door de artikelen 6 §1 en 6 §3 EVRM houdt in dat aan een persoon, die het voorwerp uitmaakt van een tuchtvervolging met betrekking tot feiten die aanleiding kunnen geven tot een straf in de zin van artikel 6 EVRM, bij zijn verhoor tijdens het tuchtrechtelijk vooronderzoek toegang wordt verleend tot een advocaat in zoverre hij zich in een kwetsbare positie bevindt. Het verhoor in het kader van een tuchtrechtelijk vooronderzoek, waarbij de onderzoekers geen vrijheidsbenemende maatregelen noch andere dwangmaatregelen kunnen treffen, heeft in de regel niet tot gevolg dat de betrokkene zich in een kwetsbare positie bevindt (Cass. 16.11.2012, arrest D.11.0021/N/10). De tuchtraad kan bij het beoordelen van de tuchtrechtelijke tenlasteleggingen bijgevolg wel degelijk rekening houden met het proces-verbaal van verhoor van 31 maart 2013 waarbij geen advocaat aanwezig was.”¹⁸²

68. Het recht om te worden gehoord en om bijkomende informatie en bewijsstukken over te maken is niet uitdrukkelijk ingeschreven in de wet, maar vormt een elementair recht van verdediging. De stafhouder kan een advocaat niet verwijzen naar de tuchtraad zonder deze, door hem of door de onderzoeker, te horen, tenzij dit door de advocaat werd geweigerd of onmogelijk gemaakt.

69. In geval van verwijzing naar de tuchtraad wordt aan de betrokken advocaat kopie meegedeeld van de verwijzingsbrief met de redenen van verwijzing die de stafhouder richt aan de voorzitter van de tuchtraad.

70. Na afhandeling van de zaak door de tuchtraad (van beroep) wordt aan de betrokken advocaat een afschrift bezorgd van de uitspraak bij een ter post aangetekende brief.

¹⁸¹ Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT-143.

¹⁸² Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SM/0154/2013.

/ AFDELING 6**Overzicht van diverse termijnen**

71. Een overzicht van de diverse termijnen:

openen tuchtonderzoek (= door schriftelijke melding dat onderzoek wordt geopend)	verjaringstermijn (artikel 474 van het Gerechtelijk wetboek): 12 maanden vanaf kennisname feiten door tuchtrechtelijk bevoegde autoriteit (lees: stafhouder)
afsluiten tuchtonderzoek	binnen 6 maanden na opening onderzoek: bij gebreke aan beslissing tot verwijzing of seponering door stafhouder binnen 6 maanden na opening tuchtonderzoek, kan de advocaat/klager de voorzitter van de tuchtraad vatten bij aangetekend schrijven (artikel 458, §2, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek)
beroep tegen seponeringsbeslissing van de stafhouder: door klager t.a.v. voorzitter tuchtraad bij aangetekend schrijven	binnen 3 maanden vanaf kennisgeving van seponeringsbeslissing (artikel 458, §2, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek ¹⁸³)
termijn voor voorzitter tuchtraad om beslissing te nemen na te zijn gevat door klager of advocaat	3 maanden (artikel 458, §3, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek) ! geen rechtsmiddel tegen de beslissing van de voorzitter (artikel 458, §3, in fine van het Gerechtelijk Wetboek)
oproepingstermijn om te verschijnen voor tuchtraad	minstens 15 vrije dagen tussen oproeping en verschijningsdatum (wachttermijn op straffe van nietigheid) ¹⁸⁴ (artikel 459, §1, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek)
kennisgeving beslissing tuchtraad door secretaris tuchtraad	binnen 8 dagen na uitspraak ¹⁸⁵ (artikel 461, §2, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek)

183 Om de aanvang van de termijn te bepalen, maakt art. 53bis Ger. W. een onderscheid naargelang hoe de kennisgeving is gebeurd. Indien bij gerechtsbrief of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs: de termijn loopt vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de brief werd aangeboden op de woonplaats van de geadresseerde of, in voorkomend geval, op zijn verblijfplaats of gekozen woonplaats. Indien bij aangetekende brief of bij gewone brief: vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten werd overhandigd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.

184 Aanvang van de termijn van 15 vrije dagen overeenkomstig art. 53bis Ger. W.

185 Art. 461, §2 Ger. W. legt een termijn van 8 dagen op voor de kennisgeving van beslissingen van de tuchtraaden van eerste aanleg, daar waar art. 468, §1 Ger. W. geen termijn oplegt voor de kennisgeving van beslissingen van de tuchtraad van beroep.

Rechtsmiddelen:

verzet	binnen 15 dagen vanaf kennisgeving ¹⁸⁶ (artikel 462, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek)
hoger beroep	binnen 15 dagen vanaf kennisgeving (artikel 463, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek)
tegenberoep	binnen 1 maand vanaf hoofdberoep (artikel 463, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek)
cassatieberoep	binnen 2 maand vanaf kennisgeving (artikel 1121/5, 1° van het Gerechtelijk Wetboek)
beroep tegen (verlenging) paleisverbod	geen termijn bepaald ! een paleisverbod = uitvoerbaar bij voorraad (artikel 473, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek)
beroep tegen beslissing raad van de Orde: weigering inschrijving op lijst of weglating van tableau/lijst stagiairs/lijst EU weigering opname op lijst juridische eerste of tweedelijnsbijstand	binnen 15 dagen vanaf kennisgeving (artikel 432bis van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 508/5, §1, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek)
bevoegdheid tuchtraad na verlaten balie door advocaat	1 jaar: de tuchtraad blijft bevoegd om uitspraak te doen over tuchtrechtelijke vervolgingen ingesteld wegens feiten gepleegd voor de weglating als het onderzoek uiterlijk 1 jaar na de beslissing tot weglating werd ingesteld (artikel 469, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek)
wederinschrijving na schrapping	vanaf 10 jaar nadat beslissing tot schrapping in kracht van gewijsde is gegaan mits buitengewone omstandigheden het wettigen (artikel 472, §1, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek)
eerherstel na schorsing	verzoek tot eerherstel kan na termijn van 6 jaar te rekenen van de uitspraak 6 jaar na weigering eerherstel is nieuwe aanvraag mogelijk (artikel 472, §2 van het Gerechtelijk Wetboek)

186 Kennisgeving steeds met toepassing van art. 53bis Ger. W.

uitwissing van waarschuwing en berisping	na periode van 6 jaar te rekenen van de uitspraak, van rechtswege (artikel 472, §3 van het Gerechtelijk Wetboek)
--	--

72. Artikel 462 van het Gerechtelijk Wetboek stipuleert dat laattijdig verzet in principe onontvankelijk is maar dat de tuchtraad soeverein kan oordelen dat de advocaat die verzet aantekent van het verval wordt ontheven. De tuchtraad van Brussel oordeelde:

“Gelet op de – weliswaar laattijdige – inspanning van de advocaat om enige interesse te tonen voor de tuchtvervolgingen waarvan hij het voorwerp is, kan het – weliswaar laattijdig – verzet toch toelaatbaar worden verklaard.”¹⁸⁷

73. Artikel 468, §2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het verzet van de advocaat tegen de bij verstek gewezen beslissingen van de tuchtraad van beroep in dezelfde vorm en binnen dezelfde termijn gebeurt als de akte van beroep. Het verzet wordt behandeld en berecht met inachtneming van de regels die in eerste aanleg zijn toegepast. Concreet werd gesteld dat het de kennisgeving bij aangetekende brief door de secretaris van de tuchtraad (artikel 461, §2 van het Gerechtelijk Wetboek) is die de verzetstermijn van 15 dagen doet lopen:

“Overeenkomstig art. 53bis, 2° Ger. W. wordt de termijn berekend vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd. Indien de secretaris werkt met een aangetekende brief met ontvangstbewijs – hetgeen in casu het geval was – loopt de termijn van de eerste dag die volgt op deze waarop de brief aangeboden werd (op in casu het kantooradres van de betrokken advocaat, overeenkomstig art. 475 Ger. W.) (art. 53bis, 1° Ger. W.) (J. Stevens, Art. 462 in J. Stevens, e.a., Balie. Commentaar Boek III Ger. W., Mechelen, Kluwer, 2013, p. 322).”¹⁸⁸

187 Tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-0081.

188 Tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0105-2014.

/ 3

De tuchtprocedure

74. In zijn arrest van 24 maart 2015 overwoog het Hof van Cassatie:

“De tuchtraden en de tuchtraden van beroep van de advocaten zijn instellingen die op grond van de artikelen 456 en 464 Gerechtelijk Wetboek als taak hebben de inbreuken op de eer van de orde van de advocaten en op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, die aan het beroep ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen, alsook de inbreuken op de reglementen te bestraffen, onverminderd de bevoegdheid van de rechtbanken indien daartoe grond bestaat. Die raden kunnen aan advocaten die dergelijke inbreuken plegen, na afloop van de in het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven procedure, de tuchtmaatregelen opleggen die dat wetboek bepaalt. Aldus zijn die raden met rechtspraak belaste organen die zijn ingesteld krachtens de wet. (...). De tuchtbeslissingen van de tuchtraden en de tuchtraden van beroep, als organen van de rechterlijke macht, zijn jurisdictionele beslissingen. Krachtens artikel 20 Gerechtelijk Wetboek kunnen middelen van nietigheid niet tegen dergelijke beslissingen worden aangewend, maar kunnen zij alleen worden vernietigd door de rechtsmiddelen bij de wet bepaald. Krachtens de artikelen 462, 463, 468, § 2, en 1121/1, § 1, 1°, Gerechtelijk Wetboek zijn dat in de regel verzet, hoger beroep of cassatieberoep. Die beslissingen zijn aldus geen besluiten of verordeningen in de zin van artikel 159 Grondwet, die de hoven en rechtbanken alleen kunnen toepassen in zoverre zij met de wetten overeenstemmen.”¹⁸⁹

De tuchtraden en de tuchtraden van beroep hebben als taak de inbreuken op de eer van de Orde van de advocaten en op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, alsook de inbreuken op de reglementen, te bestraffen.

Het Gerechtelijk Wetboek regelt in Hoofdstuk IV. ‘Tucht’ van Boek III. Eerste titel. ‘Algemene bepalingen’ de procedure inzake tucht. De disciplinaire procedure wordt dus niet geregeld door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de regels van toepassing zijn op alle rechtsplegingen, behoudens wanneer deze geregeld worden door niet uitdrukkelijk opgeheven wetsbepalingen of rechtsbeginselen, waarvan de toepassing niet verenigbaar is met de toepassing van de bepalingen van dit wetboek.

/ AFDELING 1

De taal van de rechtspleging

75. De rechtspleging voor de tuchtraad wordt gevoerd in de taal van de Orde waartoe de advocaat behoort.¹⁹⁰

De materie van de tuchtprocedure is niet geregeld door de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van talen in gerechtszaken.¹⁹¹

189 Cass. 24 maart 2015, nr. P.14.1964.N.

190 Art. 457bis Ger. W.

191 Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT-143.

In dit verband stelde de tuchtraad van beroep:

“Mr. X stelt, maar bewijst niet dat de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken van toepassing is op de tuchtprocedure. Art. 457bis van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt alleen dat de rechtspleging voor de tuchtraad wordt gevoerd in de taal van de Orde waartoe de vervolgte advocaat behoort, dat alle leden van de zetel de taal van de rechtspleging moeten kennen en dat, wanneer de tuchtrechtelijke procedure een Duitstalige advocaat betreft, deze zich in het Duits mag uitdrukken (zie ook: Jo STEVENS, *Advocatuur – Regels en deontologie*, Wolters-Kluwer Belgium, 2015, p. 1263, nr. 1545 en de verwijzingen aldaar naar de rechtspraak).

Louter ten overvloede moet worden opgemerkt dat naar luid van artikel 8 van de wet van 15 juni 1935 de rechter de vertaling ‘kan’ bevelen van de overgelegde stukken of documenten die in een andere taal dan die van de rechtspleging gesteld zijn, op verzoek van de partij tegen dewelke die stukken of documenten worden ingeroepen. Zoals hierna zal blijken worden de stukken en documenten waarnaar mr. X verwijst niet gebruikt tegen hem en aanvaardt de tuchtraad van beroep het décharge-karakter ervan. Het onderzoek en de vervolging is niet gesteund op deze documenten.

Het stond mr. X overigens vrij om een (vrije) vertaling voor te leggen, wat hij overigens gedeeltelijk doet. Uit artikel 8 van de wet van 15 juni 1935 volgt dat ‘de partijen’ zich mogen beroepen op regelmatig voorgebrachte stukken, ook als deze niet in de taal van de rechtspleging zijn opgemaakt, onverminderd het recht van de tuchtraad om ambtshalve de vertaling van deze stukken te bevelen, mocht dat nodig zijn (vergelijk: Cass. 8 september 1988, Arr.Cass. 1988-89, 25, RW 1988-89,847, noot; Cass. 22 januari 2008, Arr. Cass. 2008, 192).

Er is in casu geen grond voor enig bevel tot een meer uitgebreide vertaling van de stukken en documenten in kwestie. Er is evenmin grond tot wering van de stukken en documenten in kwestie, waarvan mr. X zelf stelt dat ze in zijn voordeel zijn. De rechten van verdediging van mr. X worden hierdoor in casu niet geschonden.”¹⁹²

De wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken is niet van toepassing in tuchtzaken.

De tuchtraad van Brussel nam hetzelfde standpunt in, namelijk dat de wet van 15 juni 1935 geen toepassing vindt in tuchtzaken en overwoog daarbij:

“De tuchtraad heeft vastgesteld dat in haar midden de kennis van de talen in dewelke de niet-Nederlandstalige documenten zijn opgesteld, voldoende aanwezig is, onder meer door universitaire diploma’s in die taal, om daarvan op een voor de noden van dit dossier voldoende wijze kennis van te nemen.

Het feit dat documenten naar Zwitsers recht werden opgesteld, neemt niet weg dat de lectuur ervan, wat betreft het voorwerp van huidige tuchtprocedure en in het bijzonder de conform de Private Agreement van 17 december 2011 te bekomen voorfinanciering van voorafgaande kosten, niet de kennis van het Zwitsers recht, dat trouwens geen enkel uitstaan heeft met de onderliggende transactie, vereist.”¹⁹³

192 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017.

193 Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 143.

/ AFDELING 2

Samenstelling van de tuchtraad en de tuchtraad van beroep

/ ONDERAFDELING 1

Wijze van samenstelling

76. De tuchtraad heeft een voorzitter die tot taak heeft de zaak bij de tuchtraad ahangig te maken. De voorzitter heeft zelf geen zitting in de tuchtraad. De tuchtraad bestaat uit één of meer kamers die worden samengesteld door de secretaris, en houdt zitting met een kamervoorzitter, vier assessoren en een secretaris. De secretaris zelf neemt niet deel aan de beraadslaging. De voorzitter en de kamervoorzitters worden steeds gekozen uit de gewezen stafhouders, terwijl de assessoren worden gekozen uit de gewezen leden van de raden van de Orde. De tuchtraad bevat ten minste één lid van de balie waartoe de advocaat tegen wie de tuchtrechtelijke vervolging is ingesteld, behoort.¹⁹⁴

77. Op zijn beurt wordt de tuchtraad van beroep voorgezeten door een eerste voorzitter van het hof van beroep. De tuchtraad van beroep bestaat uit één of meer kamers die worden samengesteld door de secretaris en houdt zitting met een voorzitter, vier assessoren-advocaten en een secretaris-advocaat. Het voorzitterschap wordt beurtelings waargenomen door de eerste voorzitters van de hoven van beroep of door de kamervoorzitter aangewezen door de eerste voorzitter. De assessoren worden voorgedragen onder de gewezen leden van de raden van de Orde door de betrokken raden van de Orde.¹⁹⁵

/ ONDERAFDELING 2

Wraking

78. De artikelen 828 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de wrakingsprocedure zijn eveneens van toepassing in tuchtprocedures:

“De in het Gerechtelijk Wetboek gestelde regels, met inbegrip van die bedoeld in de artikelen 828 en volgende, zijn krachtens artikel 2 van dat wetboek van toepassing op alle rechtsplegingen, behoudens wanneer deze geregeld worden door niet uitdrukkelijk opgeheven wetsbepalingen of door rechtsbeginselen waarvan de toepassing niet verenigbaar is met de toepassing van de bepalingen van dat wetboek.

Advocaten die als rechter zitting houden in een tuchtraad, kunnen slechts onder dezelfde voorwaarden als elke rechter worden gewraakt.¹⁹⁶

194 Art. 457 Ger.W.

195 Art. 465 Ger.W.

196 Cass. 3 november 2017, AR.D.17.0012.F.

In zijn arrest van 20 maart 2014 verwierp het Hof van Cassatie het verzoek tot wraking:

“Krachtens art. 835 Ger. W. wordt de vordering tot wraking, op straf van nietigheid, ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die de middelen omvat en ondertekend wordt door een advocaat die meer dan 10 jaar bij de balie is ingeschreven. Deze regel stelt ertoe lichtzinnige verzoeken te vermijden.

De wrakingsakte is ondertekend door verzoeker alleen, en niet door een advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie. Het feit dat een aantal advocaten zouden hebben geweigerd voor verzoeker op te treden belet niet dat de aan de vereiste van art. 835 Ger. W. niet is voldaan. Het verzoek is niet ontvankelijk.”¹⁹⁷

In zijn arrest van 12 februari 2015 oordeelde het Hof van Cassatie uitdrukkelijk:

“Ten gevolge van de wijziging van artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek door de wet van 12 maart 1998 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van Strafvordering inzake de procedure tot onttrekking van de zaak aan de rechter, behoort de beoordeling van de wrakingsgronden niet meer tot de rechtsinstantie waarvan een van de leden gewraakt wordt, maar tot de onmiddellijk hogere rechtsinstantie; die bepaling, die het recht van verdediging betreft, heeft een algemene strekking en is, in beginsel, van toepassing op alle tuchtprocedures¹⁹⁸.

In zijn arrest van 3 november 2017 oordeelde het Hof van Cassatie dat de zetel van de tuchtraad kan worden samengesteld uit dezelfde leden die reeds bij eerdere beslissing betrokken advocaat hebben veroordeeld tot een tuchtsanctie bij de beoordeling van de vervolging voor nieuwe inbreuken:

“De omstandigheid dat bepaalde leden van de tuchtraad vroeger hebben deelgenomen aan een beslissing die de eiser schuldig verklaart aan tuchtrechtelijke tekortkomingen, kan geen gewettigde verdenking doen ontstaan omtrent de geschiktheid van die leden om op onpartijdige wijze uitspraak te doen over nieuwe tegen hem ingestelde vervolgingen”¹⁹⁹

79. In de besproken periode werd enkele malen een akte van wraking neergelegd voor de tuchtraad van beroep. Bij de beoordeling van dit verzoek werd de procedure gevolgd, aangeduid in artikel 828 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek. Dit betekent (samengevat) dat:

- › wie een wraking wil voordragen dit vóór de aanvang van de pleidooien moet doen, tenzij (...) (artikel 833 van het Gerechtelijk Wetboek);
- › de vordering tot wraking ingeleid wordt bij een ter griffie (dit is op het secretariaat van de tuchtraad van beroep) neergelegde akte, die de middelen bevat en ondertekend wordt door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is geschreven (artikel 835 van het Gerechtelijk Wetboek);
- › de akte binnen de 24 u. door de griffier (dit is de secretaris) aan de rechter (dit is de voorzitter of assessor van de tuchtraad van beroep) wordt overhandigd. Deze moet binnen de twee dagen onderaan op de akte een verklaring stellen waarin

197 Cass. 20 maart 2014, nr. C.14.0069 en Cass. 20 maart 2014, nr. C.14.0070.

198 Cass. 12 februari 2015, C.15.0017.F.

199 Cass. 3 november 2017, ARD.17.0012.F.

hij antwoordt op de middelen van wraking en aanduidt dat hij in de wraking berust of weigert zich van de zaak te onthouden (artikel 836 van het Gerechtelijk Wetboek);

- › de akte van wraking en het antwoord van de voorzitter van de tuchtraad van beroep of de assessor, zo deze weigert zich van de zaak te onthouden, wordt door de secretaris overgemaakt aan de procureur generaal bij het Hof van Cassatie;
- › die binnen de acht dagen in laatste aanleg uitspraak doet;
- › waarna de griffier bij het Hof van Cassatie de beslissing binnen de 48 u. laat betekenen door de gerechtsdeurwaarder, die door het Hof van Cassatie wordt aangesteld (artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek).

In zijn arrest van 10 oktober 2013 verwierp het Hof van Cassatie de vraag tot wraking. Het verzoek tot wraking was gesteund op artikel 828, 1° van het Gerechtelijk Wetboek dat bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens wettige verdenking. Het Hof van Cassatie oordeelde:

“Gewettigde verdenking kan niet worden afgeleid uit de omstandigheid dat de voorzitter van een tuchtinstantie mee een collegiale beslissing heeft gewezen, waarvan voorgehouden wordt dat ze strijdig is met de wet wanneer niet wordt aangevoerd dat deze beslissing met enig rechtsmiddel werd bestreden. Deze omstandigheid volstaat evenmin als bewijs van een hoge graad van vijandschap.”²⁰⁰

In deze zaak, waarin de advocaat dus een verzoek tot wraking had ingediend, gericht tegen de voorzitter van de tuchtraad van beroep, had de advocaat ook een verzoek tot wraking neergelegd bij de behandeling van zijn zaak in eerste aanleg door de tuchtraad. De tuchtraad had hierover zelf beraadslaagd en het verzoek tot wraking verworpen. Bij de behandeling van de zaak in hoger beroep had de tuchtraad van beroep deze beslissing van de tuchtraad vernietigd omdat deze niet bevoegd was om te oordelen over de wraking van haar eigen leden.

80. Ook voor de tuchtraden en de tuchtraad van beroep geldt het vermoeden van onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de rechter:

“Zolang het tegendeel niet is bewezen, wordt de rechter vermoed onpartijdig en onafhankelijk te zijn; het is niet voldoende dat een partij beweert dat zij een subjectieve twijfel heeft omtrent de onpartijdigheid of de onafhankelijkheid van de rechter, om daaruit te besluiten dat het bewezen is dat er een schijn van partijdigheid bestaat of dat de rechter niet onafhankelijk en niet onpartijdig is.”²⁰¹

81. Het feit dat een advocaat als lid van de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies een reglement heeft goedgekeurd belet niet dat hij vervolgens in zijn hoedanigheid als zetelend lid van de tuchtraad oordeelt over inbreuken op betrokken reglement:

“Mr. X voert aan dat wanneer een lid van de tuchtraad van beroep als lid van de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies (OVb) het reglement met betrekking tot de permanente vorming of zijn wijzigingen en/of de codificatie heeft goedgekeurd, en dus

200 Cass. 10 oktober 2013, nr. C.13.0462 N.

201 Cass. 3 november 2017, ARD.17.0012.F.

als wetgever is opgetreden, hij inzake niet kan zetelen als rechter, gelet op de (schijn van) partijdigheid en schending van het algemeen rechtsbeginsel van de scheiding der machten. Geen van de leden van de tuchtraad van beroep weet van een reden van wraking tegen hem, zodat niemand zich van de zaak dient te onthouden (art. 831 en 967 Ger.W.). Mr. X heeft trouwens tegen geen van de leden van de tuchtraad van beroep een vordering tot wraking neergelegd (art. 833 Ger.W.).

Volledigheidshalve voegt de tuchtraad van beroep hieraan toe, zoals ook de tuchtraad deed, dat wanneer de rechter als regelgever betrokken was bij de totstandkoming van de betrokken norm, dit geen reden tot wraking is (Arbitragehof, 10 mei 1994, nr. 35/94, R.W., 1994-95, 23, met noot, waarbij verwezen wordt naar Arbitragehof, 29 januari 1987, R.W., 1986-87, 2433 met noot L. Vermeire en EHRM, 23 juni 1993, R.W., 1993-94, 848, met noot M. Wouters). Het feit dat iemand betrokken is bij het wetgevend proces volstaat op zich niet om diens objectieve onpartijdigheid als rechter in het gedrang te brengen.²⁰²

82. Het feit dat een advocaat lid is van de raad van de Orde en in die hoedanigheid mee beslist over de verlenging van een paleisverbod belet niet dat dezelfde advocaat deel kan uitmaken van de tuchtraad die later over de feiten ten gronde moet oordelen.²⁰³

/ AFDELING 3

De oproeping voor de tuchtraad

83. De voorzitter van de tuchtraad roept, ambtshalve of op verzoek van de stafhouder, de advocaat bij een ter post aangetekende brief op om voor de tuchtraad te verschijnen. De oproeping vermeldt de feiten die de advocaat ten laste worden gelegd. Op straffe van nietigheid bedraagt de oproepingstermijn minstens vijftien dagen. De voorzitter brengt de klager op de hoogte van de datum en de plaats van de zitting (artikel 459, §1 van het Gerechtelijk Wetboek).

Het Gerechtelijk Wetboek specificeert niet aan welk adres het aangetekend schrijven dient te worden verzonden, zijnde aan het kantooradres dan wel aan het adres van de woonplaats. De tuchtraad van Brussel oordeelde daarover als volgt:

“Een gewezen advocaat wordt niet rechtsgeldig gedagvaard voor de tuchtraad, wanneer de dagvaarding gebeurde door middel van een aangetekend schrijven verzonden aan zijn voormalig kantooradres, terwijl niet vaststaat dat het oud kantooradres overeenstemt met de huidige woonplaats van de gewezen advocaat.”²⁰⁴

84. De voorzitter van de tuchtraad is beperkt in zijn mogelijkheid tot het vermelden van de feiten of kwalificaties in het kader van de oproeping:

“Ingevolge artikel 459 Ger. W. beperkt de taak van de voorzitter van de tuchtraad zich - althans in de dossiers waarvan de tuchtraad “door toedoen van de stafhouder” moet kennis nemen - tot het oproepen van de betrokken advocaat. De voorzitter van de

202 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0174-2017, dat tuchtraad Antwerpen, 20 december 2016 TAA/SA/0266/2016 bevestigt.

203 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0096-2013.

204 Tuchtraad Brussel 17 november 2015, SBT-126.

tuchtraad mag geen feiten of kwalificaties aan de door de stafhouder in zijn met redenen omklede beslissing toevoegen, weglaten of wijzigen.”²⁰⁵

Het is uiteraard van belang om te voorzien in een zo duidelijk mogelijke omschrijving van de ten laste gelegde feiten, alhoewel dit door de tuchtraad van beroep als volgt wordt genuanceerd:

“Bovendien werpt de advocaat de schending op van artikel 6 EVRM in het kader van de (niet) precieze omschrijving van de feiten in de oproeping. De oproeping is dienstig als dagstelling, doch dient ook om de rechten van de verdediging te verzekeren. De juiste aanduiding en kwalificatie van de feiten is dus van belang. De oproeping geeft, met de ten laste gelegde feiten, immers ook de grenzen aan van het tuchtrechtelijke geschil. De tuchtrechter kan dus enkel over deze feiten oordelen. Het Hof van Cassatie blijkt te aanvaarden dat het voldoende is dat de ‘aard’ van de feiten wordt vermeld, terwijl de feiten zelf later nauwkeuriger worden omschreven. Het EHRM heeft erkend dat niet alle tuchtrechtelijke rechtscolleges op alle punten moeten voldoen aan de genoemde vereisten van artikel 6.1 EVRM op voorwaarde dat evenwel de beslissingen van de betrokken rechtscolleges aangevochten kunnen worden bij een “rechterlijke instantie” die wél aan de vereisten van artikel 6.1 beantwoordt en die zowel rechtsvragen als feitenkwesties kan beoordelen (m.a.w. “volle rechtsmacht” heeft). Dit betekent dat de waarborgen van artikel 6.1 EVRM geëerbiedigd moeten worden door het tuchtrechtscollege in hoger beroep. De tuchtprocedure voor het in eerste aanleg zetelend rechtscollege hoeft anderzijds niet aan deze vereisten te voldoen. De feiten zijn dus naar aard en tijdstip omschreven en voldoende precies gespecificeerd. De advocaat kon zich ten volle verdedigen.”²⁰⁶

85. Over de wijze van samenstelling van het tuchtdossier werd als volgt geoordeeld:

“Hoewel het inventariseren en het nummeren van de stukken verkieslijk is, schrijft de procedure in tuchtzaken dit niet als dusdanig voor.”²⁰⁷

/ AFDELING 4

De rol van de stafhouder bij de behandeling door de tuchtraad

86. De tuchtraad neemt kennis van de tuchtzaken door toedoen van de stafhouder van de betrokken advocaat of desgevallend door de voorzitter van de tuchtraad bij wie de zaak door de klager of de advocaat aanhangig werd gemaakt²⁰⁸.

De rol van de stafhouder is daarbij van cruciaal belang zoals ook verwoord in volgende uitspraak:

“Conform art. 458 Ger.W. hoort enkel de stafhouder te oordelen of het geval ernstig genoeg is om het naar de voorzitter van de tuchtraad door te verwijzen, terwijl de stafhouder de eerste en overigens op lokaal vlak de enige instantie is die desgevallend kan be-

205 Tuchtraad Gent 9 oktober 2013, TAG-0244.

206 Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0090-2013.

207 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015.

208 Art. 459, §3, eerste lid Ger. W.

slissen dat de zaak niet ontvankelijk is, dat ze ongegrond dan wel van een onvoldoende gewicht om een tuchtprocedure te verantwoorden. Het feit dat de onderzoeker na afronding van het hem opgedragen onderzoek tot de bevinding is gekomen dat de inbreuk wel degelijk vaststaand is, doet geen afbreuk aan het monopolie van de stafhouder om al dan niet verder een tuchtrechtelijk gevolg aan de zaak te verlenen, wat in casu het geval is geworden. Zowel de onderzoeker als de stafhouder hebben alle rechten van verdediging van de betrokken advocaat ten volle gerespecteerd. Conform art. 459 §1 Ger. W. neemt de tuchtraad kennis van de tuchtzaken 'door toedoen van de stafhouder', die op het niveau van de lokale orden de enige instantie is die het beslissingsrecht bezit om een vervolging al dan niet in te stellen, dan wel de zaak te seponeren of zich desgevallend te beperken tot een 'vaderlijke' vermaning. De stafhouder is geen vervolgende partij, noch een rechterlijke instantie, maar treedt op als orgaan van de orde. In die zin dient zijn beslissing om de zaak te verwijzen naar de voorzitter van de tuchtraad gemotiveerd te zijn. Nu de wet zelf m.b.t. de plicht tot motiveren geen concrete indicaties verleent, dient de tuchtraad te oordelen of de verwijzing al dan niet genoegzaam in recht is gemotiveerd. In casu heeft de stafhouder op een adequate en behoorlijke wijze zijn beslissing tot doorverwijzing gemotiveerd. Alle procedurele voorwaarden werden gerespecteerd, het onderzoek is rechtsgeldig geschied en de tuchtvordering werd op een ontvankelijke wijze ingediend en doorgevoerd."²⁰⁹

87. Of de stafhouder een partij is in de zaak wordt vaak in vraag gesteld.

De tuchtraad van beroep oordeelt dat de stafhouder partij wordt in de tuchtprocedure zodra deze zelf hoger beroep of tegenberoep aantekent conform artikel 463 van het Gerechtelijk Wetboek, maar stelt dat dit niet het geval is indien enkel beroep wordt aangetekend door de betrokken advocaat:

"Hoewel de tuchtvervolging voor de tuchtraad van beroep in principe wordt ingesteld door de procureur-generaal, oordeelt de tuchtraad van beroep dat de stafhouder in hoger beroep wel degelijk partij kan worden in het tuchtgeding in hoger beroep.

Art. 463 Ger. W. voorziet immers expliciet in de mogelijkheid voor de stafhouder om hoger beroep aan te tekenen, of om - in geval van een hoofdberoep door een ander - tegenberoep aan te tekenen.

Het louter hoger beroep van de advocaat op zich maakt de stafhouder evenwel geen partij in de tuchtprocedure in hoger beroep. De stafhouder wordt louter door het hoger beroep van de advocaat geen geïntimeerde. Hij kan ook geen incidenteel beroep aantekenen, maar slechts een tegenberoep.

Zolang de stafhouder het in art. 463 Ger. W. bepaalde rechtsmiddel niet aanwendt kan hij niet beschouwd worden als partij. (Zie ook: Cass. (1e k.) AR D.10.0008.F, 9 juni 2011, waaruit blijkt dat de stafhouder van de balie van de vervolgte advocaat niet ipso facto partij is in hoger beroep). In casu werd dit rechtsmiddel niet aangewend en is de stafhouder dus geen partij geworden in hoger beroep.

Uit de samenhang tussen art. 458 §1, 459 §2 en 467 Ger. W. volgt dat ze niet uitsluiten dat de stafhouder voor de tuchtraad van beroep verslag uitbrengt over het onderzoek. (zie ook: Cass., AR D.15.0002.F.11 september 2015). Geen enkele wettelijke bepaling sluit uit dat m.b.t. dit verslag een schriftelijke nota wordt neergelegd. Dit kan de waarheids-

209 Tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG-0338; TAG-0340 en TAG-0341.

vinding ten goede komen en zelfs aangewezen zijn in het kader van een goede rechtsbedeling.

De in casu door de stafhouder neergelegde nota overstijgt evenwel het doel van het verslag waarvan sprake in art. 459 §2 Ger. W.. Deze nota wordt dan ook uit de debatten geweerd, vermits de stafhouder in deze zaak geen partij is, en niet in zijn middelen dient te worden gehoord.²¹⁰

In een ander dossier oordeelde de tuchtraad van beroep:

“De stafhouder mag in graad van hoger beroep aanwezig zijn en gehoord worden op de zitting, ook al wordt de tuchtvordering dan behandeld door de procureur-generaal, en niet meer door de stafhouder. Dit vormt geen inbreuk op art. 6 EVRM, noch op het algemeen rechtsbeginsel van wapengelijkheid, noch op de rechten van verdediging van de betrokken advocaat.

Het is niet onlogisch dat de stafhouder een conclusie of nota en/of stukken kan neerleggen nu dit de waarheidsvinding ten goede kan komen en in het kader van een goede rechtsbedeling aangewezen kan zijn. De rechten van verdediging komen hierdoor geenszins in het gedrang, wanneer de conclusie/nota/stukken op tegenspraak worden genomen.²¹¹

Het Hof van Cassatie oordeelde dat de stafhouder samen met de onderzoeker ter zitting van de tuchtraad van beroep kan worden gehoord²¹² en dat het niet uitgesloten is dat de stafhouder voor de tuchtraad van beroep verslag uitbrengt over het onderzoek²¹³

88. Blijkens onderstaande cassatierechtspraak dient de stafhouder onpartijdig en onafhankelijk te zijn:

“Aangezien de stafhouder geen uitspraak doet over de gegrondheid van de tuchtrechtelijke vervolgingen, is hij, in de regel, niet onderworpen aan de waarborgen van artikel 6.1. van dat verdrag of aan het algemeen rechtsbeginsel van de onpartijdigheid en de onafhankelijkheid van de rechter; dat is evenwel anders wanneer het eerlijk karakter van het proces ernstig in het gedrang dreigt te komen door de niet-inachtneming van vereisten van voormelde bepaling vóór de aanhangigmaking van de zaak bij de tuchtrechter.

De stafhouder, die een klacht heeft ontvangen en onderzocht of ambtshalve of op schriftelijke aangifte door de procureur-generaal een onderzoek heeft ingesteld, handelt als een orgaan van de Orde en is geen gerecht in de zin van artikel 6.1 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.²¹⁴

“De stafhouder treedt op als orgaan van de rechterlijke Orde, maar is geen rechterlijke instantie zoals bedoeld in art. 6.1 EVRM.

Waar dit orgaan geen uitspraak doet over de gegrondheid van de tuchtvervolging is het in de regel niet onderworpen aan de waarborgen van art. 6.1 EVRM of aan het algemeen rechtsbeginsel van de onpartijdigheid van de rechter.

210 Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019.

211 Tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0178-2017.

212 Cass. 16 december 2016, nr. D.16.0006.N.

213 Cass. 11 september 2015, AR D.2015.0002.F.

214 Cass. 26 januari 2017, AR D.2016.0014.F.

Dit is evenwel anders wanneer het eerlijk karakter van het proces ernstig in het gedrang dreigt te komen door de niet in acht neming van de vereisten van voormelde bepaling voor de aanhangigmaking van de zaak bij de tuchtrechter.

Het middel dat er van uitgaat dat het algemeen rechtsbeginsel inzake de onpartijdigheid van de rechter vervat in art. 6.1 EVRM niet van toepassing kan zijn op de stafhouder die zijn wettelijke opdracht uitoefent in het kader van het voorbereidend tuchtonderzoek van art. 458 Ger.W faalt naar recht.²¹⁵

Het algemeen rechtsbeginsel inzake de onpartijdigheid van de rechter zoals vervat in artikel 6.1 EVRM is van toepassing op de stafhouder die zijn wettelijke opdracht uitoefent in het kader van het voorbereidend tuchtonderzoek.

Dit arrest werd als volgt geïnterpreteerd door de tuchtraad van Gent:

“De stafhouder die melding maakt van de opening van een ambtshalve onderzoek wegens het niet naleven van zijn batonnale injunctie, en de hoedanigheden combineert van klager, onderzoeker en uiteindelijk ook van de persoon die de beslissing neemt tot verwijzing naar de tuchtraad, voldoet niet aan de vereiste van voldoende onafhankelijkheid.”²¹⁶

/ AFDELING 5

De rol van de onderzoeker tijdens de procedure voor de tuchtraad

89. De onderzoeker kan ter zitting worden gehoord in zijn verslag. Niets belet de stafhouder die het tuchtonderzoek leidt, zelf verslag uit te brengen, desgewenst bijgestaan door de onderzoeker. De stafhouder of de onderzoeker brengen objectief verslag uit. De tuchtraad oordeelt of en voor hoelang de aanwezigheid van de onderzoeker na het uitbrengen van het verslag noodzakelijk is. Doorgaans blijft de onderzoeker aanwezig tijdens de behandeling, om de tuchtraad toe te laten de onderzoeker te ondervragen over bepaalde elementen van de verdediging. De onderzoeker is in elk geval niet aanwezig bij de beraadslaging.

90. Over de wijze waarop verslag dient te worden uitgebracht oordeelde het Hof van Cassatie:

“Een onvolledig verslag van de onderzoeker betekent niet dat het onderzoek nietig is en schendt de rechten van verdediging niet, aangezien de beklaagde voor de tuchtraad uitvoerig haar verdediging op tegenspraak kan voeren.”²¹⁷

Er is weinig rechtspraak en rechtsleer over de wijze waarop de onderzoeker verslag dient uit te brengen over het onderzoek. Er werd eerder door het Hof van Cassatie geoordeeld dat het niet naleven van de regel dat de onderzoeker mondeling of schriftelijk verslag geeft van de zaak geen aanleiding geeft tot nietigheid van de procedure.²¹⁸

215 Cass. 17 april 2015, AR D.14.0006.N.

216 Tuchtraad Gent 18 september 2019, TAG-514.

217 Cass. 3 februari 2017, AR D.16.0007.N.

218 J. STEVENS en I. VANDEVELDE, art. 459 in Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, nr. 26.

Het Hof van Cassatie oordeelde dat noch de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, noch artikel 6 EVRM uitsluiten dat de stafhouder samen met de onderzoeker ter zitting van de tuchtraad (van beroep) kan worden gehoord.²¹⁹ Het betrof een zaak die op verzoek van de advocaat met gesloten deuren werd behandeld en waarbij de advocaat zich had verzet tegen de aanwezigheid van de stafhouder, naast een door hem aangestelde onderzoeker. De tuchtraad van beroep had beslist dat de stafhouder de behandeling mocht bijwonen. Impliciet kan uit deze beslissing van het Hof van Cassatie ook worden afgeleid dat de behandeling met gesloten deuren niet betekent dat de stafhouder en de onderzoeker de behandeling van de zaak niet zouden mogen bijwonen.²²⁰

De tuchtraad van beroep oordeelde dat het verslag van het onderzoek niet persoonlijk door de onderzoeker moet gebeuren, alsook dat de (plaatsvervangende) onderzoeker ter zitting aanwezig mag blijven bij de behandeling achter gesloten deuren:

“Art. 459, §2, vierde lid Ger. W. bepaalt niet dat het verslag door de onderzoeker persoonlijk moet gebeuren. De ratio legis van de procedureregeling dat er verslag moet worden uitgebracht bestaat er in dat de tuchtraad mondeling kennis krijgt van het verloop van het onderzoek, waarop de vervolgende advocaat, desgevallend kritiek of verweer kan laten gelden, wat in deze zaak het geval is. Deze regel, die overigens niet van openbare orde is (cf. Cass. 26 juni 2009, AR D.08.0023.N, www.cass.be), is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid. Het valt ook niet in te zien hoe de rechten van verdediging van de opgeroepen advocaat hier zouden worden geschonden. Indien de informatie die de tuchtraad bekomt van een eventuele plaatsvervanger van de onderzoeker door de tuchtraad als onvoldoende wordt beoordeeld, kan hij nog altijd, bij wijze van maatregel, de persoonlijke aanwezigheid van de onderzoeker bevelen. In casu heeft de advocaat overigens niet te kennen gegeven dat het verslag ter terechtzitting onjuist of onvolledig zou zijn.

Het gegeven dat de behandeling van de zaak gebeurt met gesloten deuren heeft niet tot gevolg dat de verslaggever, waarvan de advocaat erkent dat hij aanwezig mag en zelfs moet zijn voor het geven van zijn verslag, vervolgens de zaal moet verlaten, laat staan op straffe van nietigheid.

Ten overvloede moet worden gesteld dat iedere eventuele onduidelijkheid daaromtrent moet worden geïnterpreteerd in het voordeel van de blijvende aanwezigheid van de onderzoeker. Niet alleen leidt dit tot een meer behoorlijke rechtspraak in het geval er enige betwisting zou zijn in verband met het gevoerde onderzoek, maar bovendien moet eraan worden herinnerd dat de openbaarheid van de terechtzitting voorgeschreven is door art. 757, §1 Ger.W., een grondwettelijk principe is overeenkomstig art. 148 G.W en tevens gewaarborgd wordt door art. 6.1 EVRM. De openbaarheid is een bescherming tegen geheime rechtspraak die zou ontsnappen aan het toezicht van de bevolking en is tevens een middel om het vertrouwen in het gerecht te bewaren (Jean Laenens, Karen Broeckx, Dirk Scheers, “Handboek gerechtelijk Recht”, Antwerpen, Intersentia, 2004, p. 384, nr. 802).

Zoals hierboven reeds opgemerkt naar aanleiding van de beoordeling van de aanwezigheid van de onderzoeker persoonlijk ter terechtzitting, houdt het betoog van de advo-

219 Cass. 16 december 2016, AR D.16.0006.N.

220 Ter vergelijking kan worden verwezen naar de rechten van de klager. De klager wordt op zijn verzoek gehoord op de zitting en in voorkomend geval geconfronteerd met de betrokken advocaat (art. 459, §2 voorlaatste lid Ger. W.). Het betreft een recht van de klager dat niet kan worden geweigerd, ook niet wanneer de behandeling gebeurt met gesloten deuren. De klager is echter geen partij, en hij kan dan ook de debatten slechts verder bijwonen wanneer de zitting wordt gehouden met open deuren.

caat geen rekening met de belangrijke wijzigingen die door de wet van 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie, beter bekend als 'Potpourri I', werden doorgevoerd aan de procedurele nietigheidsleer.

Ten overvloede en louter aanvullend kan hier worden opgemerkt dat volgens een algemeen aanvaard gebruik advocaten het debat van een zaak waarvoor de behandeling met gesloten deuren is bevolen, mogen 'bijwonen'. Advocaten zijn immers door het beroepsgeheim gehouden (Cass. 13 oktober 2009, AR P090842N). Dit heeft niets van doen met het 'tussenkomen in een zaak als gedingpartij', waarover de advocaat uitweidt in zijn conclusies. Voor zoveel als nodig kan ook worden opgemerkt dat deze 'loutere aanwezigheid' van de onderzoeker of zijn vertegenwoordiger – wat dus iets anders is dan 'de tussenkomst als gedingpartij' – niet als dusdanig een regel van rechterlijk organisatie uitmaakt.²²¹

/ AFDELING 6

Toelaatbaarheid

91. Overeenkomstig artikel 458 van het Gerechtelijk Wetboek maakt de stafhouder – die na het onderzoek oordeelt dat er redenen bestaan om de advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad – het dossier samen met zijn gemotiveerde beslissing over aan de voorzitter van de tuchtraad zodat deze de tuchtraad kan samenroepen²²².

Artikel 469 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt uitdrukkelijk dat de tuchtraad bevoegd is om uitspraak te doen over de tuchtrechtelijke vervolgingen die ingesteld zijn wegens feiten gepleegd vóór de beslissing waarbij de advocaat van het tableau van de Orde is weggelaten, indien het onderzoek uiterlijk één jaar na die beslissing is ingesteld.

“Art. 6 EVRM en het recht te worden beoordeeld door een onpartijdige en onafhankelijke rechtsmacht, verzet zich er niet tegen dat de inmiddels weggelaten advocaat als 'gewone burger' nog berecht wordt door tuchtrechters die geen deel uitmaken van de onafhankelijke rechterlijke macht. De tuchtraad van beroep verliest zijn pre-existerende onafhankelijkheid en onpartijdigheid niet doordat de heer X weggelaten wordt van het tableau.

Artikel 469 Ger. W. gaat over de vraag of er nog een tuchtvervolging kan worden ingesteld tegen een advocaat na diens weglating van het tableau en schrijft voor dat de tuchtraad bevoegd blijft voor zover het tuchtonderzoek uiterlijk één jaar na de beslissing tot weglating is ingesteld. Indien de tuchtraad bevoegd blijft ten aanzien van tuchtrechtelijke vergrijpen die gepleegd zijn vóór de weglating, maar ten aanzien waarvan het tuchtonderzoek ingesteld wordt binnen het jaar na de weglating, dan volgt daaruit noodzakelijkerwijze dat ook de tuchtraad van beroep ten aanzien van dergelijke feiten bevoegdheid behoudt. Indien de stelling van de heer X gevolgd zou worden dat enkel de tuchtraad en niet de tuchtraad van beroep bevoegd zou blijven, zou dit betekenen dat ten aanzien van tuchtvervolgingen die ingesteld worden na de weglating van het tableau, er slechts één enkele aanleg mogelijk is, zonder dat er tegen de beslissing van de tucht-

221 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017 en tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0183-2017.

222 Art. 458, §2 Ger. W.

raad in eerste aanleg enig hoger beroep mogelijk zou zijn. Dergelijke redenering is manifest in strijd, niet alleen met de eigen belangen van de heer X zelf, maar meer algemeen met de wettelijke regeling van de tuchtprocedure.”²²³

/ AFDELING 7

De herkwalificatie van de feiten

92. De voorzitter van de tuchtraad mag geen feiten of kwalificaties aan de door de stafhouder in zijn met redenen omklede beslissing toevoegen, weglaten of wijzigen.”²²⁴

De tuchtraad is evenwel niet gevat door de kwalificatie, maar slechts door de feiten (artikel 459, §1, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek).²²⁵

/ AFDELING 8

Het samen behandelen en samenvoegen van meerdere dossiers

93. Over het al dan niet samen behandelen van meerdere dossiers werd geoordeeld:

“Conform art. 30 Ger. W. kunnen zaken als samenhangend worden behandeld als zij onderling zo nauw zijn verbonden dat het wenselijk is ze samen te behandelen en te berechten om oplossingen te vermijden die onverenigbaar kunnen zijn als de zaken afzonderlijk worden berecht. Nu de andere procedure van de advocaat geen betrekking heeft op de afwijking van gelden, doch wel op de niet-naleving van de regels i.v.m. de derdenrekening, zou de afzonderlijke behandeling van de zaken niet leiden tot uitspraken die niet verenigbaar zouden zijn.”²²⁶

“Er is geen reden om dit dossier samen te voegen met een andere hangende tuchtzaak voor deze tuchtraad. Een afzonderlijke behandeling van onderscheiden feiten aangebracht bij één of meerdere afzonderlijke oproepingen is perfect mogelijk en brengt de rechten van verdediging niet in het gedrang noch zijn er redenen om aan te nemen dat een afzonderlijke behandeling tot onverenigbare beslissingen zal leiden. Het voorliggend tuchtdossier biedt alle nodige inlichtingen en laat de tuchtraad qua samenstelling en volledigheid toe zich een goed beeld te vormen van de ten laste gelegde feiten en een beslissing te nemen. Het dossier is door geen enkele absolute nietigheid aangetast.”²²⁷

223 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0106-2014.

224 Tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SA/0128/2012.

225 Tuchtraad Antwerpen 17 december 2013, TAA/SM/0155/2013.

226 Tuchtraad Gent 8 februari 2017, TAG-0407.

227 Tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396.

/ AFDELING 9

Vervolgen van verscheidene advocaten in één dossier

94. Er bestaat geen bezwaar tegen de vervolging in een en dezelfde zaak van verscheidene advocaten. In de praktijk komt dit echter zelden voor.

Zo werden een stagiair en een stagemeeester samen vervolgd in de volgende omstandigheid. Een stagiair stond zijn voormalige stagemeeester bij in een procedure voor de ene partij en verleende daarna bijstand aan zijn nieuwe stagemeeester in een gelijkaardige procedure voor de andere partij. De nieuwe stagemeeester had daarop aangedrongen. De stagiair had hiertegen bezwaar gemaakt maar de nieuwe stagemeeester had dit bezwaar verworpen. De tuchtraad van Brussel oordeelde dat er in hoofde van de stagiair geen opzet aanwezig was en sprak deze vrij. Aan de stagemeeester werd een waarschuwing opgelegd. Hij werd als mededader beschouwd betreffende het belangenconflict dat bestond in hoofde van de stagiair.²²⁸

/ AFDELING 10

Het “*non bis in idem*”-principe

95. De tuchtprocedure staat volledig los van de strafprocedure, zoals wordt bevestigd door het Hof van Cassatie:

“Artikel 14.7 IVBPR en artikel 4.1 Zevende aanvullende Protocol EVRM, noch het algemene rechtsbeginsel ‘non bis in idem’ dat dezelfde draagwijdte heeft, beletten een strafvervolging en een veroordeling na een tuchtprocedure waarin een einduitspraak is geweest, wanneer die tuchtprocedure niet de kenmerken van een strafvervolging vertoont. Er is sprake van een strafvervolging zoals bedoeld in artikel 6.1 EVRM wanneer deze vervolging beantwoordt aan een strafrechtelijke kwalificatie volgens het interne recht, de inbreuk volgens haar aard geldt voor alle burgers of de sanctie op de inbreuk volgens haar aard en haar ernst een repressief of preventief oogmerk heeft.”²²⁹

Verder stelt het Hof dat het algemeen rechtsbeginsel *non bis in idem* niet wordt miskend wanneer de betrokkene tuchtrechtelijk wordt veroordeeld voor feiten waarvoor een strafonderzoek of strafvordering nog hangende is:

“De omstandigheid dat de tuchtrechter gebonden is door hetgeen de strafrechter zeker en noodzakelijk heeft beslist, houdt niet in dat het tuchtrechtscollege verplicht is zijn uitspraak uit te stellen tot na de uitspraak van de strafrechter. (...) Rechters in tuchtzaken schenden het vermoeden van onschuld niet als zij de feiten en de eventuele tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene vaststellen in termen die uitsluitend tot dat domein behoren. Het vermoeden van onschuld, zoals gehuldigd in artikel 6.2 EVRM,

228 Tuchtraad Brussel 24 februari 2015, SBT-0107.

229 Cass. 29 januari 2013, nr. P.12.0402.N.

sluit niet uit dat de tuchtrechter feiten waaromtrent ook een strafonderzoek of -vordering loopt, bewezen verklaart.”²³⁰

Het Hof van Cassatie oordeelde in dit verband ook:

“De artikelen 4.1 Protocol nr. 7 EVRM, 14.7 IVBPR en 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, alsook het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem staan niet in de weg van een strafrechtelijke vervolging na een tuchtprocedure, wanneer die niet de kenmerken van een strafrechtelijke vervolging draagt”²³¹

“Wanneer de tuchtrechtelijke vervolgingen een overtreding van tuchtrechtelijke aard betreffen, deze geen betrekking heeft op alle burgers maar enkel gericht is op een beperkte categorie personen en de opgelegde tuchtstraf noch een hoge geldboete, noch een vrijheidsberoving, noch een langdurig beroepsverbod inhoudt, kan de rechter wettig beslissen dat de tuchtvordering tegen een persoon niet gelijkstaat aan strafrechtelijke vervolgingen in de zin van artikel 6, § 1er EVRM”.²³²

96. Ook de tuchtraden spraken zich uit over het “non bis in idem”-principe en het onderscheid dat dient te worden gemaakt tussen de tuchtvordering en de straf- of de burgerlijke vordering.

“De tuchtvordering is onafhankelijk van de straf- of de burgerlijke vordering. De disciplinaire materie wordt volledig geregeld door het Gerechtelijk Wetboek en is dus geen gemilderd of ondergeschikt strafrecht. Dit belet niet dat een tuchtrechtelijke beslissing tuchtrechtelijk gezag van gewijsde geniet en dat dit gezag van gewijsde zich opdringt in tuchtzaken. Aldus verhindert het gezag van gewijsde nieuwe vervolgingen op grond van dezelfde feiten en dezelfde kwalificatie (het non bis in idem-principe) doch verhindert echter niet dat een nieuwe tuchtstraf wordt opgelegd wegens feiten die de eerder tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten komen aanvullen, verzwaren of voortzetten.”²³³

“Het loutere feit dat de tuchtprocedure steunt op feiten die zouden zijn bekomen uit een strafonderzoek dat onregelmatig, nietig en/of niet-ontvankelijk zou zijn, maakt de tuchtprocedure op zich niet onregelmatig, nietig of niet-ontvankelijk. Een strafrechtelijke buitenvervolginstelling belet niet dat toch nog tuchtrechtelijk wordt vervolgd en geoordeeld, tenzij aan de strafrechtelijke buitenvervolginstelling enig gezag van gewijsde kleeft waardoor tuchtrechtelijke vervolging en veroordeling onmogelijk wordt gemaakt, zonder schending van dit strafrechtelijk gewijsde.”²³⁴

97. De tuchtvordering staat bovendien ook los van de procedure zoals in tucht. Zo oordeelde de tuchtraad van Gent het volgende:

“Feiten die kunnen leiden tot een beslissing in toepassing van artikel 508/8, tweede lid Ger. W. (schrapping van de lijst van de tweedelijnsbijstand in geval van tekortkoming) kunnen ook (al dan niet bijkomend) aanleiding geven tot een vervolging in tucht. De tuchtvervolging en de procedure zoals in tucht met het oog op de toepassing van artikel 508/8 Ger. W. staan volledig los van elkaar en staan elkaar niet in de weg.”²³⁵

De tuchtvordering is onafhankelijk van de straf- of de burgerlijke vordering. De disciplinaire materie wordt volledig geregeld door het Gerechtelijk Wetboek en is dus geen gemilderd of ondergeschikt strafrecht.

Een strafrechtelijke buitenvervolginstelling belet niet dat toch nog tuchtrechtelijk wordt vervolgd en geoordeeld, tenzij daaraan enig gezag van gewijsde kleeft waardoor tuchtrechtelijke vervolging en veroordeling onmogelijk wordt gemaakt, zonder schending van dit strafrechtelijk gewijsde.

De tuchtvervolging en de procedure zoals in tucht met het oog op de toepassing van artikel 508/8 Ger. W. staan volledig los van elkaar en staan elkaar niet in de weg.

230 Cass. 18 februari 2016, nr. D.14.0016.N.

231 Cass. 14 oktober 2015, nr. P.15.0609.F.

232 Cass. 14 oktober 2015, nr. P.15.0609.F.

233 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-0440.

234 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168-2016.

235 Tuchtraad Gent 13 december 2017, TAG-0441 en TAG-0442.

98. In zijn arrest van 19 februari 2013 heeft het Europees Hof van de Rechten van de Mens gewezen op het feit dat tuchtrechtelijke sancties in beginsel geen strafsancties zijn in de zin van het Verdrag.²³⁶

/ AFDELING 11

De behandeling en uitspraak in openbare zitting

99. Artikel 459, §2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de tuchtraad de zaak in openbare zitting behandelt, tenzij de betrokken advocaat de behandeling met gesloten deuren vraagt. De tuchtraad kan eveneens met gesloten deuren zitting houden in het belang van de goede zeden of van de openbare orde, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privé-leven van de vervolgte advocaat dit vereisen, of in de mate dat dit door de tuchtraad onder bepaalde omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van de rechtsbedeling zou schaden.

Het is de praktijk dat de zaak soms met gesloten deuren wordt behandeld. De advocaat die vervolgd wordt moet niet van een bijzondere reden blijk geven. Een eenvoudig verzoek volstaat.²³⁷

In verband met de openbaarheid van de uitspraken werd door de tuchtraad van beroep evenwel als volgt geoordeeld :

“Art. 459, §2 Ger.W. betreft enkel de behandeling van de zaak met gesloten deuren. De uitzonderingen op de openbaarheid hebben in de regel betrekking op de behandeling van de zaak ter terechtzitting, niet de uitspraak (Jean Laenens, Karen Broeckx, Dirk Scheers, Handboek gerechtelijk Recht, Antwerpen, Intersentia, 2004, p. 384, nr. 803). De openbaarheid van de uitspraak is gewaarborgd in artikel 149 van de Grondwet. Artikel 767, §1 Ger.W. bepaalt dat pleidooien, verslagen en vonnissen openbaar zijn, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen. In §2 van dit wetsartikel worden een aantal uitzonderingen opgesomd, maar niet wat betreft de vonnissen. Zelfs in het strafprocesrecht zijn er maar een beperkt aantal uitzonderingen (Raf Verstraeten, Handboek Strafvordering, 2005, p. 775). De openbaarheid van de uitspraak vormt een recht gewaarborgd door art. 6.1 EVRM. Uitspraken die niet openbaar geschieden zijn vernietigbaar (vgl. Cass. 17 juni 2011, C.10.0241.N).”²³⁸

“De openbaarheid van de uitspraak is gewaarborgd in artikel 149 van de Grondwet en vormt een recht gewaarborgd door art. 6.1 EVRM. Uitspraken die niet openbaar geschieden zijn vernietigbaar. Er is geen grond om in deze zaak uitspraak te doen met gesloten deuren.”²³⁹

De uitzonderingen op de openbaarheid hebben in de regel enkel betrekking op de behandeling van de zaak ter terechtzitting en niet op de uitspraak.

236 EHRM 19 februari 2013, nr. 47195/06, Müller-Hartburg/Oostenrijk.

237 Art. 459, §2, eerste lid Ger.W.

238 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017.

239 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-0440.

Een advocaat hield voor dat hij aan de tuchtraad gevraagd had om de uitspraak in openbare zitting te doen en de uitspraak vermeldde dat dit met gesloten deuren gebeurde. De tuchtraad van beroep overwoog hieromtrent:

“De advocaat voert aan dat de bestreden beslissing nietig is omdat vermeld werd dat de uitspraak met gesloten deuren werd gedaan, daar waar de beslissing zoals een vonnis in openbare zitting moet worden gewezen en hij de uitspraak met gesloten deuren niet heeft gevraagd, minstens zich niet herinnert dit te hebben gedaan. Artikel 459 §2 Ger. W. handelt over de behandeling van de zaak in openbare zitting, niet over de uitspraak in openbare zitting. Vermits de behandeling zelf op verzoek van mr. X in openbare zitting gebeurde, en door de secretaris van de tuchtraad werd geacteerd dat de uitspraak op 18 september 2013 met gesloten deuren gebeurde, dient aangenomen te worden dat mr. X de uitspraak met gesloten deuren heeft gevraagd. Bovendien werden op geen enkele wijze de belangen van mr. X geschaad omdat de uitspraak met gesloten deuren gebeurde, en niet in openbare zitting.”²⁴⁰

De vraag naar de behandeling met open deuren heeft vanzelfsprekend zijn belang voor wie in de zittingszaal aanwezig kan zijn of blijven.

In verband met de aanwezigheid van de verslaggever stelde de tuchtraad van beroep:

“Het gegeven dat de behandeling van de zaak gebeurt met gesloten deuren heeft niet tot gevolg dat de verslaggever, waarvan de advocaat erkent dat hij aanwezig mag en zelfs moet zijn voor het geven van zijn verslag, vervolgens de zaal moet verlaten, laat staan op straffe van nietigheid.

Ten overvloede moet worden gesteld dat iedere eventuele onduidelijkheid daaromtrent moet worden geïnterpreteerd in het voordeel van de blijvende aanwezigheid van de onderzoeker. Niet alleen leidt dit tot een meer behoorlijke rechtspraak in het geval er enige betwisting zou zijn in verband met het gevoerde onderzoek, maar bovendien moet eraan worden herinnerd dat de openbaarheid van de terechtzitting voorgeschreven is door art. 757, §1 Ger.W., een grondwettelijk principe is overeenkomstig art. 148 G.W en tevens gewaarborgd wordt door art. 6.1 EVRM. De openbaarheid is een bescherming tegen geheime rechtspraak die zou ontsnappen aan het toezicht van de bevolking en is tevens een middel om het vertrouwen in het gerecht te bewaren (Jean Laenens, Karen Broeckx, Dirk Scheers, “Handboek gerechtelijk Recht”, Antwerpen, Intersentia, 2004, p.384, nr. 802).

Zoals hierboven reeds opgemerkt naar aanleiding van de beoordeling van de aanwezigheid van de onderzoeker persoonlijk ter terechtzitting, houdt het betoog van de advocaat geen rekening met de belangrijke wijzigingen die door de wet van 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie, beter bekend als ‘Potpourri I’, werden doorgevoerd aan de procedurele nietigheidsleer.

Ten overvloede en louter aanvullend kan hier worden opgemerkt dat volgens een algemeen aanvaard gebruik advocaten het debat van een zaak waarvoor de behandeling met gesloten deuren is bevolen, mogen ‘bijwonen’. Advocaten zijn immers door het beroepsgeheim gehouden (Cass. 13 oktober 2009, AR P090842N). Dit heeft niets van doen met het ‘tussenkomen in een zaak als gedingpartij’, waarover de advocaat uitweidt

240 Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0090-2013.

in zijn conclusies. Voor zoveel als nodig kan ook worden opgemerkt dat deze 'loutere aanwezigheid' van de onderzoeker of zijn vertegenwoordiger – wat dus iets anders is dan 'de tussenkomst als gedingpartij' – niet als dusdanig een regel van rechterlijk organisatie uitmaakt.²⁴¹

100. De rechtspraak, noch van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, noch van het Hof van Cassatie, laten zonder meer toe te stellen dat ook in tuchtzaken de openbaarheid én van de behandeling én van de uitspraak de regel moet zijn.

In zijn arrest van 10 april 2008 overwoog het Hof van Cassatie:

“Voormeld artikel 148 [van de Grondwet], dat de openbaarheid van de terechtzitting voorschrijft, en artikel 149 [van de Grondwet], in zoverre het bepaalt dat elk vonnis in openbare terechtzitting wordt uitgesproken, zijn rechtens alleen toepasselijk op de rechtbanken in de zin die aan dat woord gegeven is in de artikelen 148 en 149 van de Grondwet, dat is op de rechtbanken van de rechterlijke macht. De artikelen 148 en 149 van de Grondwet zijn enkel op andere rechtscolleges toepasselijk als een bijzondere bepaling zulks voorschrijft.”²⁴²

In de norm van de openbaarheid ligt de opdracht besloten om de openbaarheid vorm te geven op een wijze die beantwoordt aan de grondgedachte rond publieke controle. Hiertoe is geenszins vereist, ook niet voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat een uitspraak via een mondelinge voordracht (*“public pronouncement”*) moet geschieden²⁴³.

/ AFDELING 12

De beslissing tot verder onderzoek door de tuchtraad

101. Door de tuchtraden kan worden beslist tot het bevelen van verder onderzoek onder meer door middel van het oproepen van getuigen.²⁴⁴

/ AFDELING 13

Kosten

102. Artikel 460, zesde lid van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de tuchtraad in zijn beslissing de kosten die voor het onderzoek en voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt ten laste kan leggen van de betrokken advocaat.

241 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017.

242 Cass. 10 april 2008, A.R. D.07.0006.N.

243 Zie o.m. L. VAN LENT, “Openbaarheid en toegankelijkheid van rechterlijke uitspraken. Van Oude principes die niet voorbijgaan”, *Ars Aequi* 2018, vol. 67, issue 05, (418) 418.

244 Tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0309/2018.

Voor de tuchtraad van beroep voerde een advocaat aan dat de tuchtraad een bedrag van € 415 ten onrechte ten zijne laste had gelegd als zijnde kosten bedoeld in artikel 460, zesde lid van het Gerechtelijk Wetboek. Hij voerde hiertegen aan:

“Er zijn volgens de opgave in het tuchtdossier geen uitgaven geweest in gevolge het tuchtonderzoek. De opgave van de kosten betreffen interne kosten van de Orde van advocaten, zoals aanleg dossier, briefwisselingskosten, dactylografie van processen verbaal en tijdsbesteding aan het onderzoek van de zaak. Deze kosten zijn geen kosten veroorzaakt door het onderzoek en zijn evenmin kosten van het onderzoek ter terechtzitting. Overigens lijken mij deze kosten op grond van een forfait te zijn begroot wat evenmin in overeenstemming is met de wettekst, terwijl de tijd gespendeerd door de stafhouder tijd is die inherent is aan de uitoefening van de functie die de betrokken stafhouder vrijwillig heeft opgenomen.”

Enkel de werkelijk gemaakte kosten in het kader van het onderzoek kunnen ten laste van de betrokken advocaat worden gelegd.

De tuchtraad van beroep beantwoordde in zijn beslissing van 11 februari 2014 dit verweer niet.²⁴⁵

Tegen deze beslissing tekende de advocaat cassatieberoep aan. Hij liet daarbij gelden:

“De wet bepaalt niet welke kosten ten laste gelegd kunnen worden van de advocaat. Evenwel blijkt uit art. 460 laatste lid dat enkel de kosten die voor het onderzoek en voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt ten laste van de advocaat gelegd kunnen worden. Naar analogie met art. 1018 Ger. W. moet worden aangenomen dat deze kosten betrekking hebben op de onderzoeksmaatregelen, o.m. het getuigen- en deskundigengeld, de reis- en verblijfskosten van de magistraten, griffiers en partijen, wanneer hun reis door de rechter bevolen is en de kosten van akten wanneer deze uitsluitend met het oog op het geding zijn gemaakt. Deze kosten kunnen niet forfaitair worden vastgesteld.”

Het Hof van Cassatie verbrak in zijn arrest van 20 maart 2015²⁴⁶ de beslissing van de tuchtraad van beroep, gelet op het feit dat niet geantwoord was op het aangevoerde verweer.

Uit dit arrest heeft de tuchtraad van beroep afgeleid dat de kosten, bedoeld in artikel 460, zesde lid van het Gerechtelijk Wetboek deze kosten en uitgaven zijn die werkelijk werden gemaakt in het kader van het onderzoek, zoals een deskundig onderzoek, of bij de behandeling van de zaak, maar niet deze kosten zijn die inherent zijn aan de zaak zoals briefwisseling of dactylografie. Ook de tijd die de stafhouder of de door deze aangestelde onderzoeker aan het dossier heeft besteed komt niet voor vergoeding in aanmerking.

De tuchtraden oordelen thans ook in deze zin.²⁴⁷

103. Het Hof van Cassatie oordeelde dat forfaitaire kosten van onderzoek en instructie ter zitting ten laste van de advocaat kunnen worden gelegd op voorwaarde dat de beslissing vaststelt dat de kosten niet anders dan in billijkheid kunnen worden bepaald.²⁴⁸

245 Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0090-2013.

246 Cass. 20 maart 2015, nr. D.14.007.N.

247 Zie onder meer tuchtraad van beroep 13 september 2016, TB-020-2009: “De tuchtraad van beroep oordeelt dat de kosten en uitgaven, gemaakt door de stafhouder of door wie door de stafhouder als onderzoeker werd aangeduid (art. 458 § 1 Ger. W.) en de kosten en uitgaven, verbonden aan de behandeling van de zaak door de tuchtraad of door de tuchtraad van beroep, geen kosten zijn, zoals bedoeld in art. 460 Ger. W. Het betreft immers geen externe kosten die voor het onderzoek of voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt. Het betreft integendeel kosten die inherent zijn aan de organisatie van de tuchtprocedure.”

248 Cass. 3 januari 2013, nr. D.12.0017.F.

/ AFDELING 14

Wraking

104. De problematiek van de wraking werd behandeld onder de randnummers 78-82 van huidig cahier.

/ AFDELING 15

Verzet

/ ONDERAFDELING 1

Berekening van de termijn om verzet aan te tekenen

105. De advocaat die bij verstek wordt veroordeeld, kan tegen de beslissing verzet aantekenen binnen een termijn van vijftien dagen, te rekenen vanaf de kennisgeving. Artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing voor de berekening van de termijn.

De tuchtraad van beroep besliste in een uitspraak van 14 oktober 2014 als volgt:

“Het is de kennisgeving bij aangetekende brief door de secretaris van de tuchtraad (art. 461 § 2) die de verzetstermijn van 15 dagen doet lopen. Overeenkomstig art. 53bis, 2° Ger. W. wordt de termijn berekend vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd. Indien de secretaris werkt met een aangetekende brief met ontvangstbewijs – hetgeen in casu het geval was – loopt de termijn van de eerste dag die volgt op deze waarop de brief aangeboden werd (op in casu het kantooradres van de betrokken advocaat, overeenkomstig art. 475 Ger. W.) (art. 53bis, 1° Ger. W.) (J. Stevens, Art. 462 in J. Stevens, e.a., *Balie. Commentaar Boek III Ger. W.*, Mechelen, Kluwer, 2013, p. 322).

De beslissing van 13 mei 2014 werd op 15 mei 2014 door de advocaat ontvangen. Dit blijkt uit zijn handtekening op het bericht van ontvangst. De termijn om verzet aan te tekenen nam derhalve een aanvang op 16 mei 2014 om te eindigen op 30 mei 2014. De vervalddag, de zogenaamde *dies ad quem*, is immers in de termijn begrepen. De advocaat diende uiterlijk op vrijdag 30 mei 2014 verzet aan te tekenen. Hij deed dit slechts op maandag 2 juni 2014. Het verzet werd dus laattijdig ingesteld en is niet toelaatbaar.”²⁴⁹

Het verzet wordt ingesteld bij een ter post aangetekende brief gezonden aan de voorzitter van de tuchtraad (artikel 462, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek).

249 Tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0105-2014.

/ ONDERAFDELING 2

Ontheffing van het verval van verzet

106. Laattijdig verzet is in beginsel onontvankelijk, tenzij de tuchtraad soeverein zou oordelen dat hij de verzetdoende advocaat van het verval ontheft. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.²⁵⁰

De tuchtraad van Brussel motiveerde een beslissing tot ontheffing van het verval van het verzet op 17 december 2013 als volgt:

“De termijn van vijftien dagen bepaald in art. 462 Ger. W werd niet gerespecteerd. Hetzelfde artikel voorziet dat laattijdig verzet in principe onontvankelijk is maar dat de tuchtraad soeverein kan oordelen dat de verzetdoende advocaat van het verval wordt ontheven. De tuchtraad meent in casu dat van deze uitzondering gebruik kan worden gemaakt. Deze uitzonderlijke bepaling van art. 462.2 Ger. W. lijkt immers ingevoerd voor advocaten zoals beklagde die zodanig in hun inertie zijn weggezakt dat zij geen briefwisseling meer volgen, zeker niet beantwoorden of zulks alleszins niet tijdig doen. Gelet op de – weliswaar laattijdige – inspanning van de advocaat om enige interesse te tonen voor de tuchtvervolgingen waarvan hij het voorwerp is, kan het – weliswaar laattijdig – verzet toch toelaatbaar worden verklaard.”²⁵¹

De tuchtraad van Brussel oordeelde evenwel in een ander dossier tot de onontvankelijkheid van het laattijdig verzet bij beslissingen van 26 september 2017.²⁵²

De tuchtraad van Antwerpen verklaarde een verzet onontvankelijk op grond van de volgende motieven:

“De advocaat houdt evenwel voor dat zowel de oproeping in de zin van artikel 459 par. 1 Ger. W. als de kennisgeving in de zin van artikel 461 par. 2 Ger. W. aan een foutief kantooradres werden overgemaakt: “Zowel de oproeping als de betekening van de sententie werd aan een foutief adres gedaan. Op dit adres is nooit enig kantoor van mij geweest.” Overeenkomstig artikel 475 Ger. W. worden de oproepingen en kennisgevingen in de zin van Deel II Boek III Titel I Ger. W. geldig gedaan aan het kantoor van de advocaat of aan zijn woonplaats.

Uit de door de stafhouder in zijn brief van 22/02/2019, gericht aan de secretaris van de tuchtraad, verstrekte toelichtingen en waarvan de advocaat kennis heeft gekregen en zich ter zitting van 28.02.2019 heeft kunnen verdedigen, blijkt evenwel :

Dat uit de databank van de Orde van Vlaamse Balies blijkt dat de advocaat vanaf 8 september 2017 zijn kantoor hield op betrokken adres.

Dat het secretariaat van de Orde van Advocaten te Antwerpen slechts wijzigingen aanbrengt in de persoonlijke gegevens (adres, telefoon, e-mailadres...) van deze databank, wanneer dergelijk verzoek tot wijziging uitgaat van de betrokken advocaat zelf.

Dat het tableau van het gerechtelijk jaar 2017 – 2018 op pag. 177 als adres van de advocaat betrokken adres vermeldt.

250 Art. 462 Ger. W.

251 Tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-81.

252 Tuchtraad Brussel 26 september 2017, SLT-163 en tuchtraad Brussel 26 september 2017, SLT-162.

Dat het tableau van voormeld jaar werd goedgekeurd op 23 oktober 2017, zoals blijkt uit de vermelding op pagina 3.

Dat de Orde van Advocaten bij het opstellen van het tableau voorafgaand aan de leden van de Balie vraagt om hun persoonlijke gegevens, zoals deze vermeld zijn op het privaat luik van de website te controleren en de wijzigingen te melden aan het baliesecretariaat zodat in voorkomend geval de nodige correcties kunnen worden doorgevoerd bij het opstellen van het tableau en de lijst die jaarlijks door de raad dient te worden goedgekeurd.

De vraag tot voorafgaande controle van de gegevens van het tableau 2017-2018 werd in casu per mailing van 22/09/2017 verstuurd, zodat de advocaat deze mededeling ontvangen moet hebben, en er dus niet op gereageerd heeft, nu het vermelde adres en e-mailadres (gewijzigd op 8/09/2017) blijkbaar correct vermeld waren, conform aan zijn wensen.

Dit e-mailadres is blijkbaar nog steeds correct, nu de advocaat bij zijn verzetsakte als bijlage 2 de e-mail voegt die hij op 27/12/2018 van de stafhouder op zelfde voormeld e-mailadres ontving.

De tuchtraad kan niet anders dan vaststellen dat zowel de oorspronkelijke oproeping van 01/10/2018, als de kennisgevingen d.d. 04/12/2018 en 06/12/2018 verzonden werden naar het correct kantooradres.

Het verzet is bijgevolg wegens laattijdigheid niet ontvankelijk; de tuchtraad ziet anderszids geen redenen om de advocaat in toepassing van artikel 462 par. 2 Ger. W. van dit verval te ontheffen.²⁵³

De tuchtraad van beroep oordeelde bij uitspraak van 17 november 2015 als volgt:

“De tuchtraad van beroep oordeelt de advocaat niet van het verval te kunnen ontheffen nu zij voor haar laattijdigheid geen enkel argument aanvoert. Anders oordelen zou aan de termijn zoals bepaald in art. 468 §2 Ger. W. iedere betekenis ontnemen.”²⁵⁴

/ ONDERAFDELING 3

Tweemaal verstek

107. Indien de advocaat opnieuw verstek laat gaan, doet de tuchtraad uitspraak zoals op tegenspraak.²⁵⁵

253 Tuchtraad Antwerpen 28 maart 2014, TAA/SA/0325/2018. Ook bij een andere beslissing oordeelde de tuchtraad van Antwerpen tot het onontvankelijk verklaren van het laattijdig verzet: Tuchtraad Antwerpen 28 juni 2016, TAA/SA/0228/2015.

254 Tuchtraad van beroep 17 november 2015, TB-0132-2015.

255 Tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0123/2012;

/ ONDERAFDELING 4

Behandeling van het verzet

108. De tuchtraad van beroep oordeelde verschillende malen dat een advocaat die verstek laat, dan verzet aantekent en op de zitting waarop het verzet behandeld moet worden om uitstel vraagt om zijn dossier te kunnen voorbereiden, dilatoir handelt.²⁵⁶

/ ONDERAFDELING 5

Verzet tegen in beroep bij verstek gewezen beslissing

109. Het verzet van de advocaat tegen een bij verstek gewezen beslissing van de tuchtraad van beroep gebeurt in dezelfde vorm en binnen dezelfde termijn als de akte van beroep.²⁵⁷

/ ONDERAFDELING 6

Opschortende werking van het verzet

110. Tijdig verzet zal de tenuitvoerlegging van de tuchtsanctie schorsen.²⁵⁸

Op dit punt wijkt de praktijk van de tuchtraden en de tuchtraad van beroep af van de algemene regel die in het Gerechtelijk Wetboek werd ingevoerd na Potpourri I, die stelt dat de uitspraken uitvoerbaar zijn bij voorraad. Normaliter wordt in de tuchtuitspraken vermeld dat de uitspraak niet uitvoerbaar is in geval van hoger beroep of voorziening in cassatie. Uitzonderlijk wordt het tegendeel vermeld.

De tuchtraad van beroep besliste in verband met het verzet dat door de advocaat was aangetekend tegen een beslissing van de tuchtraad van beroep waarin geoordeeld werd dat het hoger beroep laattijdig was aangetekend:

“De tuchtraad van beroep oordeelde in zijn beslissing van 11 februari 2014 dat het hoger beroep tegen de beslissing van de tuchtraad van 19 juni 2013 niet toelaatbaar was. Het hoger beroep was buiten de beroepstermijn ingesteld. Tegen deze beslissing heeft de advocaat geen middelen aangevoerd. De enige bedoeling van het verzet is de schorsingsperiode te kunnen laten ingaan tijdens de gerechtelijke vakantie. Gelet op art. 470 Ger. W. zorgt de procureur-generaal voor de tenuitvoerlegging van de beslissingen tot schorsing en tot schrapping en is de tuchtraad van beroep op dit punt niet bevoegd. Het verzet is ontvankelijk doch ongegrond.”²⁵⁹

256 Tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0143-2015 en tuchtraad van beroep, 13 september 2016, TB-0146-2015.

257 Art. 468, §2 Ger. W.

258 Tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT-141 en tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT-142.

259 Tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0087-2013.

/ AFDELING 16

Hoger beroep

III. Overeenkomstig artikel 463 van het Gerechtelijk Wetboek kan tegen de beslissing van de tuchtraad hoger beroep worden ingesteld door:

- > de betrokken advocaat;
- > de stafhouder van de balie van de betrokken advocaat;
- > de procureur-generaal van het rechtsgebied van de tuchtraad die uitspraak heeft gedaan.²⁶⁰

De tuchtraad van beroep besliste evenwel dat:

“De stafhouder van een andere balie dan deze van de betrokken advocaat, die bij toepassing van artikel 456 Ger. W. werd aangewezen om het onderzoek te voeren, geen hoger beroep [kan] instellen.”²⁶¹

Het hoger beroep wordt aan de voorzitter van de tuchtraad van beroep ter kennis gebracht bij een ter post aangetekende brief binnen vijftien dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing.

Er kan hoger beroep worden ingesteld vanaf de beslissing en dus niet enkel vanaf de kennisgeving:

“De termijn om hoger beroep in te stellen conform artikel 463, tweede lid Gerechtelijk Wetboek, geeft aan tot wanneer de stafhouder hoger beroep kan instellen tegen een beslissing van de tuchtraad in tuchtzaken, maar belet niet dat de stafhouder hoger beroep kan instellen vooraleer de beslissing in tuchtzaken waartegen hoger beroep wordt ingesteld hem door de secretaris van de tuchtraad ter kennis is gebracht.”²⁶²

Het hoger beroep dient de grieven tegen de bestreden beslissing niet te vermelden:

“Hoewel krachtens art. 1057 Ger. W. enkel ontvankelijk hoger beroep kan aangetekend worden mits vermelding van de grieven tegen de bestreden beslissing, wordt het hoger beroep inzake tucht betreffende advocaten geregeld door artikel 463 Ger. W. met uitsluiting van de bepalingen betreffende het hoger beroep in burgerlijke zaken.

Niet alleen de termijn om hoger beroep aan te tekenen, zoals bepaald in art. 463 Ger. W., is eigen aan de tuchtprocedure, ook de vorm waarin het hoger beroep moet worden aangetekend (per aangetekende brief) en de wijze en termijn m.b.t. het tegenberoep, maken een procedure sui generis uit, die niet verenigbaar is met de bepalingen van art. 1057 Ger. W. (zie in dezelfde zin: Stevens, J., *Advocatuur, Regels & Deontologie*, p. 1279, nr. 1565).

De bepalingen van art. 1057 Ger. W. zijn dan ook niet van toepassing op het hoger beroep in tuchtzaken van advocaten.

Artikel 1057 van het Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op het hoger beroep in tuchtzaken van advocaten.

260 In de besproken periode werd een maal hoger beroep aangetekend door het openbaar ministerie. Dit hoger beroep werd door de stafhouder “ten conservatoire titel” gevolgd (Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0167-2016). De tuchtraad van Antwerpen had de betrokken advocaat een schorsing opgelegd van 9 maanden met uitstel voor een termijn van 3 jaar (Tuchtraad Antwerpen, 25 oktober 2016, TAA/SM/0276/2016). De tuchtraad van beroep bevestigde de schorsing van 9 maanden, maar oordeelde dat 6 maanden met uitstel golden voor een periode van 3 jaar, en dus 3 maanden schorsing effectief waren.

261 Tuchtraad van beroep 10 maart 2015, TB-0121-2014.

262 Cass. 7 april 2017, nr. D.16.0005.N.

Volledigheidshalve kan hier aan toegevoegd worden dat uit de verschillende bewoordingen tussen art. 420, §1, eerste lid, Ger. W. voor wat betreft de tucht van magistraten (“ondertekend en met redenen omkleed verzoekschrift”) en art. 463, tweede lid, Ger. W. (“per aangetekende brief”) a contrario kan worden afgeleid dat de wetgever van oordeel moet geweest zijn dat het – voor wat betreft de tuchtprocedure tegen advocaten - geen absolute vereiste was dat ook de aangetekende brief waarvan sprake in art. 463 Ger. W. de grieven tegen de bestreden beslissing diende aan te geven. Dit onderscheid heeft overigens zelfs op het eerste gezicht een redelijke grond. Waar de gewone beroepstermijn in burgerlijke zaken één maand bedraagt en in tuchtprocedures tegen magistraten dertig dagen, bedraagt de beroepstermijn van art. 463 slechts 15 dagen.”²⁶³

112. Een tegenberoep kan worden ingesteld door de betrokken advocaat, de stafhouder en de procureur-generaal, binnen een termijn van één maand te rekenen vanaf het hoofdberoep.²⁶⁴

/ AFDELING 17

Cassatie

113. De wet van 10 april 2014²⁶⁵ heeft het cassatieberoep in tuchtzaken gewijzigd. Concreet zijn de artikelen 1121/1, §1, 1°, 1121/2, 1121/3 §1, 1121/4, 1121/5 en 1121/6 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing voor de balie.

Daarnaast blijven de algemene bepalingen inzake cassatie van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing in tuchtzaken, zoals onder meer blijkt uit onderstaand cassatiearrest:

“Krachtens art. 1080 Gerechtelijk Wetboek dient het verzoekschrift te worden ondertekend door een advocaat bij het Hof van Cassatie. Indien het verzoekschrift uitsluitend is ondertekend door de eiser, is het cassatieberoep niet ontvankelijk.”²⁶⁶

Het Hof van Cassatie bevestigt hiermee de toepassing van de bepaling van artikel 1080 van het Gerechtelijk Wetboek voor cassatie in tuchtzaken.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde in een arrest van 20 december 2012 dat het onderscheid dat hierbij gemaakt wordt tussen tuchtzaken en strafzaken, waar deze regel niet geldt, geen schending uitmaakt van artikel 10 en 11 van de Grondwet.²⁶⁷

114. De betrokken advocaat, de Orde van Advocaten (i.c. de raad van de Orde) en de procureur-generaal kunnen de eindbeslissingen van de tuchtraad van beroep voorleggen aan het Hof van Cassatie.

263 Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019 en tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0223-2019.

264 Art. 463 Ger. W.

265 Wet 10 april 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de procedure voor het Hof van Cassatie en de wrakingsprocedure, BS 15 mei 2014.

266 Cass. 1 februari 2019, AR D.18.0011.N.

267 GwH 20 december 2012, nr. 160/2012: “Art. 9, §7, vierde lid, van de kaderwet van 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen (BS 18 september 2007), dat de regels die gelden in burgerlijke zaken toepasselijk maakt op de rechtspleging van het cassatieberoep dat ingesteld wordt tegen een tuchtrechtelijke beslissing die gewezen is door een kamer van beroep van een beroepsinstituut waarop die wet van toepassing is, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.”

Het Hof van Cassatie heeft geoordeeld dat ook de Orde van Vlaamse Balies (en dus eveneens de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*) bevoegd is om een voorziening in cassatie in te dienen:

“De bepalingen van de artikelen 1121/1 §1¹, 1121/2, 1121/3 §1, 1121 §1 tot §3, 455, 495 eerste en tweede lid Ger. W. verhinderen niet dat de Orde en de Orde van Vlaamse Balies gemachtigd zijn om op te treden als eiser of verweerder voor het Hof van Cassatie tegen beslissingen gewezen in laatste aanleg door de raden van beroep van de Orde van advocaten.”²⁶⁸

Tevens oordeelde het Hof van Cassatie:

“Enkel de Orde van de balie waartoe de advocaat behoort die bij de tuchtprocedure is betrokken, is bevoegd om voor het Hof op te treden.”²⁶⁹

115. De termijn om cassatieberoep in te stellen, bedraagt twee maanden te rekenen van de kennisgeving van de beslissing.

“De termijn om in tuchtzaken cassatieberoep in te stellen bedraagt twee maanden te rekenen van de kennisgeving van de beslissing; wanneer de kennisgeving is gebeurd bij aangetekende brief of bij gewone brief, begint de termijn te lopen vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.”²⁷⁰

116. Het Hof van Cassatie oordeelde dat wanneer een enkele tuchtstraf voor vier tenlasteleggingen wordt opgelegd, het cassatiemiddel dat slechts op een van die tenlasteleggingen betrekking heeft, terwijl de straf naar recht verantwoord blijft door de overige tenlasteleggingen, niet kan leiden tot cassatie; het heeft bijgevolg geen belang en is derhalve niet ontvankelijk.²⁷¹ In een later arrest oordeelde het Hof in eenzelfde zin.²⁷²

117. Tenzij de beslissing van de tuchtraad van beroep anders luidt, heeft de voorziening in cassatie schorsende werking (zie ook *supra* nr. 110).

118. Het Hof van Cassatie kende in een tuchtzaak een schadevergoeding toe wegens tergende en roekeloze voorziening in cassatie:

“Het verzoekschrift werd laattijdig neergelegd waardoor het cassatieberoep onontvankelijk is. De middelen in het verzoekschrift zijn kennelijk te verwerpen. Een schadevergoeding ten bedrage van 1000 euro wegens tergend en roekeloos cassatieberoep wordt opgelegd.”²⁷³

268 Cass. 7 april 2017, AR D.16.0005.N.

269 Cass. 11 september 2015, AR D.15.0002.F. en Cass. 18 mei 2018, AR D.17.0019.F.

270 Cass. 28 april 2017, AR D.16.0016.N.

271 Cass. 21 februari 2014, nr. D.13.0014.F.; Het Hof bevestigt de rechtspraak van zijn arrest van 13 januari 2006, AR D.05.0003.F.

272 Cass. 18 mei 2018, AR D. 2017.0019.F. met verwijzing naar Cass. 13 januari 2006, AR D.05.0003.F, AC 2006, nr. 34, met concl. OM.

273 Cass. 28 april 2017, AR D.16.0016.N.

/ AFDELING 18

De vordering tot herziening

119. De herziening in strafzaken wordt geregeld in de artikelen 443 en volgende van het Wetboek van Strafvordering. Voor de tuchtprocedures is momenteel geen mogelijkheid tot herziening voorzien, hetgeen aanleiding gaf tot discussies over het feit of dit al dan niet als algemeen rechtsbeginsel dient te worden toegepast.

120. In zijn arrest van 15 november 2018 oordeelde het Hof van Cassatie in verband met het verzoek tot herziening:

“Uit de bepalingen op grond waarvan een vordering tot herziening in criminele en correctionele zaken ontvankelijk kan worden verklaard, zelfs als die vordering enkel betrekking heeft op een gedeelte van de feiten en de opgelegde straf naar recht verantwoord blijft door de feiten van de veroordeling die nog steeds vaststaan, volgt niet dat een aanvraag tot herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak ontvankelijk is.

Artikel 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 14.1 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten waarborgen geen recht van toegang tot de rechter teneinde de herziening te verkrijgen van een procedure die werd afgesloten met een in kracht van gewijsde gegane beslissing die over dergelijke rechten en plichten uitspraak heeft gedaan; ze zijn in de regel evenmin van toepassing op de procedure van onderzoek van een vordering die een dergelijke heropening beoogt.”²⁷⁴

Voorgaande beslissing bevestigt de onafhankelijkheid van de tuchtprocedure van de strafprocedure, waardoor de herziening in criminele en correctionele zaken niet automatisch aanleiding geeft tot het ontvankelijk verklaren van een herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak.

Bovendien wordt in het arrest uitdrukkelijk gesteld dat er geen sprake is van het waarborgen van een recht van toegang tot de rechter teneinde de herziening te verkrijgen van een in kracht van gewijsde gegane tuchtrechtelijke beslissing.

In navolging van dit arrest, waarnaar de tuchtraad van beroep trouwens verwees, oordeelde de tuchtraad van beroep:

“Louter volledigheidshalve, in de mate het doel van de advocaat bij huidige procedure er eigenlijk in zou bestaan om een herziening te bekomen van de tuchtrechtelijke uitspraak van 09.02.2016, merkt de tuchtraad van beroep op dat noch artikel 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, noch artikel 14.1 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, noch enige andere internrechtelijke wettelijke bepaling een recht van toegang tot de rechter waarborgen teneinde de herziening te bekomen van een tuchtprocedure tegen een advocaat indien die tuchtprocedure reeds werd afgesloten met een in kracht van gewijsde gegane beslissing die over dergelijke rechten en plichten uitspraak heeft gedaan. (zie in dezelfde zin: Cassatie, 15 november 2018 (1e k.) AR D.17.0017.F).”²⁷⁵

274 Cass. 15 november 2018, AR D.17.0017.F.

275 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0139-2015.

Deze uitspraak wijzigt het standpunt dat de tuchtraad van beroep eerder innam:

“De mogelijkheid om, bij wijze van buitengewoon rechtsmiddel, de herziening van een tuchtrechtelijke beslissing te vorderen is weliswaar niet uitdrukkelijk geregeld in de wet, maar zij is de expressie van een algemeen beginsel waarbij een persoon die veroordeeld werd op grond van stukken of andersoortige bewijsvormen die naderhand onjuist of onvolledig blijken te zijn, onder omstandigheden de herziening kan vragen van de beslissing die geleid heeft tot de veroordeling. Het gaat daarbij om een voortzetting van de rechten van verdediging en het recht op een eerlijk proces. Een rechterlijke beslissing die gestoeld is op stukken of bewijsvoering waarvan later op doorslaggevende wijze aan het licht komt dat deze vals of met bedrog behept waren, of anderszins klaarblijkelijk niet met de realiteit overeenstemden, past niet in onze rechtsorde. De persoon die het slachtoffer wordt van dergelijke rechterlijke dwaling moet de mogelijkheid hebben om rechtsherstel te krijgen.

Er kan geen reden bestaan om een advocaat het recht op herziening te ontzeggen om de enkele reden dat er geen uitdrukkelijke wettelijke regeling voor is opgenomen in het Gerechtelijk Wetboek. Volgens een beslissing van de tuchtraad van de toenmalige unitaire Brusselse Raad van de Orde van advocaten stamt het recht van de advocaat om herziening te eisen uit een dwingende vereiste van zowel het natuurrecht als de billijkheid (tuchtbeslissing van 8 juli 1952, J.T., 1952, p. 612). De vordering tot herziening is toelaatbaar.²⁷⁶

In verband met de mogelijkheid om een herziening van de uitspraak te vragen had de tuchtraad van beroep eerder ook gesteld:

“Dit alles neemt niet weg dat de wetgever het instellen van een vordering tot ‘herziening’ van een rechterlijke beslissing enkel onder bepaalde voorwaarden toelaat. Immers, het kan niet de bedoeling zijn dat de gerechtelijke vrede, die ontstaat door de gerechtelijke uitspraak, te pas en te onpas terug in vraag gesteld wordt. Evenmin kan een procedure tot herziening gereduceerd worden tot een soort tweede mogelijkheid van hoger beroep.”²⁷⁷

276 Tuchtraad van beroep 14 mei 2013, TB-0052-2012.

277 Tuchtraad van beroep 13 december 2016, TB-0046-2011 en TB-060-2012.

/ 4

De inbreuken

121. De tuchtraden beoordeelden diverse soorten inbreuken. Hieronder worden de meest voorkomende inbreuken kort toegelicht.

Daarbij wordt herinnerd aan het feit *“dat niet slechts het algemeen gedrag maar ook bepaalde gedragingen, ongeacht of zij al dan niet in de uitoefening van het beroep plaats vonden, inbreuken kunnen uitmaken op of tekortkomingen aan de eer van de Orde of de waardigheid van het beroep van advocaat (Brussel, 4 december 1970, JT, 1971, 236, noot).”*²⁷⁸

Een advocaat kan ook vervolgd worden voor handelingen die hij stelt als privépersoon.

Zo zullen onder meer *“handelingen die een advocaat stelt als privépersoon (...) aanleiding [kunnen] geven tot een beoordeling door een tuchtcollege.”*²⁷⁹

/ AFDELING 1

Het niet beantwoorden van de brieven van de stafhouder

122. Een brief van de stafhouder moet beantwoord worden en wel onmiddellijk. Een inbreuk op deze ongeschreven regel miskent het respect dat aan het hoofd van de Orde verschuldigd is en tast de goede werking van de organen van de Orde aan. Hierdoor wordt de handhaving van de deontologie bemoeilijkt. Een behoorlijk onderzoek naar mogelijke tuchtrechtelijke vergrijpen wordt gehinderd. Dit schaadt de belangen van de beroepsgroep. Het ondermijnt tevens het vertrouwen van de burgers in de advocatuur.

Deze regels gelden ook wanneer de advocaat een gerechtelijk mandaat vervult. Ook dan blijft de advocaat immers lid van de balie.

Indien de advocaat twijfelt aan de bevoegdheid van de stafhouder of twijfel koestert omtrent de draagwijdte van zijn informatieplicht, dan nog moet de briefwisseling met de stafhouder beantwoord worden. De advocaat kan in deze zin aan de stafhouder antwoorden. Hij kan dan zelfs om raad vragen.

Het niet beantwoorden van de briefwisseling van de stafhouder maakt een inbreuk uit op artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek.

Nazicht van de rechtspraak leert dat de sanctie afhangt van de vraag of dit feit een enige inbreuk uitmaakt, dan wel samenhangt met andere inbreuken. Dit laatste is meestal het geval.

278 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0082-2013.

279 Tuchtraad Gent 18 september 2013, TAG-0218.

Indien uitsluitend deze inbreuk vervolgd wordt dan wordt als sanctie meestal een waarschuwing of een berisping opgelegd.

In het geval van een combinatie met andere inbreuken variëren de sancties van waarschuwing over berisping tot schorsing, al dan niet met uitstel, tot schrapping.

Recent werd geoordeeld dat het niet beantwoorden van briefwisseling in het kader van het tuchtonderzoek niet beschouwd wordt als een deontologische tekortkoming.²⁸⁰

Hieronder volgt een overzicht van het aantal uitspraken per jaar van de tuchtraden en van de tuchtraad van beroep met als voorwerp de betrokken inbreuk.

jaartal	tuchtraden 1 ^{ste} aanleg (Antwerpen-Brussel-Gent)	tuchtraad van beroep
2013	20 + 4 + 11 (35)	1
2014	10 + 4 + 11 (25)	13
2015	10 + 2 + 2 (14)	2
2016	14 + 6 + 4 (24)	3
2017	6 + 2 + 6 (14)	4
2018	11 + 0 + 2 (13)	1
2019	13 + 2 + 6 (21)	6

/ AFDELING 2

Leugenachtige verklaringen aan de stafhouder

123. Hierboven werd nader ingegaan op de zogenoemde waarheidsverplichting van de advocaat tijdens het tuchtrechtelijk onderzoek (zie *supra* randnummer 50).

Vast staat dat een advocaat een zwijgrecht heeft en niet verplicht kan worden zijn medewerking aan een dergelijk onderzoek te verlenen.²⁸¹

124. In de besproken periode werd het feit dat de advocaat tegenover de stafhouder niet de waarheid had gezegd, dat wil zeggen een leugenachtige verklaring had afgelegd, tuchtrechtelijk beteugeld.

- › Er werd geoordeeld dat het geven van onjuiste verklaringen aan de stafhouder een manifeste inbreuk uitmaakt op de plicht tot rechtschapenheid.²⁸²
- › Dit was ook het geval bij een advocaat die had voorgehouden dat zijn oom zijn raadsman was, hoewel deze hiervan niet op de hoogte bleek te zijn.²⁸³

280 Tuchtraad Antwerpen 28 maart 2019 TAA/SA/0337/2019.

281 Zie ook *supra* Hoofdstuk 2 Afdeling 8 “Waarheidsverplichting aan de stafhouder” van deze bijdrage.

282 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0327/2018.

283 Tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019.

- › Een advocaat had in dronken toestand de stafhouder en zijn confrater meege-deeld dat hij, tegen de werkelijkheid in, niet op de zitting aanwezig kon zijn we-gens een beweerdelijk verblijf in een ziekenhuis, terwijl hij zich op dat ogenblik klaarlijk in een horecazaak bevond.²⁸⁴
- › Een advocaat had betwist commerciële en financiële belangen te hebben in een vennootschap. Het tegendeel bleek waar te zijn. Er werd vastgesteld dat de uitleg die de betrokkene verschaftte tijdens zijn verhoren juridisch niet steekhoudend was en niet geloofwaardig. De door de advocaat opgezette constructie in ver-band met de vennootschap was deontologisch niet aanvaardbaar. De advocaat had ontegensprekelijk de stafhouder een rad voor de ogen gedraaid. Er werd geoordeeld dat de advocaat zwaar tekort kwam aan zijn waarheidsverplichting tegenover de stafhouder en dit op een volgehouden en voortdurende wijze.²⁸⁵
- › Een advocaat had opzettelijk, met kennis van zaken en voorbedachtheid de staf-houder valse informatie én stukken bezorgd en gelogen in een verklaring op eer. Dat zijn uiterst laakbare feiten die niet te verontschuldigen vallen.²⁸⁶

/ AFDELING 3

Het niet (tijdig) opvolgen van instructies van de stafhouder

125. Het niet (tijdig) opvolgen van instructies van de stafhouder kan al dan niet in com-binatie met andere feiten het voorwerp uitmaken van een tuchtrechtelijke vervolging.²⁸⁷

284 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0213-2019.

285 Tuchtraad van beroep 8 april 2017, TB-0169-2016.

286 Tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/STO/258/2016.

287 Tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SBT-178; Tuchtraad Gent 10 april 2019, TAG-489; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-495; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-507; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019; tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0222-2019; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0197-2018; tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221/2015 en TAA/SH/0224/2015; tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396; tuchtraad Gent 15 maart 2019, TAG-0414; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016; tuchtraad van be-roep 18 april 2017, TB-0169-2016; tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0373; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0286/2014; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SH/0198/2014; tucht-raad Brussel 25 augustus 2015, SBT-0108; tuchtraad van beroep 14 april 2015, TB-0120-2014; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0133-2015; Tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/STo/0078/2012 en TAA/STo/0101/2012; tuchtraad Gent 19 maart 2014 en 18 juni 2014, TAG-0281; tuchtraad Gent 17 sep-tember 2014, TAG-0299; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SA/0128/2012; tuchtraad Antwer-pen 25 april 2013, TAA/STo/0117/2012 en TAA/STo/0136/2013; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/STu/0148/2013; tuchtraad Antwerpen 31 oktober 2013, TAA/STo/0078/2012 en TAA/STo/0101/2012; tuchtraad Brussel 7 mei 2013 en 17 december 2013, SLT-0081 en tuchtraad van beroep 16 april 2013, TB-0059-2012.

Voor deze gecombineerde inbreuken werden tuchtsancties van berisping²⁸⁸, schorsing met uitstel²⁸⁹, effectieve schorsing²⁹⁰ of schrapping²⁹¹ opgelegd. In een zeldzaam geval was er sprake van vrijspraak²⁹² of opschorting²⁹³.

Als enige inbreuk gaf het niet (tijdig) opvolgen van instructies van de stafhouder aanleiding tot het opleggen van een waarschuwing²⁹⁴, berisping²⁹⁵ of opschorting²⁹⁶.

126. Het niet opvolgen van een batonnale injunctie kan een aanleiding vormen voor het openen van een nieuw tuchtonderzoek.²⁹⁷

Het niet volgen door de advocaat van een injunctie van de stafhouder omdat *“hij het er niet eens mee was”* komt neer op het negeren en naast zich neerleggen van deze injunctie.²⁹⁸

“Het niet naleven van batonnale richtlijnen hindert de stafhouder in de behoorlijke uitoefening van zijn functie en verstoort de behoorlijke werking van de balie. Zo worden de belangen van de beroepsgroep geschaad: door het niet naleven van de door de stafhouder gegeven richtlijnen in verband met toekomstig gedrag, is er derhalve wel degelijk een inbreuk op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen.”²⁹⁹

Het niet naleven van batonnale richtlijnen hindert de stafhouder in de behoorlijke uitoefening van zijn functie en verstoort de behoorlijke werking van de balie.

Er werd voorts geoordeeld dat

“deze houding wijst op een totaal gebrek aan respect ten overstaan van de ordinale overheden en een onbegrijpelijke attitude op minstens de grens van misprijzen door zelfs niet de minste inspanning te doen om het veroorzaakte nadeel in hoofde van de meest zwakkere in de maatschappij te herstellen.”³⁰⁰

Bovendien brengt *“dergelijke handelswijze onbetwistbaar het risico met zich mee om de bevoegdheden van de stafhouder uit te hollen, wat in geen geval ooit aanvaardbaar is.”*³⁰¹

“Het bevel van de stafhouder moet in principe worden nagekomen: het betreft immers een beslissing van een bestuurlijke tuchtoverheid van de balie. Wie deze batonnale beslissing negeert loopt het risico op een tuchtrechtelijke vervolging, waarbij de tuchtraad

-
- 288 Tuchtraad Brussel 25 augustus 2015, SBT-0108 en tuchtraad van beroep 16 april 2013, TB-0059-2012.
289 Tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SBT-178; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016; tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0169-2016; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, STu/0148/2013 en tuchtraad Brussel 7 mei 2013 en 17 december 2013, SLT-0081.
290 Tuchtraad Gent 10 april 2019, TAG-489; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-495; tuchtraad Gent 15 maart 2017, TAG-0414; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SH/0198/2014; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0133-2015 en tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/STo/0078/2012 en TAA/STo/0101/2012.
291 Tuchtraad voor advocaten Gent 17 april 2019, TAG-507; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0197-2018; tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221/2015 en TAA/SH/0224/2015; tuchtraad van beroep 14 april 2015, TB-0120-2014; tuchtraad Gent 19 maart 2014 en 18 juni 2014, TAG-0281 en tuchtraad Antwerpen 31 oktober 2013, TAA/STo/0078/2012 en TAA/STo/0101/2012.
292 Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0186/2014.
293 Tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0373 en tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SA/0128/2012.
294 Tuchtraad Antwerpen 27 februari 2018, TAA/SA/0292/2017.
295 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0354.
296 Tuchtraad van beroep 13 december 2016, TB-0158-2016.
297 Tuchtraad Gent 19 maart 2014 en 18 juni 2014, TAG-0281.
298 Tuchtraad Antwerpen 27 februari 2018, TAA/SA/0292/2017.
299 Tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0373.
300 Tuchtraad Gent 18 juni 2014, TAG-0281.
301 Tuchtraad Gent 15 maart 2017, TAG-0414.

dan “kan vrijspreken of sanctioneren, rekening houdend met de al dan niet gegronde stellingen van de advocaat, zijn al dan niet oprechte intenties in verband met de verdediging van de belangen van zijn cliënt en de concrete omstandigheden van het geval”.³⁰²

“Het verzoek van de stafhouder kan en mag niet zomaar door de advocaat naast zich neergelegd worden omdat hij van mening verschilt met de beweegredenen en vermeende noodzakelijkheid van de genomen maatregel. (...) Het instellen van een maatregel van tuchtonderzoek mag niet aanzien worden als een noodzaak om te komen tot het respecteren van het verzoek van de stafhouder. Dit zou er toe leiden dat er niets meer gebeurt op verzoek van een stafhouder tot op het ogenblik dat een tuchtonderzoek wordt ingesteld. Dergelijke houding kan toch niet aanzien worden als strokende met de eerbied en het respect dat de advocaat moet hebben voor het gezag van zijn stafhouder.”³⁰³

127. In de besproken periode werd in verband met het niet (tijdig) opvolgen van de instructies van de stafhouder onder meer als volgt geoordeeld:

De stafhouder had een advocaat het verbod opgelegd om verder tussen te komen voor de heer L. in persoon. De advocaat was van oordeel dat de stafhouder hem een advies had gegeven en er van een verbod geen sprake was. De tuchtraad van beroep oordeelde hierover:

“Uit de voorgebrachte stukken blijkt dat mr. X samen met mr. V kantoor vormde op het ogenblik dat hij is opgetreden voor de Bvba L in het dossier tegen N, terwijl hij als kantoorgenoot van mr. V was opgetreden voor N. Bovendien heeft hij als raadsman van de bvba L verwezen naar gegevens uit een procedure waarin hij optrad voor N.

Het verbod van de stafhouder om op te treden voor de Bvba L impliceerde dan ook een verbod om op te treden voor L in eigen persoon. Dit verbod was immers ingegeven, niet omwille van het optreden voor de heer L. of bvba L, maar wel omwille van het optreden tegen N, voor welke partij hij vroeger als kantoorgenoot van mr. V was opgetreden.

In die omstandigheden meent de tuchtraad van beroep dat er geen sprake kan zijn van onduidelijkheid en dat de handelwijze van mr. X een inbreuk inhoudt op het beginsel van de kiesheid.”

Bovendien liet de advocaat gelden dat hij het advies onmiddellijk had opgevolgd. De tuchtraad van beroep trad ook dit standpunt niet bij:

“De voorliggende briefwisseling toont bovendien aan dat mr. X zijn tussenkomst niet onmiddellijk heeft stop gezet maar dat er, na de klacht van de raadsman van N, nog een geruime tijd is verstreken alvorens mr. X zich heeft teruggetrokken uit de procedure. Deze vaststelling wordt ondersteund door het feit dat mr. X nog steeds voorhoudt geen enkele inbreuk te hebben begaan.”³⁰⁴

Een advocaat was de raadsman van partij J. Deze was beslagen schuldenaar. Nadien manifesteerde hij zich als raadsman van partij P en anderen, revindicerende partijen tegen schuldenaar J. Hij liet een medewerker optreden als raadsman van partij J. De stafhouder gaf evenwel het bevel om zich terug te trekken, zowel als raadsman van partij J als van

302 Tuchtraad van beroep 13 december 2016, TB-0158-2016.

303 Tuchtraad Brussel 25 augustus 2015, SBT-0108.

304 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0066-2012. De tuchtraad van beroep sprak een berisping uit. De tuchtraad van Antwerpen had op 26 juni 2012 een schorsing van 15 dagen opgelegd met uitstel voor een periode van één jaar.

partij P. Dit bevel werd niet onmiddellijk opgevolgd. De tuchtraad van beroep oordeelde dat de advocaat geen beoordelingsfout had gemaakt, zoals hij voorhield, maar een flagrante inbreuk op de deontologische regels.³⁰⁵

Een advocaat legde het verbod van de stafhouder naast zich neer om de verkoop van een appartement geen doorgang te laten vinden. De omstandigheden van dit dossier waren bijzonder. De advocaat was de raadsman van de moeder. Hij adviseerde haar dochters om een strafklacht tegen hun moeder neer te leggen. Hij bleef daarbij ook de raadsman van de moeder. Hij lichtte de moeder niet in over het risico op een strenge correctionele veroordeling. Hij werkte integendeel mee aan de collusie tussen moeder en dochters, met name door het onvermogen van de moeder die een belangrijke fiscale schuld had, te organiseren. Een appartement, eigendom van de moeder, werd verkocht, ver beneden de waarde ervan. Het appartement werd verkocht aan ... de zoon van de advocaat. De tuchtraad legde aan de advocaat een schorsing gedurende één jaar op.³⁰⁶ De advocaat tekende hoger beroep aan en verzocht om een *herziening* van de beslissing. De tuchtraad van beroep stelde dat een herziening van een eerdere tuchtrechtelijke beslissing mogelijk was³⁰⁷ maar wees het verzoek hiertoe af omdat er geen nieuwe elementen naar voor gebracht werden.³⁰⁸

Een stafhouder legde aan een advocaat in opeenvolgende brieven het verbod op om de belangen van de heer D. te behartigen in een procedure van vereffening en verdeling, alhoewel hij *“reeds in een andere hoedanigheid persoonlijk was betrokken, namelijk als getuige.”* De advocaat stelde dat het verbod enkel de procedure in echtscheiding betrof, en niet de vereffening en verdeling. De tuchtraad legde een schorsing gedurende een termijn van drie maanden op.³⁰⁹ De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing.³¹⁰

Een advocaat negeerde het bevel van de stafhouder om onmiddellijk, d.w.z. binnen de acht dagen, een bedrag van + € 11.000 te betalen op de rekening van een bewindvoerder. Aanvankelijk was de advocaat de schuldbemiddelaar van de betrokkene. Hij had daarbij misbruik van vertrouwen gepleegd. De advocaat betaalde het bedrag niet. De stafhouder overwoog:

“Deze houding wijst op een totaal gebrek aan respect ten overstaan van de ordinale overheden en een onbegrijpelijke attitude op minstens de grens van misprijzen door zelfs niet de minste inspanning te doen het door u veroorzaakte nadeel in hoofde van de meest zwakkeren in de maatschappij te herstellen.”³¹¹

Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd omdat hij in een dossier, waarin hij zelf partij was, een e-mail had verstuurd met vermelding van zijn hoedanigheid van advocaat, ondanks een eerder verbod van de stafhouder. De advocaat werd voor meerdere inbreuken vervolgd.³¹²

305 Tuchtraad van beroep 16 april 2013, TB-0059-2012. De tuchtraad van beroep sprak een berisping uit. De tuchtraad van Gent 9 mei 2012, had een schorsing gedurende 1 maand opgelegd.

306 Tuchtraad Antwerpen 31 januari 2011, TAA/SA/0015/2010.

307 I.v.m. de herziening, zie ook supra randnummers 119-120.

308 Tuchtraad van beroep 14 mei 2013, TB-0052-2012. De tuchtraad van beroep bevestigde de schorsing gedurende een termijn van één jaar die was opgelegd door de tuchtraad van Antwerpen 31 januari 2011.

309 Tuchtraad Gent 20 februari 2013, TAG-223.

310 Tuchtraad van beroep 11 juni 2013, TB-0076-2013.

311 Tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0120-2014 die de schrapping, uitgesproken door de tuchtraad Gent, 18 juni 2014 bevestigt.

312 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0139-2015, die de schorsing, gedurende een periode van 6 maanden die door de tuchtraad Brussel, 28 april 2015 SBT-105 was opgelegd bevestigt.

Een stafhouder legde in opeenvolgende brieven een advocaat het bevel op om bepaalde passages in conclusies te schrappen. Daarbij werd verwezen naar gesprekken tussen de raadslieden en pogingen om vertrouwelijke briefwisseling voor te leggen. De stafhouder schreef uiteindelijk:

“Ik sommeer u dus de twee bewuste passages uit de conclusies te schrappen en wens hiermee deze discussie af te sluiten, zoals mijn voorganger dikwijls schreef: “roma locuta, causa finita.”

De advocaat antwoordde:

“U kan gerust gebruik maken van uw injunctierechten, ik ga ermee door.” En “oordeelt u hierop een tuchtprocedure te willen starten, dan zal ik dit ondergaan, doch niet passief.”

De tuchtraad van beroep oordeelde:

“Art. 473 Ger.W. bepaalt dat de stafhouder de bewarende maatregelen kan nemen die de voorzichtigheid vereist. Tot deze maatregelen behoort het bevel dat de stafhouder kan opleggen om bepaalde passages in een conclusie te schrappen (cf. J. Stevens, *Advocatuur. Regels & Deontologie*, Mechelen, Wolter 4 Kluwer, 2015, p. 1216, nr. 1480: “Dergelijke beslissingen zijn in rechte niet afdwingbaar, ze zijn een uiting van het persoonlijke disciplinaire gezag van de stafhouder, doch geenszins van enige disciplinaire rechtsmacht. Er kleeft dus geen gezag van rechtelijk gewijsde aan”). Het bevel van de stafhouder moet in principe worden nagekomen: het betreft immers een beslissing van een bestuurlijke tuchtverheid van de balie. Wie deze stafhouderlijke beslissing negeert loopt, zoals in casu is gebeurd, het risico op een tuchtrechtelijke vervolging, waarbij de tuchtraad dan “kan vrijspreken of sanctioneren, rekening houdend met de al dan niet gegronde stellingen van de advocaat, zijn al dan niet oprechte intenties i.v.m. de verdediging van de belangen van zijn cliënt en de concrete omstandigheden van het geval” (Ibidem). De tuchtraad van beroep oordeelt dat de betwiste passage (“er werden zelfs pogingen ondernomen...”) geen betrekking heeft op de grond van de zaak zelf. Deze vermelding draagt op geen enkele wijze bij tot de eigenlijke beoordeling van het geschil. Deze vermelding betreft een louter verwijt dat mr. X formuleert aan het adres van zijn tegenstrever, mr. M. Of dit verwijt, en nl. dat mr. M zich niet correct zou hebben gedragen, al dan niet juist was, kon niet worden beoordeeld door de rechter aan wie de zaak werd voorgelegd. De passage moet worden beschouwd als een vorm van stemmingmakerij, waarbij de persoon van de tegenstrever ad hominem werd geïmponeerd. De stafhouder heeft dan ook terecht aan mr. X het verbod opgelegd om deze passage uit zijn verzoekschrift in hoger beroep te verwijderen. Het kwam mr. X niet toe om het bevel van de stafhouder naast zich neer te leggen: noch het belang van de cliënt, noch een andere reden kan dit verantwoorden.”³¹³

Een advocaat had een gedeelte van zijn telefoongesprek opgenomen zonder medeweten van zijn correspondent, die in dienst was van zijn tegenpartij. De geluidsopname en de uitgetypte tekst werden overgemaakt aan een gerechtsdeurwaarder. Deze stelde hiervan een proces-verbaal op. Aanvankelijk weigerde de advocaat dit stuk uit de debatten terug te trekken. Na tussenkomst van de stafhouder deed hij dit toch. De betrokken advocaat riep onwetendheid in “*over de terzake geldende deontologische regels.*” Dit verweer werd

313 Tuchtraad van beroep 13 december 2016, TB-0158-2016. De tuchtraad van beroep schortte de uitspraak op voor een termijn van één jaar. De tuchtraad Gent, 15 juni 2016, TAG-354 had een berisping opgelegd.

niet aanvaard, temeer daar de advocaat in het verleden reeds hetzelfde had gedaan. Het feit dat hij toen niet tuchtrechtelijk werd vervolgd rechtvaardigt zijn handelswijze niet.³¹⁴

Een advocaat had samen met een niet-advocaat een vennootschap opgericht. Het maatschappelijk doel van de vennootschap was zeer uiteenlopend. De voorzitter van de rechtbank van koophandel bracht de stafhouder hiervan op de hoogte. De stafhouder stelde dat enige participatie in de vennootschap niet kon omdat het in feite ging om een verboden multidisciplinaire samenwerking waarbij de onafhankelijkheid van de advocaat in het gedrang kwam. De advocaat werd verzocht zich volledig uit de vennootschap terug te trekken en elke samenwerking stop te zetten; de advocaat verkocht alle aandelen aan zijn medeaandeelhouder. Een kopie van de notariële akte hieromtrent werd aan de stafhouder voorgelegd. Jaren later blijkt dat de advocaat, op dezelfde dag dat de notariële akte was verleden, een onderhandse overeenkomst had opgesteld en ondertekend waarbij gestipuleerd werd dat *“in afwijking van de vermelde verkoopoverdracht van de aandelen” en “ondanks de overdracht in het aandelenregister en de notariële akte”* het overeengekomen partnership 50/50 gehandhaafd blijft *“alsofer geen overdracht ware gebeurd.”*³¹⁵

Een stafhouder had aan een advocaat opgedragen om een bepaald stuk onverwijld uit zijn dossier te verwijderen. De advocaat tekende tegen dit bevel van de stafhouder hoger beroep aan bij de tuchtraad van beroep. De tuchtraad van beroep verklaarde dit hoger beroep niet ontvankelijk:

“Tegen de bewarende maatregel, genomen door de stafhouder kan bij de tuchtraad van beroep geen hoger beroep worden ingesteld. Dergelijk hoger beroep is enkel mogelijk tegen het zgn. paleisverbod, waar de wet uitdrukkelijk een beroepsmogelijkheid heeft georganiseerd.”³¹⁶

/ AFDELING 4

Permanente vorming

128. Elke advocaat heeft de wettelijke en de deontologische verplichting om zich permanent te vormen. Deze verplichting tot permanente vorming is opgenomen in de definitie van beoefenaar van een vrij beroep, zoals opgenomen in het Wetboek van Economisch Recht.³¹⁷ De materie wordt deontologisch geregeld in hoofdstuk II.3 ‘Permanente vorming’ van de Codex. In de besproken periode werden een aantal wijzigingen aan de bestaande reglementering aangebracht.³¹⁸

In deze periode waren de vervolgingen/veroordelingen wegens een inbreuk op deze reglementering *legio*. Daarbij wordt opgemerkt dat een inbreuk op deze reglementering, op enkele uitzonderingen na, altijd gepaard ging met de overtreding op andere deonto-

314 Tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0166-2016 die de beslissing van tuchtraad Gent, 19 oktober 2016, TAG-397, waarbij een berisping werd uitgesproken bevestigt.

315 Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0169-2016 de beslissing van de tuchtraad Antwerpen, 27 oktober 2016, TAA/Sto/0258/2016 bevestigt. De advocaat werd gedurende 6 maanden geschorst. Drie maanden golden met uitstel voor een periode van 3 jaar.

316 Tuchtraad van beroep 5 juni 2018, TB-0195-2018.

317 art. 1.1.14° WER.

318 Besluit algemene vergadering 25 februari 2015, BS 30 september 2015. In werking 1 januari 2016; Besluit algemene vergadering 28 juni 2017, BS 31 juli 2017. In werking 1 november 2017.

logische verplichtingen.³¹⁹ Dit verklaart ook waarom in verband met een inbreuk op deze reglementering de meest verscheidene sancties opgelegd werden.

319 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0207-2018; tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0219-2019. tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0223-2019; tuchtraad Antwerpen 26 februari 2019, TAA/SA/0335/2018; tuchtraad Antwerpen 28 februari 2019, TAA/SL/0336/2019; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0341/2019; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0331/2018; tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019; Tuchtraad Antwerpen 23 mei 2019, TAA/SA/0348/2019; tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA/SA/0340/2019; tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019 TAA/SM/0354/2019; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0356/2019; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SM/0357/2019; tuchtraad Brussel 17 oktober 2019, SLT 186; tuchtraad Gent 30 februari 2019, TAG-492; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-508; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-509; tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0114-2014; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0126-2014; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0200/2014; tuchtraad Antwerpen 26 februari 2015, TAA/SH/0196/2014; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SA/0208/2015 en TAA/SA/0215/2015; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0210/2015. tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0211/2015; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0213/2015; Tuchtraad Antwerpen 1 september 2015, TAA/SA/0208/2015 en TAA/SA/215/2015; tuchtraad Antwerpen 17 december 2015, TAA/SH/0216/2015; tuchtraad Antwerpen 17 december 2015, TAA/SH/0217/2015, tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT 0103; tuchtraad Brussel 30 juni 2015, SBT 0116; tuchtraad Brussel 30 juni 2015, SLT 0120; tuchtraad Gent 16 december 2015, TAG-0337; tuchtraad Gent 16 december 2015, TAG-0339; tuchtraad van beroep 8 mei 2015, TB-0191-2017; tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0193-2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0297/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0296/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0298/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018; TAA/SA/0299/2018; tuchtraad Antwerpen 29 maart 2018, TAA/SL/0293/2017; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0294/2017 en TAA/SL/0301/2018; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0302/2018; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0303/2018; tuchtraad Antwerpen 26 juli 2018, TAA/SA/0317/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018; TAA/SA/0325/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0321/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/S/0326/2018; tuchtraad Brussel 4 december 2018, SLT 179; tuchtraad Gent 10 januari 2018, TAG-436; tuchtraad Gent 10 januari 2018, TAG-437; tuchtraad Gent 14 maart 2014, TAG-449; tuchtraad Gent 14 maart 2018, TAG-447; tuchtraad Gent 16 mei 2018, TAG-439; tuchtraad Gent 16 mei 2018, TAG-438; tuchtraad Gent 19 december 2018, TAG-482; tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0095-2013; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0098-2013; tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0100-2014 en TB-0101-2014; tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0095-2013; tuchtraad van beroep 18 november 2014, TB-0114-2014; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0117-2014; tuchtraad Antwerpen 7 januari 2014, TAA/SA/0177/2013; tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/STO/0078/2012 en TAA/STO/0101/2012; tuchtraad Antwerpen 22 mei 2014, TAA/SA/0165/2013; tuchtraad Brussel 28 oktober 2014, SLT 103; tuchtraad Brussel 18 november 2014, SBT 0101; tuchtraad Brussel 25 november 2014, SBT 0104; tuchtraad Brussel 9 december 2014, SBT 0100; tuchtraad Gent 14 mei 2014, TAG-0286; tuchtraad Gent 26 november 2014, TAG-0315; tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0163-2016, tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0165-2016, tuchtraad van beroep 14 april 2017, TB-0135-2016; tuchtraad van beroep 14 april 2017, TB-0154-2016; tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0156-2016; tuchtraad van beroep 16 juni 2017, TB-0163-2016; tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0173-2016, tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0174-2017; tuchtraad Antwerpen 24 oktober 2017, TAA/SA/0288/2017, tuchtraad Antwerpen 21 december 2017, TAA/SL/0291/2017, tuchtraad Antwerpen 21 december 2017, TAA/SA/0290/2017; tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 163; tuchtraad Gent 14 juni 2017, TAG-0426; tuchtraad Gent 28 juni 2017, TAG-0424; tuchtraad Gent 30 augustus 2017, TAG-0420; tuchtraad Gent 30 augustus 2017, TAG-0422; tuchtraad van beroep 12 november 2013, TB-0080-2013; tuchtraad Antwerpen 29 januari 2013, TAA/SM/0120/2012; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/STO/0117/2012 en TAA/STO/0136/2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SM/0120/2012; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0149/2013; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SM/0141/2013; tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0067/2011, TAA/SA/0086/2012, TAA/SA/094/2012; TAA/SA/0119/2012; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0149/2013; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0124/2012, TAA/SA/0137/2013, TAA/SA/0142/2013, TAA/SA/0170/2013, TAA/SA/0171/2013; tuchtraad Antwerpen 21 oktober 2013, TAA/STO/0078/2012, TAA/STO/0101/2012; tuchtraad Antwerpen 26 november 2013, TAA/SA/0168/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0157/2013, tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0158/2013, tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0159/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0161/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0162/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0164/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0165/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0166/2013; tuchtraad Brussel 7 mei 2013, SLT 0081; tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT 0081; tuchtraad Gent 18 september 2013, TAG-0248; Tuchtraad Gent 20 november 2013, TAG-0248; Tuchtraad Gent 4 december 2013, TAG-0259; tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0144-2015, tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0148-2015, tuchtraad van beroep 10 mei 2016, TB-0144-2015, tuchtraad Antwerpen 26 januari 2016, TAA/SA/0226/2015, tuchtraad Antwerpen 23 februari 2016, TAA/SA/0230/2015 en TAA/SA/0236/2015; tuchtraad Antwerpen 23 februari 2016, TAA/SA/0238/2015; tuchtraad Antwerpen 25 februari 2016, TAA/SA/0237/2015; tuchtraad Antwerpen 29 maart 2016, TAA/SA/0245/2016, tuchtraad Antwerpen 29 maart 2016, TAA/SA/0246/2016; tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SA/0244/2016, TAA/SH/0218/2015 en TAA/SH/0242/2016; tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0254/2016; tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0255/2016; tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0256/2016; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SA/0232/2015; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SA/0243/2016; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/0249/2016; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/0250/2016; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/0251/2016; tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/SH/0248/2016; tuchtraad Antwerpen 20 december 2016, TAA/SA/266/2016; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2016 TAA/SA/0253/2016, tuchtraad Brussel 12 januari 2016, SBT 0129; tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT 0126; tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT 0129; Tuchtraad Brussel 10 mei 2016, SBT 0137; Tuchtraad Brussel 6 september 2016, SLT 0141; tuchtraad Brussel 6 september 2016, SLT 0142; tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT 0141; tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT 0142; tuchtraad Brussel 20 december 2016, SLT 0138; tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG-0338; tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG-0340; tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG-0341; tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG-0352; tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0382 en tuchtraad Gent 19 oktober 2016, TAG-0385.

In de besproken periode werd herhaaldelijk bevestigd dat de voortdurende bijscholing, zoals vastgelegd in de Codex, zowel wat het principe betreft als wat de concrete organisatie aangaat, door ieder advocaat gevolgd moet worden:

- › “De verplichting tot permanente vorming is er voor elke advocaat – behoudens andersluidende beslissing van de stafhouder - en bestaat onafgezien zijn anciënniteit of specialisatie en toetst niet de bekwaamheid van de individuele advocaat, maar legt wel een minimum aan aantoonbare permanente vorming op aan alle advocaten. Het reglement biedt meer dan voldoende mogelijkheden om de punten te verzamelen en er is een ruim aanbod van studiedagen en opleidingen voorhanden.”³²⁰
- › “Het is bovendien essentieel dat de rechtzoekenden erop mogen vertrouwen dat de advocaten permanent gevormd worden en aldus op de hoogte blijven van recente ontwikkelingen op het vlak van wetgeving en rechtspraak. De vastgestelde feiten doen een afbreuk aan de eer van de Orde en zijn absoluut onverenigbaar met de beginselen van een ernstige uitoefening van het beroep van advocaat.”³²¹
- › “Bovendien belemmert het gebrek aan voortdurende bijscholing een voldoende kwalitatieve dienstverlening aan het cliënteel.”³²²
- › “De advocaat miskent de regelgevende bevoegdheid van de Orde van Vlaamse Balies door te stellen dat het OVB-reglement permanente vorming discrimineert door voor te schrijven welke opleidingen in aanmerking komen voor erkenning en op welke wijze kan worden voldaan aan de verplichting tot permanente vorming. De vergelijking dat permanente vorming zoals reglementair vastgelegd evenwaardig zou zijn aan zelfstudie, mist iedere grond om hieruit een discriminatie te kunnen afleiden. Permanente bijscholing behoort niet tot de privésfeer van de advocaat doch wel tot de beroepssfeer. Er is geen reden tot een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof. De argumenten van de advocaat steunen op een duidelijke miskening van de regelgevende bevoegdheid van de Orde van Vlaamse Balies.”³²³
- › “Voor zover de advocaat het niet eens is/was met de reglementen van de OVB die door bevoegdheidsoverschrijding zouden zijn aangetast, onwettelijk zouden zijn en/of op onregelmatige wijze tot stand zouden gekomen zijn, dan had hij – zoals de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie – conform art. 611 Ger. W. een vordering tot nietigverklaring kunnen instellen bij het Hof van Cassatie binnen de termijn van 3 maanden na de bekendmaking van het reglement (art. 501 Ger. W.), hetgeen hij echter heeft nagelaten. De reglementen die de advocaat miskende, zijn derhalve wettig en zonder meer op hem van toepassing.

Er is geen enkele reden voorhanden om een prejudiciële vraag te stellen, zoals door de advocaat geponeerd. Zoals hierboven reeds geargumenteerd behoort het tot de taken en de bevoegdheid van de OVB en de diverse raden van Orde in te staan voor de opleiding van haar leden zodat zij gehouden is hiertoe initiatieven te nemen middels de reglementering van de permanente vorming. Het is derhalve geenszins bewezen dat de invulling en de uitvoering van voornoemde wettelijke opdrachten strijdig zou zijn met de Grondwet zodat er dan ook niet de minste aanleiding/rechtsgrond voorhanden zou zijn tot het stellen van een prejudiciële vraag.”³²⁴

Het gebrek aan voortdurende bijscholing belemmert een voldoende kwalitatieve dienstverlening aan het cliënteel.

320 Tuchtraad Gent 16 april 2019, TAG 509.

321 Tuchtraad Brussel 30 juni 2015, SBT-0116.

322 Tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/S/0326/2018.

323 Tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0117-2014.

324 Tuchtraad Antwerpen 22 mei 2014, TAA-SA-0165-2013.

- › “De permanente vorming is een deontologische plicht voor elke advocaat en heeft o.a. tot doel de kwalitatieve uitoefening van het beroep van advocaat te waarborgen. De advocaat die deze verplichtingen niet naleeft, ondergraaft deze doelstellingen en schendt het vertrouwen dat de cliënt mag hebben in een goed opgeleide en permanent bijgeschoolde advocatuur. Door onvoldoende bijscholingen te volgen en onvoldoende studiepunten te behalen, is de houding van de advocaat strijdig met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.”³²⁵
- › “De advocaat voert aan dat de bepalingen van art. 52, 53 en 57 van de Codex Deontologie voor advocaten strijdig zijn met art. III.13 § 1 W.E.R. De tuchtraad van beroep verwijst naar de twee arresten die gewezen werden door het Hof van Cassatie op 22 december 2005 inzake de permanente vorming (Cass. 22 december 2005, T.B.B.R., 2008, 122, Cass. 22 december 2005, RABG, 2006, 319 met noot B. Maes). Uit deze arresten blijkt dus dat de Ordes een zekere mate van vrijheid hebben bij de beoordeling van wat nuttig en passend is voor het bereiken van het wettelijk doel, met de kennelijke evenredigheid en kennelijke redelijkheid als criteria. (J. Stevens, Advocatuur. Regels & Deontologie, Mechelen, Wolters Kluwer, 2005, p. 201, nr. 238.4 e.v.). De OVB heeft dus niet enkel de bevoegdheid om de permanente vorming te organiseren, maar kan ook de criteria bepalen waaraan de activiteiten moeten voldoen om als permanente vorming erkend te worden.
- › De OVB heeft een erkenningscommissie opgericht. Deze commissie oordeelt over de vraag of een bepaalde activiteit al dan niet in aanmerking komt om erkend te worden in het kader van de permanente vorming, en, zo dit het geval is, hoeveel punten hieraan worden toegekend (art. 55-56 Codex Deontologie voor advocaten). Indien de erkenningscommissie een aanvraag tot erkenning afwijst kan de aanvrager hiertegen bezwaar aantekenen. Het dossier wordt dan opnieuw onderzocht (art. 56 Codex Deontologie voor advocaten). De advocaat verliest klaarblijkelijk uit het oog dat niet enkel de organisator van een permante vormingsactiviteit maar ook een individuele advocaat een aanvraag tot erkenning kan indienen. Uit niets blijkt dat de advocaat dit ooit heeft gedaan.”³²⁶
- › “Het niet voldoen aan de minimale verplichtingen inzake permanente vorming verstoort de gelijke behandeling van alle advocaten, en ontnemt aan de rechtszoekende en de andere actoren van justitie de zekerheid dat elke individuele advocaat de nodige inspanningen doet om op de hoogte te blijven van de actuele stand van het recht en aldus een kwaliteitsvolle dienstverlening te garanderen. Aldus worden de belangen van de beroepsgroep geschaad en wordt het vertrouwen dat de burger in een advocaat moet kunnen hebben geschonden. De houding van de advocaat is dan ook strijdig met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.”³²⁷
- › “Door op systematische wijze de plicht van permanente vorming te miskennen, doorbreekt een advocaat op onaanvaardbare wijze de gelijkheid met de leden van de Orde die zich wel aan hun plichten houden.”³²⁸

De permanente vorming is een deontologische plicht voor elke advocaat en heeft tot doel de kwalitatieve uitoefening van het beroep van advocaat te waarborgen.

325 Tuchtraad Gent 26 november 2014, TAG-0315.

326 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0174-2017.

327 Tuchtraad Gent 28 juni 2017, TAG-0424.

328 Tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0159/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0161/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0162/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0164/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0166/2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0123/2015.

- › “De artikelen van de Codex Deontologie die de verplichting opleggen voor een advocaat om zich permanent bij te scholen en per gerechtelijk jaar 16 uren [intussen 20] opleiding te volgen en hiervan te rapporteren aan de OVB, vormen geen inbreuk op artikel III.13.§1 WER. De vrijheid van handel en nijverheid is niet absoluut en kan door de wetgever beperkt worden mits deze beperkingen verantwoord zijn door het algemeen belang, niet disproportioneel zijn en het vrijheidsbeginsel niet uithollen. De verplichting voor een advocaat om zich bij te scholen en de verplichting voor de advocaat om aan de OVB te rapporteren zodat deze de mogelijkheid heeft om te controleren of de advocaat aan zijn bijscholingsverplichting heeft voldaan, is zeker verantwoord en niet disproportioneel met het nagestreefde doel, nl. een kwaliteitsvolle advocatuur. Evenmin is er enige onwettigheid in de wijze waarop de OVB de activiteiten van permanente vorming erkent en bepaalt hoeveel punten hieraan worden toegekend. De stelling van de advocaat dat hij voor zichzelf mag bepalen welke opleidingen en vormingen hij zal volgen en dat hij niet gehouden is om aan de OVB te rapporteren omtrent de door hem gevolgde permanente vorming, kan niet worden gevolgd. Dat verhindert elke mogelijke controle vanwege de stafhouder op de verplichting voor elke advocaat om zich bij te scholen en zou bijgevolg tot totale willekeur leiden. De verplichting voor een advocaat om de aanwezigheidsattesten van de gevolgde opleidingen te rapporteren, vormt een noodzakelijk middel en instrument voor de stafhouder om te controleren of een advocaat voldaan heeft aan zijn wettige verplichting om per jaar 16 [intussen 20] permanente vormingspunten te verzamelen.”³²⁹

In verband met de argumenten die door de advocaten naar voor werden gebracht om het niet of onvoldoende volgen van de voortgezette opleiding te verantwoorden werd als volgt geoordeeld:

- › ziekte wordt niet aanvaard.³³⁰
- › ernstige gezondheidsproblemen vormen geen overmacht.³³¹
- › de advocaat gaat over een drietal jaar met pensioen. Hij geeft regelmatig seminars waarvoor hij evenwel bij de erkenningscommissie geen erkenning heeft gevraagd en ook niet de intentie heeft dit te doen. Wordt niet aanvaard.³³²
- › de ziekte van een zoontje wordt niet aanvaard.³³³
- › de advocaat voert enerzijds aan dat hij opleidingen volgde maar deze niet waren erkend door de OVB. Anderzijds was een tijdsgebrek omdat hij diende te werken in een omvangrijk dossier waardoor hij veel in het buitenland verblijft. Wordt niet aanvaard.³³⁴
- › een structureel probleem van onvoldoende dossiers met financiële gevolgen. Medische problematiek. Familiale problemen die een bijzondere druk hebben veroorzaakt. Wordt niet aanvaard.³³⁵
- › financiële moeilijkheden te gevolgen van een echtscheiding. Wordt niet aanvaard.³³⁶

329 Tuchtraad Antwerpen 20 december 2016, TAA/SA/266/2016.

330 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0207-2018.

331 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/0250/2016.

332 Tuchtraad Antwerpen 28 februari 2019, TAA/SL/0336/2019.

333 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0341/2019.

334 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0331/2018.

335 Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0356/2019.

336 Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0200/2014.

- > het bijwonen hetzij als spreker, hetzij als deelnemer aan meerdere studiedagen, zonder hiervoor een erkenning te hebben gevraagd of bekomen. Wordt niet aanvaard.³³⁷
- > “De advocaat die zich profileert als spreker op studiedagen (in het kader van de beroepsopleiding) en auteur zijnde van meerdere boeken beseft blijkbaar niet dat hij in deze hoedanigheid en voor zijn geloofwaardigheid een voorbeeldfunctie heeft en een onberispelijk deontologisch gedrag dient te ontwikkelen.”³³⁸
- > “De advocaat heeft geen 16 [intussen 20] opleidingspunten behaald in het kader van de permanente vorming. Hij meent evenwel dat hij zich voldoende bijschoolt door zijn les- en aanverwante opdrachten, en hij beroept zich, minstens impliciet, op een eerder gedogen van deze situatie door de toenmalige stafhouder(s). Hij toont echter niet aan dat de door hem gegeven cursussen voldoen aan de vereisten ingeschreven in het Reglement inzake permanente vorming. Ondergeschikt wenst hij de kans te krijgen zich nog in regel te stellen en de punten alsnog in te halen. Uiterst ondergeschikt vraagt hij om hem de opschorting te verlenen met de mogelijkheid om alsnog extra punten te behalen. (...) Op de vraag om hem, in ondergeschikte orde, de gunst van de opschorting toe te staan, kan niet worden ingegaan, nu hij wist dat hij niet in regel was, en nu hij klaarblijkelijk geen enkel initiatief heeft genomen om een individuele erkenning te bekomen, noch enig ander initiatief om zich, los van enige tuchtvervolging, in regel te stellen. Zijn aanbod om “extra punten” in te halen, lijkt onverenigbaar met zijn door hemzelf in conclusie geschetste professionele en familiale situatie.”³³⁹
- > “De advocaat stelt dat hij een aantal erkende opleidingen gevolgd heeft waarvoor hij geen punten heeft ingebracht en een aantal juridische artikelen heeft gepubliceerd waarvoor hij aan de erkenningscommissie Permanente Vorming van de OVB geen punten heeft gevraagd.” Opschorting wordt verleend.³⁴⁰
- > familiale omstandigheden (ziekte echtgenoot) en het volgen van buitenlandse opleidingen, waarvoor in het verleden wel punten werden toegekend, maar thans niet meer. Wordt niet aanvaard.³⁴¹
- > familiale omstandigheden worden niet aanvaard.³⁴²
- > “De advocaat voert aan dat zij sedert begin 2016 als lector werkzaam is in een Hogeschool waar zij de vakken juridisch Frans, personen- en familierecht, zakenrecht en handelsrecht doceert. Zij verkeerde in de veronderstelling dat deze activiteiten als lector zouden erkend worden voor voldoende punten permanente vorming. Dit bleek evenwel uiteindelijk niet het geval te zijn.”³⁴³
- > “Verder meent hij dat hij door zijn activiteiten als burgemeester, als lid van de Vereniging van Steden en Gemeenten en door zijn activiteiten binnen zijn politieke partij, in feite toch ook aan “dagdagelijkse permanente vorming” doet. De tuchtraad meent dat dit standpunt absoluut niet opgaat en onderschrijft volledig het standpunt van de Stafhouder die stelt dat: “Niet alleen de Raad van de Orde, maar ook de Vlaamse Stafhouders hebben ter zake een duidelijk standpunt ingenomen: politieke activiteiten op welk niveau ook geven geen recht op vrijstelling. Wie opteert om het beroep van advocaat uit te oefenen dient rekening te houden dat er een aantal

Politieke activiteiten op welk niveau ook geven geen recht op vrijstelling van de verplichting tot permanente vorming.

337 Tuchtraad Antwerpen 26 februari 2015, TAA/SH/0196/2014.

338 Tuchtraad Antwerpen 1 september 2015, TAA/Sa/0208/2015 en TAA/SA/0215/2015.

339 Tuchtraad Gent 16 december 2015, TAG 0337.

340 Tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0297/2018.

341 Tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0296/2018.

342 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/0249/2016.

343 Tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0298/2018.

verplichtingen dienen te worden nageleefd." De inbreuken op de plicht van de permanente vorming zijn dan ook bewezen.³⁴⁴

- › "Een lesopdracht bij Syntra West werd door de OVB niet erkend, omdat het opleidingscentrum Syntra West niet voldoet aan het voorschrift van hogeschool dat door de OVB wordt vereist."³⁴⁵
- › "De advocaat riep voor de tuchtraad zijn onvoldoende kennis en ervaring met de elektronische verwerking van het puntensysteem in als verontschuldiging voor het niet indienen van punten. De tuchtraad oordeelde: "Waar niet kan genegeerd worden dat mr. X zich niet conform het van toepassing zijnde reglement heeft gedragen, kan dit in casu niet beschouwd worden als een inbreuk op de regels van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, zodat mr. X wordt vrijgesproken." De stafhouder stelde evenwel hoger beroep in tegen de vrijspraak. Volgens de stafhouder heeft de tuchtraad ten onrechte het miskennen van het reglement niet weerhouden als een inbreuk op de regels van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan de beroepsuitoefening van de advocaat ten grondslag liggen. De advocaat gaf toe in graad van beroep dat hij inderdaad geen opleidingen heeft gevolgd in uiteenlopende juridische materies, maar benadrukt dat hij vooral actief is in een zeer beperkt segment, waarvoor weinig opleidingen worden georganiseerd. Hij wijst op het feit dat hij regelmatig lezingen geeft voor ouders en leden van sociale voorzieningen in de materies waarin hij permanent actief is, zijnde vooral beschermingsmaatregelen voor personen met een handicap, hervorming van het beschermingsstatuut, voorlopige bewindvoering en erfrecht bij onbekwamen." Opschorting werd verleend.³⁴⁶
- › wanneer vrijstelling werd verleend kan geen inbreuk op de verplichting tot permanente vorming bewezen zijn.³⁴⁷
- › "De advocaat betwist niet dat hij in het gerechtelijk jaar 2012-2013 niet voldaan heeft aan de bij artikel 2 van het Reglement van 16.06.2010 inzake permanente vorming opgelegde verplichting om per gerechtelijk jaar 16 [intussen 20] opleidingspunten te behalen. Hij behaalde geen enkel punt. Het feit dat de advocaat geabonneerd is op 10 tijdschriften en zo de literatuur over zijn "gespecialiseerde nichepraktijk" volgt, doet geen afbreuk aan de reglementaire verplichting om per gerechtelijk jaar 16 [intussen 20] opleidingspunten te verzamelen. Het reglement biedt verschillende mogelijkheden om deze punten te verzamelen. Ook de hoog gespecialiseerde advocaat die zijn gading niet vindt in vooraf erkende cursussen die zich doorgaans richten tot de minder gespecialiseerde advocaten kan zich bijscholen op een controleerbare wijze die hem moet toelaten de gevraagde opleidingspunten te verzamelen. Ook het feit dat de advocaat in september 2012 zijn overstap maakte van het ene advocatenkantoor naar een ander kantoor is geen reden om niet te (kunnen) voldoen aan de vereiste van permanente vorming. Het feit dat de advocaat zich daarbij moest omscholen van burgerlijk en commercieel recht naar administratief recht, maakte de noodzaak tot bijkomende vorming nog groter. Het argument van de advocaat dat hij sindsdien de klassieke studiedagen in deze materie volgt, toont aan dat de mogelijkheid om zich op dat vlak bij te scholen ook effectief bestaat."³⁴⁸
- › "Uit dit verslag blijkt dat de advocaat in het gerechtelijk jaar 2012-2013 geen enkel opleidingspunt bekam en dat hij, daarover gehoord, zich verdedigt door enerzijds te stellen dat hij in zijn vakgebied geen permanente vorming vindt en anderzijds te stellen dat hij wekelijks een memorie in Cassatie schrijft, dat hij vernietigingsverzoekschriften schrijft voor het grondwettelijk hof en dat hij veel juridische tijdschriften leest, vooral de Pasicrisis. Hij is van oordeel dat hij

Het feit dat een advocaat zijn overstap maakt van het ene advocatenkantoor naar een ander kantoor, is geen reden om niet te (kunnen) voldoen aan de vereiste van permanente vorming.

344 Tuchtraad Antwerpen 29 maart 2018, TAA/SL/0293/2017.

345 Tuchtraad Gent 14 maart 2018, TAG 447.

346 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0098-2013.

347 Tuchtraad Brussel 9 december 2014, SBT-0100.

348 Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0153-2016.

daardoor een beroep kon doen op vrijstelling en excuseert zich dat hij dat niet tijdig aanvroeg.” Niet aanvaard: waarschuwing.³⁴⁹

- › een eventueel vroeger “gedogen” van een te kort aan punten kan geen rechtsdwaling meebrengen. Het komt een advocaat niet toe om zelf over het verleden te oordelen.³⁵⁰
- › “De advocaat stelt bepaalde studiedagen en opleidingen te hebben gevolgd doch legt het bewijs daarvan niet voor. Bovendien volstaat het niet bewijzen van inschrijvingen voor te leggen. De mogelijkheid bestaat immers dat om welke reden ook de lessen niet gevolgd worden zodat geen punten worden verworven.”³⁵¹
- › “Tot en met het gerechtelijk jaar 2008-2009 bezorgde de advocaat zijn puntenkaarten met de nodige aanwezigheidsattesten aan de stafhouder, doch vanaf het gerechtelijk jaar 2009-2010 is één en ander misgelopen omwille van de overschakeling naar de elektronische verwerking van het puntensysteem. Nochtans toont de advocaat aan dat hij ook in de gerechtelijke jaren 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012 de vereiste vormingsactiviteiten heeft gevolgd, vooral als spreker. Als verontschuldiging verwijst de advocaat naar zijn gebrek aan voldoende kennis en ervaring inzake de elektronische verwerking van het puntensysteem en verontschuldigt hij zich nogmaals ter zake aan de stafhouder en de tuchtraad. Waar niet kan genegeerd worden dat de advocaat zich niet conform het reglement permanente vorming heeft gedragen, beschouwt de tuchtraad dit in casu niet als een inbreuk op de regels van de waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid en spreekt de advocaat vrij.”³⁵²
- › “De advocaat betwist de feiten/tenlastelegging niet en is zich bewust van zijn nalaten/falen. Familiale problemen, enige ontgoocheling daar het volgen van eerdere permanente vorming-sessies niet naar waarde namelijk met onvoldoende punten werd gehonoreerd en de indruk dat veel studiedagen enkel tijdverlies zijn maar bovendien geldverslindend, zijn evenzo vele oorzaken voor het falen van de advocaat. Deze verklaringen beletten uiteraard niet dat systematisch de plicht van permanente vorming werd miskend.”³⁵³
- › “De advocaat stelt onterecht in het PV van zijn verhoor: “Ik ben van oordeel dat ik mij volledig conformeer aan de bepaling van art. 1 van het reglement op de permanente vorming uitgezonderd wat betreft het volgen van lessen aangezien ik mijn permanente vorming op een andere wijze organiseer”. Iedere advocaat is gehouden verslag uit te brengen van het door hem gevolgd programma inzake permanente vorming, met toevoeging van de desbetreffende overtuigingsstukken. Het komt een advocaat geenszins toe zijn permanente vorming te organiseren zoals het hem belijft.”³⁵⁴
- › “De advocaat argumenteert dat hij een lesopdracht vervult. Deze lesopdracht, die ook een grondige voorbereiding vergt, bewijst dat hij aan permanente vorming doet. Hij stelt dat m.b.t. de erkenning van dergelijke opdracht onduidelijkheid en zelfs willekeur heerst. De tuchtraad van beroep treedt dit standpunt niet bij.”³⁵⁵
- › “Rekening houdend evenwel met het feit dat de advocaat de noodzaak van de permanente vorming erkent, maar de door hem ontwikkelde activiteiten (lesopdrachten in bijzondere juridische materies) onjuist heeft ingeschat (welke inschatting klaarblijkelijk mede veroorzaakt

Het komt een advocaat geenszins toe zijn permanente vorming te organiseren zoals het hem belijft.

349 Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0156-2016.

350 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0173-2016 met verwijzing naar tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016.

351 Tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SM/0120/2012.

352 Tuchtraad Antwerpen 26 november 2013, TAA/SA/0168/2013.

353 Tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0158/2013.

354 Tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0165/2013.

355 Tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0148-2015.

werd door de houding die de ordinale overheid tegenover hem tevoren had aangenomen), en rekening houdend met zijn anciënniteit en goed tuchtrechtelijk verleden, acht de tuchtraad van beroep de waarschuwing een voldoende sanctie voor de door hem begane inbreuk.³⁵⁶

- › “De medische ingreep is weliswaar een verzachtende omstandigheid, doch dit stelt een advocaat niet definitief vrij van de plicht tot permanente vorming.”³⁵⁷
- › “Volgens de advocaat heeft hij in het verleden een juridisch debat uitgevochten met de Orde inzake invulling van het aspect permanente vorming. (...) Dat deze advocaat oordeelde dat hij de beslissing van de tuchtraad in beroep kon afwachten alvorens zich te conformeren naar de voorschriften inzake permanente vorming, is een eigen beslissing waarvan hij de consequenties dient te dragen.”³⁵⁸
- › “Het komt niet toe aan de individuele advocaat om de permanente vorming te organiseren zoals het hem/haar belieft door diverse ‘activiteiten’ te doen (plaatsvervangende vrederechter, wekelijkse besprekingen op kantoor, inzet voor justitie zoals rondleidingen in het justitiepaleis, het volgen van niet door het OVB erkende cursussen bij de verzekeringsjuristen). Het reglement op de permanente vorming moet volledig worden gerespecteerd en opgevolgd. Een opleiding kan slechts leiden tot punten erkend voor de permanente vorming als ze erkend is in toepassing van de Codex deontologie. De subjectieve invulling blijft enkel binnen dat kader vrij. De advocaat stelt dat het “gedogen” van een puntentekort in het verleden en een gebrek van reactie daarop voor haar een onoverkomelijke rechtsdwaling uitmaakt. Het komt de advocaat echter niet toe om over het verleden te oordelen. De stafhouder beslist soeverein of hij een tuchtonderzoek instelt en of het dossier al dan niet naar de tuchtraad wordt verwezen. Mede gelet op de inhoud van het verhoor van de advocaat, is er geen sprake van een onoverkomelijke rechtsdwaling.”³⁵⁹
- › “Het eerder door de advocaat ontwikkeld argument dat hij reeds een tijd zijn kantoor aan het afbouwen is en nog slechts over een zeer beperkt cliënteel beschikt, doet niets af aan de principiële verplichting tot permanente vorming en zulks zoals gereguleerd.”³⁶⁰
- › “(...) twijfelt de tuchtraad er geenszins aan dat de advocaat een beproefd en ervaren beoefenaar is van het administratief recht, noch dat hij zich individueel en persoonlijk in het kader van zijn eigen beroepspraktijk ook continu bijschoolt in die materie. Evenwel heeft de advocaat geen vraag tot afwijking langs de wettelijk geëigende weg ingediend bij de stafhouder. De advocaat heeft in het betrokken gerechtelijk jaar slechts drie opleidingspunten behaald en beschikt in wezen niet over een geldige verklaring noch excuus hiervoor. Dit maakt een inbreuk uit op de waardigheid en de kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.”³⁶¹
- › idem in verband met de advocaat die een beproefd en ervaren beoefenaar is van het Belgisch strafprocesrecht.³⁶²
- › “De advocaat heeft in het gerechtelijk jaar 2012-2013 geen 16 [intussen 20] opleidingspunten behaald in het kader van de permanente vorming. De advocaat bekwam van de stafhouder een vrijstelling voor het gerechtelijk jaar 2011-2012 omwille van de inzet als plaatsvervanger van een

356 Tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0148-2015.

357 Tuchtraad Antwerpen 26 januari 2016, TAA/SA/0226/2015.

358 Tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0255/2016.

359 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SA/0232/2015.

360 Tuchtraad Brussel 10 mei 2016, SBT-0136.

361 Tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG 0340.

362 Tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG 0341.

door arbeidsongeschiktheid getroffen vrederechter.³⁶³ Deze vrijstelling was niet aan bijzondere modaliteiten gebonden: er wordt geen enkele voorwaarde, noch enige beperking vermeld.

De advocaat beroept zich dan ook terecht op de voor het gerechtelijk jaar 2011-2012 verleende vrijstelling en de in zijnen hoofde bestaande mogelijkheid om de in dit jaar behaalde opleidingspunten over te dragen naar het volgende gerechtelijk jaar. De bestaande reglementering voorziet geen afwijking op het principieel recht op overdracht van de “teveel” behaalde punten: gelet de vrijstelling kon hij het surplus aan de door hem behaalde punten overdragen naar het volgende jaar 2012-2013 waarop de tuchtvervolgning slaat. De tuchtvervolgning is dan ook ongegrond en de advocaat wordt vrijgesproken.”³⁶⁴

- › wordt wel aanvaard de medische toestand van de advocaat ten gevolge waarvan hij in de mogelijkheid verkeert enige opleiding te volgen en de belofte zich in regel te stellen zodra hij het werk kan hervatten.³⁶⁵

/ AFDELING 5

Niet naleving van de stageverplichtingen

129. Deel II van de Codex regelt de toegang tot het beroep en onder meer de stage. Afdeling II.1.1. regelt de algemene organisatie van de stage en afdeling II.1.5. bepaalt de plichten van de stagiair.

In verband met het nakomen van de stageverplichtingen wordt eveneens verwezen naar het hoofdstuk administratieve aangelegenheden zoals in tucht en het meesterschap over het tableau en de lijsten (*supra* randnummers 2-4 en 6-7).

“De stageverplichtingen in art. 435 eerste lid Ger. W. worden vastgesteld door de reglementen van de communautaire ordes en aanvullend door die van de balies”.

De raad van de Orde moet erover waken dat de advocaten-stagiairs de hun opgelegde stageverplichtingen nakomen en wie niet aantoonde dat hij alle verplichtingen is nagekomen van de lijst van de stagiairs weglaten.³⁶⁶

Een advocaat-stagiair kwalificeerde de stageverplichtingen “als “middeleeuws” en verwijzend naar een parlementair debat stelt hij dat “het verplichte patronaat leidt tot een te verbieden vorm van slavernij”. Hij verzette zich “tegen de toepassing van de geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake de stage, en met name tegen de verplichting een stagemeeester te hebben, op grond van het decreet d’Allarde van 2 maart 1791 tot afschaffing van het gildewezen en dergelijke.” De tuchtraad van beroep antwoordt hierop: “Dit argument geeft blijk van intellectuele kwade trouw. Deze wettelijke regel houdt niet alleen geen absolute vrijheid in, bovendien is artikel 435 Ger. W. een wettelijke regel die van recentere datum is dan het decreet d’Allarde.”³⁶⁷

363 Hier moet worden opgemerkt dat de stafhouder klaarblijkelijk ten onrechte vrijstelling had verleend omwille van het feit dat de advocaat was opgetreden als plaatsvervangend rechter. Deze vrijstelling wordt door de Codex Deontologie niet voorzien.

364 Tuchtraad Gent 16 maart 2016, TAG 0352.

365 Tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0303/2018.

366 Cass. 15 november 2013, D.13.0013.F.

367 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0046-2011 en TB-0060-2012.

130. In verband met het hebben van een stagemeester werd in de betrokken periode onder meer geoordeeld:

- > “De advocaat heeft gehandeld en handelt in strijd met de plicht van de stagiair om een stagemeester te hebben en een kantoor in de omschrijving van zijn balie. Het betreft de essentie van de stage en de stageverplichtingen.”³⁶⁸
- > “Amper vier maanden na aanvang van de stage verbrak de stagemeester de stageovereenkomst met onmiddellijke ingang omwille van diverse betwistingen met zijn stagiair. Sedertdien oefent de advocaat-stagiair reeds meer dan drie jaar het beroep van advocaat uit zonder te voldoen aan zijn stageverplichtingen en zonder een stagemeester te hebben. Bovendien heeft hij nooit toelating tot onderbreking of schorsing van zijn stage gevraagd aan zijn Orde en hiervoor dus ook geen toelating verkregen.”³⁶⁹
- > “Een advocaat-stagiair liep stage, oorspronkelijk een periode met stagemeester, doch daarna nog lange periodes zonder stagemeester. Tussen de verschillende periodes was hij gedurende lange tijd arbeidsongeschikt ingevolge een ongeval. De initiatieven die hij in conclusie aanvoert, en die zouden moeten aantonen dat hij terug aan het werk kan, veranderen niets aan het vaststaand feit dat hij nog steeds en thans sedert meer dan 2 jaar geen stagemeester heeft. Er kan geen rekening worden gehouden met de periode van arbeidsongeschiktheid nu deze een aanvang nam toen hij nog een stagemeester had. (...) Het hebben van een stagemeester raakt de essentie van de stage en de stageverplichtingen. De advocaat voldoet sedert lang niet aan deze voorwaarden. De miskennis van deze fundamentele plicht is van structurele aard geworden. De advocaat dient dan ook te worden weggelaten van de lijst van de stagiairs.”³⁷⁰

Het hebben van een stagemeester is essentieel voor de advocaat-stagiair.

131. In verband met de dossiers die door de advocaat-stagiairs behandeld zouden moeten worden voor zijn stagemeester oordeelde de tuchtraad van beroep als volgt. De raad van de Orde had het verzoek tot opname op het tableau afgewezen:

“De tuchtraad van beroep kan de bestreden beslissing niet bijtreden.

In het dossier zitten er geen opmerkingen op het stageverslag, zijn er geen processen-verbaal van tucht opgenomen en zijn er geen tussenkomsten van de stafhouder noch van de stagecommissie gekend omtrent het verloop van de stage van de advocaat of de begeleiding van de stagemeester.

Nergens blijkt dat de stafhouder al eerder zijn opmerkingen zou hebben geuit over het verloop van de stage terwijl de wijze van werken van de advocaat al langer bij de stafhouder bekend was.

De advocaat heeft blijkens het advies van de stagecommissie zijn verplichtingen in het kader van de juridische bijstand vervuld en beschikt over een BJB-attest.

De advocaat is geslaagd is in de BUBA-examens en beschikt over een BUBA-attest.

De stage duurde langer dan de wettelijk vereiste drie jaren.

368 Tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0143-2015.

369 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, Tb-0046-2011 en TB-0060-2012.

370 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2013, TB-0074-2013.

Op grond van art. 29 Codex Deontologie vraagt de stagiair na het einde van de stage schriftelijk zijn inschrijving op het tableau. Voormelde bepaling voorziet geen bijzondere voorwaarden.

Artikel 37 Codex Deontologie legt aan de stagiair de verplichting op om de dossiers die hem door zijn stagemeeester werden toevertrouwd met de nodige ijver en zorg te behartigen.

Deze bepaling legt evenwel niet aan de stagemeeester de verplichting op om dossiers toe te vertrouwen aan zijn stagiair, noch legt deze bepaling aan de stagiair de verplichting op om dossiers voor zijn stagemeeester te behartigen.

Deze bepaling bevat wel de verplichting om de dossiers die aan de stagiair worden toevertrouwd met de nodige ijver en zorg te behartigen.

De stageovereenkomst tussen de advocaat en mr. X is daaraan niet tegenstrijdig nu de tijdsbesteding aan de dossiers van de stagemeeester basis vormt voor de vergoeding die aan de stagiair wordt betaald.

Uit het dossier blijkt dat deze prestaties op nul werden gezet, waartegen ook geen vergoeding stond.

Uit het dossier en de behandeling van de zaak op de openbare zitting blijkt dat de advocaat aan al zijn stageverplichtingen overeenkomstig art. 37 Codex Deontologie heeft voldaan.

Het blijkt tevens dat de advocaat opleiding en begeleiding heeft ontvangen gedurende de duur van zijn stage.

Er blijkt evenmin discussie te bestaan dat de advocaat gedurende zijn stage eigen dossiers heeft behandeld en het blijkt dat hij voor de behandeling van zijn dossiers en de behartiging ervan van zijn stagemeeester bijstand en opleiding heeft gekregen, dat de dossiers besproken werden en dat ontwerpen van procedure-akten werden nagelezen. Er was controle en bijsturing.

Tevens blijkt dat de advocaat pleidooien van zijn stagemeeester heeft bijgewoond, en dat hij tevens begeleid werd in de nevenactiviteiten van de balie.

De stagemeeester blijkt meer dan enkel op afroep aanwezig te zijn geweest maar heeft ook effectief tijdens de stage opleiding en bijstand gegeven, waarbij de dossiers werden nagezien en bijgestuurd. De stagecommissie benadrukt uitdrukkelijk dat omtrent het optreden van de stagemeeester geen opmerkingen te maken zijn.

De opleiding en bijstand moet niet noodzakelijk gebeuren aan de hand van de dossiers van de stagemeeester op diens kantoor.

Tevens is er geen discussie dat de stagemeeester gewaakt heeft over de naleving van de deontologische regels, terwijl uit het dossier en de behandeling van de zaak op de openbare zitting eveneens blijkt dat de advocaat door het behandelen van de eigen dossiers kennis en praktische vaardigheden heeft verworven.

Naar het oordeel van de tuchtraad van beroep is het verwerven van de nodige kennis en praktische vaardigheden als stagiair niet afhankelijk van de oorsprong van de te behartigen dossiers, al dan niet toegewezen door de stagemeeester of eigen dossiers.

De tuchtraad van beroep stelt vast dat de advocaat aan al zijn stageverplichtingen heeft voldaan en dat de stage wel degelijk volwaardig werd uitgevoerd.³⁷¹

132. In verband met de verplichting dossiers te behandelen die aan de advocaat-stagiair worden toevertrouwd door het Bureau voor Juridische Bijstand werd geoordeeld:

“De advocaat houdt voor dat hem niet kan verweten worden onvoldoende hem door het Bureau voor Juridische Bijstand toegewezen dossiers tot een goed einde te hebben gebracht omdat hij geruime tijd over geen rijbewijs beschikte wat de behandeling van (verre) verplaatsingen vergende dossiers bemoeilijkte, omdat de betrokken cliënten geen medewerking verleenden en omdat hem de laatste jaren geen dossiers meer werden toegewezen.

Het gegeven dat onvoldoende dossiers tot een goed einde werden gebracht wordt dus op zich niet betwist. De advocaat toont de redenen hiervan onvoldoende of niet concreet aan.

Voor zover moet worden aangenomen dat hem de laatste jaren geen dossiers meer toegewezen werden, is dit niet relevant nu het hier gaat over de hem wél toegewezen dossiers die niet tot een goed einde werden gebracht.

Het aanbod van de advocaat om hem nog een extra jaar stage te gunnen om hem alsnog de kans te geven BJB-dossiers toegewezen te krijgen en deze naar behoren te behandelen, acht de tuchtraad van beroep niet opportuun. Nog daargelaten dat art. 435, lid 4 Ger. W. bepaalt dat iedere stagiair die uiterlijk vijf jaar na zijn inschrijving op de lijst van de stagiairs niet doet blijken dat hij alle door zijn balie gestelde verplichtingen is nagekomen (in casu inmiddels ruim 6 jaar), belette geen enkele bijzondere omstandigheid de advocaat om van meet af aan zijn verplichtingen inzake behandeling van BJB-dossiers te vervullen.

Bovendien blijkt uit het advies van de stagecommissie inzake de vraag van de advocaat tot opname op het tableau dat hij zowel in 2009 als in 2010 als in 2011 door de raad van de Orde van advocaten werd gewezen op (het gebrek aan uitvoering van) zijn verplichtingen inzake de behandeling van BJB-dossiers, maar zonder nuttig gevolg. Er wordt dan ook niet ingezien waarom hem alsnog een nieuwe kans zou geboden moeten worden. De tuchtraad van beroep acht het beroep van de advocaat dan ook ongegrond, doch oordeelt wel dat de beslissing houdende weglating van de lijst van stagiairs moet ingaan op de dag dat de bestreden beslissing definitief is geworden zodat de bestreden beslissing in die zin wordt gewijzigd.³⁷²

133. De advocaat-stagiair moet de beroepsopleiding volgen en het bekwaamheidsattest behalen:

“Beroep wordt aangetekend tegen de beslissing waarbij de advocaat werd weggelaten van de lijst van de stagiairs. De beslissing tot weglating van de lijst van stagiairs steunt op het feit dat de advocaat niet geslaagd was voor zijn BUBA-examens. Hij nam aan twee zittingen deel. De OVB had beslist dat hij niet mocht deelnemen aan een derde zitting. (...) Art. 40 van de Codex Deontologie voor advocaten bepaalt dat de stagiair, om ingeschreven te kunnen worden op het tableau van de Orde van advocaten, de beroepsopleiding moet volgen en het bekwaamheidsattest moet behalen.

371 Tuchtraad van beroep 4 juni 2019, TB-0216-2019.

372 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0068-2012.

Dit attest kan door de advocaat niet worden behaald en derhalve moest de advocaat worden weggelaten van de lijst van de stagiairs. Wanneer een stagiair niet aan zijn stageverplichtingen voldoet moet de raad van de Orde hem of haar van de lijst van stagiairs weglaten, met toepassing van art. 435, vijfde lid Ger. W.

Tot deze verplichtingen behoort o.m. het behalen van het BUBA-attest.

Aangezien de advocaat dit attest niet heeft behaald, en niet kan behalen, kon de raad van de Orde, ook tijdens zijn stage, rechtsgeldig vaststellen dat de advocaat niet alle verplichtingen van de stage is nagekomen. Art. 435, laatste lid Ger. W. brengt niet mee dat een stagiair, die niet meer aan alle verplichtingen kan voldoen, over een recht beschikt om gedurende drie jaren op de lijst van stagiairs ingeschreven te blijven (vgl. Cass. 11 februari 2000, J.T.2000, 682, noot P; Lambert).

De raad van de Orde kon dus wel degelijk voor het verstrijken van drie jaren beslissen over de weglating van de lijst van de stagiairs.³⁷³

134. In verband met de cumulatie tussen de stage en een academische activiteit stelde de tuchtraad van beroep:

“In toepassing van art. 432 Ger. W. is de raad van de Orde meester over de lijst van de stagiairs wat betreft de inschrijvingen op of weglatingen. Dit meesterschap is relatief nu hoger beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing van de raad van de Orde door de kandidaat - stagiair die niet werd toegelaten op deze lijst.

De beslissing tot weigering van de inschrijving van de stagiair wordt in casu gemotiveerd door het opslopende karakter van de academische opdracht als universitair docent. Hierdoor wordt haar beschikbaarheid voor het volbrengen van de stageverplichtingen in vraag gesteld. Tevens wordt verwezen naar de grote afstand tussen de plaats van de uitvoering van deze academische opdracht en deze waar de stage dient volbracht te worden (+/- 190 km).

De stage heeft tot doel de stagiair de vaardigheden van het beroep bij te brengen onder leiding van een stagemeeester, meer bepaald door het behandelen van toegewezen dossiers, het vervullen van werkzaamheden in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand, het nakomen van andere collectieve balieverplichtingen, het volgen van de lessen beroepsopleiding en het slagen voor het buba-examen. De stagecommissie van de balie ziet toe op het vervullen van de stageverplichtingen tijdens de stageperiode. Deze duurt minstens drie jaar en kan worden verlengd indien niet werd voldaan aan de verplichtingen. De inschrijving staat derhalve los van de latere controle en beoordeling of de stagiair zich daadwerkelijk van de stageverplichtingen heeft gekweten.

Het in de bestreden beslissing aangegeven dominerende element van een academische activiteit volstaat niet om de inschrijving van de stagiair op de lijst van de stagiairs te weigeren. Bovendien heeft de stagiair aangegeven de academische activiteiten te hebben gereduceerd.

De tuchtraad van beroep verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond en vernietigt de bestreden beslissing van de raad van de Orde.³⁷⁴

373 Tuchtraad van beroep 11 juli 2017, TB-0177-2017.

374 Tuchtraad van beroep 14 mei 2013, TB-0073-2012.

/ AFDELING 6

Het schenden van het beroepsgeheim

135. Artikel 2.3.1 van de Europese Gedragscode bepaalt:

“2.3. Het beroepsgeheim

2.3.1. Het ligt in het wezen van de taak van de advocaat, dat hem van de zijde van zijn cliënt geheimen worden toevertrouwd en dat hem vertrouwelijke mededelingen worden gedaan. Zonder de waarborg van het beroepsgeheim kan er geen vertrouwen bestaan. Het beroepsgeheim wordt derhalve erkend als essentieel en fundamenteel recht en plicht van de advocaat. De verplichting van de advocaat met betrekking tot het beroepsgeheim dient zowel de belangen van de rechtsbedeling als de belangen van de cliënt. Zij dient derhalve een bijzondere bescherming van de Staat te genieten.

2.3.2. De advocaat moet de geheimhouding eerbiedigen van elke vertrouwelijke mededeling die hem wordt gedaan in het kader van zijn beroepsactiviteiten.

2.3.3. De verplichting tot het beroepsgeheim is naar tijdsduur onbeperkt.

2.3.4. De advocaat zorgt ervoor dat zijn personeel en alle personen die met hem in beroepsverband samenwerken zijn beroepsgeheim eerbiedigen.”

Artikel 1 van de Codex bepaalt uitdrukkelijk dat de advocaat zijn beroep moet uitoefenen met eerbiediging van het beroepsgeheim. De principes in verband met het beroepsgeheim worden verder aangeduid in hoofdstuk I.3. Het beroepsgeheim (artikel 18 e.v. Codex).

136. Geoordeeld werd door de tuchtraad dat een advocaat zijn beroepsgeheim schond door:

- › vertrouwelijke informatie met betrekking tot een voormalige cliënt te delen met derden zonder diens toestemming;³⁷⁵
- › op zijn eigen computer van het betrokken advocatenkantoor, software te hebben geïnstalleerd, dit met het oog op het heimelijk blijven volgen van kantoorinformatie en e-mails, niet voor hem bestemd;³⁷⁶
- › de wijze van optreden in de media.³⁷⁷

Het inroepen van het beroepsgeheim mag niet worden misbruikt ter overtreding van regels van confraterniteit³⁷⁸ of om te ontsnappen aan verklaringen in rechte³⁷⁹.

Anderzijds kan een cliënt, die zich voor de rechtbank moet verdedigen, de briefwisseling overleggen die hij met zijn raadsman heeft gevoerd.³⁸⁰

375 Tuchtraad Antwerpen 28 februari 2019 (verstek) en 26 september 2019 (verzet), TAA/SL/0338/2019.

376 Tuchtraad Antwerpen 27 november 2018 (verstek) en 26 maart 2019 (verzet), TAA/SA/0327/2018.

377 Tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0319/2018 en tuchtraad Brussel 25 oktober 2016, SBT-0146.

378 Tuchtraad Brussel 29 mei 2018, V 170.

379 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168-2016.

380 Cass. 3 oktober 2018, AR P.18.0235.F.

/ AFDELING 7

Het gebrek aan onafhankelijkheid - het behartigen van tegenstrijdige belangen

137. Het verbod op het behartigen van tegenstrijdige belangen wordt geregeld in afdeling I.2.3. ‘Tegenstrijdige belangen’ van de Codex.

In de besproken periode kwam dit onderwerp in verschillende uitspraken aan bod.

Een advocaat had samen met cliënten een onroerend goed aangekocht. Via zijn patrimoniumvennootschap, waarvan hij zaakvoerder was, had hij 25 % van een handelseigendom aan zijn cliënten verkocht. Hij had daarbij een bedrag van € 135.000 ten titel van lening aan zijn cliënten ter beschikking gesteld.

Hierover oordeelde de tuchtraad van Gent:

“Handelingen die een advocaat stelt als privépersoon kunnen wel degelijk aanleiding geven tot een beoordeling door een tuchtcollege. Het is enerzijds duidelijk dat hij voor de klagers hun advocaat was, terwijl anderzijds het louter feit dat handelingen gesteld worden in hoedanigheid van zaakvoerder van een eigen patrimoniumvennootschap of als privépersoon, de advocaat er niet van ontslaat te waken over de gebeurlijke impact van deze handelingen op zijn positie als advocaat en op zijn deontologische verplichtingen. De advocaat is onmiskenbaar tekort geschoten in zijn plicht tot onafhankelijkheid.”³⁸¹

De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing (zij het dat de uitgesproken sanctie werd gemilderd). De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“Een van de kernwaarden van het beroep is de onafhankelijkheid: een deontologische plicht en een regel van openbare orde. Eén van de voorwaarden voor een onpartijdig en eerlijk proces voor een onafhankelijke rechter in een rechtsstaat is de onafhankelijkheid van de advocaat. Conform artikel 8 lid 2 EVRM kan een inmenging in het privéleven geoorloofd zijn nu de deontologische regel van de onafhankelijkheid van openbare orde is. Daden in het privéleven van de advocaat geven slechts aanleiding tot tussenkomst van de disciplinaire overheden voor zover zij publieke opspraak kunnen verwekken, tegen de eer van de orde en de waardigheid van het beroep. Toch is het openbaar schandaal - hoe verspreid of gering ook - niet alleen de reden waarom laakbare privégedragingen gesanctioneerd kunnen worden. Dergelijke gedragingen kunnen een rechtstreekse weerslag hebben op de goede werking van het kantoor van de advocaat, de dienstverlening zelf. De waarborgen die een advocaat moet kunnen geven aan zijn cliënten komen potentieel in het gedrang, nog voor aan deze feiten publiciteit is gegeven. Wegens de aard zelf van zijn beroep, de ervaring die het hem verschaft en de verantwoordelijkheden die het hem oplegt, heeft de advocaat de plicht in zijn privéleven meer voorzichtigheid en omzichtigheid aan de dag te leggen dan een gewoon particulier burger. Hij mag nooit de eed vergeten die hem verbindt voor alle daden van zijn leven en hij moet er steeds aan denken dat hij deel uitmaakt van een orde, die ook in het gedrang kan komen.”³⁸²

381 Tuchtraad Gent 18 september 2013, TAG-0218.

382 Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0090-2013.

Naar aanleiding van een revindicatieprocedure oordeelde de tuchtraad van beroep:

“(…) dat er onmiskenbaar en bij het instellen van de revindicatieprocedure een wezenlijke dreiging aanwezig was dat de tegenstrijdigheid van belangen kon ontstaan. Procedureel ging het noodzakelijk om tegenpartijen en de toestemming van de cliënten doet hieraan geen afbreuk. De onverenigbaarheden voor een advocaat treffen ook de andere advocaten van hetzelfde kantoor.”³⁸³

Een advocaat had, in het kader van de Saldubijstand, een eigen permanentiedienst georganiseerd met stagiairs en medewerkers. In één dossier, met verschillende verdachten, waren twee advocaten, behorende tot hetzelfde kantoor, gelast. De tuchtraad van Antwerpen oordeelde dat dit niet mogelijk was:

“Een advocaat kan evenwel niet optreden wanneer dat aanleiding geeft tot een belangenconflict tussen de advocaat en een cliënt of tot een wezenlijke dreiging daartoe. De advocaat stelt dat zij bij raadpleging in hetzelfde dossier steeds zal zorgen dat er twee onderscheiden advocaten de bijstand leveren, zodat bij een tegenstrijdig belang één van beiden zich kan terugtrekken. De advocaat bleek er zich van bewust te zijn dat er een wezenlijke dreiging bestond tot een belangenconflict nu zij meent dit te kunnen oplossen door twee medewerkers van haar kantoor uit te sturen, hetgeen manifest in strijd is met art. 1.2.3.1. en 1.2.3.5. Code Deontologie, van toepassing zijnde op de betrokken advocaat zelf én zijn medewerkers én zijn stagiairs. Dat er een effectief belangenconflict is, is overigens niet vereist. Een wezenlijke dreiging volstaat.”³⁸⁴

Een advocaat kan niet optreden wanneer dat aanleiding geeft tot een belangenconflict tussen hem en zijn cliënt of tot een wezenlijke dreiging daartoe.

Deze uitspraak werd bevestigd door de tuchtraad van beroep (zij het dat de sanctie werd gemilderd). De tuchtraad van beroep overwoog daarbij:

“De advocaat dient, wanneer hij in een en dezelfde zaak gelast wordt met de behartiging van de belangen van twee partijen onmiddellijk na te gaan of er een gevaar bestaat dat tegenstrijdige belangen worden behartigd. Dat achteraf vastgesteld zou zijn dat deze tegenstrijdigheid niet bestond is niet ter zake dienend.

Een rechtzoekende, verdacht van een misdrijf, moet er op kunnen vertrouwen dat bij het optreden van zijn raadsman zijn belangen centraal staan. Dit vertrouwen wordt niet gediend wanneer de advocaat de belangen van twee of meer cliënten behartigt in een en dezelfde zaak, en het gevaar op tegenstrijdige belangen inherent aan de zaak is.”³⁸⁵

De tuchtraad van Antwerpen oordeelde over de meer precieze invulling van het begrip “tegenstrijdige belangen” als volgt:

“Een advocaat die optreedt ter vrijwaring van intellectuele rechten van partijen gezamenlijk tegenover derden, is op zich niet verhinderd om vervolgens voor één van die partijen tegen de andere op te treden in een discussie tussen die partijen onderling over de onderscheiden aanspraken op diezelfde intellectuele rechten. Evenmin is aangetoond dat daarmee enig beroepsgeheim zou zijn geschonden of de onafhankelijkheid in het gedrang zou zijn gekomen. Blijft echter het gegeven dat een relatie cliënt-advocaat een vertrouwensrelatie is en die vertrouwensband is essentieel. Om die reden is de regel ingevoerd dat de betrokken cliënten daarover (schriftelijk) moet geïnformeerd zijn en

383 Tuchtraad van beroep 16 april 2013, TB-0059-2012.

384 Tuchtraad Antwerpen 31 januari 2017, TAA/SA/0273/2016.

385 Tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0178-2017.

er ook (schriftelijk) mee moeten ingestemd hebben, zonder dat die verplichting tot een loutere formaliteit kan worden gereduceerd.³⁸⁶

138. Een advocaat handelt in strijd met de kiesheid waartoe hij gehouden is door aan een cliënt een lening toe te staan.³⁸⁷

139. Nog betreffende het gebrek aan onafhankelijkheid wordt verwezen naar wat hierboven uiteengezet werd in verband met de onverenigbaarheden, zoals bepaald in artikel 437 van het Gerechtelijk Wetboek.³⁸⁸

/ AFDELING 8

Zichzelf of familieleden verdedigen

140. Artikel 3 van de Codex bepaalt dat de advocaat geen zaken behandelt van of tegen naaste familieleden of voor personen die met hem samenwonen of nauw verbonden zijn met die samenwonenden.

In de besproken periode maakte dit verbod enkele malen het voorwerp uit van tuchtrechtelijke vervolging:

- › een advocaat had een naast familielid en kantoorgenoot voor zich laten optreden. Minstens was de schijn daartoe gewekt;³⁸⁹
- › een advocaat had voorgehouden dat zijn oom zijn raadsman was. Deze was hiervan niet op de hoogte;³⁹⁰
- › een advocaat had in toga voor zijn eigen moeder gepleit.³⁹¹

/ AFDELING 9

Optreden als advocaat tijdens een schorsing

141. Overeenkomstig artikel 471 van het Gerechtelijk Wetboek moet een geschorste advocaat zich tijdens de duur van zijn straf van iedere beroepswerkzaamheid onthouden.

142. In de besproken periode beslisten de tuchtraden³⁹² en de tuchtraad van beroep³⁹³ dat het niet naleven door de advocaat van dit verbod diende te worden bestraft met een schrapping. Slechts in een dossier was sprake van een vrijspraak.³⁹⁴

386 Tuchtraad Antwerpen 27 februari 2018, TAA/SA/0292/2017.

387 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0104-2014.

388 Zie ook supra randnummer 5 inzake onverenigbaarheden.

389 Tuchtraad Brussel, 10 december 2019, TB-0223-2019.

390 Tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019.

391 Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 140 en SBT 151.

392 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, Tuchtraad Gent 7 september 2016, TAG-387 en tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0325/2018.

393 Tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0200-2018 en tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0162-2016.

394 Tuchtraad van Antwerpen 26 februari 2013, TAA/SA/0134/2012.

143. Uit een proces-verbaal van terechtzitting van het hof van beroep bleek dat een advocaat niettegenstaande zijn lopende schorsing toch als advocaat was opgetreden en de toga had gedragen ter terechtzitting. In dit verband stelde de tuchtraad van Antwerpen het volgende:

“Het hof heeft dit zelf opgeworpen, zodat aan de cliënt geen bijstand kon worden verleend, wat de belangen van deze cliënt ernstig heeft geschaad.

Door het optreden tijdens een schorsing wordt een inbreuk gepleegd op art. 471 Ger. W., krachtens welke bepaling de geschorste advocaat zich tijdens de duur van de schorsing van iedere beroepswerkzaamheid moet onthouden.”

Bovendien maakte de advocaat zich eveneens schuldig aan het stellen van volgende handelingen tijdens zijn periode van schorsing:

- › de neerlegging van een verzoekschrift hoger beroep als raadsman van een cliënt;
- › het geven van een opdracht aan een gerechtsdeurwaarder tot het betekenen van een akte van verzet;
- › instructies te hebben ontvangen van cliënten om hen bij te staan in twee fiscale dossiers, waarna hij de indruk heeft gewekt hun belangen te zullen behartigen, waarna hij afwezig bleef ter zitting, zodat de vordering van deze cliënten bij verstek werd afgewezen zonder de cliënten daarover te informeren, alsook nagelaten te hebben aangekondigde besluiten neer te leggen.

De tuchtraad van Antwerpen oordeelde dat betrokken advocaat blijk gaf van een totaal gebrek aan schuldinzicht

“waar hij blijkbaar niet onder de indruk kwam van de ernst van een vroegere veroordeling tot een schorsing van zes maanden, en geeft hij blijk van een totaal misprijzen voor de overheden van de Orde, door tijdens voormelde schorsing onbekommerd zijn beroep verder uit te oefenen, waardoor hij bovendien de belangen van de cliënten ernstig in gevaar brengt.”³⁹⁵

144. Een advocaat had geprobeerd om, tijdens zijn periode van schorsing, een zaak te laten pleiten voor de politierechtbank door een vervanger, aan wie werd gevraagd de zaak “*op eigen naam*” te behandelen. Als reden daarvoor werd opgegeven: “*gezien ikzelf niet kan optreden*”, zonder verdere toelichting. Aan de confrater werd tevens gevraagd zijn kostennota aan de advocaat over te maken.

Naar aanleiding van voormelde feiten overwoog de tuchtraad van Gent:

“Een rechtschapen houding van de advocaat zou tot gevolg hebben gehad dat hij geen zaken van zijn cliënt zou hebben aanvaard tijdens zijn periode van schorsing, minstens dat hij bij het doorsturen van zijn cliënt naar een andere advocaat deze laatste zou hebben geïnformeerd over de ware reden van zijn onmogelijkheid tot optreden. (...)

Dat de advocaat in deze handelswijze voor zichzelf kennelijk geen probleem zag, spoort volkomen met het algemeen beeld van negatieve en chaotische wijze waarop hij zijn beroep als advocaat uitoefent, derwijze dat zijn kantoor onder bewind diende te worden geplaatst.

395 Tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0325/2018.

Uit het dossier blijkt een beeld van een advocaat die volledig de pedalen is kwijtgespeeld, en voor wie werkelijk alles, in strijd met de meest elementaire en fundamentele regels van de deontologie, toegelaten lijkt om het hoofd boven water te houden, zelfs tijdens een periode van opgelegde schorsing.

Dergelijke houding is het principe van de rechtschapenheid dat aan het beroep van advocaat ten grondslag ligt totaal onwaardig.³⁹⁶

145. In een andere zaak overwoog de tuchtraad van Gent:

“Het negeren van een in kracht van gewijsde getreden tuchtbeslissing waarbij een schorsing werd opgelegd, getuigt bij uitstek van een minachting voor de regels van de deontologie. Het optreden van een geschorste advocaat brengt bovendien de belangen van de rechtsonderhorigen in het gedrang, aangezien een geschorste advocaat ook geen daden als advocaat kan stellen (aantekenen beroep, tijdig neerleggen van conclusies,...).”³⁹⁷

146. Een advocaat kan niet alleen tuchtrechtelijk worden gesanctioneerd wanneer hij optreedt tijdens een schorsingsperiode, maar ook wanneer hij liegt tegen cliënten en/of verzwijgt dat hij niet als hun raadsman kan optreden wegens zijn tijdelijke schorsing als advocaat.

Een advocaat loog tijdens zijn periode van schorsing zijn cliënten voor door mee te delen dat hun zaak niet zou doorgaan, aangezien hijzelf onbeschikbaar was wegens ziekte van zijn ouders en daarbij telefonisch niet bereikbaar was in het ziekenhuis, en dat hij om die reden voorstelde het dossier over te maken aan een confrater, terwijl de zitting toch doorging.

De tuchtraad van Gent overwoog het volgende:

“Door een cliënt voor te liegen dat een zaak niet zou doorgaan en dat hijzelf onbeschikbaar was door ziekte van zijn ouders, terwijl hij in een periode van schorsing verkeerde, schond hij op flagrante wijze het vertrouwen dat een cliënt noodzakelijk in zijn advocaat moet kunnen stellen, en overtrad hij bijgevolg een van de essentiële beginselen waarop het beroep van advocaat is gesteund.

De tuchtraad wijst daarbij op de noodzaak van rechtschapenheid in hoofde van de advocaat, als basis van het vertrouwen dat de cliënt in hem moet kunnen stellen.

De tuchtraad citeert uit de beslissing van de Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten, Eerste Kamer, van 10/5/2016, gewezen in de zaak van mr. X:

“Onder rechtschapenheid dient niet alleen eerlijkheid maar ook oprechtheid te worden verstaan. Volgens Pierre Lambert (...) is het basisbeginsel van rechtschapenheid zelfs het meest fundamentele basisbeginsel van het beroep van advocaat. Rechtschapenheid (lees eerlijkheid) is een sleutelbegrip in de deontologische regels van de advocaat gezien diens optreden gebaseerd is op vertrouwen.” (einde citaat).

396 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-433, zoals bevestigd door de tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0200-2018.

397 Tuchtraad Gent 7 september 2016, TAG-387, zoals bevestigd door de tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0162-2016.

Het is duidelijk dat mr. X zijn cliënte heeft voorgelogen: een rechtschapen houding van mr. X zou tot gevolg hebben gehad dat hij zijn cliënt op correcte zou hebben geïnformeerd over de ware reden van zijn onmogelijkheid tot optreden, en zijn tussenkomst tijdens de hem opgelegde periode van schorsing zou hebben gestaakt.

De feiten tonen aan dat mr. X de geciteerde overwegingen opgenomen in de tegen hem uitgesproken tuchtbeslissing in graad van hoger beroep niet goed heeft begrepen, minstens niet heeft onthouden.

De tuchtraad is de mening toegedaan dat het eerste ten laste gelegde feit bewezen is en een inbreuk inhouden op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en die een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.³⁹⁸

/ AFDELING 10

Detachering

147. Afdeling III.1.9 van de Codex regelt de werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering. Deze afdeling werd ingevoegd na goedkeuring door de algemene vergadering d.d. 27 januari 2016.³⁹⁹ Onder detachering wordt begrepen “*de beperkte tewerkstelling van een tableauadvocaat aan een cliënt om, vanuit de structuur van de cliënt, voor hem de diensten van een advocaat in zijn hoedanigheid van advocaat te leveren*” (artikel 90 Codex).

In zijn arrest van 3 februari 2017⁴⁰⁰ verwierp het Hof van Cassatie de voorziening die tegen dit reglement was ingesteld. Het Hof overwoog daarbij onder meer dat met de bepalingen van artikel 495 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek

“de wetgever aan de communautaire beroepsgroepen van de advocaten een ruime autonomie [heeft] gegeven tot het regelen van hun beroep in functie van de specifieke aard van hun werkzaamheden die betrekking heeft op onder meer hun onafhankelijkheid en de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en cliënten, evenals op het deontologische toezicht daarop door de stafhouder.

Hieruit volgt dat de wetgever aan de Ordes de bevoegdheid heeft gegeven om de werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering te reglementeren ter vrijwaring van de onafhankelijkheid van de gedetacheerde advocaten, de uitsluiting van verwar- ring nopens de onafhankelijkheid van de advocaat in geval van detachering, de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en hun cliënt, en het toezicht op de modaliteiten van die detachering door de stafhouder, alsook om die detachering die niet beantwoordt aan voormelde waarborgen van onafhankelijk- heid en vertrouwelijkheid onverenigbaar te verklaren met het beroep van advocaat.”⁴⁰¹

148. Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd:

398 Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-434.

399 BS 4 februari 2016.

400 Cass. 3 februari 2017, C 16.0177 N.

401 Cass. 3 februari 2017, C 16.0177 N.

- › omdat hij niet tijdig de schriftelijke overeenkomst, waarin de detachering werd vastgelegd, aan de stafhouder had meegedeeld, en hieraan ook niet onmiddellijk de tekst van de afdeling detachering was toegevoegd (artikel 94 Codex);
- › omdat de advocaat er niet op had toegezien dat zijn detachering geen aanleiding gaf tot verwarring (artikel 92 Codex). De advocaat had zich niet kenbaar gemaakt als advocaat. De advocaat had het briefhoofd en het e-mailadres van de cliënt gebruikt.

De tuchtraad van Antwerpen verklaarde de tenlastelegging bewezen en wees er onder meer op dat *“de detachering ook niet echt beperkt is en een zeer belangrijk aandeel van de professionele werkzaamheden van de advocaat vertegenwoordigt.”* Aan de advocaat werd, rekening houdend onder meer met de jeugdige leeftijd, de tuchtstraf van berisping opgelegd.⁴⁰²

/ AFDELING 11

Beroepsmatige samenwerking met niet-advocaten

149. Deze materie wordt thans geregeld in hoofdstuk V.2. Samenwerking tussen advocaten en niet-advocaten van de Codex. Deze materie werd ten dele gewijzigd door de algemene vergadering op 25 april 2019.⁴⁰³

- › Een advocaat werd vervolgd omdat hij daden van koophandel had gesteld, in strijd met de bepalingen van artikel 437, 3° en 456 van het Gerechtelijk Wetboek. Hij participeerde bovendien in een vennootschap die een gelijkaardige activiteit uitoefende als deze die hij als advocaat beoefende. Van deze vennootschap maakte een niet-advocaat deel uit. Dit hield een verboden multiprofessionele samenwerking in.⁴⁰⁴
- › Een advocaat werd vervolgd omdat hij een e-mailbericht had verzonden met als onderwerp *“aankondiging afdeling bedrijfsovernames.”* Hij had daarbij vermeld *“het advocatenkantoor beschikt intern over alle specialisten.”* De tuchtraad stelde vast dat de advocaat geen enkele cliënt geworven had in functie van de gevoerde publiciteit, en dus geen daad van koophandel had gesteld, en de advocaat intern over geen enkele specialist beschikte. De advocaat runde een eenmanskantoor en de beweerdde interne specialist betrof gewoon een externe en occasionele consultant. Voor deze beweerdde inbreuken werd de advocaat vrijgesproken.⁴⁰⁵

402 Tuchtraad Antwerpen 27 juni 2017, TAA/SA/0284/2017.

403 BS 13 juni 2019.

404 Tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/Sto/258/2016.

405 Tuchtraad Antwerpen 23 juni 2014, TAA/SA/0188/2014.

/ AFDELING 12

Het respect ten aanzien van de magistratuur

150. Een advocaat is steeds eerbied verschuldigd aan de magistratuur ook als hij niet als raadsman maar als partij optreedt. Ditzelfde respect mag worden verwacht vanwege de magistratuur ten overstaan van de advocatuur.

Een advocaat heeft via de baliekastjes van de advocaten van zijn balie een bericht verspreid waarin hij zijn ongenoegen geuit had over een vonnis dat door de vrederechter was geveld en waarin deze zijn staat van ereloon en kosten in het kader van een vereffening en verdeling na echtscheiding had begroot. De advocaat beriep zich in het bijzonder op de vrijheid van meningsuiting. De tuchtraad van Antwerpen oordeelde hieromtrent:

“De vrijheid van meningsuiting is naar Belgisch recht t.a.v. de openbare gerechtelijke debatten en/of rechtelijke uitspraken gewaarborgd, maar niet onbegrensd.

De manier waarop een proces verloopt en/of de inhoud van vonnissen en arresten mogen dus aan commentaar en kritiek worden onderworpen. (J. Velaers, De beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, Maklu, 1991, n° 490 e.v.)

Persoonlijke aanvallen tegen magistraten kunnen echter in bepaalde gevallen onrechtmatig zijn.

Op grond van artikel 10, § 2 van het EVRM kunnen er beperkingen aan de vrije meningsuiting worden aangebracht om het “gezag en de onpartijdigheid” van de rechterlijke macht te waarborgen. (J. Velaers, o.c., n° 511).

Hierbij dient dan over het algemeen een onderscheid gemaakt tussen de vrije meningsuiting over de werking van de rechterlijke macht in het algemeen en over de onpartijdigheid, onafhankelijkheid en bekwaamheid van bepaalde individuele rechters in het bijzonder, waarbij het onderscheid grotendeels is ingegeven door de aan het ambt van magistraat verbonden discretieplicht die hem in grote mate verhindert om zich in het publiek, met de elementen van het dossier in de hand, te verantwoorden over de wijze waarop hij een geding heeft beslecht.

Als gevolg hiervan is de toelaatbaarheid van kritiek op magistraten een permanente evenwichtsoefening. (zie D. Voorhoof, Het Humo-arrest, scherpe kritiek op rechters geoorloofd, Mediaforum 1997/4,68-69 en D. Voorhoof, Criticising judges in Belgium, in M. ADDO (ed.) Freedom of expression and the criticism of judges. A comparative study of European legal standards, Aldershot, Ashgate-Dartmouth, 2000,89-11).

Met betrekking tot advocaten in het bijzonder kan de principiële toelaatbaarheid van kritiek op magistraten bovendien op gespannen voet staan met de eerbied die de advocaat bij toepassing van artikel 429 Ger.W. (eedformule) verschuldigd is voor het gerecht.

Wanneer een incident ontstaat met een magistraat dient de advocaat zich tot zijn Stafhouder te wenden en zal deze zich desgevallend in verbinding stellen met de korpsoverste. (J. Stevens, Regels en gebruiken van de advocatuur te Antwerpen, Kluwer, 1990, 1024 en P. Lambert, Règles et usages de la profession d’avocat du barreau de Bruxelles, NEMESIS, 1988, p. 589).

Zuiver op de persoon van de magistraat gerichte kritiek met betrekking tot een uitgesproken eindvonnis en/of het verloop van de procedure die aan dit eindvonnis is voorafgegaan, mag enkel uitgeoefend worden langs de tussenkomst van de stafhouder, al dan niet gevolgd door een tussenkomst van de korpsoverste.

Dit principe wordt voor zoveel als nodig herhaald in art. 5.2.5. van de gedragsregels van de Balie te ...

Er kan niet de minste twijfel over bestaan dat het advocaten principieel is toegelaten zich in het algemeen uit te spreken over de eventuele slechte werking van de rechterlijke macht, disfuncties aan de kaak te stellen en/of de inhoud van gerechtelijke beslissingen gemotiveerd te bekritisieren.

Algemeen wordt trouwens ook aanvaard dat een advocaat wetenschappelijk/juridische kritiek mag leveren op gerechtelijke uitspraken, maar de plicht tot kiesheid verzet zich er dan weer tegen dat hij of zij dit zou doen met betrekking tot een uitspraak waarin hijzelf of zichzelf als raadsman van een betrokken partij is opgetreden.

Als actor van de rechtspleging echter kan hij wel publiek verklaren dat hij het met een beslissing waarin hijzelf als advocaat betrokken was, oneens is maar dient hij in dat geval zijn concrete bezwaren te laten gelden via de daartoe geëigende (beroeps)procedures of andere kanalen en het juridisch debat niet in de openbaarheid te voeren.

Meester X voert in casu aan dat de feiten, die het voorwerp van de tuchtvervolging uitmaken, door hem werden gesteld als een "partij" en niet als "advocaat". Hij was in de betrokken procedure vertegenwoordigd door een advocaat en het incident, voorwerp van de kritiek in zijn bericht, heeft zich afgespeeld tussen een Vrederechter en de raadsman van Mr. X.

De Tuchtraad kan deze redenering niet volgen. De zaak, op het verloop waarvan de kritiek betrekking had, betrof een ereloonstaat van Mr. X en dus van een advocaat.

Het betrokken bericht werd bovendien uitsluitend in gerechtelijke kringen (in casu aan de balie en op het gerechtshof) verspreid en is juridisch en technisch dusdanig onderbouwd dat het duidelijk van een advocaat uitgaat.

Het argument dat het verspreiden van een pamflet geen "communicatie" inhoudt met actoren van justitie en dus buiten het toepassingsveld zou vallen van de gedragsregels van de Balie te ..., artikel 5.2.5, is terzake niet dienend.

De tuchtvervolging is immers tevens gebaseerd op artikel 455 Ger.W. en artikel 429 Ger.W.

Zuiver op de persoon van de magistraat gerichte kritiek met betrekking tot een reeds uitgesproken eindvonnis en/of het verloop van de procedure die aan dit eindvonnis is voorafgegaan mag enkel uitgeoefend worden langs de tussenkomst van de Stafhouder, al dan niet gevolgd door een tussenkomst van de korpsoverste.

Dit principe vindt zijn bevestiging in de rechtspraak die beslist dat, wanneer openbaar aangeklaagde feiten een mogelijke tuchtfout uitmaken (zoals in casu) de beslissing van de bevoegde tuchtoverheid voor de waarheidstoetsing als beslissing van de bevoegde overheid geldt en dat de echtheid of de valsheid van een aan een ambtenaar (of rechter) ten laste gelegde onregelmatigheid slechts kan worden vastgesteld door diens overheid. (A. De Nauw, De waarheidsexceptie bij aanranding van de eer en de goede naam en de rechten van de mens, R.W. 2012-13, p.10).

Voor de Tuchtraad zijn de waarheidstoetsing van de in het bericht aangeklaagde handelingen en beslissing van een magistraat dus evenmin aan de orde en dient hierover

geen onderzoek gevoerd in het kader van de aan het verspreiden van het bericht of zijn inhoud verbonden tuchtrechtelijke gevolgen.

Zelfs indien de in dit bericht beschreven feiten volledig waarheidsgetrouw zouden zijn (en dus mogelijk laakbaar in hoofde van de betrokken magistraat) behoorde het Mr. X hiervan uitsluitend en alleen zijn Stafhouder in kennis te stellen met het verzoek daaraan zo nodig het in dat geval gepaste gevolg te verlenen.

De door Mr. X in zijn bericht aan het adres van de Vrederechter te ... gerichte aantijgingen zijn trouwens duidelijk "ad hominem".

Volgens Mr. X weigerde de Vrederechter immers een uitstel, nam zij de woorden "het is altijd hetzelfde" in de mond, nam zij de zaak voortijdig in beraad met schending van de rechten van de verdediging, weigerde zij de neerlegging van stukken door de eisende partij en wees zij de vordering af op basis van niet medegedeelde stukken van de verwerende partij.

De deontologische inbreuken van Mr. X zijn dus bewezen.

Volgens de uitleg ter zitting van de Stafhouder heeft Mr. X een blanco tuchtverleden.

De Tuchtraad houdt bij de opgelegde tuchtstraf rekening met het feit dat zijn relatie met de betrokken Vrederechter ten gevolge van eerdere incidenten reeds was verzuurd (zoals door Mr. X zelf wordt gesteld) en met het feit dat hij mogelijk het slachtoffer was van een (al dan niet gerechtvaardigde) hoge verbolgenheid, die hij spijtig genoeg niet op gepaste wijze heeft geventileerd.⁴⁰⁶

151. Het behoort een advocaat niet toe in een zitting de les te spellen aan de magistraat. Het gebruik van de bewoordingen en het gedrag ten aanzien van een magistraat stroken niet met het professioneel gedrag van een advocaat. Zelfs indien een voorzitter zijn bevoegdheid te buiten zou gaan, gedraagt men zich op waardige wijze en slingert men deze voorzitter dergelijke woorden niet publiekelijk naar het hoofd (*"Mijnheer de voorzitter, u bent uw bevoegdheid te buiten gegaan. Dit zou bij (de gewone voorzitter van de raadkamer) niet waar geweest zijn. Er zijn ook onderzoeken mogelijk tegen voorzitters. Daar moet u zich van bewust zijn"*). Ook ten aanzien van de parketmagistraat is de toon allesbehalve rustig: (*"hij is geen ernstige magistraat, laag niveau, niet al te verstandig"*).⁴⁰⁷

152. Wie als advocaat een rechtsvordering wil inleiden, een strafklacht wil indienen of een bewarende maatregel wil nemen tegen onder meer een magistraat moet handelen zoals bepaald in artikel 152 van de Codex.

De betrokken advocaat werd vervolgd omdat hij deze bepaling had geschonden en onder meer de stafhouder niet vooraf had ingelicht. De advocaat had strafklacht neergelegd *"tegen tientallen bij name genoemde en eventueel nog te benoemen personen en dit uit hoofde van mogelijke feiten van belaging, pesterijen en broodroof"*. De tuchtraad van beroep overwoog dat een eenvoudige lezing van de neergelegde klachten leert dat de advocaat,

406 Tuchtraad Antwerpen 27 juni 2013, TAA/SH/0139/2013. Aan de advocaat werd een waarschuwing met uitstel verleend. Deze beslissing werd bevestigd door de tuchtraad van beroep 10 december 2013 TB-0084-2013.

407 Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115. De tuchtraad legde, ook voor andere feiten, een schorsing op gedurende drie maanden, waarvan twee maanden golden met uitstel voor een periode van één jaar. Deze beslissing werd bevestigd door de tuchtraad van beroep 9 februari 2016 TB-0141-2015. Opmerkelijk is dat de betrokken advocaat een geluidsoptname (heimelijk) had gemaakt van het incident.

die ook de vertegenwoordiger van de instelling van de advocatuur is, blijkt geeft van een absoluut gebrek aan enige eerbied die hij overeenkomstig de advocateneed (artikel 492, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek) aan het gerecht verschuldigd is.⁴⁰⁸

/ AFDELING 13

De uitoefening van een gerechtelijk mandaat

153. Wanneer een advocaat een gerechtelijk mandaat aanvaardt, verbindt hij zich tot een correcte uitoefening ervan. Als hij in gebreke blijft, stelt hij niet alleen zichzelf, maar eveneens de beroepsgroep waartoe hij behoort in een slecht daglicht, zodat het niet onmogelijk is dat gerechtelijke mandaten aan andere beroepsgroepen dan de advocatuur zouden worden toevertrouwd. Dit kan verstrekken gevolgen hebben voor andere advocaten die hun mandaat wel correct vervullen.⁴⁰⁹

154. Volgens de advocaat hebben de ten laste gelegde feiten betrekking op haar gerechtelijk mandaat als schuldbemiddelaar en ontsnappen ze aan het tuchtrecht. Nochtans blijft ook een advocaat-gerechtelijk mandataris onder de jurisdictie van de tuchtverheid voor de daden die hij als gerechtelijk mandataris heeft gesteld.⁴¹⁰

155. De advocaat-gerechtelijk mandataris blijft onderworpen aan de deontologie van de advocaat, tenzij de deontologische regel onverenigbaar is met zijn mandaat. De deontologische bepalingen moeten worden onderzocht op hun onverenigbaarheid met de faillissementswet die voorrang heeft op de bepalingen van het OVB-reglement. De vordering – in de mate gesteund op de OVB-reglementen inzake het houden en het beheer van derdengelden – is dan ook ongegrond. Ook de vordering gesteund op de Codex is ongegrond nu deze pas na de feiten van kracht werd. Evenmin is de Gedragscode voor de advocaten van de Europese Gemeenschap van toepassing.

Door evenwel opzettelijk in strijd met de bepalingen van de faillissementswet te handelen, handelt de curator in strijd met artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek en schendt hij enerzijds de verplichting te handelen om de eer van de Orde van advocaten op te houden, en anderzijds de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.⁴¹¹

156. Er kan onmogelijk worden aanvaard dat een advocaat, ook in zijn hoedanigheid van vereffenaar, meewerkt aan een frauduleuze vereffening, waarbij de schuldeisers ernstig werden benadeeld. De tuchtraad tilt zeer zwaar aan deze feiten aangezien een vereffenaar, net zoals een curator, in de eerste plaats er moet voor zorgen dat de belangen van de schuldeisers gewaarborgd worden. De naam en de faam van de advocatuur in het algemeen komt in het gedrang door dergelijke feiten.⁴¹²

Een advocaat-gerechtelijk mandataris blijft onderworpen aan de deontologie van de advocaat, tenzij de deontologische regel onverenigbaar is met zijn mandaat.

408 Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0184-2018. De tuchtraad van beroep bevestigde de tuchtstraf van schrapping die door de tuchtraad van Brussel 25 april 2017, SBT 140 en SBT151 was opgelegd. De advocaat was uit hoofde van verschillende inbreuken vervolgd.

409 Tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0297 en 0301.

410 Tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0212/2015.

411 Tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0214/2015.

412 Tuchtraad Brussel 28 april 2015, SBT-0105.

/ AFDELING 14

Het niet beschikken over een advocatenkaart

157. De advocaat moet beschikken over een advocatenkaart, zoals werd bevestigd door de tuchtraad van Antwerpen.⁴¹³

/ AFDELING 15

Het gebrek aan confraterniteit

158. Deze aangelegenheid wordt geregeld in Hoofdstuk III.2. ‘Relaties ten aanzien van advocaten’ van de Codex.

In de besproken periode werd herhaaldelijk geoordeeld dat het niet beantwoorden van de brieven van een confrater in strijd is met de algemene regel van loyaliteit en confraterniteit (artikel 97 Codex).⁴¹⁴

Eveneens werden volgende feiten beschouwd als strijdig met de confraterniteit:

- › het zich laatdunkend uitlaten over een voorganger. Daarbij wordt deze, onder verwijzing naar diens privéleven, in een slecht daglicht gesteld.⁴¹⁵
- › het gebruik van een beledigende term (“*dit sujet*”) tegenover een kantoorge-noot.⁴¹⁶
- › het beledigen van een tegenstrever door te stellen “*dat deze van het slag was dat voor 2,5 frank per uur werkt.*” De advocaat had de tegenstrever bovendien een leugenaar genoemd, en dit in het bijzijn van een notaris en cliënten. Bovendien had de advocaat gezegd dat hij hoopte dat zijn tegenstrever geen kinderen had “*want niemand wil een moeder zoals zij.*”⁴¹⁷
- › “*De mededeling dat “geduld een schone deugd” is, is niet meer dan het cite-ren van een van de Nederlandse taal deel uitmakend spreekwoord, waarmee doorgaans bedoeld wordt dat degene die rustig afwacht, beloond wordt. Het gebruik van een in de Nederlandse taal ingeburgerd spreekwoord in com-municatie met een confrater, kan bezwaarlijk als “ongepast” worden be-schouwd. Uit het ironisch dan wel sarcastisch karakter van de bedoelde communicatie, kan geen beledigend of ongepast karakter worden afgeleid.*

413 Tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA/SM/0354/2019.

414 Tuchtraad van beroep 18 juni 2019, TB-0209-2018; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad Antwerpen 29 maart 2018, TAA/SL/0295/2018; tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0313/2018; tuchtraad Gent 21 november 2018, TAG-478; tuchtraad Brussel 23 mei 2017, SBT-149; tucht-raad Brussel 20 juni 2017, SLT-161; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016; tuchtraad Ant-werpen 29 juni 2016, TAA/SH/0252/2016; Tuchtraad van beroep 9 februari 2016 (verstek) en 10 mei 2016 (verzet), TB-0144-2015; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SA/0208/2015 en TAA/SA/0215/2015; Tuchtraad Antwerpen 30 oktober 2014, TAA/SH/0197/2014; Tuchtraad van beroep 11 februari 2014, TB-0095-2013; tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0095-2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SA/0143/2013 en TAA/SA/0149/2013; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/STu/0148/2013.

415 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0300/2018; tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019 en tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115.

416 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0327/2018.

417 Tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0309/2018.

De gewraakte correspondentie situeert zich uitsluitend binnen de beroepsgroep van de advocatuur en heeft geen betrekking op enige mededeling die invloed heeft op de verhouding met derden. De algemene beginselen inzake confraterniteit veronderstellen een onderlinge – aan de evolutie van de samenleving aangepaste – hoffelijkheid, die hier niet werd aangetast door de ironisch bedoelde mededelingen.” (vrijspraak).⁴¹⁸

- › het stellen van strafbare handelingen tegenover een confrater met het doel zich te verrijken.⁴¹⁹
- › zich leugenachtig gedragen tegenover tegenstrevers. Voorhouden dat de procedure burgerlijke belangen werd aangehouden naar een latere zitting, terwijl achter de rug verstek werd genomen.⁴²⁰
- › een poging ondernemen door het misleiden van een tegenstrever en zich gelden te doen uitkeren wanneer dit ingevolge een collectieve schuldenregeling verboden is.⁴²¹
- › *“Aan de advocaat wordt verweten zijn tegenstrever te hebben verschalkt met het oog op een rolverzending van de zaak, door voor te houden dat er een afbetalingsakkoord zou zijn afgesloten met de RSZ daags voor de zitting, wat finaal niet het geval bleek te zijn. Uit de voorgelegde stukken vermag de tuchtraad niet af te leiden dat de advocaat zou geprobeerd hebben zijn tegenstrever te verschalken om een rolverzending te bekomen. Uit zijn schriftelijke mededeling blijkt immers niet dat hij zou gemeld hebben dat er een akkoord is: er wordt enkel gesteld dat zijn cliënt ingaat op het voorstel van het administratief akkoord van de RSZ. Dit alles onderstreept wellicht het belang van een gedegen en volledig transparante communicatie tussen advocaten, maar laat niet toe in hoofde van de advocaat enige tuchtrechtelijk sanctioneerbare tekortkoming te weerhouden”* (vrijspraak).⁴²²
- › het toebrengen van slagen en verwondingen aan een confrater.⁴²³ Over deze confrater werd in dezelfde beslissing gesteld: *“Tegenover personen die zij op haar weg ontmoet en die haar onwelgevallig zijn, gedraagt zij zich onbetamelijk, onbeheerst, ongepast en onrespectvol. In haar houding in het algemeen en in haar taalgebruik in het bijzonder is de advocaat soms ongemeen agressief, brutaal en beledigend, en dit zowel tegenover haar confraters, [als derden].⁴²⁴*
- › een advocaat vroeg aan een confrater om in eigen naam een cliënt bij te staan voor de politierechtbank, aangezien hijzelf niet kon optreden. De kostenstaat moest achteraf aan de advocaat worden overgemaakt. In werkelijkheid was de advocaat echter geschorst. De advocaat had zijn confrater dus misleid.⁴²⁵
- › *“De grens van de hoffelijkheid en de kiesheid werd overschreden door in de onmiddellijke omgeving van derden en van de cliënt openlijk en hevig in discussie te gaan over wie gemandateerd is door de betrokken beweerd cliënt. De advocaat kwam*

418 Tuchtraad Gent 14 december 2016, TAG-0398.

419 Tuchtraad van beroep 18 juni 2019 TB-0209-2018.

420 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA-SL/0313/2018.

421 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018 TAA/SL/0313/2018.

422 Tuchtraad Gent 21 november 2018, TAG-479-S. Gent.

423 Tuchtraad van beroep 8 mei 2017, TB-0184-2017.

424 Tuchtraad van beroep 8 mei 2017, TB-0184-2017.

425 Tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0201-2018.

tekort aan haar verplichting zich professioneel behoorlijk te gedragen tegenover een confrater.⁴²⁶

- › “De fundamentele beginselen van rechtschapenheid ten overstaan van uw confrater/tegenstrever geschonden te hebben door geen enkel teken van leven meer te geven aan uw tegenstrever die uiteindelijk genoodzaakt was om over te gaan tot dagvaarding van uw cliënt.”⁴²⁷
- › “De advocaat is niet te goeder trouw wanneer hij nog laat uitschijnen aan zijn tegenstrever dat er nog geld overblijft en dat ze samen de afrekening zullen bekijken. Zelfs indien de cliënten van de confrater geen recht meer hadden/hebben op enige betaling vanwege de cliënt van de advocaat gaat het niet op zijn tegenstrever in dat stadium van zaken te misleiden. Bovendien is de advocaat ook niet meer op de zaak teruggekomen zoals hij beloofd had te doen. Hiermee heeft hij zijn woord van advocaat niet geëerbiedigd.”⁴²⁸
- › ongepast taalgebruik tegenover een confrater.⁴²⁹
- › “Een totaal gebrek aan respect en confraterniteit voor zijn tegenstrever, door enerzijds hem eerst om de tuin te leiden en anderzijds hem nadien volledig in de kou te laten staan, druist regelrecht in tegen de beginselen van rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat fundamenteel ten grondslag liggen.”⁴³⁰
- › “De advocaat heeft t.a.v. zijn tegenstrever het niet aankondigen van het instellen van hoger beroep, pogen te verdoezelen door voor te houden dat niet hij, doch wel zijn cliënt het hoger beroep had aangetekend, terwijl dit niet met de werkelijkheid strookte en uit de beroepsakte bleek dat de advocaat wél zelf het hoger beroep instelde. Het niet aankondigen van een hoger beroep en het verzinnen van een smoes om dit goed te praten, is allesbehalve confraterneel. Dergelijke houding bezoedelt de verstandhouding tussen advocaten en is in strijd met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen.”⁴³¹
- › “Het formuleren van aantijgingen over strafrechtelijk verboden handelingen en/of machtsmisbruik en pogingen tot intimidatie tegenover een confrater zijn in strijd met de regels van de confraterniteit en de vertrouwensrelatie tussen advocaten, zeker wanneer deze worden opgenomen in (al dan niet als officieel aanvaarde) brieven en/of brieven die door een advocaat zelf ten behoeve van zijn cliënt worden opgesteld, ook al is het dan uitsluitend deze laatste die ondertekent. Het eventuele waarheidsgehalte van deze aantijgingen is voor de tuchtraad in casu niet aan de orde. Van zodra de advocaat in zijn hoedanigheid van advocaat en raadsman van een bepaalde cliënt in een bepaald dossier kennis kreeg van mogelijke beroepsgebonden strafbare inbreuken (zowel gemeenrechtelijke als deontologische) in hoofde van een andere confrater in datzelfde dossier diende hij hiervan voor elke mogelijke verdere actie zijn stafhouder in te lichten en was het hem niet toegelaten dergelijke beweerde inbreuken op te nemen in zijn of de door hem ontworpen briefwisseling, laat staan van deze briefwisseling in enige procedure gebruik te maken.

426 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015.

427 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015.

428 Tuchtraad van beroep 10 mei 2016 TB-142-2015.

429 Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115.

430 Tuchtraad Gent 24 juni 2015, TAG-0332.

431 Tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0298.

*Een advocaat heeft de verplichting tot loyauteit en moet elk gedrag dat van aard is om de reputatie van het beroep te schaden, vermijden.*⁴³²

- › wie belooft conclusies over te maken moet dit ook doen. Wie zijn belofte niet houdt, handelt onconfraterneel.⁴³³

159. Artikel 98 van de Codex bepaalt dat wanneer een procedure op tegenspraak volgt op voorafgaande contacten tussen advocaten, de advocaat zijn tegenstrever moet verwittigen wanneer een procedure wordt ingeleid. Een inbreuk op deze bepaling geeft aanleiding tot een tuchtrechtelijke vervolging.⁴³⁴

Dit moet niet gebeuren wanneer de kennisgeving de rechtmatige belangen van de cliënt zou schaden.

Deze inbreuk wordt niet aangerekend aan de advocaat-medewerker indien niet vaststaat dat deze de werkelijke toestand kent.⁴³⁵

De tuchtraad van Antwerpen oordeelde in dit verband dat wanneer een advocaat zijn tegenstrever bericht laat dat hij tot dagvaarding overgaat, maar dan zes maanden wacht alvorens de procedure in te leiden, en dit door neerlegging van twee verzoekschriften op de griffie van de arbeidsrechtbank, en hiervan zijn tegenstrever niet in kennis stelt, artikel 98 van de Codex schendt.⁴³⁶

160. Artikel 101 van de Codex betreft de overlegging van stukken. Een inbreuk op deze bepaling geeft aanleiding tot een tuchtrechtelijke vervolging.⁴³⁷

161. In een procedure op tegenspraak neemt een advocaat nooit eenzijdig contact op met een rechter (artikel 100 Codex).

A fortiori kan een advocaat zich niet beklagen:

- › bij gerechtelijke instanties over een confrater, en door daarna na te laten standpunt in te nemen en desgevallend excuses aan te bieden.⁴³⁸
- › bij de rechtbank over de handelwijze van een confrater-schuldbemiddelaar alvorens eerst diens standpunt af te wachten.⁴³⁹

162. Artikel 102 van de Codex legt het verbod op aan een advocaat om rechtstreeks contact op te nemen met een partij van wie hij weet dat deze wordt bijgestaan door een advocaat. Een inbreuk op deze bepaling geeft aanleiding tot een tuchtrechtelijke vervolging.⁴⁴⁰

432 Tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/STO/0118/2012.

433 Tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0149/2013.

434 Tuchtraad Brussel 17 september 2019, SBT-184.

435 Tuchtraad Brussel 17 september 2019, SBT-185.

436 Tuchtraad Antwerpen 23 december 2016, TAA/SA/263/2016.

437 Tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0159-2016; tuchtraad Antwerpen, 6 juli 2018, TAA/SL/0313/2018.

438 Tuchtraad Antwerpen 1 september 2015, TAA-Sto-0206-2014.

439 Tuchtraad Antwerpen 25 februari 2016, TAA-Sto-0222-2015.

440 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0313/2018.

Een advocaat werd vrijgesproken van de betichting deze inbreuk te hebben begaan. De tuchtraad van Antwerpen oordeelde in dit verband:

“De tenlastelegging slaat op het afsluiten van een transactie rechtstreeks met de tegenpartij en zonder tussenkomst van een nochtans bekende tegenstrever. Dergelijke eventuele deontologische fout is niet vergelijkbaar met een klachtmisdrijf en houdt niet op te bestaan als gevolg van de eventuele latere instemming van de tegenstrever met de gestelde foutieve handelingen. Een advocaat kan de miskennis van de beroepsregels door zijn tegenstrever immers in principe niet dekken, maar het door de verdediging aangevoerde middel dat de (latere) klacht van de tegenstrever enkel bedoeld was om voor zijn cliënt tijd te winnen en deze niet te moeten laten betalen, verdient mogelijk nader onderzoek omdat het in verband kan staan met de evaluatie van de zwaarwichtigheid of de gevolgen van de mogelijke inbreuk en/of de schade die deze inbreuk al dan niet veroorzaakt heeft.

Nu de tuchtraad zich diverse vragen bleef stellen over het dossier, werd een getuigenverhoor en persoonlijke verschijning bevolen teneinde bijkomende opheldering te bekomen. Evenwel heeft het getuigenverhoor geen bewijzen opgeleverd van de in de sententie van 26/9/2013 gekwalificeerde feiten.⁴⁴¹

163. Een advocaat moet zijn tegenstrever verwittigen wanneer hij op de inleidende zitting de verzending van de zaak naar de rol vraagt of om een uitstel verzoekt (artikel 104 Codex). Een schending van deze bepaling wordt tuchtrechtelijk beteugeld.⁴⁴²

164. Artikel 105 van de Codex laat niet toe dat een advocaat een zaak behandelt in afwezigheid van zijn confrater wanneer hij weet dat deze confrater in de zaak betrokken is.

Een advocaat werd tuchtrechtelijk veroordeeld wegens:

“verstek te hebben genomen als burgerlijke partij, zonder voorafgaande verwittiging van de tegenstrevers, meer nog verstek te hebben gevorderd wetende dat één tegenstrever in het gerechtsgebouw aanwezig is teneinde de tweede tegenstrever te verzoeken terug naar de zittingszaal te komen om het dossier tegensprekelijk te behandelen.”⁴⁴³

De tuchtraad van Antwerpen oordeelde in dit verband:

“Wanneer hij bovendien (bedoeld wordt dat advocaat kennis had van een tegenstrever maar hem niet verwittigd had een procedure te hebben ingeleid) ter inleidingszitting en na tussenvonnissen ter zitting vaststelde dat in de zaak de betrokken confrater – tegenstrever niet ter zitting aanwezig was, had hij “al het mogelijke” moeten doen om deze – hem bekende – confrater te bereiken, wat hij echter manifest naliet.”⁴⁴⁴

165. De tuchtraad van Brussel oordeelde over de verplichting voor de advocaat om zijn confrater–tegenstrever vooraf te verwittigen van de betekening en de tenuitvoerlegging van een gerechtelijke beslissing (artikel 106 Codex):

441 Tuchtraad Antwerpen 27 maart 2014, TAA-SA-0059-2011 en TAA-SA-0060-2011.

442 Tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA-SA-0091-2012 en tuchtraad Antwerpen 28 mei 2012, TAA/SA/0130/2012.

443 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA-SL-0313-2018.

444 Tuchtraad Antwerpen 22 december 2016, TAA/SA/263/2016.

“Art. 106 Codex verzekert de uitwerking van de concrete en effectieve naleving van de rechten van verdediging, algemeen rechtsbeginsel van openbare orde, en dat de naleving ervan moet worden verzekerd. Het eigen belang van de cliënt (art. 97, 1ste Codex Deontologie) dat een advocaat dient te dienen, kan er niet toe leiden dat specifieke resultaatsverplichtingen niet worden nageleefd. Het feit dat de vordering tegensprekelijk moet worden behandeld kan op zichzelf niet als een “nadeel” voor de cliënt in een rechtsstrijd worden gekwalificeerd (art. 6 EVRM).”⁴⁴⁵

De tuchtraad van Gent oordeelde in dit verband:

“Het volstaat niet om in een (eerste) schrijven de tegenstrever te vragen of er wordt berust en hem te verwittigen dat, bij gebreke aan standpunt binnen een bepaalde termijn, na het verstrijken van deze termijn, zal worden overgegaan tot betekening en desgevallend uitvoering. De bedoeling van art. 106, 3° lid van de Codex is duidelijk: de advocaat dient een tweede kennisgeving te doen aan zijn tegenstrever, wanneer hij effectief aan de gerechtsdeurwaarder opdracht geeft om over te gaan tot betekening. Deze verwittiging aan zijn confrater gebeurt gelijktijdig met de opdracht aan de gerechtsdeurwaarder.”⁴⁴⁶

166. Artikel 108 van de Codex bepaalt dat wie een beroep doet op een confrater in moet staan voor de betaling van diens ereloon en kosten.

Deze bepaling betreft zowel de vergoedingen verschuldigd aan medewerkers, als de vervangingsvergoedingen, en de betalingen verschuldigd aan de advocaat die als raadsman tussenkomt.⁴⁴⁷

167. Artikel 109 van de Codex regelt de procedure die een advocaat in acht moet nemen wanneer hij een rechtsvordering wil inleiden, een strafklacht wil indienen of een gerechtelijke bewarende maatregel wil nemen tegen een confrater.

- › Een advocaat werd tuchtrechtelijk veroordeeld omdat hij klacht had neergelegd tegen een kantoorgenoot “*op het door hem of onder zijn verantwoordelijkheid aangepaste briefhoofd van het kantoor in eigen naam*” en dit ondanks de duidelijke injunctie van de stafhouder om dit niet te doen.⁴⁴⁸
- › De tuchtraad van Brussel weerhield deze betichting tegenover een advocaat die strafklacht had neergelegd “*tegen een 70-tal advocaten en magistraten zonder voorafgaande melding aan de stafhouder met mededeling van het ontwerp van klacht*”⁴⁴⁹

445 Tuchtraad Brussel 29 mei 2018, V 170.

446 Tuchtraad Gent 23 maart 2018, TAG 452.

447 Tuchtraad Antwerpen 26 februari 2019, TAA/SA/0335/2018; tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SL/0349/2019; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-507; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0294/2017 en TAA/SL/0301/2018; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0311/2018; tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0139-2015; tuchtraad Brussel 28 april 2015, SBT-0105; tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-0255; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0099-2014; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0107-2014; tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0108-2014; tuchtraad Antwerpen 17 december 2018, TAA/SA/0153/2013.

448 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0300/2018.

449 Tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 140 en SBT 151.

168. Artikel 113 van de Codex bepaalt dat de briefwisseling tussen advocaten vertrouwelijk is.

In dit verband oordeelde de tuchtraad van Brussel:

“Er is geen schending van art. 113 van de Codex (vertrouwelijkheid van advocaten briefwisseling) wanneer blijkt dat de advocaat betrokken brieven wel degelijk ten vertrouwelijke titel aan zijn cliënt heeft meegegeeld om deze toe te laten standpunt in te nemen. De vertrouwelijke brieven werden bovendien vertrouwelijk beantwoord, met afwijzing van het voorstel tot regeling. In concreto was er evenwel wel sprake van het overleggen van de briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en tegenpartij over betrokken voorstellen in het kader van de kennisname ervan door de cliënt als gemeenteraadslid van betrokken Stad-tegenpartij. Dit laatste impliceert evenwel geen inbreuk op art. 113 van de Codex.”⁴⁵⁰

/ AFDELING 16

Het niet (tijdig) overmaken van een dossier aan de opvolger

169. Het nalaten om een dossier zo spoedig mogelijk over te maken aan de opvolgende advocaat maakt een inbreuk uit op artikel 120 van de Codex.

Meer dan talrijk zijn de beslissingen van de tuchtraden in dit verband.⁴⁵¹

Pertinent is de overweging die de tuchtraad van Antwerpen hierover maakte:

“Mr. X gaat nog verder in de (deontologische) fout wanneer hij mordicus weigert dossiers over te dragen aan zijn confrater-opvolger ondanks hiertoe formeel te zijn aangezocht door zijn confrater en ondanks tussenkomsten van de stafhouder zodat mr. X uiteindelijk werd gedagvaard in gedwongen overlegging van de dossier (...) en hij dienvolgens bij vonnis van de Burgerlijke rechtbank van eerste aanleg (...) (bij verstek!) veroordeeld werd tot afgifte van de bewuste dossiers onder verbeurte van een dwangsom van € 500 per dag vertraging, meer de proceskosten.

Een dergelijk gedrag is een advocaat onwaardig en brengt de geloofwaardigheid van de gehele balie in diskrediet te meer daar mr. X – gedagvaard zijnde – van oordeel was zelfs geen verantwoording – middels een raadsman uiteraard – te moeten afleggen.

450 Tuchtraad Brussel 17 oktober 2017, V 147.

451 Tuchtraad Gent 19 juni 2019, TAG-496; tuchtraad van beroep 18 juni 2019, TB-0209-2018; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0208-2018; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0219-2019; tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0222-2019; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0325/2018; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0294/2017 en TAA/SL/0301/2018; tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, Tuchtraad van beroep 13 maart 2018, TB-0187-2017; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0197-2018; tuchtraad Gent 15 maart 2017, TAG-0414; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016; tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0374; tuchtraad Antwerpen 30 oktober 2014, TAA/SH/0197/2014; tuchtraad Gent 14 mei 2014, TAG-0286; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0093-2013; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0096-2013; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0086-2013; tuchtraad van beroep 18 november 2014, TB-0114-2014; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/SA/0150/2013; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0124/2012 en TAA/SA/0137/2013 en TAA/SA/0142/2013 en TAA/SA/0170/2013 en TAA/SA/0171/2013; tuchtraad Brussel 18 juni 2013, SLT-0083; tuchtraad Brussel 18 juni 2013, SLT-0083 en tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-0088.

Nog afgezien van het gezichtsverlies dat hij zelf en de beroepsgroep waarvan hij deel uitmaakt lijdt, is het onbegrijpelijk en in hoge mate laakbaar dat mr. X zich liet dagvaarden alhoewel hij geen enkel motief of reden had die op enige wijze zijn houding verklaren.⁴⁵²

/ AFDELING 17

Vertrouwelijkheid van de briefwisseling

170. Artikel 113 van de Codex bepaalt dat de briefwisseling tussen partijen vertrouwelijk is. In hoofde van een advocaat werd geen schending van deze bepaling weerhouden nu gebleken was

“dat de advocaat betrokken brieven wel degelijk ten vertrouwelijke titel aan zijn cliënt heeft meegedeeld om deze toe te laten standpunt in te nemen. De vertrouwelijke brieven werden bovendien vertrouwelijk beantwoord, met afwijzing van het voorstel tot regeling. In concreto was er evenwel wel sprake van het overleggen van de briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en tegenpartij over betrokken voorstellen in het kader van de kennisname ervan door de cliënt als gemeenteraadslid van betrokken Stad-tegenpartij.”⁴⁵³

171. Een stafhouder kan een advocaat opleggen een passage in een beroepsakte te schrappen, wanneer deze een loutere bewering is die geen enkele toegevoegde waarde levert aan de grond van de zaak en waardoor de tegenstrever bij het hof in een slecht daglicht wordt gesteld “door op slinkse wijze de indruk te wekken dat hij vertrouwelijke briefwisseling zou willen voorleggen.”⁴⁵⁴

/ AFDELING 18

Afwerving van cliënteel

172. De discussie of de ‘afwerving van cliënteel’ gekwalificeerd kan worden als een deontologische inbreuk kwam in de besproken periode aan bod voor de tuchtraad van Gent die zich onder meer diende te buigen over volgende tenlasteleggingen in hoofde van een advocaat:

1. Als medewerker van het advocatenkantoor van een cliënt een cash betaalde provisie te hebben ontvangen zonder hierover binnen de werking van het kantoor ooit enige verantwoording te hebben afgelegd en tegelijk een nieuw dossier op eigen briefpapier aan te hebben gemaakt in een poging deze cliënt persoonlijk af te werven.
2. Als medewerker van het advocatenkantoor dossiers kwaadwillig te hebben gemanipuleerd door cliënten van het kantoor via initialen-duiding als persoonlijke cliënten voor te stellen en de erop betrekking hebbende erelonen in eigen naam te innen.
3. Als medewerker van het advocatenkantoor gevraagd te hebben aan een cliënt die in opdracht van de BA-verzekeringsmaatschappij diende te worden bijgestaan, om een

452 Tuchtraad Antwerpen, 29 juni 2016, TAA/SH/0252/2016.

453 Tuchtraad Brussel 17 oktober 2017, V-147.

454 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0354.

document te ondertekenen waarbij hij verklaarde verder op de betrokken advocaat een beroep te willen doen in een poging van betrokken advocaat om deze cliënt af te werven.

4. Ten einde onrechtmatige, minstens deloyale afwerving van cliënteel te verdoezelen, voor bepaalde cliënten naamlening te hebben gedaan bij een confrater.

5. Op onrechtmatige, minstens deloyale wijze cliënteel te hebben afgeworven van het advocatenkantoor, door na kennisgeving van de opvolging in hoofde van een cliënt op te merken dat de ereloon- en kostenstaat die destijds door betrokken advocaat zelf werd ingebracht overdreven was.”

De tuchtraad van Gent stelde in zijn beslissing dat de voormelde tenlasteleggingen *“rechtstreeks of onrechtstreeks de onrechtmatige of deloyale afwerving van het cliënteel van het vorige kantoor, waarvoor Mr. X werkzaam was”* tot voorwerp hadden.

De tuchtraad van Gent volgde het verweer van de advocaat dat de *“afwerving van cliënteel principieel niet verboden is als gevolg van de werking van de vrije markt”*.

De tuchtraad van Gent vervolgde:

“Afwerving van cliënteel is dus in principe volop geoorloofd en behoort tot de essentie van de concurrentiestrijd.

Het kan een gewezen medewerker niet verweten worden dat hij gebruik maakt van de verworven vorming, beroepskennis en ervaring om de concurrentie aan te gaan.

Dat betekent op zich natuurlijk niet dat de afwerving altijd en in alle omstandigheden kan worden toegelaten.

Ter zake hebben Mr. X en het kantoor A kennelijk een overeenkomst gesloten die een niet-concurrentiebeding inhoudt, dat gedurende een periode van twee jaar na het beëindigen van de samenwerking het verlenen van diensten aan de cliënten van de andere partij verbiedt. Diezelfde overeenkomst erkent anderzijds ook het recht van het cliënteel op vrije keuze van zijn advocaat.

Om onrechtmatig of deloyaal te zijn moet de afwerving dus geschieden in bijzondere omstandigheden.

De tuchtraad stelt vast dat die omstandigheden in geen van de aangehaalde gevallen in de dagvaarding bewezen zijn.

Mr. X legt een aantal verklaringen voor van de betrokken cliënten, die formeel bevestigen dat zij uitdrukkelijk aan mr. X hebben verzocht om verder voor hen op te treden.

De tenlasteleggingen zijn niet bewezen ; minstens is er sprake van twijfel die in het voordeel van mr. X moet gelden.⁴⁵⁵

Deze vrijspraak werd in beroep bevestigd, waarbij de tuchtraad van beroep de voormelde overwegingen overnam en daaraan het volgende toevoegde:

455 Tuchtraad Gent 27 mei 2015, TAG-305.

“De vrijheid van de cliënt om de advocaat te kiezen die hij wenst is van openbare orde. De cliënt heeft dit recht, en dit ongeacht de contractuele bedingen die daaraan in de weg zouden staan. “Om dezelfde reden kan de advocaat, die ondanks het niet – concurrentiebeding gekozen wordt door de cliënt, niet verweten worden dat hij dit beding schendt. Het openbare orde – karakter van de keuzevrijheid maakt dat dit recht van de cliënt niet contractueel kon noch mocht beperkt worden” (J. Stevens, *Advocatuur. Regels en deontologie*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2015, p. 793, nr. 1063).”

De vrijheid van de cliënt om een advocaat te kiezen die hij wenst is van openbare orde. De cliënt heeft dit recht, en dit ongeacht de contractuele bedingen die daaraan in de weg zouden staan.

Net zoals de tuchtraad van Gent kwam de tuchtraad van beroep tot het besluit dat de tenlasteleggingen niet waren bewezen.⁴⁵⁶

/ AFDELING 19

Samenwerking met een geschrapte advocaat

173. Een advocaat die samenwerkt met een geschrapte advocaat, geeft de indruk aan het cliënteel dat deze geschrapte advocaat nog steeds werkzaam is en hij met hem samenwerkt. Omdat de advocaat ook (wegens een ander misdrijf) strafrechtelijk werd veroordeeld, werd hij geschrapt.⁴⁵⁷

/ AFDELING 20

Aanvragen van pro-Deopunten en betalingen in BJB-zaken

174. Artikel 508/9, §2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: “Een advocaat die optreedt met toepassing van dit hoofdstuk (bedoeld is Hoofdstuk IV. Gedeeltelijke of volledige kosteloze juridische tweedelijnsbijstand), mag zich in geen geval rechtstreeks tot de rechthebbers richten met het oog op de betaling van honoraria en kosten, tenzij het bureau hem in spoedeisende gevallen toestemming verleent om voorschotten te innen.”

175. In de besproken periode hebben de tuchtraad van beroep en de tuchtraden zich meermaals over een inbreuk op deze nochtans duidelijke bepaling gebogen.⁴⁵⁸

Onder meer werd geoordeeld:

- › “Wanneer de cliënt, welke tweedelijnsbijstand geniet, aanbiedt of via derden aanbiedt ereloon te betalen, dient de aangestelde advocaat dit te weigeren en de cliënt er bij voorkeur schriftelijk op te wijzen dat dergelijke handelwijze illegaal is zolang hij van het bureau voor juridische bijstand geen ontheffing van zijn aanstelling in kosteloze tweedelijnsbijstand heeft bekomen. (...) Het vragen van ereloon in een dossier, waarin men onder het regime van volledige kosteloosheid is aangesteld in het kader van de tweedelijnsbijstand en nog geen ontheffing heeft

456 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0140-2015.

457 Tuchtraad van beroep 13 september 2016, TB-020-2009.

458 Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0124/2012, TAA/SA/0137/2013, TAA/SA/0142/2013, TAA/SA/0170/2013, TAA/SA/0171/2013; tuchtraad Antwerpen 28 maart 2013, TAA/SA/0124/2012 en TAA/SA/0137/2013; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0106-2014; tuchtraad van beroep 11 maart 2015, TB-0096-2013; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0136-2015; tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/SA/262/2016; tuchtraad Antwerpen 23 februari 2016, TAA/SA/0234/2015; tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT-140 en SBT-151; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0306/2018.

bekomen, is bovendien, (...) in elk geval in strijd met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid, kiesheid en de behoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat (...) en derhalve eveneens op deze grond disciplinair te beteugelen. (...) De advocaat welke wordt aangesteld in het kader van juridische tweedelijnsbijstand wordt dikwijls geconfronteerd met kwetsbare cliënten (zoals personen in voorlopige hechtenis). Ten overstaan van dergelijke kwetsbare cliënten dient de advocaat blijf te geven van een fundamenteel ethische ingesteldheid.⁴⁵⁹

- › “De advocaat die optreedt in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand mag zich in geen geval rechtstreeks tot de rechthebbende richten met het oog op de betaling van de honoraria en kosten. De advocaat had dit wel gedaan: hij liet zich ook “in natura” betalen.”⁴⁶⁰
- › De advocaat had twee authentieke processen verbaal van verhoor van het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen vervalst door het bewerken van de pdf kopie, terwijl deze niet voor de advocaat bestemd was, en waarbij de naam van de opgetreden advocaat werd verwijderd en door de naam van de betrokken advocaat werd vervangen. Deze vervalste kopie werd overgemaakt aan het BJB voor het verkrijgen van een vergoeding.⁴⁶¹ De stafhouder had een paleisverbod opgelegd. De tuchtraad van beroep bevestigde deze beslissing.
- › “Van een advocaat die ruim 450 dossiers in een jaar afsluit, kan niet worden aangenomen dat de richtlijnen en procedures voor de aanmaak en afsluiting van dossiers tweedelijnsbijstand hem niet bekend zijn, wel integendeel. Vergissen is menselijk doch vergissen in 18 verschillende dossiers is geen vergissing meer doch minstens een verregaande nonchalance en onzorgvuldigheid (...). Een systematische verkeerde opgave van punten vormt een zware inbreuk. De betaalbaarheid van de tweedelijnsbijstand is het voorwerp van een parlementair en publiek debat. Het vertrouwen in de advocatuur wordt sterk aangetast indien de overheid die de tweedelijnsbijstand financiert er niet op kan betrouwen dat de regels worden gevolgd. Ook de balies dienen veel tijd en mankracht te steken in de controle, hetgeen ook heel wat middelen kost.”⁴⁶²
- › Het opmaken van twee afzonderlijke dossiers (één op naam van de man en één op naam van de vrouw), het indienen en neerleggen van tweemaal identieke verzoeken en het vorderen van tweemaal de volledige intellectuele punten én verplaatsingen in volkomen samenhangende dossiers waarbij de ene beslissing copy-paste van de andere is, vormen een inbreuk op de eer van de Orde van Advocaten en op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen en vormen ook een strafrechtelijke inbreuk op art. 496 Sw. (oplichting of poging tot oplichting).⁴⁶³ De vordering werd om procedurele redenen niet toelaatbaar verklaard.
- › Een advocaat werd vervolgd omdat deze een ereloon van € 100 zou hebben ontvangen in een dossier waarvoor er een aanstelling was in het kader van de tweedelijnsbijstand. “De tuchtraad oordeelt na onderzoek van het tuchtdossier dat de feiten niet bewezen zijn. Er ligt geen kwitantie van 100 euro voor en de advocaat heeft steeds consequent voorgehouden geen betaling te hebben ontvangen.”⁴⁶⁴
- › “De advocaat heeft in een dossier waarin ze door het BJB werd aangesteld als pro-Deoadvocaat ingevolge het vermoeden van onvermogen van een persoon in voorlopige hechtenis, een provisie van € 1500 + btw gevraagd aan de cliënt. Het bleek namelijk al snel dat de cliënt wel

459 Tuchtraad Antwerpen 31 januari 2019, TAA/SA/0323/2018.

460 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0188-2017.

461 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0224-20109.

462 Tuchtraad Gent 8 maart 2017, TAG-0412.

463 Tuchtraad Gent 13 december 2017, TAG-0441 en tuchtraad Gent 13 december 2017, TAG-0442.

464 Tuchtraad Antwerpen 23 februari 2016, TAA/SA/0233/2015.

voldoende inkomsten had. De advocaat besloot op eigen gezag deze persoon niet langer als pro-Deo maar als betalende cliënt te beschouwen. Ze liet echter na om het BJB hierover te informeren en om afsluiting van het dossier te verzoeken. Uit de stukken blijkt dat de advocaat zich wel degelijk bewust was van het feit dat ze, zolang het dossier bij het BJB geopend bleef, geen provisie mocht vragen. Toch heeft ze nog 1,5 maand na het ontvangen van de provisie gewacht met het afsluiten van het dossier. Ze heeft daarbij t.o.v. het BJB minstens de schijn gewekt dat ze de pro-Deo-aanstelling (en vergoeding) als een reserve-garantie beschouwde zolang ze niet door de cliënt betaald was. De inbreuk op art 508/9 § 2 Ger W is dan ook be-
wezen.⁴⁶⁵

- › Een advocaat had € 20.000 provisie ontvangen voor de voorbereiding van een proces. Hij meende “ook nog een pro deo-vergoeding voor het proces zelf te mogen ontvangen. De voorbereiding van een proces en het proces zelf vormen binnen de pro deo-vergoedingsregeling één geheel. Er is sprake van de intentie beide vergoedingen - provisie en pro deo-vergoeding - hoe dan ook volledig cumulatief op te strijken en elke mogelijkheid die dit uit hoofde van het pro deo-vergoedingsregelingssysteem zou kunnen beletten, uit te sluiten. Getuige daarvan ook het feit dat hij nooit een formele kostenstaat heeft opgemaakt voor voormelde provisie.”⁴⁶⁶
- › De advocaat had met gebruik van de procedure van juridische tweedelijnsbijstand (artikel 508/9, §2 van het Gerechtelijk Wetboek) zich meermaals gratis seksuele diensten laten verschaffen en dit onder meer ter vergoeding van zijn als raadsman uitgevoerde plichten. De advocaat wist, minstens moest weten dat de tewerkstelling in een massagesalon mogelijk in strijd was met de wettelijke voorschriften, gelet op de inhoud van de dossiers hem toevertrouwd in het kader van de BJB-aanstelling. De advocaat maakt ter zitting achteloos de vergelijking met “een etentje met een cliënt”. Dit wijst op een verregaande normvervaging. De advocaat had, met kennis van de inhoud van het BJB-dossiers en de inlichtingen hem verstrekt door de cliënt, de voorgestelde diensten zonder meer moeten weigeren.⁴⁶⁷
- › “Het uiterst belangrijke principe van verbod van cumulatie van betaling door de cliënt met eigen middelen en betaling met overheidsmiddelen vereist een volledige openheid, transparantie en loyaliteit van de advocaat. Niet enkel de regels van de juridische bijstand werden aldus miskend maar ook de algemene deontologische plicht om bij het einde van zijn tussenkomst een gedetailleerde staat van kosten en erelonen met afrekening van de ontvangen provisies aan de cliënt te richten. Door geen staat op te stellen vóór de aanvraag van de juridische bijstand en er ook bij de afsluiting van de tussenkomst geen op te stellen, werd iedere controle door de cliënt en het BJB onmogelijk gemaakt.”⁴⁶⁸
- › Een advocaat werd op twee verschillende momenten voor twee verschillende procedures aangesteld door het Bureau voor Juridische Bijstand om op te treden in het kader van de tweedelijnsbijstand voor eenzelfde cliënte. In beide dossiers werd een verslag opgesteld en overgemaakt aan het Bureau voor Juridische Bijstand om de door hem opgegeven punten als vergoeding voor de geleverde prestaties toegekend te zien, maar daarenboven werd ook voor dezelfde prestaties een ereloonstaat gezonden aan zijn cliënte. De advocaat wilde zich klaarblijkelijk zowel door het BJB als door cliënte laten honoreren. De feiten op zichzelf worden niet betwist en het verweer van de advocaat dat hij niet helemaal vertrouwd was met de procedure bij het BJB en pas nadien het vademecum heeft geraadpleegd, is eerder pover nu hij reeds

465 Tuchtraad Antwerpen 24 november 2016, TAA/SA/271/2016.

466 Tuchtraad van beroep 10 februari 2015, TB-0112-2014.

467 Tuchtraad Antwerpen 25 maart 2014, TAA/SM/0155/2013.

468 Tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/STo/0173/2013.

sedert 2007 aan de balie is en ondertussen toch wel met het BJB-systeem en de deontologie dient vertrouwd te zijn.⁴⁶⁹

- › “De advocaat heeft van de cliënt betalingen ontvangen. Dat wordt niet betwist. Wel wordt betwist dat hij betaling heeft gevraagd in het kader van het BJB-dossier. Het feit dat de advocaat betaling zou hebben ontvangen voor bijkomende dossiers, impliceert niet automatisch dat de cliënt niet in aanmerking kwam voor bijstand door een pro-deo advocaat. Het feit dat twee bijkomende dossiers werden aanvaard voor deze cliënt waarbij deze wel ereloon zou betalen, sluit niet uit dat het eerste dossier werd behandeld in het kader van het pro-deo systeem. Het overzicht van de feiten en de opgegeven data laten niet toe met zekerheid te stellen dat de betaling betrekking zou hebben op het dossier waarvoor hij werd aangesteld via het BJB-systeem. Ook de merkwaardige houding die de advocaat op bepaalde ogenblikken heeft aangenomen m.b.t. de ontvangen betalingen, laat niet toe om zonder enige twijfel tot het besluit te komen dat hij in een BJB-dossier ereloon zou hebben gevraagd.⁴⁷⁰
- › “Voor de aanrekening van punten in EOT-procedures wordt een onderscheid gemaakt tussen dossiers waarin een overeenkomst werd opgesteld en dossiers zonder. Conform het vademecum juridische tweedelijnsbijstand toelichting heeft de advocaat recht op 2/3 van de punten indien een verzoekschrift werd opgesteld, maar niet kan neergelegd worden. De advocaat kon bij het afsluiten van het dossier EOT in casu slechts 20 punten aanvragen i.p.v. 30 zoals ze deed. Bij de controle bevestigde de advocaat dat er geen akte EOT werd neergelegd (wegens weigering tot ondertekenen door tegenpartij) maar benadrukte ze dat ze wel een akte had opgesteld. Het is duidelijk dat de advocaat beseftte dat ze 20 i.p.v. 30 punten zou bekomen, reden waarom ze haar cliënte dan maar verzocht om 250 euro als vergoeding voor onkosten en erelonen te betalen.⁴⁷¹
- › De advocaat rekende een ereloon aan omdat zij vreesde niet vergoed te zullen worden via het BJB omdat haar naam niet in het vonnis stond vermeld. Dit verzoek druist volledig in tegen de wettelijke bepalingen en tegen het vademecum. De advocaat had het dossier moeten afsluiten door aan het BJB een verslag over te maken met opgave van de gedane prestaties, en dit eventueel met vermelding van wat op de zitting van de rechtbank was voorgevallen. De advocaat heeft reeds honderden BJB-dossiers behandeld en kent dus perfect de werking van het BJB.⁴⁷²
- › “Van een advocaat die reeds ruim 400 BJB-dossiers heeft behandeld, mag worden verwacht de werking van het BJB en het “Vademecum juridische tweedelijnsbijstand” perfect te kennen.⁴⁷³

/ AFDELING 21

Derdengelden

176. In de besproken periode werden de tuchtraad van beroep en de tuchtraden meer dan herhaaldelijk gevat omwille van het misbruik dat advocaten maakten van derdengelden, d.w.z. “*gelden toevertrouwd door cliënten of derden aan een advocaat om die een bepaalde bestemming te geven.*” (artikel 129 Codex).

469 Tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-0266.

470 Tuchtraad van beroep 21 januari 2014, TB-0085-2013.

471 Tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SH/0151/2013.

472 Tuchtraad Antwerpen 27 juni 2013, TAA/SH/0152/2013.

473 Tuchtraad van beroep 10 december 2013, TB-0088-2013.

Het belang van de naleving van de verplichtingen, aangeduid in afdeling III.2.9. ‘Derden-gelden’ van de Codex kan niet genoeg onderstreept worden.

De tuchtraad van beroep overwoog in dit verband:

“Het is absoluut onaanvaardbaar dat een advocaat gelden die hij voor derden ontvangt niet onmiddellijk doorstort aan wie het behoort. Het kan op geen enkele wijze toegelaten zijn om derdengelden van hun doel af te wenden. Nooit mag een derdenrekening worden gebruikt om eigen schulden te betalen. De regelgeving daaromtrent is duidelijk en laat geen misverstanden toe.”⁴⁷⁴

“(…) is ook het volle respect voor de fondsen die aan derden toebehoren voor een advocaat essentieel en elementair en één van de hoekstenen van het beroep van advocaat. Deze deontologische voorschriften moeten aan de rechtsonderhorige de waarborg bieden dat aan hun financiële belangen in geen enkel opzicht door een advocaat zal worden getornd.”⁴⁷⁵

Het afwenden van derdengelden tast de goede faam van de advocatuur aan. De advocaat die zich hieraan bezondigt, heeft iedere geloofwaardigheid en elk vertrouwen verloren én bij de balie, én bij de rechterlijke macht, én bij het publiek.⁴⁷⁶

Het is derhalve essentieel dat de stafhouder over voldoende middelen beschikt om dergelijke inbreuken op te sporen. Het Hof van Cassatie oordeelde in dit verband:

“De bevoegdheid van de stafhouder, die inzage kan nemen van de derdenrekening van de advocaat zonder voorafgaandelijke toestemming van de advocaat-houder van die rekening, geldt ongeacht of hij op grond van de daarbij ingewonnen inlichtingen al dan niet een tuchtonderzoek opent.”⁴⁷⁷

Voor de rechtzoekende is het tijdig kunnen beschikken over de gelden waarop hij recht heeft van het grootste belang:

- › “meer nog, indien mevrouw X tijdig over de haar toekomende gelden had kunnen beschikken was zij gebeurlijk niet in de noodzaak geweest om een aanvraag tot collectieve schuldenre-geling in te dienen.”⁴⁷⁸
- › het niet (tijdig) doorstorten van de gelden heeft voor de cliënt tot diens faillissement geleid.⁴⁷⁹
- › “De klager heeft moeilijkheden gekend doordat hij niet tijdig over het bedrag heeft kunnen beschikken om een betaling te voldoen met een gerechtelijke procedure ten zijne laste tot gevolg.”⁴⁸⁰

Het is zonder enig belang dat de cliënt geen klacht heeft neergelegd: *“De afwezigheid van klachten van cliënten is geenszins relevant nu dat het tuchtvergriep niet wegneemt. Mogelijk waren de cliënten in onwetendheid over de ontvangst van de fondsen. De overtredingen op*

474 Tuchtraad van beroep 10 maart 2015, TB-0124-2014.

475 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG 0379.

476 Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0355/2019.

477 Cass. 29 maart 2019, D.18.0010.N.

478 Tuchtraad Antwerpen 20 december 2018, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018.

479 Tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0067/2011; TAA/SA/0086/2012; TAA/SA/094/2012; TAA/SA/0119/2012.

480 Tuchtraad Gent 17 april 2013, TAG-0228.

het OVB-reglement inzake de verhandeling van derdengelden zijn allerminst klachtmisdrrijven.⁴⁸¹

177. Ook in verband met dit onderwerp kan worden herhaald: “Conform art. 417 Ger. W. staat de tuchtvervolgning los van de strafvordering en van de burgerlijke rechtsoverleging. De tuchtraad is van mening dat het tuchtdossier voldoende elementen bevat voor een gefundeerde besluitvorming in tucht, zodat niet hoeft gewacht te worden op het resultaat van het strafonderzoek.”⁴⁸²

Indien dus een strafrechtelijk onderzoek wordt gevoerd met betrekking tot het misbruik van derdengelden dan moet het resultaat van dit onderzoek niet worden afgewacht om tuchtrechtelijk tot vervolging over te gaan:

“De tuchtprocedure staat volledig los van de strafprocedure. Dit is een van de fundamentele principes van de disciplinaire procedure. Beide sanctiemechanismen zijn onafhankelijk van elkaar en sluiten elkaar niet uit: het starten van een disciplinaire actie kan naast en buiten de strafrechtelijke procedure. Het is perfect mogelijk dat ook als er een erga omnes strafrechtelijke vrijspraak plaatsvindt, de tuchtprocedure dezelfde feiten – wanneer deze disciplinair bewezen fouten uitmaken – sanctioneert. Het Hof van Cassatie beantwoordt de vraag naar de voorrang van de strafprocedure negatief en stelde ook dat een tuchtprocedure niet moet worden geschorst zolang een procedure loopt voor het Europese Hof van de Rechten van de Mens. De tuchtrechter moet zijn uitspraak ook niet laten voorafgaan door een strafrechtelijke procedure. Er is een essentieel verschil tussen het bewezen zijn van de constitutionele delen van een misdrijf en de principes van kiesheid, waardigheid en rechtschapenheid die aan de basis liggen van de deontologie.”⁴⁸³

178. Nazicht van de uitspraken in verband met dit onderwerp in de besproken periode leert dat de tuchtraad van beroep en de tuchtraden zeer uiteenlopende sancties hebben opgelegd.

Tuchtraad van beroep 8 januari 2019, TB-0204-2018	6 maanden schorsing waarvan 3 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad van beroep 18 juni 2019, TB-0206-2018	14 dagen schorsing
Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0217-2019	21 dagen schorsing
Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0210-2018	Schrapping
Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0221-2019	Opschorting
Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0223-2019	Schrapping

481 Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094-2013.

482 Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0355/2019.

483 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0104-2014.

Hoofdstuk 4 / De inbreuken

Tuchtraad Antwerpen 31 januari 2019, TAA/SL/0332/2018 (feit geherkwalificeerd in niet diligent handelen)	Berisping
Tuchtraad Antwerpen 26 februari 2019, TAA/SA/0335/2018	6 weken schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018	4 maanden schorsing waarvan de helft met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0355/2019	1 jaar schorsing
Tuchtraad Antwerpen 19 december 2019, TAA/SL/0361/2019	1 maand schorsing
Tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SLT 161	6 maanden schorsing waarvan 5 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Brussel 17 oktober 2019, SLT 186	Schrapping
Tuchtraad Gent 10 april 2019, TAG-489	14 dagen schorsing
Tuchtraad Gent 19 juni 2019, TAG-512	1 maand schorsing
Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017	Opschorting
Tuchtraad van beroep 13 maart 2018, TB-0187-2017	6 maanden schorsing waarvan 3 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0198-2018	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0311/2018	14 dagen schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0318/2018	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 20 december 2018, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018	8 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 20 december 2018, TAA/SA/0330/2018	8 maanden schorsing
Tuchtraad Brussel 2 januari 2018, SLT/ 156	2 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar waaraan voorwaarde gekoppeld
Tuchtraad Brussel 4 december 2018, SLT 179	9 maanden schorsing waarvan 6 maanden met uitstel

Tuchtraad Gent 17 januari 2018, TAG-459	15 dagen schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-429	Schrapping
Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-430	Schrapping
Tuchtraad Gent 20 juni 2018, TAG-464	1 jaar schorsing
Tuchtraad Gent 19 december 2018, TAG-482	Opschorting
Tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016	6 maanden schorsing waarvan 15 dagen effectief en de rest met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 31 januari 2017, TAA-SA-0268-2016	Vrijspraak
Tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/00221/2015 en TAA/SH/0224/2015	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2015, TAA/SA/0223/2015	6 maanden schorsing
Tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 163	Schrapping
Tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 162	Schrapping
Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SLT 161	Schrapping
Tuchtraad Gent 14 juni 2017 TAG-0426	6 maanden schorsing
Tuchtraad Gent 18 oktober 2017, TAG-0445	2 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0142-2015	1 jaar schorsing
Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0144-2015	6 maanden schorsing
Tuchtraad van beroep 10 mei 2016, TB-0142-2015	1 jaar schorsing
Tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0219/2015	2 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 31 mei 2016, TAA/SA/0247/2016	Opschorting uitspraak 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 31 mei 2016, TAA/SA/0253/2016	15 dagen schorsing
Tuchtraad Antwerpen 25 oktober 2016, TAA/SA/268/2016	8 dagen schorsing

Hoofdstuk 4 / De inbreuken

Tuchtraad Brussel 12 januari 2016, SBT-0129	Schrapping
Tuchtraad Brussel 24 mei 2016, SBT-0139	15 dagen schorsing waarvan 8 dagen effectief de rest met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Brussel 27 september 2016, SBT-0144 en SBT-0145	1 jaar schorsing waarvan 1 maand effectief de rest met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Brussel 20 december 2016, SLT-0138	3 maanden schorsing waarvan 1 maand effectief en 2 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0379	1 maand schorsing
Tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0382	1 jaar schorsing
Tuchtraad van beroep 20 januari 2015, TB-0119-2014	3 maanden schorsing
Tuchtraad van beroep 10 maart 2015, TB-0124-2014	Schrapping
Tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0114-2014	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 26 februari 2015, TAA-Sto-0192-2014	Schrapping met uitstel voor een periode van 5 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Antwerpen 28 april 2015, TAA-SA-0209-2015	8 dagen schorsing
Tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/Sto/0204/2014	Berisping
Tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SA/0208/2015 en TAA/SA/0215/2015	6 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 17 december 2015, TAA/SA/0219/2015	3 maanden schorsing
Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0103	1 jaar schorsing waarvan 4 maanden effectief en 8 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Gent 28 januari 2015, TAG-0316	14 dagen schorsing
Tuchtraad Gent 24 juni 2014, TAG-0332	1 jaar schorsing
Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094-2013	2 maanden schorsing waarvan 1 maand effectief en 1 maand met uitstel voor een periode van 3 jaar

Tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0100-2014 en TB-0101-2014	1 jaar schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad van beroep 18 november 2018, TB-0114-2014	Schrapping
Tuchtraad van beroep, 9 december 2014, TB-0118-2014	2 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 28 januari 2014, TAA-SM-0156-2013	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA-SA-0185-2014	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 29 augustus 2014, TAA-SA-0183-2014	Zonder rechtsmacht
Tuchtraad Antwerpen 25 november 2014, TAA-SA-0199-2014	Berisping
Tuchtraad Antwerpen 16 december 2014, TAA-SA-0191-2014	1 maand schorsing
Tuchtraad Brussel 3 juni 2014, SLT-0091	1 jaar schorsing
Tuchtraad Brussel 28 oktober 2014, SLT-103	Schrapping
Tuchtraad Brussel 25 november 2014, SBT-0104	Schrapping
Tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-0271	Schrapping
Tuchtraad Gent 14 mei 2014, TAG-0286	Schrapping
Tuchtraad Gent 21 mei 2014, TAG-0286	Schrapping
Tuchtraad Gent 17 december 2014, TAG-0277-0278-0283	3 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Gent 15 oktober 2014, TAG-0268	Schrapping
Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0056-2012	Waarschuwing
Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0067-2012	Schrapping
Tuchtraad van beroep 16 april 2013, TB-0065-2012	Waarschuwing
Tuchtraad van beroep 12 juni 2013, TB-0072-2012	6 maanden schorsing waarvan 2 maanden effectief en 4 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar

Hoofdstuk 4 / De inbreuken

Tuchtraad van beroep 12 november 2013, TB-0077-2013	Schorsing 1 maand
Tuchtraad Antwerpen 29 januari 2013, TAA/SM/0115/2012	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0067/2011; TAA/SA/0086/2012; TAA/SA/094/2012; TAA/SA/0119/2012.	Schrapping met uitstel voor een periode van 6 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/STU/0148/2013	3 maanden schorsing waarvan 1 maand effectief en 2 maanden met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SM/0154/2013	2 maanden schorsing waarvan 1 maand effectief en 1 maand met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-0088	6 maanden schorsing
Tuchtraad Gent 16 januari 2013, TAG-0216	Schrapping
Tuchtraad Gent 16 januari 2013, TAG-0219	6 maanden schorsing waarvan 3 maanden effectief en 3 maanden met uitstel
Tuchtraad Gent 10 april 2013, TAG-0230	Tuchtraad niet bevoegd
Tuchtraad Gent 10 april 2013, TAG-0222	10 maanden schorsing
Tuchtraad Gent 17 april 2013, TAG-0228	Berisping
Tuchtraad Gent 19 juni 2013, TAG-0249	10 weken schorsing

Daarbij moet worden opgemerkt dat in een groot aantal van de behandelde dossiers deze betichting (niet naleving van de regelgeving in verband met de derdengelden) samen behandeld werd met de inbreuken op andere deontologische verplichtingen.

Diverse “verzachtende omstandigheden” werden aangenomen, zoals ziekte, persoonlijke en/of familiale problemen, het feit dat de schuld werd aangezuiverd en die cliënt geen nadeel had geleden, dat de advocaat zich “herpakt” had, zijn kantoor had gereorganiseerd enz.

179. Artikel 136 van de Codex legt aan de advocaten de verplichting op om jaarlijks op 31 december aan de stafhouder opgave te doen van alle derdenrekeningen, en rubriekrekeningen, de saldi te vermelden en per dossier van de saldi een opsplitsing te maken.

Ook dit is een deontologische verplichting en niet naleving van deze verplichting kan tuchtrechtelijk worden gesanctioneerd.⁴⁸⁴

Uiteraard moet de rapportering correct zijn. Een onjuiste opgave van de toestand maakt een inbreuk uit op de deontologie: *“De jaarlijkse rapportering van de derdengelden aan de stafhouder bleek niet in overeenstemming te zijn met de waarheid.”*⁴⁸⁵

In verband met deze rapportering kan nog verwezen worden naar een uitspraak van de tuchtraad van Antwerpen:

“Bij de advocaat deed zich een probleem voor met het boekhoudsysteem in het computerprogramma Cicero dat hij reeds ruim 30 jaar gebruikt. Bij de opvraging “saldi derden” via de computer kwam er telkens een onoverzichtelijke lijst van dossiers uit, terwijl het niet mogelijk was de boekhoudpartners aan te passen en het eveneens onmogelijk was de dossiers af te werken via de boekhouding. Uiteindelijk bleek de oplossing toch te bestaan, aangezien met medewerking van Cicero en van de boekhoudster gedurende een viertal dagen, de oplossingen werden gevonden. De advocaat bewijst dat op 08.06.2016 uiteindelijk een juiste rapportering plaatsvond die voordien blijkbaar onmogelijk was. Hij geeft toe de fout te hebben begaan deze grondige aanpak niet eerder uitgevoerd te hebben.

De tuchtraad begrijpt niet waarom hij geen gevolg heeft gegeven aan het aangetekend schrijven waarbij het tuchtonderzoek werd geopend en waarin de mogelijkheid werd geboden om gehoord te worden. Uit een controle op 02.05.2016 bleek dat er nog steeds geen gevolg was gegeven aan de rapportering van de derdengelden voor het jaar 2015. Ter zitting bleek dat de situatie werd geregulariseerd.⁴⁸⁶

180. Artikel 135 van de Codex bepaalt dat de stafhouder toezicht uitoefent op het correct gebruik van de derdenrekeningen en artikel 137 van de Codex duidt aan dat hij controle uitvoert.

Het behoeft geen betoog dat een pertinent toezicht en controle zonder twijfel van aard is om het aantal inbreuken adequaat tegen te gaan. In dit verband kan verwezen worden naar de veelzeggende bemerking van de tuchtraad van beroep:

“Aangezien de stafhouder reeds meer dan 12 maanden op de hoogte was van het feit dat de derdenrekening van de advocaat niet conform was met de regelgeving (...), zou een tuchtvervolgning m.b.t. dit feit verjaard zijn, maar de tuchtraad van beroep stelt vast dat m.b.t. dit feit geen tuchtvordering gesteld wordt door de stafhouder, zodat de vraag naar de verjaring niet relevant is.”⁴⁸⁷

484 Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0221-2019; Tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA-SM-0354-2019; Tuchtraad Gent 10 april 2019, TAG-489; Tuchtraad van beroep 13 maart 2018, TB-0187-2017; Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0192-2018; Tuchtraad Antwerpen 20 december 2018, TAA/SA/0330/2018; tuchtraad Brussel 4 december 2018, SLT-179; Tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016, Tuchtraad Gent 18 oktober 2017, TAG-0445; Tuchtraad Antwerpen 29 september 2016, TAA/SH/259/2016; tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT-0411; Tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT-0412; Tuchtraad Brussel 6 december 2016, SBT-0149; Tuchtraad Brussel 20 december 2016, SLT-0138; Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0379;

485 Tuchtraad Gent 18 oktober 2017, TAG-0445.

486 Tuchtraad Antwerpen 29 september 2016, TAA/SH/259/2016.

487 Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0221-2019.

181. Artikel 128, tweede lid van de Codex vermeldt dat deze afdeling niet van toepassing is *“op rekeningen die door een advocaat worden gebruikt in uitvoering van een gerechtelijk mandaat, onverminderd het recht van de stafhouder inzage in die rekeningen te vragen.”*

Dit betekent dat een advocaat tuchtrechtelijk kan worden vervolgd wanneer hij van zijn gerechtelijk mandaat misbruik heeft gemaakt om gelden van hun doel af te wenden.

De tuchtraad van Antwerpen oordeelde in dit verband met betrekking tot een curator:

“In eerste instantie wordt vervolgd wegens schending van art. 455 Ger. W. doch ook wegens schending van de reglementen inzake het houden en het beheer van derdengelden. De rubriekrekeningen die een curator opent, vallen evenwel onder de regeling zoals bepaald in de faillissementswet en vallen onder controle van de rechter-commissaris.

De advocaat-gerechtelijk mandataris blijft onderworpen aan de deontologie van de advocaat, tenzij de deontologische regel onverenigbaar is met zijn mandaat. De deontologische bepalingen moeten worden onderzocht op hun onverenigbaarheid met de faillissementswet die voorrang heeft op de bepalingen van het OVB-reglement. De vordering – in de mate gesteund op de OVB-reglementen inzake het houden en het beheer van derdengelden – is dan ook ongegrond. (...) Evenmin is de Gedragscode voor de advocaten van de Europese Gemeenschap van toepassing.

Door evenwel opzettelijk in strijd met de bepalingen van de faillissementswet te handelen, handelt de curator in strijd met art. 455 Ger. W. en schendt hij de verplichting te handelen om de eer van de Orde van advocaten op te houden en de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.⁴⁸⁸

In de besproken periode werden dan ook verscheidene curatoren vervolgd, al dan niet omdat zij ook van de derdenrekening misbruik hadden gemaakt.⁴⁸⁹

Meermaals werd ook vastgesteld dat een bewindvoerder⁴⁹⁰ of een schuldbemiddelaar⁴⁹¹ zijn mandaat had misbruikt om zichzelf te verrijken.

Bij de beoordeling van deze feiten wordt onder meer en in het bijzonder rekening gehouden met het feit dat de advocaat het vertrouwen schendt dat de gerechtelijke overheden in de advocatuur stellen door misbruik te maken van een zwakke positie waarin de te beschermen persoon zich bevindt.

488 Tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0214/2015.

489 Tuchtraad Antwerpen 24 oktober 2019, TAA/SA/0352/2019; tuchtraad van beroep 12 november 2013, TB/0077/2013; tuchtraad Gent, 16 januari 2013, TAG/0216/ en tuchtraad Gent 13 maart 2013, TAG/0208.

490 Tuchtraad van beroep 4 juni 2019, TB-0211-2018; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-495; tuchtraad Antwerpen 18 december 2018, TAA/SA/0324/2018; tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0382; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0120-2014 en tuchtraad Gent 12 maart 2014, TAG 263.

491 Tuchtraad Gent, 19 maart 2014, TAZG-0281.

/ AFDELING 22

Witwaspraktijken

182. In verband met de in de besproken periode tot stand gekomen Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (*BS* 6 oktober 2017), die ook voor de advocatuur belangrijke gevolgen heeft, werden geen tuchtrechtelijke beslissingen gewezen waarin uitdrukkelijk naar deze wet werd verwezen.

Nochtans laat de volgende beslissing over het onterechte gebruik van de derdenrekening aan duidelijkheid niets te wensen over.

“Mr. X heeft de wettelijke regelgeving rond het gebruik van de derdenrekening *sensu stricto* nageleefd: de gelden die op zijn derdenrekening werden gestort en die niet bedoeld waren voor hemzelf, maar bestemd voor ‘een derde’, in dit geval de heer E, werden afgescheiden gehouden van zijn eigen vermogen en zodoende van zijn eigen privéschuldeisers. De controle die, hangende het tuchtonderzoek, door de balie werd uitgevoerd van de derdenrekening van mr. X, heeft overigens als dusdanig geen aanleiding gegeven tot enige uitbreiding van dat onderzoek. Deze vaststelling houdt geen ‘buitengerechtigde erkenning’ in van de Orde dat mr. X geen deontologische inbreuk pleegde, notie die overigens in deze context niet dienend is vermits de Orde niet als een vorderende procespartij naar burgerlijk recht kan worden aangemerkt.

Centraal in dit tuchtdossier is niet het afgescheiden houden van de gelden in kwestie, maar de aard van de tussenkomst van mr. X bij de verhandeling van de gestorte gelden, in combinatie met de in artikel III.2.8.1.2 van de codex deontologie voor advocaten bedoelde ‘bestemming’ van deze gelden. Een dergeldrekening kan maar functioneren ‘in het kader van de beroepsuitoefening van de advocaat als advocaat’, wat het geven van (juridische) bijstand veronderstelt. Het eenvoudig ontvangen, bewaren en doorstorten van gelden is geen juridische, maar een commerciële activiteit, minstens een activiteit die volledig losstaat van de juridische activiteit, als ze los staat van onderliggende zaken waarin de advocaat als advocaat tussenkomt (zie Advies Departement Deontologie OVB, nr. 275 (2006); vgl. RvD Amsterdam 3 april 2006, *Advocatenblad* 2008, 31; zie ook RvD ‘s-Hertogenbosch 14 maart 2003, *Advocatenblad* 2004, 563; RvD ‘s-Hertogenbosch 14 april 2003, *Advocatenblad* 2010, 87).

Uit het gevoerde tuchtonderzoek blijkt dat mr. X niet de (juridische) raadsman was van de bestemming van de dergeldrekening en ook niet van de personen die deze gelden hadden gestort. Hij was ook niet betrokken als advocaat bij de overeenkomst die als de oorzaak van de storting van deze gelden op zijn derdenrekening moet worden aangemerkt en hij oefende geen enkele vorm van controle uit bij het gebruik of de aanwending van de gestorte gelden. Alleen dhr. E, die de cliënt was van mr. B, besliste over de aanwending van de gelden. Mr. X voerde alleen de instructies uit van dhr. E. Hij stelt zelf in zijn conclusie dat hij ‘uiteraard moeilijk de legitimiteit en regelmatigheid kan controleren van overeenkomsten waarbij hij op geen enkele manier bij betrokken was en nooit kennis van heeft gekregen’. Bovendien verklaarde en schreef mr. X zelf dat de partijen bij de overeenkomst van 17 december 2011 wilden dat de gelden in kwestie op de rekening ‘van een vertrouwenspersoon’ geplaatst werden. Nochtans heeft de omschrijving van vertrouwenspersoon in casu geen enkele betekenis, gelet op de beheersregeling van de gestorte gelden, waarbij mr. X op geen enkele wijze betrokken was, tenzij als loutere uitvoerder van instructies van een derde persoon. Aldus ‘kon’ de indruk ontstaan bij de betrokken derden-storters dat de door hen gestorte gelden niet zonder meer zouden

worden vrij gegeven, hoewel dit de facto wel het geval was. In de opgezette constructie was er geen toegevoegde waarde door mr. X. Terecht was de tuchtraad in eerste aanleg van oordeel dat een derdenrekening inherent verbonden is aan de uitoefening door de advocaat van zijn beroep als advocaat en dat er geen mogelijkheid bestaat voor een advocaat om rekeningen, casu quo zijn carpa-rekening, ter beschikking te stellen van derden, zoals dit door banken zou kunnen geschieden.

De vaststelling dat mr. X handelde zoals hij gehandeld heeft op vraag van een Duits advocaat, ingeschreven op de E-lijst, 'omdat deze geen derdenrekening zou hebben kunnen openen', verandert niets aan de bovenstaande overwegingen. Ook het feit dat mr. X een (relatief belangrijk) bedrag van ($2 \times 2.500 =$) 5.000 euro inhield van de inkomende gelden 'voor studie en nazicht van het dossier' en dhr. E hiertegen geen bezwaar maakte verandert niets aan het bovenstaande. Het roept eerder vragen op over het waarom van de opgezette constructie.

Op grond van de hierboven aangehaalde feitelijke elementen en gemaakte overwegingen komt de tuchtraad van beroep tot het besluit dat de aangeklaagde wijze van handelen van mr. X niet past voor een advocaat, en dus te kwalificeren is als onwaardig en onkies in de betekenis van art. 456, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek. Van de weeromstuit vormt het een intellectueel oneigenlijk gebruik van de derdenrekening. De ongepaste aard van de wijze van handelen van mr. X blijkt overigens uit zijn eigen stelling dat hij zelf het slachtoffer was van bedrieglijke praktijken en misbruik van vertrouwen door A die, volgens mr. X, valselijk voorhiel tegen derde personen, te weten de klagers, dat hij haar raadsman was en als sekwester tussenkwam. Indien mr. X niet had gehandeld zoals hij handelde, zou dit bedrog zich niet hebben kunnen voordoen of althans minder gemakkelijk. Een advocaat is inderdaad geen onderzoeksrechter, zoals mr. X opwerpt, maar hij behoort te vermijden 'gebruikt te kunnen worden' in constructies waarop hij noch juridisch, noch anderszins enige inhoudelijke controle heeft en die het al te gemakkelijk mogelijk maken dat hij als advocaat – en het vertrouwen dat daarmee gepaard gaat en moet gaan – misbruikt kan worden.⁴⁹²

/ AFDELING 23

Erelonen

183. Meermaals dienden de tuchtraad van beroep en de tuchtraden zich in de besproken periode uit te spreken over de vermenging tussen de derdenrekening en de kantoorrekening, en de aanrekening van het ereloon en de kosten in dossiers waarin de advocaat aangesteld was door het Bureau voor Juridische Bijstand. Deze beslissingen worden besproken onder de rubriek derdengelden (randnummers 176-181), en aanvraag van pro-Deo punten en betalingen in BJB-zaken (randnummers 174-175).

Hetzelfde geldt voor de betaling aan confraters (randnummer 166) of de correcte afrekening die moet worden gemaakt wanneer een samenwerking wordt beëindigd.

Het is opmerkelijk dat in de besproken periode haast geen tuchtrechtelijke vervolgingen werden ingesteld, tenzij zijdelings, omdat de advocaat zijn ereloon niet met de bescheidenheid die van zijn functie moet worden verwacht (artikel 446ter van het Gerechtelijk

492 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2018.

Wetboek), had begroot. Nochtans worden de raden van de Orde en de rechtbanken regelmatig met betwistingen in dit verband geconfronteerd.

Slechts enkele malen werd geoordeeld dat de advocaat die erelonen aanreket die in strijd zijn met de billijke gematigdheid tuchtrechtelijk vervolgd kan worden.⁴⁹³

De advocaat dient tijdig de erelonen en kosten te betalen van de gerechtsdeurwaarder die hij beopdracht heeft.⁴⁹⁴

184. Over het (verboden) “*pactum de quota litis*” oordeelde de tuchtraad van beroep:

“Aan de advocaat wordt niet ten laste gelegd dat hij een ereloonovereenkomst sloot met de klagers, laat staan een onduidelijke ereloonafpraak, maar dat hij een ‘pactum de quota litis’ sloot met de klagers, wat wettelijk verboden is.

In de overeenkomsten van 19 februari 2013 en 14 oktober 2013 werden duidelijk, zonder enige aanleiding tot twijfel, clausules opgenomen waarin het verschuldigde ereloon uitsluitend bepaald wordt op grond van de uitslag van het mandaat gegeven aan de advocaat, wat verboden is krachtens art. 446ter, eerste lid Ger. W. De duidelijke tekst van deze clausules vormde overigens de weerslag van een e-mail die de advocaat richtte aan de klagers op 22 januari 2013: “...de enige commissie waarmee jullie rekening dienen te houden is diegene die in mijn mandaat aan mij werd beloofd”.

Terecht was de tuchtraad in eerste aanleg van oordeel dat het feit dat ‘later’ hiervan zou zijn afgeweken door de betaling van een ‘provisie’ hieraan op zich niets afdoet.

De advocaat betoogt bijgevolg ten onrechte dat in de overeenkomsten in kwestie, op het ogenblik van het sluiten ervan, een ‘pactum de palmario’ werd gesloten, dit wil zeggen een ereloonafpraak waarbij de bepaling van het ereloon niet ‘uitsluitend’ maar enkel ‘in grote mate’ afhankelijk werd gemaakt van het realiseren van de overdracht van de aandelen.

Een schending van art. 446ter, eerste lid Ger. W. houdt, op zich, een deontologische tekortkoming in, en deze wordt gepleegd op het ogenblik van het sluiten van het ‘pactum de quota litis’ en kan niet ongedaan worden gemaakt door achteraf, desgevallend na voortschrijdend inzicht, een andere inhoud te geven aan de clause in kwestie.⁴⁹⁵

185. Niet voor betwisting vatbaar is de beslissing waarin als volgt wordt geoordeeld:

“De schijn of waan van cliënten creëren of in stand houden dat magistraten omkoopbaar zijn en dan nog met de intentie om op die manier ereloon te recupereren, is zonder meer in strijd met artikel 456 Ger. W. en dus met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen, en verder ook in strijd is met de eed zoals voorzien in artikel 429 Ger. W. Zowel de advocatuur als de magistratuur worden immers in diskrediet gebracht op een niveau waar zij tegenover de rechtsonderhorige onvoorwaardelijk vertrouwen moeten kunnen genieten.”⁴⁹⁶

493 Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0218-2019. Ten onrechte werd de advocaat vervolgd wegens een gebeurlijke inbreuk; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0300-2018; tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA-SM-0320-2018.

494 Tuchtraad van beroep 8 januari 2019, TB-0204-2018.

495 Tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0182-2017.

496 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168, 2016.

In dezelfde zin had de tuchtraad van Antwerpen geoordeeld:

“het opstellen, laten ondertekenen en uitvoering geven aan onderhandse overeenkomsten genoemd “tijdelijk exclusief mandaat” en “mandaat-akkoord” in strijd met de bepalingen van artikel 446 ter Ger. W., aangezien er sprake was van een overeenkomst tussen partijen waarin een beding was opgenomen waarin werd bepaald dat de advocaat een ereloon zou ontvangen gelijk aan 2% op de overnamesom voor zover die werd gerealiseerd. Het feit dat er géén ereloon verschuldigd zou zijn als de advocaat er niet zou in slagen deze overname binnen de afgesproken termijn en tegen de vooropgestelde minimumprijs te realiseren toont duidelijk aan dat het om een door art. 446 ter Ger. W. verboden beding gaat.”⁴⁹⁷

186. Het is een advocaat niet toegelaten zich “*in natura*” te laten betalen:

“De advocaat heeft zich bepaalde goederen laten overhandigen ter betaling van zijn honoraria, terwijl hij wist dat deze goederen dienden te worden bekend gemaakt in de vereffening en verdeling. Het kan een advocaat niet ten kwade worden geduid dat hij, in dossiers die al lopende waren voor de inwerkingtreding van artikel III.74 W.E.R., niet specifiek zijn cliënt op de hoogte brengt van de in dat wetsartikel voorziene informatieverplichtingen. Waar het uiteraard steeds aangewezen is dat de advocaat zich voldoende en tijdig laat provisioneren, kan de tuchtraad aannemen dat in een procedure van vereffening en verdeling de (minstens stilzwijgende) afspraak is gemaakt om pas om het einde af te rekenen. De cliënt uitnodigen ter bespreking van zijn staat van kosten en ereloon met de mededeling dat indien er in dit gesprek geen minnelijk akkoord wordt bereikt, de officiële staat nog zal worden verhoogd “met nog niet aangerekende kosten en prestaties” en met de btw, zet de cliënt aan tot regeling van de ereloonstaat zonder btw, wat een fiscaal misdrijf is en bijgevolg ook een inbreuk op de algemene principes van waardigheid en rechtschapenheid die het beroep van advocaat kenmerken.

Verwijzen naar een opgelegde tarifiering van de Orde om aan zijn geleverde diensten een vertrouwenslabel te willen toekennen is strijdig met artikel VI.100 W.E.R.”⁴⁹⁸

187. Het is een advocaat toegestaan om voorwaarden te verbinden aan zijn eventuele instemming met een arbitrage over de begroting van zijn ereloon en kosten:

“De advocaat koppelde zijn eventueel akkoord met arbitrage over het ereloon aan bepaalde voorwaarden. Afgezien van de inhoud van die voorwaarden – voorwerp van andere tenlasteleggingen – kan niemand gedwongen worden om in te stemmen met arbitrage. De arbitrageprocedure is van suppletief recht en moet het voorwerp uitmaken van een specifieke overeenkomst tussen de partijen (artikel 1681 Ger. W.). De contractsvrijheid van de partijen impliceert dat de (beide) partijen de onderwerping van het geschil aan arbitrage kunnen afhankelijk stellen van welbepaalde voorwaarden. Het louter afhankelijk stellen van zijn instemming met de arbitrageprocedure van het vervullen van bepaalde voorwaarden, is geen deontologische inbreuk.”⁴⁹⁹

Een advocaat mag zich niet *in natura* laten betalen.

Een advocaat begaat geen deontologische inbreuk wanneer hij zijn instemming met een arbitrageprocedure over zijn ereloon aan voorwaarden koppelt.

497 Tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221/2015 en tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0224/2015.

498 Tuchtraad Gent 12 april 2017, TAG 0417.

499 Tuchtraad Gent 12 april 2017, TAG 0417.

188. De cliënt heeft recht op duidelijkheid wat de aangerekende erelonen en kosten betreft:

“Nergens worden de provisiestaten, ereloonstaten, kostenstaten of andere afspraken geproduceerd die de inhoudingen op het bedrag van € 66.164,37 verantwoorden. De afwezigheid van dergelijke geschreven documenten toont voldoende het grof misbruik aan van het vertrouwen dat de cliënt van de advocaat aan hem verleende. Door het ontbreken van dergelijke staten werd de cliënt immers niet volledig en niet tijdig ingelicht over de afhoudingen die verricht werden door de advocaat. Overigens dienden dergelijke staten voorafgaandelijk en schriftelijk te worden overgemaakt aan de cliënt. De verklaring geeft geenszins aan dat de cliënt met bekwame spoed en volledig werd ingelicht en betaald kreeg wat hem toekwam of dat de gelden conform de deontologische regels werden ingehouden of overgeschreven.”⁵⁰⁰

Nog in verband met de onduidelijke bestemming van een som geld, door de cliënt aan de advocaat betaald, oordeelde de tuchtraad van Antwerpen:

“De vraag is of de advocaat deontologisch correct gereageerd heeft op de vraag door de partner van de cliënt: “als ik nu €10.000 geef, zou u mij daarmee vrij krijgen, om mij nu te lossen?” De advocaat zou dit hebben beschouwd als een verzoek om vrij te komen op borg en ging ervan uit dat die borgsom nooit zou worden aanvaard maar wanneer het geld dan toch beschikbaar was, kon dat dienen voor haar ereloon dat nog moest vereffend worden. Zelfs als ze zou gevolgd worden in haar verweer dat zij die waan liet bestaan in de hoop dat geld zou ter beschikking komen voor betaling van een borgsom omdat dan te kunnen gebruiken ter aanzuivering van openstaande kosten en erelonen (waarvan overigens geen bewijs wordt overgelegd), dringt de vaststelling zich op dat zulk handelen strijdig is met de plicht van rechtschapenheid, waardigheid en kiesheid (art. 456 Ger. W.). Het is niet omdat de cliënten van bedenkelijk moreel allooi zijn, dat de advocaat zich tot dat niveau zou mogen verlagen door met een listige kunstgreep ereloonbetaling af te dwingen. De advocaat heeft minstens de indruk laten bestaan dat actieve omkoping/beïnvloeding door middel van geld mogelijk was terwijl een advocaat iedere suggestie of poging in die richting onmiddellijk dient af te wijzen, gelet op de eed die men heeft afgelegd (art. 429 Ger. W.). De advocaat, op het ogenblik van de feiten al een ervaren advocaat, had iedere schijn van medewerking aan ongeoorloofde beïnvloeding onmiddellijk de kop moeten indrukken en afblokken. Ze heeft niet gehandeld in overeenstemming met de deontologische verplichtingen en heeft hierdoor zelf veroorzaakt dat haar cliënten (in de waan verkeerden dat zij) haar konden gebruiken om het normaal verloop van een strafzaak te verstoren.”⁵⁰¹

Nalaten een duidelijke en gedetailleerde ereloonnota over te maken vormt een tuchtrechtelijk vergrijp.⁵⁰²

“Het ereloonadvies dat door de taxatiecommissie werd opgesteld op verzoek van de rechtbank is enkel een advies en de betrokken tuchtzak betreft niet het uiteindelijk bedrag dat door de rechtbank zal worden weerhouden. Het komt de tuchtraad dan ook voor dat de zaak m.b.t. een eventuele inbreuk op art. 446 Ger. W. voor verdere behandeling dient uitgesteld te worden, tot er duidelijkheid is over de al dan niet herleiding door de Rechtbank van de ingediende ereloonstaat.”⁵⁰³

500 Tuchtraad van beroep 10 mei 2016, TB-0142-2015.

501 Tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/STo/270/2016.

502 Tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0133-2015.

503 Tuchtraad Brussel 20 mei 2014, SLT-0095.

/ AFDELING 24

Ontvangen van contante betaling zonder geldig ontvangstbewijs – fiscale en sociale fraude

189. In de besproken periode werden hierover geen relevante uitspraken gedaan, met uitzondering van een uitspraak door de tuchtraad van beroep. Meer bepaald betrof het een dossier waarin de advocaat zich in natura liet vergoeden door *“zich meermaals gratis seksuele diensten te laten verschaffen in de instelling waar voormelde cliënten en andere Thaise vrouwen – in dezelfde omstandigheden – tewerk waren gesteld, dit onder meer ter vergoeding van zijn als raadsman uitgevoerde plichten”*.

De tuchtraad van Antwerpen had hem voor een periode van één maand geschorst. De tuchtraad van beroep behield deze veroordeling, maar oordeelde dat een termijn van 15 dagen kon gelden met uitstel voor een periode van drie jaar.⁵⁰⁴

Een honorarium *in natura* is strijdig met de deontologie van de advocatuur.

Het openbaar ministerie verzocht om een verbeterende of een interpretatieve sententie *“aangezien het beschikkend gedeelte van de beslissing op dubbelzinnige wijze is opgesteld”*. In zijn beslissing van 14 oktober 2014 verduidelijkte de tuchtraad van beroep dat de tuchtstraf van één maand schorsing behouden bleef *“waarvan 15 dagen effectief zijn en 15 dagen gelden met uitstel voor een periode van drie jaar”*.⁵⁰⁵

De tuchtraad van beroep stelde dat advocatenhonoraria worden bepaald en betaald in geld. Een honorarium in natura is strijdig met de deontologie van de advocatuur.

/ AFDELING 25

Schulden

190. In de besproken periode werden de tuchtraad van beroep en de tuchtraden regelmatig gevat naar aanleiding van het feit dat advocaten hun financiële verplichtingen niet konden nakomen en (al dan niet belangrijke) schulden hadden.

De tuchtraad van beroep oordeelde in dit verband:

*“Een advocaat dient zijn beroep te kunnen uitoefenen in absolute onafhankelijkheid, vrij van alle druk. Deze onafhankelijkheid heeft ook een economische component. Een advocaat die gedurende lange tijd gebukt gaat onder schulden die hij niet vermog af te betalen is economisch gezien minder onafhankelijk en voert een praktijk met een bestendig risico. Voor het uitoefenen van het beroep van advocaat zijn een bepaalde graad van rentabiliteit en een financiële onafhankelijkheid noodzakelijk. Dit kadert niet alleen in de plicht tot een behoorlijke beroepsuitoefening maar is ook een waarborg ter bescherming van derdengelden.”*⁵⁰⁶

504 Tuchtraad van beroep 24 juni 2014, TB-0110-2014.

505 Tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0110-2014.

506 Tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SLT 161.

Er kan verwezen worden naar de volgende tuchtrechtelijke uitspraken waarbij de volgende sancties opgelegd werden:

Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0223-2019. De advocaat bevond zich in staat van kennelijke onvermogen. Zijn KBO nummer was geschrapt.	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019. De advocaat bevond zich in staat van kennelijke onvermogen. Zijn KBO nummer was geschrapt.	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0355/2019.	Schrapping
Tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SLT 161	3 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 5 maanden gedurende 3 jaar
Tuchtraad Brussel 17 oktober 2019, SLT 186	Schrapping
Tuchtraad Gent 8 mei 2019, TAG 497	Schrapping
Tuchtraad Gent 19 juni 2019, TAG 512 Lastens de advocaat werd een handelsonderzoek gevoerd.	1 maand schorsing
Tuchtraad van beroep 5 juni 2018, TB-0190-2017	Schrapping
Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SLT 159	Schrapping
Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0139-2015	6 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/SH/260/2016	Berisping
Tuchtraad Brussel 22 november 2016 SLT 0142	Schrapping
Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2017, TAA/SH/0198/2014	2 maanden schorsing
Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2017, TAA/SA/0200/2014	2 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Brussel 28 april 2015, SBT-0105	6 maanden schorsing
Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0107-2014	8 dagen schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0118-2014	2 maanden schorsing

Hoofdstuk 4 / De inbreuken

Tuchtraad Antwerpen 25 februari 2014, TAA/SA/0180/2013	Berisping
Tuchtraad Antwerpen 27 mei 2014, TAA/SA/0181/2014	3 maanden schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Antwerpen 16 februari 2014, TAA/SA/0191/2014	1 maand schorsing
Tuchtraad Brussel 28 oktober 2014, SLT 103	Schrapping
Tuchtraad Gent 21 mei 2014, TAG 0279	Schrapping
Tuchtraad van beroep 12 februari 2012, TB-0056-2012.	Waarschuwing
Tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0091/2012, TAA/SA/0130/2012	1 maand schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0067/2011, TAA/SA/0086/2012, TAA/SA/0094/2012, TAA/SA/0119/2012	Schrapping met uitstel gedurende maximaal 6 jaar onder voorwaarden
Tuchtraad Antwerpen 17 december 2013, TAA/SA/0153/2013	Schrapping
Tuchtraad Brussel 7 mei 2013, SLT 0081	1 jaar schorsing
Tuchtraad Gent 9 januari 2013, TAG-0217	Berisping

Daarbij wordt vastgesteld dat wanneer de sanctie van schrapping uitgesproken werd, deze inbreuk veelal samenhang met andere inbreuken op de deontologische regels.

Een aantal inbreuken werden beteugeld met sancties die niet anders dan als mild tot zeer mild omschreven kunnen worden. De reden hiervoor was meestal dat de advocaat zijn schuld had afbetaald of bezig was deze af te betalen, dan wel geremedieerd had aan zijn persoonlijke toestand of bezig was hieraan te verhelpen.

191. Al dan niet samenhangend met het feit dat die ook andere schulden had, werd geoordeeld dat het deontologisch niet aanvaardbaar is dat een advocaat zijn confraters niet betaalt:

Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0222-2019	Schrapping
Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0107-2014	8 dagen schorsing met uitstel voor een periode van 3 jaar
Tuchtraad Antwerpen 17 december 2013, TAA/SA/0153/2013	Schrapping

Het is ook onaanvaardbaar dat een advocaat de gerechtsdeurwaarders die hij had gelast, niet vergoedt:

Tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0222-2019	Schrapping
Tuchtraad Gent 8 mei 2019, TAG 497	Schrapping
Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG 457	3 maanden schorsing
Tuchtraad Gent 20 juni 2018, TAG-464	1 jaar schorsing
Tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221, TAA/SH/0224	Schrapping

192. Herhaaldelijk werden advocaten vervolgd omdat zij hun baliebijdrage niet hadden betaald. Nagenoeg altijd ging deze inbreuk samen met het niet nakomen van andere deontologische verplichtingen.⁵⁰⁷

In verband met de verplichting om de baliebijdrage te betalen werd geoordeeld:

507 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0219-2019; tuchtraad Gent 8 mei 2019, TAG 496; tuchtraad Gent 8 mei 2019, TAG 497; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0311/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0325/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018; TAA/SA/0321/2018; tuchtraad Brussel 4 december 2018, SLT 179; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG/457; tuchtraad van beroep 11 juli 2017, TB-0171-2016; tuchtraad van beroep 11 juli 2017, TB-0172-2016; tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017; TAA/SL/0279/2016; tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017; TAA/SL/0281/2017; Tuchtraad Antwerpen 26 januari 2016, TAA/SA/0228/2015; tuchtraad Antwerpen 23 februari 2016; TAA/SA/0230/2015 en TAA/SA/0236/2015; Tuchtraad Antwerpen 25 februari 2016, TAA/Sto/0222/2015; tuchtraad Antwerpen 29 maart 2016, TAA/SA/0225/2015; TAA/SA/0227/2015; TAA/SA/0229/2015; tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SH/0241/2016; tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SH/0218/2015; TAA/SH/0242/2016; tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT-0126; tuchtraad Brussel 6 september 2016, SLT-0141; tuchtraad Brussel 6 september 2016, SLT-0142; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SH/0198/2014; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0200/2014; tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0103; tuchtraad Brussel 17 november 2015, SLT-0123; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0096-2013; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0097-2013; tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0083-2013; tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0103-2014; tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0108-2014; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0118-2014; tuchtraad Antwerpen 7 januari 2014, TAA/SA/0176/2013; tuchtraad Antwerpen 7 januari 2014, TAA/SA/0177/2013; tuchtraad Antwerpen 25 februari 2014, TAA/SA/0180/2013; tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/Sto/0078/2012, TAA/Sto/0101/2012; tuchtraad Antwerpen 25 maart 2014, TAA/SA/0175/2013; tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/Sa/0185/2014; tuchtraad Antwerpen 27 mei 2014, TAA/SA/0181/2014; tuchtraad Antwerpen 16 december 2014, TAA/SA/0191/2014; Tuchtraad Brussel, 28 oktober 2014, SLT-103; tuchtraad Gent, 9 april 2014, TAG-0272; tuchtraad Gent 10 december 2014, TAG-0302; tuchtraad van beroep 15 januari 2013, TB-0064-2012; Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0064-2011 en TB-0060-2012; tuchtraad van beroep 6 augustus 2013, TB-0089-2013; tuchtraad van beroep 12 november 2013, TB-0079-2013; tuchtraad Antwerpen 26 februari 2013; TAA/SA/0126/2012; tuchtraad Antwerpen 28 februari 2013, TAA/SA/0123/2012; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2013, TAA/SA/0124/2012 en TAA/SA/0137/2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0145/2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0144/2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0147/2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/STU/0135/2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SA/0132/2012; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0091/2012 en TAA/SA/0130/2012, tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SH/0146/2013, tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0123/2012; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0124/2012; TAA/SA/0137/2013; TAA/SA/0142/2013; TAA/SA/170/2013; TAA/SA/0171/2013; tuchtraad Antwerpen 31 oktober 2013, TAA/STO/0078/2012, TAA/STO/0101/2012; tuchtraad Antwerpen 17 december 2013, TAA/SA/0175/2013; tuchtraad Brussel 5 november 2013, SLT-0087; tuchtraad Gent 9 oktober 2013, TAG-0244; tuchtraad Gent 13 november 2013, TAG-0250; tuchtraad Gent 11 december 2013, TAG-0272;

“De tijdige betaling van de baliebijdrage is een fundamenteel onderdeel van de beroepsverplichting van de advocaat. Het is onaanvaardbaar dat betalende confraters moeten opdraaien voor de financiële verplichtingen aan de Orde van niet-betalende advocaten en/of deze financiële verplichtingen door hen moeten laten voorschieten. De niet-betaling van de baliebijdrage is een ernstige inbreuk en tast de solidariteit aan tussen de advocaten en brengt aldus de waardigheid van het beroep van advocaat in het gedrang en maakt aldus een inbreuk uit op [thans artikelen 144 en 146] Codex Deontologie.”⁵⁰⁸

De baliebijdrage moet ook betaald worden wanneer aan de advocaat een paleisverbod opgelegd werd. De advocaat:

“beroept zich op overmacht, meer bepaald op het feit dat hij omwille van een paleisverbod niet in staat geweest zou zijn om voldoende beroepsinkomsten te genereren om zijn baliebijdragen te betalen. De betaling van de baliebijdrage is een fundamenteel onderdeel van de beroepsverplichtingen van de advocaat. De advocaat die een paleisverbod opgelegd krijgt, dient vanzelfsprekend nog steeds al zijn verplichtingen als advocaat na te komen. Een paleisverbod kan naar het oordeel van de tuchtraad niet tot gevolg hebben dat de advocaat, aan wie dit wordt opgelegd, zou beloond worden met een vrijstelling van de verplichting om de baliebijdragen te betalen. Ten overvloede wordt opgemerkt dat de advocaat ook tijdens een paleisverbod nog steeds aanspraak kan maken op de collectieve verzekeringen waarvan de premies deels betaald worden met de baliebijdragen.”⁵⁰⁹

Een advocaat stelt dat de balie tegenover hem een fout heeft begaan en aan hem een schadevergoeding moet betalen. Hij betaalt de baliebijdragen niet. Hij roept schuldvergelijking in. Ten onrechte, zo oordeelt de tuchtraad van beroep:

“De advocaat betwist niet dat hij de baliebijdragen voor de jaren (...) niet betaald heeft doch hij roept ter zitting schuldvergelijking in tussen de bijdragevordering van de balie enerzijds en een aansprakelijkheidsvordering tegen de balie anderzijds. Het behoort niet tot de taak noch tot de bevoegdheid van de tuchtraad van beroep om over deze eventuele aansprakelijkheidsvordering te oordelen. De plicht tot het betalen van de jaarlijkse baliebijdragen is gebaseerd op artikel 443 Ger. W. en op een beslissing van de raad van de orde van advocaten van zijn balie. Er moet aan herinnerd worden dat de advocaat de voordelen geniet van het lidmaatschap van de Orde van advocaten, zoals o.m. het gebruik van de administratieve diensten van de balie, de bibliotheek van de balie en het verzekerd zijn door collectieve polissen, terwijl hij zijn bijdragen hiervoor niet betaalt. De vordering van de balie tot het betalen van de jaarlijkse bijdragen is een zekere en opeisbare vordering die reglementair geregeld is, niet voor betwisting vatbaar is en ook niet wordt betwist. De aansprakelijkheidsvordering tegen de balie wordt wel betwist door de balie en is niet zeker en evenmin opeisbaar. De advocaat brengt geen enkele onderbouwing bij over de omvang of samenstelling van de beweerde aansprakelijkheidsvordering. Volgens artikel 1291 B.W. heeft de schuldvergelijking enkel plaats tussen twee schulden die beide vaststaand en opeisbaar zijn, wat in deze niet het geval is, zodat er geen aanleiding kan bestaan tot schuldvergelijking. Door gedurende jaren de baliebijdragen niet te betalen betwist, begaat hij een ernstige deontologische inbreuk.”⁵¹⁰

Een paleisverbod leidt niet tot een vrijstelling van de verplichting om de baliebijdrage te betalen.

508 Tuchtraad Antwerpen 26 januari 2016, TAA/SA/O228/2015.
509 Tuchtraad Antwerpen 7 januari 2014, TAA-SA-0176-2013.
510 Tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0046-2011 en TB-0060-2012.

/ AFDELING 26

Ontwrichting van het kantoor

193. De tuchtraad van beroep veroordeelde een advocaat die in gebreke bleef zijn kantoor behoorlijk te organiseren. Hij was immers zowel telefonisch, per fax als per e-mail onbereikbaar.⁵¹¹

194. De tuchtraad van Brussel oordeelde dat het niet reageren door de advocaat op de vragen van de stafhouder en het ontbreken van enig verweer kan wijzen op de volledige ontwrichting van het advocatenkantoor.⁵¹²

195. De tuchtraad van Antwerpen meende de ontwrichting van het advocatenkantoor te kunnen afleiden uit het feit dat meermaals verschillende beroepsfouten werden begaan *“ingevolge het niet verschijnen ter zitting, het niet opstellen van besluiten, het niet correct afrekenen met cliënten, enz.”*⁵¹³

196. In de besproken periode werd tevens geoordeeld dat:

- › Het niet beantwoorden van (herinnerings)brieven kan wijzen op het bestaan van een *“structureel en voortdurend gebrek aan organisatie en orde in het kantoor”*.⁵¹⁴
- › De situatie waarbij de advocaat elke confrontatie met de tuchtrechtelijke overheden ontwijkt met betrekking tot zijn niet correct functioneren als advocaat, als gevaarlijk kan worden beschouwd wanneer dit gecombineerd wordt met zwaarwichtige financiële problemen.⁵¹⁵

/ AFDELING 27

Diligent handelen

197. De advocaat dient *“de hem toevertrouwde zaak volledig te onderzoeken, hiertoe de nodige tijd uit te trekken, de nodige opzoekingen te doen, dit alles terwijl hij op de hoogte is, dan wel zich op de hoogte stelt, van de huidige stand van de wetgeving, de rechtspraak en de rechtsleer in de betrokken materie. Daarnaast dient hij zijn cliënt stipt op de hoogte te houden en voldoende bereikbaar te zijn.”*⁵¹⁶

*“Een advocaat dient zijn beroep op deskundige wijze uit te oefenen, hetgeen naast professioneel advies en bijstand ook een correcte en voor de cliënt duidelijke informatie veronderstelt.”*⁵¹⁷

Dit betekent onder meer dat de advocaat:

- › de cliënt moet verwittigen wanneer deze persoonlijk op de zitting aanwezig moet zijn. Hij mag geen vordering instellen, in strijd met de instructies van de cliënt.

511 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0208-2018.

512 Tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 162 en tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 163.

513 Tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/STo/0239/2015.

514 Tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SA/0093/2012 en TAA/SA/0143/2013.

515 Tuchtraad Brussel 7 mei 2013, SLT-0081.

516 Tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0321/2018.

517 Tuchtraad Antwerpen 19 december 2019, TAA/SL/0359/2019.

In conclusies mag geen onjuiste informatie worden verwerkt. Conclusies moeten ook werkelijk worden neergelegd;⁵¹⁸

- › tijdig een verzoekschrift moet neerleggen voor de Raad van State;⁵¹⁹
- › de instructies van de cliënt dient op te volgen;⁵²⁰
- › een zaak niet mag laten aanmodderen tot de termijn om de procedure in te leiden verstreken is;⁵²¹
- › niet tot vier maal toe verstek kan laten gaan voor de rechtbank, en deze houding vergoelijken door een beweerde foute agendering, gevolg van het in gebreke blijven van de software;⁵²²
- › zijn kantoor zodanig moet organiseren dat er geen sekwester aangesteld moet worden om orde op zaken te stellen;⁵²³
- › niet de schijn mag wekken de belangen van zijn cliënt te behartigen, terwijl dit niet zo is. *In casu* had de advocaat verstek gelaten en vervolgens verzet aangekend dat gelet op de potpourriwetgeving zinloos was. Zijn cliënt had door dit gedrag ernstige schade geleden.⁵²⁴

/ AFDELING 28

De cliënt informeren

198. Het hoort een rechtmatig denkend en handelend advocaat om duidelijkheid te geven aan de cliënt i.p.v. hem in het ongewisse te laten over de stand van zaken.⁵²⁵

In de besproken periode kwam de informatieplicht van de advocaat regelmatig aan bod voor de tuchtraden en tuchtraad van beroep. In dat verband werd onder meer geoordeeld dat de advocaat:

- › de cliënt tijdig op de hoogte moet brengen van een uitspraak, hem inlichten over de mogelijkheden van hoger beroep en de te respecteren beroepstermijn;⁵²⁶
- › de cliënt in kennis behoort te stellen van de verjaringstermijn;⁵²⁷
- › de cliënt correct moet informeren zodat deze er niet ten onrechte van uitgaat dat hoger beroep werd aangetekend, wanneer dit niet het geval is;⁵²⁸

518 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0300/2018.

519 Tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0322/2018.

520 Tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221/2015 en TAA/SH/0224/2015.

521 Tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0115-2014.

522 Tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0198/2014.

523 Tuchtraad Brussel 17 november 2015, SLT 0123.

524 Tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0346/2019.

525 Tuchtraad Gent 15 oktober 2014, TAG-0289-0293.

526 Tuchtraad Antwerpen 24 februari 2015, TAA/Stu/0201/2014.

527 Tuchtraad Antwerpen 28 mei 2019, TAA/SH/0345/2019.

528 Tuchtraad Antwerpen 19 december 2019, TAA/SL/0359/2019.

- › de cliënt niet mag misleiden door, in strijd met de waarheid, te stellen dat voor hem een gunstig vonnis was tussengekomen op basis waarvan hij een belangrijke schadevergoeding (€ 143.000) zou ontvangen van de Belgische Staat;⁵²⁹
- › de cliënt tijdig in kennis moet stellen van de vrijgave van een bankwaarborg;⁵³⁰
- › de cliënt moet informeren over het verloop van de procedure en het gewezen vonnis⁵³¹ of het tussengekomen arrest;⁵³²
- › de cliënt moet informeren over de doorstorting van derdengelden;⁵³³
- › bereikbaar moet zijn voor de cliënt en zijn talrijke telefoons, e-mails en brieven moet beantwoorden. Hij moet de cliënt op de hoogte houden van de procedure, de opgestelde conclusies en het vonnis. Hij moet hem in kennis stellen van de afrekening na vonnis. De cliënt lijdt materiële en morele schade wanneer deze slechts kennis krijgt van een uitspraak door de betekening ervan;⁵³⁴
- › de cliënt tijdig, volledig en correct moet informeren.⁵³⁵

199. In verband met de communicatie tussen advocaat en cliënt werd geoordeeld:

“Deze communicatie [bedoeld wordt hoofdzakelijke telefonische contacten en sms-berichten met emoji tekens] getuigt niet van erg veel afstandelijkheid en/of zakelijkheid. Een contract tussen een advocaat en een cliënt is een contract *intuitu personae*, gebaseerd op een persoonlijke vertrouwensband. Deze vertrouwensband mag evenwel niet verglijden tot familiariteit. Een advocaat is een zakelijke, onafhankelijke raadgever. Uiteraard is de wijze van communicatie tussen advocaat en cliënt in de loop der jaren gewijzigd, en is er thans veel minder formalisme dan vroeger. Deze moderne communicatievormen zijn toelaatbaar, maar de advocaat moet goed beseffen dat ook zijn communicatie steeds moet beantwoorden aan de essentiële beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, met grote zorg voor duidelijkheid en correctheid.”⁵³⁶

-
- 529 Tuchtraad Gent 14 november 2018, TAG-480 S. Brugge.
- 530 Tuchtraad van beroep 14 november 2017, TB-0180-2017.
- 531 Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0082-2013.
- 532 Tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0122-2014 en TB-0128-2014.
- 533 Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SLT-159.
- 534 Tuchtraad Antwerpen 28 april 2015, TAA/SA/0209/2015.
- 535 Tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SBT-178; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018 TAA/SL/0294/2017 en TAA/SL/0301/2018; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0311/2018; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0310/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0321/2018; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-20416; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0275/2016 en TAA/SA/0285/2017; tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396; Tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SH/0221/2015 en TAA/SH/0224/2015; tuchtraad Brussel 12 januari 2016, SBT-0129; tuchtraad Brussel 27 september 2016, SBT-0144 en SBT-0145; tuchtraad Brussel 20 december 2016, SLT-0138; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0133-2015; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SH/0198/2014; tuchtraad Brussel 17 november 2015, SLT-0123; tuchtraad van beroep 21 januari 2014, TB-0078-2013; tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0100-2014 en TB-0101-2014; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0086-2013; tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/SA/0185/2014; tuchtraad Brussel 21 januari 2014, V-0085; tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0299; tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0297-0301; tuchtraad Gent 26 november 2014, TAG-0313; tuchtraad van beroep 10 december 2013, TB-0082-2013; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013 TAA/SA/0093/2012 en TAA/SA/0143/2013; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0125/2012; tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-0088 en tuchtraad Gent 9 januari 2013, TAG-0212.
- 536 Tuchtraad Antwerpen 19 december 2019, TAA/SL/0359/2019.

/ AFDELING 29

Optreden zonder duidelijke instructies

200. Een advocaat had een brief gestuurd aan de huurder van een echtpaar. Hij deelde hierin mee geraadpleegd te zijn door de man en de vrouw. Hij vroeg om de huur voortaan te betalen op het rekeningnummer van de vrouw (waarvan hij de raadsman was). In werkelijkheid was hij niet de raadsman van de man. Op deze manier werd gepoogd om de huur aan de gemeenschap te onttrekken.

De tuchtraad van beroep overwoog:

“het zich ten onrechte voordoen als de advocaat van een persoon met de bedoeling gelden waarop deze persoon recht heeft af te wenden in het belang van de persoon waarvoor men werkelijk optreedt, schendt in hoge mate de geloofwaardigheid van de advocatuur en het vertrouwen dat het publiek moet hebben in de advocatuur als beroepsgroep. Het mandaat waarmee en waarbinnen een advocaat optreedt vormt het wezen van zijn beroepsuitoefening en iedere oneerlijkheid in dit verband schendt in hoge mate de rechtschapenheid waarmee de advocaat moet optreden.”⁵³⁷

201. De tuchtraad van Antwerpen oordeelde dat een leasingnemer die een advocaat opdracht geeft om een leasinggever in rechte te vertegenwoordigen onmogelijk kan gelden als een geldig mandaat om een proceshandeling te voeren. Bovendien is er zelfs mogelijk sprake van een tegenstrijdig belang tussen de cliënt-leasingnemer en de leasinggever.

De tuchtraad van Antwerpen overwoog daarbij:

“Er bestaat een algemeen principe dat een advocaat zich kan beroepen op een vermoeden van volmacht en de wettelijke neerslag van dit principe is terug te vinden in artikel 440 Ger. Wb.

Voornoemd artikel bepaalt in zijn tweede lid: “De advocaat verschijnt als gevolmachtigde van de partij zonder dat hij van enige volmacht moet doen blijken, behalve indien de wet een bijzondere lastgeving vereist.” De advocaat schendt door zijn handelswijze het vertrouwen dat de balie geniet.”⁵³⁸

/ AFDELING 30

De advocaat en de media

202. Deze materie wordt geregeld door artikel 156 e.v. van de Codex. De bepalingen werden recent gewijzigd door de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies op 3 juli 2020.⁵³⁹

203. In verband met deze problematiek moet onmiddellijk verwezen worden naar het arrest, gewezen door het EHRM d.d. 23 april 2015.⁵⁴⁰

537 Tuchtraad van beroep 12 april 2016, TB-0146-2015.

538 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0314/2018.

539 BS 22 juli 2020. De nieuwe bepalingen treden in werking op 22 oktober 2020.

540 EHRM (Grote Kamer) 23 april 2015, nr. 29369/10, Morice/Frankrijk.

De feiten die aan dit arrest ten grondslag lagen kunnen als volgt samengevat worden.

De Franse advocaat Olivier MORICE had in het jaar 2000 meegewerkt aan een artikel in *Le Monde*. Het artikel ging nader in op de beroering die was ontstaan naar aanleiding van het verdachte overlijden van de Franse rechter Bernard BORREL in Djibouti. In het artikel was sprake van manipulatie van het gerechtelijk onderzoek dat na het overlijden was gevoerd. O. MORICE, de redacteur die het artikel schreef en de directeur van *Le Monde* werden strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld wegens laster. O. MORICE kon zich niet beroepen op zijn immuniteit als advocaat omdat zijn uitlatingen niet waren gedaan tijdens een terechtzitting. De zaak werd voorgelegd aan het EHRM. In zijn arrest van 11 juli 2013 oordeelde het Hof dat artikel 10 EVRM (vrije meningsuiting) niet geschonden was. Op verzoek van O. MORICE werd de zaak op 9 december 2013 doorverwezen naar de Grote Kamer van het Hof. In zijn arrest van 25 april 2015 oordeelde de Grote Kamer dat de veroordeling van O. MORICE wel degelijk een schending van artikel 10 EVRM inhield.⁵⁴¹ Het Hof oordeelde onder andere in deze aangelegenheid:

- › dat een onderscheid moet gemaakt worden tussen waardeoordelen en feiten, waarbij waardeoordelen dienen gesteund te worden op een feitelijke basis. Het Hof stelde vast dat zulks het geval was en dat de waardeoordelen voldoende ondersteund werden door feitelijke gegevens;
- › dat een advocaat niet mag gelijkgesteld worden met een journalist. Een advocaat is betrokken bij de uitoefening van het recht en kan bijgevolg geen externe getuige zijn die het publiek moet informeren;
- › de verdediging van een cliënt zich niet moet afspelen in de media, maar voor de rechtbanken, en dat enkel zeer speciale omstandigheden een interventie in de media kunnen verantwoorden;
- › de waardeoordelen virulent mogen zijn;
- › beledigingen niet mogen, maar dat een sarcastische ondertoon wel kan.⁵⁴²

Het Franse Hof van Cassatie heeft in zijn arrest van 2 december 2016 het arrest van het hof van beroep, waarbij O. MORICE veroordeeld was, vernietigd. Het Hof van Cassatie sluit zich aan bij de overwegingen van het EHRM. Het Hof stelt dat het gewraakte artikel in *Le Monde* een onderwerp van algemeen belang betrof. In deze context verdient de vrijheid van meningsuiting van een advocaat bijzondere bescherming. Deze vrijheid moet gewaarborgd worden. Deze vrijheid houdt in dat de advocaat scherpe commentaren mag leveren, ook op de rechterlijke macht. Zijn rol als actor van Justitie bepaalt hiervan de omkadering. Het Hof stelde daarbij dat de beoordeling die O. MORICE had gemaakt over de wijze waarop het onderzoek in Djibouti gevoerd was steunde op voldoende feitelijke gegevens. Dat O. MORICE bijzonder streng was geweest in zijn standpunt is daarbij zonder belang.⁵⁴³

In dezelfde zin oordeelde het EHRM in zijn arrest van 15 december 2015.⁵⁴⁴ De advocaat Sébastien BONO was in Frankrijk tuchtrechtelijk veroordeeld omdat hij in conclusies had aangevoerd dat onderzoeksrechters medeplichtig waren aan foltering omdat zijn cliënt bekentenissen had afgelegd na folteringen in Syrië. Het EHRM oordeelde dat deze be-

541 D. Voorhoof en I. Høedt – Rasmussen, “De advocaat mag via media kritiek uiten op rechters”, *De Juristenkrant* 2015, afl. 310, 1 en 4.

542 EHRM (Grote Kamer) 23 april 2015, nr. 29369/10, Morice/Frankrijk; E. JANSSENS, “Het EHRM en de aspecten van het beroepsgeheim van de advocaat en de communicatie van de advocaat in de media”, in: C. DAELMAN, E. JANSSENS, e.a. (eds.), *Mensenrechten in de praktijk, toegepast in uw juridische dossiers*, Intersentia, Antwerpen-Cambridge, 2016, 100 e.v.

543 H. Vandenberghe, “Mag de advocaat zich kritiek uitlaten over Justitie?”, *Today’s Lawyer* 2020, nr. 2, 2.

544 EHRM 15 december 2015, nr. 29024/11, Bono/Frankrijk.

oordeling voldoende feitelijke grond had. De vrijheid van meningsuiting, waarvan een advocaat geniet, moet, gelet op diens opdracht, met bijzondere voorzichtigheid worden beoordeeld.

Hetzelfde standpunt nam het EHRM in zijn arrest van 4 mei 2018.⁵⁴⁵ Alain OTTAN, eveneens een Franse advocaat, had in een commentaar gesteld dat de vrijspraak door een Hof van Assisen van een politiemans die een jonge man in een achtervolging had neergeschoten het gevolg was van de uitsluitend blanke samenstelling van de jury. Het standpunt van A. OTTAN had voldoende feitelijke grondslag en viel binnen het kader van de verdediging, aldus het Hof.

De Franse advocaat Francis SZPINER had een advocaat-generaal buiten de rechtszaak persoonlijk beledigd. Hij werd tuchtrechtelijk veroordeeld (waarschuwing). Anders dan in de hierboven geciteerde arresten zag het EHRM⁵⁴⁶ in deze veroordeling geen graven. De uitlatingen gebeurden buiten de rechtszaal, zij hadden onvoldoende feitelijke grondslag en hielden geen verband met de middelen van verdediging.

204. Deze kwestie werd in de besproken periode enkele malen beoordeeld door de tuchtraden en de tuchtraad van beroep.

Een advocaat werd vervolgd omdat hij het proces in de media had gevoerd, zowel in de audiovisuele - als in de geschreven pers. Hij had commentaar gegeven in de media. In het kader van de wapengelijkheid was dit noodzakelijk. Hij had zich vooraf niet verzekerd van de toestemming en het mandaat van de cliënt. Hij had niet steeds de belangen van de cliënt voor ogen. Hij had ook niet de nodige zorgvuldigheid aan de dag gelegd, ook niet met betrekking tot de gerechtvaardigde belangen van derden. Hij had de stafhouder niet vooraf ingelicht. Hij had niet gelet op de naleving van zijn beroepsgeheim en de confidentialiteit van mededelingen door zijn cliënt gedaan of de verklaring afgelegd tijdens het geheime verhoor door de politie en de onderzoeksrechter. De tuchtraad van Antwerpen achtte de tenlastelegging bewezen en overwoog onder meer:

“Wel betwist Mr. X dat hij zelf het initiatief heeft genomen om de pers te woord te staan. Dit blijkt inderdaad niet, maar is verder irrelevant ter beoordeling van de feiten.

Ook indien het initiatief van de pers uitging, diende Mr. X een mandaat te hebben van zijn cliënt om mededelingen te doen, diende hij voorafgaand de stafhouder te raadplegen en kon hij enkel mededelingen doen in het belang van zijn cliënt.

Het argument van Mr. X dat ook andere advocaten de deontologische bepalingen ter zake niet zouden nakomen, maakt evenmin een rechtvaardiging uit voor zijn gedrag.”⁵⁴⁷

205. Een advocaat werd vervolgd omdat hij artikel 158, 3.5. van de Codex had geschonden. Deze bepaling stelt dat de advocaat inzake de omgang met de media zo mogelijk de stafhouder raadpleegt, zijn standpunt inwint en zo nodig zijn richtlijnen volgt. De tuchtraad van Brussel overwoog in dit verband:

“Art. 158,3,5° Codex Deontologie stelt dat de advocaat als raadsman zo mogelijk vooraf de stafhouder raadpleegt, zijn of haar standpunt inwint en zijn of haar richtlijnen opvolgt. Uit de aard der dingen, nl. de raadgeving, zijn dergelijke contacten vertrouwelijk.

545 EHRM 19 april 2018, nr. 41841/12, Ottan/ Frankrijk.

546 EHRM 19 december 2017, nr. 2316/15, Szpiner/Frankrijk.

547 Tuchtraad Antwerpen, 27 november 2018, TAA/SA/0319/2018.

Een voorafgaande censuurmogelijkheid voor de stafhouder, die uit artikel 158,3,5° Codex Deontologie voor advocaten zou volgen, waar deze bepaling oplegt dat de advocaat die zijn stafhouder raadpleegt de richtlijnen van de stafhouder opvolgt en daarvoor tuchtrechtelijk zou kunnen worden gesanctioneerd, zijn niet verzoenbaar met de rechtspraak van het Europees Hof Mensenrechten zoals deze o.m. in het arrest Morice tot uiting komt (zie Edward Janssens, "Het EVRM en de aspecten van het beroepsgeheim van de advocaat en de communicatie van de advocaat in de media", p. 102).

Het idee dat een advocaat zich verder van alle commentaar onthoudt, behalve indien, als gevolg van mededelingen van het openbaar ministerie, de persrechter of derden in de media, de wapengelijkheid een reactie noodzakelijk maakt, kan niet in die zin geïnterpreteerd worden dat de communicatie van de verdediging enkel subsidiair mogelijk is als reactie op een commentaar van anderen. De publieke meningsvorming waartoe ook een verdedigend advocaat bijdraagt om een effectieve waarborg voor de rechten van verdediging te verzekeren, wordt in onafhankelijkheid door een advocaat zelf beoordeeld en verzorgd. Hij neemt daar zelf de verantwoordelijkheid voor op en is het best geplaatst om de feitelijke wapengelijkheid in een proces te verzekeren. Deze feitelijke wapengelijkheid kan trouwens niet al te formalistisch worden geïnterpreteerd, gezien het actuele mediaverloop over belangrijke strafzaken.

De eis gezien "zo mogelijk" de stafhouder te raadplegen vooraleer zijn standpunt in te nemen en zijn richtlijnen te volgen kan evenmin restrictief en letterlijk worden geïnterpreteerd maar moet gelezen worden in het licht van art. 10 en art. 6 EVRM.

(...) Trouwens onderstreept de tuchtraad dat in zaken van terrorisme, gegeven de permanente en terechte belangstelling van de openbare opinie, de voortdurende communicatie door het parket en de politie (rechtstreekse of onrechtstreekse) het de verdediging noodzaakt in dit publieke debat tussen te komen wanneer zij daarvan overtuigd is. Het komt de tuchtraad niet toe zich, zonder meer, in de plaats te stellen van de betrokken advocaat wanneer de advocaat oordeelt dat deze omringende omstandigheden aanwezig zijn en zijn verdedigingsstrategie dit optreden vergde.

Wel kan het aangewezen zijn dat in dergelijke delicate zaken de betrokken advocaat de stafhouder zo mogelijk raadpleegt daar deze op de eerste plaats geroepen is de betrokken advocaat preventief met raad en daad bij te staan, gezien de bijzondere uitdaging van de effectiviteit van de verdediging in dergelijke zaken.

In de mate dat artikel 158 Codex Deontologie voor advocaten zou worden geïnterpreteerd als een middel om op advocaten druk uit te oefenen, kan het nooit gelezen worden op een wijze die tot een onevenredige beperking van de effectieve uitoefening van de rechten van verdediging zou leiden.

In ieder geval kan de commentaar door de verdediging, in het belang van de cliënt, bezwaarlijk preventief formeel afhankelijk worden gemaakt van enige consultatieplicht bij de stafhouder als deontologische verplichting. De tussenkomst van de stafhouder moet gelezen worden als een bijdrage tot de invulling van een door de advocaat na te leven deontologische zorgvuldigheidsplicht en kiesheid als "acteur de justice" ("justitieel acteur").⁵⁴⁸

548 Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SBT 150.

In dezelfde zaak diende de tuchtraad zich uit te spreken over de vraag of de betrokken advocaat artikel 156, 1.4. van de Codex had geschonden door over te komen als partij of getuige. De tuchtraad overwoog daarbij:

“Een advocaat verdedigt altijd een particulier belang en vereenzelvigd zich in die mate met het standpunt van zijn cliënt dat hij deskundig moet verwoorden en met respect voor zijn onafhankelijkheid. Ook wanneer de concrete verklaringen van Meester X terecht aanleiding kunnen geven tot een appreciatievraag, nl. of hij daarbij zijn woorden voldoende zorgvuldig heeft gekozen, als een justitieel acteur, en hij voldoende respectvol met zijn cliënt is omgegaan, kunnen ze daardoor nog niet aanzien worden als een partijverklaring.

(...) Wat zijn verklaring betreft (...) met een beschrijving van de materiële omstandigheden van de voorlopige hechtenis van zijn cliënt (...) De bijzondere omstandigheden van de hechtenis kunnen aangeklaagd worden.”⁵⁴⁹

De tuchtraad diende zich in dit dossier ook uit te spreken over de vraag of de advocaat al dan niet de wapengelijkheid (artikel 158, 3.1. Codex) had geschonden. De tuchtraad duidt aan:

“dat de reactie van een advocaat in een rechtsprocedure die tot de grootste media aandacht aanleiding geeft, ook in het licht van de rechtspraak van het Europese Hof Mensenrechten, niet subsidiair is en niet afhankelijk kan worden gemaakt van verklaringen van het openbaar ministerie, de persrechter of derden in de media en dan nog in de mate ze binnen de invulling van de wapengelijkheid valt.”⁵⁵⁰

206. Ook wanneer een advocaat wordt opgevolgd en dus niet langer de raadsman van een vroegere cliënt is, dient hij de regels, zoals vervat in artikel 156 e.v. van de Codex, in acht te nemen. Hieromtrent overwoog de tuchtraad van Brussel:

- › “op het ogenblik van zijn verklaringen is Mr. X niet langer de advocaat van U zodat hij niet door zijn vroegere cliënt kon gemandateerd zijn om de verklaringen af te leggen. Hij wenste immers niet te pleiten in de (latere) procedure voorlopige invrijheidsstelling;
- › zijn verklaringen worden gepresenteerd met de geloofwaardigheid van een rechtstreeks betrokken getuige, waardoor ze een schijnbare geloofwaardigheid verkrijgen;
- › hij heeft de verklaringen evenmin vooraf nagelezen;
- › verklaringen over het overleg met de ex-client over een te voeren verdedigingsstrategie in een strafzaak betreffen de kern van het beroepsgeheim;
- › de argumentatie van Mr. X dat heel wat van zijn verklaringen over U de algemene bekendheid genoten door het publiek karakter van de assisenzittingen (“psychopaat, een gek, gebrek aan empathie, koning in het land der blinden e.a.”), verkrijgen een andere dimensie wanneer ze worden afgelegd of onderschreven door de raadsman zelf van de cliënt. Ze verkrijgen een geloofwaardigheid die als grievend kan worden ervaren door de ex-client. Ze kunnen bij het publiek de mening opwekken dat het beroepsgeheim een zeer relativerende betekenis heeft en geven aanleiding tot een rolverwarring;
- › Mr. X geeft toe informatie aan de journalist te hebben gegeven met betrekking tot de relatie van mevrouw A met U, wat ook de persoonlijke sfeer van zijn ex-client betreft.”⁵⁵¹

549 Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SBT 150.

550 Tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SBT 150.

551 Tuchtraad Brussel, 25 oktober 2016, SBT-0146.

207. Een advocaat werd vervolgd omdat hij verklaringen had afgelegd naar aanleiding van de belofte van de minister van Justitie om de verjaringstermijn in de strafzaken te verlengen van 30 naar 40 jaar, gelet op de nakende verjaring in een bepaald dossier.

De tuchtraad van Gent overwoog in dit dossier:

“Het standpunt van mr. X dat hij enkel verklaringen heeft afgelegd in verband met zijn mening over een maatschappelijk relevant probleem, kan niet worden bijgetreden.

Uit de geciteerde verklaringen blijkt dat mr. X concrete verklaringen heeft afgelegd namens zijn cliënten in een zeer specifiek dossier.

De teneur van zijn verklaringen, los van de gebruikte bewoordingen, laten zonder enige ruimte voor misverstanden blijken van het standpunt van zijn cliënten dat het onderzoek in dit concrete dossier al lang genoeg heeft geduurd, en dat de aangekondigde verlenging van de verjaringstermijn voor zijn cliënten niet hoeft.

Mr. X werd derhalve in deze niet geïnterviewd als commentator betreffende maatschappelijke evenementen en vraagstukken in een zaak waarin hij niet betrokken was, wel integendeel.

Aan mr. X wordt ten deze niet ten laste gelegd dat hij zich moest onthouden van commentaren, maar wel dat hij, mede gelet op de eerdere batonnaal gebod, de nodige omzichtigheid in acht moest nemen, en dat hij zijn stafhouder niet voorafgaandelijk heeft geraadpleegd.

In conclusie bevestigt mr. X niet te betwisten dat hij art. 153 Codex Deontologie niet heeft gerespecteerd, maar dat zulks hoogstens om een “inschattingsfout en/of onachtzaamheid” handelt.

In zijn verhoor door de onderzoeker gaf mr. X aan zijn stafhouder niet voorafgaandelijk te hebben geconsulteerd omdat het zondagavond was, en hij dringend diende te reageren.

In de huidige tijd van moderne en snelle communicatie lijkt een zondagavond geen beletsel om minstens te proberen de stafhouder te bereiken, terwijl mr. X uiteraard zelf meester was van zijn agenda en bij het al dan niet beantwoorden van “dringende” vragen van journalisten, indien hij er niet in geslaagd was zijn stafhouder voorafgaandelijk te bereiken.

Naar het oordeel van de tuchtraad is mr. X, gelet op de eerdere vraag van de stafhouder om “in de toekomst de nodige omzichtigheid aan de dag te leggen” bij zijn contacten met de media, te kort geschoten in de in dit verband op hem rustende plicht voorafgaandelijk te overleggen met zijn stafhouder.

De stafhouder staat in deze aan de zijde van de advocaat, en moet er kunnen op rekenen dat een advocaat, aan wie hij een vaderlijke vermaning heeft gegeven, de hem gegeven richtlijnen in verband met toekomstig gedrag ook stipt zal naleven.

Het niet naleven van deze batonnale richtlijnen hindert de Stafhouder in de behoorlijke uitoefening van zijn functie, en verstoort de behoorlijke werking van de balie.

Aldus worden de belangen van de beroepsgroep geschaad: door het niet naleven van de door de stafhouder gegeven richtlijnen in verband met toekomstig gedrag, is er der-

halve wel degelijk een inbreuk op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen.⁵⁵²

208. In verband met het verbod op het voeren van het proces in de media oordeelde de tuchtraad van Antwerpen:

“Analyse van de tv-nieuwsuitzendingen, waarin inderdaad de interviews van de advocaat werden uitgezonden, leert dat de inhoudelijke standpunten die hij in de procedure ontwikkelde enkel aan bod kwamen in citaten op het scherm getoond en voorgelezen door de nieuwslezer. Tevens leert analyse dat zijn verklaringen telkens bondig en nuchter waren, zonder beroep te doen op sensatie en/of overdreven emotie.

Het is niet (meer) betwistbaar dat een advocaat zijn cliënt niet enkel in de rechtszaal bijstaat, maar ook daarbuiten, bijvoorbeeld in de pers. De rechtspraak van de tuchtraad van beroep voor advocaten erkent uitdrukkelijk dat contacten met de media “tot het takkenpakket van de advocaat horen” (nota OVB d.d. 15 januari 2010 “Het beroepsgeheim van de advocaat en contacten met de pers”).

De tuchtraad meent dat slechts 1 principe relevant mag zijn bij de beoordeling van de tenlasteleggingen: m.n. het principe van het eerste verbod van art. 3.6 van het OVB-reglement, nl. dat verklaringen door een advocaat die geen betrekking hebben op “het voeren van het proces in de media” toegelaten zijn. Voorwaarde hiervoor is dat hierover “zo mogelijk” vooraf de stafhouder geraadpleegd is: het is niet betwist dat vooraf overleg gepleegd is tussen de advocaat en de stafhouder(s), zowel schriftelijk als mondeling. Dit volgt uit lezing van de inhoud van het dossier dat aan de tuchtraad wordt voorgelegd.

Het is juist dat de advocaat niet volgde hetgeen hem blijkbaar werd opgelegd, nl. een “mediastilte”. De tuchtraad is van oordeel dat zulke stilte niet conform is aan de principes van art. 3.6 van het OVB-reglement inzake advocaat en media.

Anders dan de stafhouder(s) is de tuchtraad van oordeel dat het belang van de nabestaanden van de slachtoffers het belang van mogelijk “spanningsveld tussen zijn mede-confraters en hun cliënten...” overstijgt, tenminste op voorwaarde dat de verklaringen van de raadsman niet onwaardig/onkies zijn. De concrete inhoud van de verklaringen van de advocaat wijst hier niet op.

De objectieve relevantie van de frequentie van de verklaringen door de advocaat kan volgens de tuchtraad mogelijk in vraag gesteld worden: zij kan gewettigd geweest zijn in functie van de overdreven belangstelling van de pers en dus de bescherming van zijn cliënten hiertegen.

De extreme, vaak op sensatie gerichte acties van bepaalde journalisten kunnen ad hoc een afscherming van de betrokken partijen noodzakelijk maken. De advocaat is hiervoor dan de geschikte persoon, mits zich te houden aan de deontologische spelregels. Het gedrag van de advocaat is niet van aard enige overtreding hierop vast te stellen.⁵⁵³

De extreme, vaak op sensatie gerichte acties van bepaalde journalisten kunnen ad hoc een afscherming van de betrokken partijen door hun advocaten noodzakelijk maken.

552 Tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0373.

553 Tuchtraad Antwerpen 28 februari 2013, TAA/SH/0111/2012.

/ AFDELING 31

Publiciteit

209. Deze materie wordt geregeld in Afdeling III.1.7. 'Publiciteit' van de Codex.

210. Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd omdat hij publiciteit had gevoerd

"Strijdig met de rechtsnorm van art. 455 Ger. W., meer in het bijzonder door een broodzak als drager te gebruiken met de vermelding van de benaming van uw advocatenkantoor, het adres, het telefoonnummer en de websitegegevens." De tuchtraad Gent sprak hem vrij.⁵⁵⁴ De stafhouder tekende hoger beroep aan. De tuchtraad van beroep bevestigde de uitspraak maar overwoog wel: "In dit dossier is de vraag aan de Orde of mr. X gehandeld heeft in strijd met de basisregels, aangeduid in art. 455 Ger. W., door zijn advocatenkantoor bekend te maken via een broodzak.

De tuchtraad oordeelde dat mr. X. niet had gehandeld in strijd met de waardigheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag ligt.

De tuchtraad van beroep treedt dit standpunt bij.

De tuchtraad van beroep volgt de tuchtraad evenwel niet waar deze oordeelde dat de wijze waarop publiciteit wordt gevoerd (via een lichtkrant, spots of een broodzak) en of deze publiciteit al dan niet van smaak getuigt en al dan niet aanbevelenswaardig is, niet tot de beoordelingsbevoegdheid van de tuchtraad behoort.

Het is de advocaat toegestaan publiciteit te voeren of te laten voeren voor zover deze niet in strijd is met enige rechtsnorm (Codex deontologie voor advocaten. Orde van Vlaamse Balies. Afdeling III.1.7. Publiciteit. Art. III.1.7.1).

Het komt de tuchtraad dus wel degelijk toe om te oordelen of een advocaat een rechtsnorm, in casu art. 455 Ger. W., heeft geschonden. Daarbij dienen én de inhoud van de publiciteit én de wijze waarop deze werd gevoerd beoordeeld te worden. Het is daarbij niet denkbeeldig dat de publiciteit zodanig smakeloos is of naar inhoud of naar de drager dat deze als strijdig met art. 455 Ger. W. moet worden beschouwd.

Dit is in casu evenwel niet het geval."⁵⁵⁵

211. Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd omdat hij door publieke verklaringen in de media de indruk had gewekt dat hij een fout in de wegverkeerswet had ontdekt, waardoor hij succes had behaald op de rechtbank. Van deze fout zouden het parket en de rechtbank onwetend zijn geweest. De advocaat had hieromtrent publiciteit gevoerd op zijn website e.d. De werkelijkheid was dat de fout ambtshalve door de rechtbank was opgeworpen, vóór het pleidooi van de betrokken advocaat. Aan de vraag van de stafhouder om deze publiciteit te verwijderen had hij geen gevolg gegeven. De tenlastelegging werd bewezen geacht.⁵⁵⁶

554 Tuchtraad Gent 26 november 2014, TAG 300.

555 Tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0129-2014.

556 Tuchtraad Gent 13 februari 2019, TAG-492.

212. Een advocaat werd vervolgd omdat hij een e-mailbericht had verzonden met als onderwerp “*aankondiging afdeling bedrijfsovernames*”. Hij had daarbij vermeld “*het advocatenkantoor beschikt intern over alle specialisten*.” De tuchtraad stelde vast dat de advocaat geen enkele cliënt geworven had in functie van de gevoerde publiciteit, en dus geen daad van koophandel had gesteld, en de advocaat intern over geen enkele specialist beschikte. De advocaat runde een eenmanskantoor en de beweerde interne specialist betrof gewoon een externe en occasionele consultant. Dit werd beschouwd als een vorm bedrog van het potentieel cliënteel. Van deze beweerde inbreuken werd de advocaat vrijgesproken.⁵⁵⁷

/ AFDELING 32

Inbreuken op de strafwet

213. Een inbreuk op de strafwet kan aanleiding geven tot een tuchtrechtelijke veroordeling.

Er wordt aan herinnerd dat het tuchtrecht en het strafrecht onafhankelijk staan van elkaar. Ook tijdens een strafrechtelijk onderzoek, dat nog niet beëindigd werd door een strafrechtelijke uitspraak, kan een advocaat tuchtrechtelijk worden vervolgd. Dit is zelfs mogelijk wanneer het strafrechtelijk dossier geseponneerd werd, of de advocaat werd vrijgesproken.

214. Een advocaat werd tuchtrechtelijk vervolgd omdat hij de cliënt in de waan had gelaten dat magistraten omkoopbaar zouden zijn. De advocaat was de raadsman van een gedetineerde. Hij ontving de echtgenote van de gedetineerde. Tijdens dit onderhoud werd gesproken over de betaling van een geldsom. Deze betaling zou bedoeld zijn om magistraten om te kopen, althans volgens de echtgenote. Volgens de advocaat betrof het de betaling van erelonen, mede bedoeld om een mogelijke borgsom te betalen.

De tuchtraad van beroep oordeelde:

“De schijn of waan van cliënten creëren of in stand houden dat magistraten omkoopbaar zijn, is zonder meer in strijd met artikel 456 Ger. W. en dus met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen, en verder ook in strijd is met de eed zoals voorzien in artikel 429 Ger. W. Zowel de advocatuur als de magistratuur worden immers in diskrediet gebracht op een niveau waar zij tegenover de rechtsonderhorige onvoorwaardelijk vertrouwen moeten kunnen genieten.”

Bij de behandeling van de zaak voerde de advocaat aan dat het strafonderzoek en de strafvordering onregelmatig waren. Hij stelde dat de tuchtvervolgging steunde op feiten die onrechtmatig waren verkregen en de tuchtvordering aldus onontvankelijk was. De tuchtraad van beroep trad dit standpunt niet bij:

“Het loutere feit dat de tuchtprocedure steunt op feiten die zouden zijn bekomen uit een geluidsopname of uit strafrechtelijke processen-verbaal, of meer algemeen uit een strafonderzoek dat onregelmatig, nietig en/of niet-ontvankelijk zou zijn, maakt de tuchtprocedure op zich niet onregelmatig, nietig of niet-ontvankelijk. De gegevens uit

557 Tuchtraad Antwerpen 23 juni 2014, TAA/SA/0188/2014.

het straf dossier maken deel uit van het tuchtdossier als mogelijk bewijs van de feiten waarvoor de tuchtvervolgning werd ingesteld. Het bewijs van de feiten raakt de grond van de zaak. Indien moet geoordeeld worden dat dit bewijs niet rechtsgeldig is, en er geen ander bewijs voorhanden is, zal de tucht vordering ongegrond zijn. De ontvankelijkheid ervan blijft echter onverlet. (...) Een strafrechtelijke buitenvervolginstelling belet niet dat toch nog tuchtrechtelijk wordt vervolgd en geoordeeld, tenzij aan de strafrechtelijke buitenvervolginstelling enig gezag van gewijsde kleeft waardoor tuchtrechtelijke vervolging en veroordeling onmogelijk wordt gemaakt, zonder schending van dit strafrechtelijk gewijsde.”

In casu steunde de betwisting in verband met het rechtmatig verkregen bewijs op een bandopname van het gesprek dat plaatsgevonden had tussen de advocaat en de echtgenote. Dit gesprek was opgenomen door de dochter van de echtgenote, buiten het medeweten van de advocaat. De opname gebeurde tijdens een consultatie op het kantoor van de advocaat. De tuchtraad van beroep oordeelde dat de geluidsopname geen schending uitmaakte van het beroepsgeheim van de advocaat, noch van het geheim van het overleg tussen de advocaat en de cliënt:

“De cliënt van een advocaat en/of andere personen die door die cliënt betrokken worden in het overleg met de advocaat omtrent een specifieke zaak, kunnen in beginsel zelf beschikken over het beroepsgeheim van hun advocaat. Dit beroepsgeheim heeft immers als voorwerp de geheimen die de cliënt zelf toevertrouwt aan de advocaat. Voorts is die cliënt zelf geen drager van een beroepsgeheim, noch rust op hem enige andere geheimhoudingsplicht, laat staan een plicht tot geheimhouding van het overleg met de advocaat.

Evenmin vormt de heimelijke geluidsopname een schending van het recht op “privacy” van mr. X. Het recht op privacy, zoals gewaarborgd door art. 8.1 EVRM, heeft als voorwerp het privéleven, het gezinsleven, het huis en de briefwisseling. De betrokken geluidsopname, zelfs al is ze gebeurd in de consultatieruimte van mr. X en in de beslotenheid van het overleg tussen mr. X enerzijds en (de familie van de gedetineerde) anderzijds, vormt geen schending van het privéleven, het gezinsleven, het huis of de briefwisseling van mr. X. Dit overleg vond immers uitsluitend plaats in zijn hoedanigheid van advocaat en bovendien in zijn consultatieruimte. Er is bovendien geen enkel ander gegeven dat erop duidt dat mr. X tijdens het opgenomen gesprek redelijke verwachtingen inzake respect voor haar privacy (privéleven, gezinsleven, huis, briefwisseling) moest hebben. Een bijzonder aanvullend recht op privacy (anders dan dat van artikel 8.1. EVRM) en de schending daarvan wordt, voor zover bestaande, niet bewezen door mr. X”

De tuchtraad van beroep oordeelde dat de betreffende geluidsopname geen onrechtmatig verkregen bewijsmiddel vormde in het kader van de tuchtprocedure:

“De geluidsopname werd niet verkregen met miskenning van de strafwet, ook niet met miskenning van art. 314bis, §1 SW. of met miskenning van enige andere wetgeving of door schending van fundamentele rechten zoals de schending van het beroepsgeheim of de schending van het recht op privacy.

Ook vormt in casu de heimelijk bekomen geluidsopname geen ongeoorloofd verkregen bewijs ingevolge bedrog of list, of ingevolge uitlokking of ingevolge enige andere acqui-

aanse fout van een betrokkene. (zie hierover B. Allemeersch, e.a., Het burgerlijk bewijsrecht. Overzicht van rechtspraak 2000-2013, T.P.R., 2015, p 663, nr. 62 e.v.)”⁵⁵⁸

215. Ondanks het feit dat het strafrechtelijk onderzoek nog niet beëindigd was en er dus ook nog geen definitieve strafrechtelijke veroordeling voorlag werd een advocaat tuchtrechtelijk vervolgd wegens:

- › afpersing onder bedreiging van fysiek geweld met gedwongen afgifte van € 11.500;
- › poging tot afpersing onder bedreiging van fysiek geweld om over te gaan tot betaling van € 40.000;
- › poging tot diefstal met braak, inklimming of valse sleutels (klaarblijkelijk zonder buit);
- › afpersing voor een bedrag van € 90.000.

De advocaat werd geschrapt (ook wegens andere deontologische tekortkomingen).⁵⁵⁹

216. Een advocaat werd veroordeeld door het hof van beroep wegens het toebrengen van opzettelijke slagen en verwondingen. Hij werd voor dit feit ook tuchtrechtelijk vervolgd. Samen met dit feit werden hem ook andere feiten ten laste gelegd, en onder meer dat de advocaat tijdens een eerdere zitting van de tuchtraad van beroep melding had gemaakt van de registratie, door hemzelf, van een zitting van de raadkamer en het verhoor door de advocaat-onderzoeker in het kader van een tuchtzaak, en de telefoongesprekken met een cliënt en een griffier.⁵⁶⁰

217. Een advocaat was strafrechtelijk veroordeeld. Hij werd naar aanleiding van deze veroordeling tuchtrechtelijk vervolgd:

- › wegens betrokkenheid bij feiten van mensenhandel/criminele organisatie;
- › door het voorwerp uit te maken van een correctionele veroordeling wegens deelneming aan voormelde criminele organisatie.⁵⁶¹

De tuchtraad van beroep, die door de advocaat was gevat, herschreef de tenlastelegging op grond van het gewezen correctionele vonnis in “feiten van bijdrage tot de oogmerken van een criminele organisatie” in de zin van artikel 324*bis* van het Strafwetboek.⁵⁶²

218. In de besproken periode werden verscheidene advocaten vervolgd omdat zij valsheid in geschrifte hadden gepleegd en deze valse stukken hadden gebruikt.

- › “De advocaat heeft met knip- en plakwerk een getuigschrift (attest) samengesteld en er zelf met stylo een handtekening op nagebootst van de heer M. Vervolgens heeft hij dit stuk aangevend in het kader van een gerechtelijke procedure ten behoeve van zijn cliënt. De beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid zoals voorzien in art. 455 Ger. W. zijn de basis-

558 Tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168-2016. De tuchtraad van beroep bevestigde de veroordeling die was uitgesproken door de tuchtraad van Antwerpen 9 november 2016, TAA/STO/0270/2016. Aan de advocaat werd een schorsing van drie maanden opgelegd met uitstel gedurende een termijn van drie jaar.

559 Tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0104-2014 dat tuchtraad Antwerpen 28 januari 2014 op deze punten bevestigt.

560 Tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0184-2017. De advocaat werd geschrapt. De tuchtraad van beroep bevestigde de beslissing van de tuchtraad van Brussel 7 mei 2017, SBT 140 en SBT 151.

561 Tuchtraad Antwerpen 27 juni 2017, TAA/SM/0283/2017.

562 Tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0188-2017 bevestigde, na heromschrijving van de feiten, de tuchtstraf van schorsing gedurende zes maanden die door de tuchtraad was opgelegd. Deze beslissing werd vernietigd door het Hof van Cassatie 8 februari 2019 D.18.0006.N wat de opgelegde sanctie betrof. De tuchtraad van beroep 10 september 2019 bevestigde de uitgesproken veroordeling.

beginselen waaraan elke advocaat dient te voldoen. De weerhouden tenlasteleggingen maken een zeer ernstige inbreuk uit op deze beginselen.⁵⁶³

- › “De advocaat was opgetreden in een betwisting voor de rechtbank van koophandel, waarbij hij wetens en willens gebruik heeft gemaakt van factuurvoorwaarden die ingevolge een manipulatie werden toegevoegd aan dossierstukken, hoewel de factuurvoorwaarden op datum van verzending van deze facturen nog niet bestonden en derhalve nog niet van toepassing waren.”⁵⁶⁴
- › “De advocaat heeft een publieke opdracht in de rechtsbedeling, hij moet zich steeds bewust zijn en blijven van de specifieke positie die hij als advocaat inneemt ten opzichte van zijn cliënt. Door zelf een dagvaarding te fabriceren en aan de hand van dit stuk te doen uitschijnen dat een procedure werd ingeleid terwijl dit niet zo was, schendt de advocaat niet alleen het vertrouwen van de cliënte maar bovendien ook van zijn confraters en van de rechterlijke macht. Dit vertrouwen is fundamenteel voor een goed functionerende advocatuur.”⁵⁶⁵
- › “De advocaat heeft op het door hem of onder zijn verantwoordelijkheid aangepast briefhoofd van het kantoor in eigen naam een strafklacht neergelegd tegen zijn kantoorgenote.”⁵⁶⁶
- › “De advocaat heeft in haar verklaring verzonden aan mr. X in haar hoedanigheid van curator van het faillissement van Bvba A, de heer B, haar ex-client en tevens ex-partner, valselijk beschuldigd van fraude.”⁵⁶⁷

Door zelf een dagvaarding te fabriceren en aan de hand van dit stuk te doen uitschijnen dat een procedure werd ingeleid terwijl dit niet zo was, schendt de advocaat niet alleen het vertrouwen van de cliënte maar bovendien ook van zijn confraters en van de rechterlijke macht.

219. De advocaat had in een gerechtelijke procedure twee brieven aangewend die werden toegeschreven aan een collega-advocaat. De brieven waren door de advocaat zelf opgesteld.⁵⁶⁸

“De feiten, die ten laste van de advocaat worden gelegd, nl. valsheid te hebben gepleegd in een document, bestemd voor de rechtbank, en dit document ook voor de rechtbank te hebben gebruikt, zijn zeer ernstig. De advocaat heeft deze feiten erkend. Zij houden rechtstreeks verband met de uitoefening van zijn beroep van advocaat. Zij zijn van aard om twijfel te doen ontstaan over de persoonlijke integriteit van de advocaat bij de rechtszoekenden in het algemeen, en bij zijn cliënteel in het bijzonder. Hierdoor wordt de geloofwaardigheid, d.w.z. de eer van de advocatuur, aangetast. Deze houding schaadt de reputatie van de advocaat en van de advocatuur bij de magistratuur en de medewerkers van het gerecht.”⁵⁶⁹

563 Tuchtraad Antwerpen 25 oktober 2016, TAA/SM/276/2016.
564 Tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0327/2018.
565 Tuchtraad Antwerpen 28 mei 2019, TAA/SM/0347/2019.
566 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0300/2018.
567 Tuchtraad Antwerpen 28 februari 2019, TAA/SL/338/2019.
568 Tuchtraad Brussel 27 maart 2018, SBT 177.
569 Tuchtraad van beroep 18 augustus 2016, TB-0160-2016.

/ 5

De sancties

220. De sancties die door de tuchtraden kunnen worden opgelegd zijn – van licht naar zwaar – de volgende⁵⁷⁰:

- › waarschuwing;
- › berisping;
- › schorsing van maximum 1 jaar;
- › schrapping van het tableau of van de lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de lijst van de stagiairs.

Er moet worden benadrukt dat de “vaderlijke vermaning” opgelegd door de stafhouder niet als sanctie door de wetgever werd opgenomen. Evenmin zijn bewarende maatregelen en batonnale injuncties van de stafhouder te kwalificeren als tuchtstraffen (zie *infra* randnummer 232 e.v.).

Met de inwerkingtreding van “het sanctiereglement⁵⁷¹” zal de stafhouder voortaan een administratieve geldboete en/of andere maatregelen kunnen opleggen, wanneer na onderzoek blijkt dat een advocaat de witwaspreventiewet of haar uitvoeringsbesluiten heeft geschonden, en meer bepaald:

- › De bepalingen uit Boek II Witwaspreventiewet (verplichtingen zoals organisatie van en interne controle in kantoren, risicobeoordeling, waakzaamheidsverplichting en analyse van atypische verrichtingen);
- › Artikel 66, §§ 2 en 3 witwaspreventiewet (regels over de beperking van het gebruik in contanten); of
- › Artikel 90, vijfde lid witwaspreventiewet (bescherming van klokkenluiders).

Tegen de beslissingen van de stafhouder kan de betrokken advocaat hoger beroep instellen bij de tuchtraad van beroep overeenkomstig de artikelen 463 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek.

Tegen de beslissing van de tuchtraad van beroep kan de betrokken advocaat of de Orde van advocaten waartoe hij behoort een cassatieberoep instellen overeenkomstig de artikelen 1121/1 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek.

De beslissing van een maatregel en/of een administratieve geldboete door de Belgische stafhouder doet geen afbreuk aan eventuele (bijkomende) tuchtrechtelijke gevolgen (art. 12 sanctiereglement).

221. In tegenstelling tot het strafrecht bestaat er geen systeem waarbij bepaalde tuchtrechtelijke inbreuken worden gekoppeld aan bepaalde tuchtsancties. De tuchtoverheden beschikken over een discretionaire bevoegdheid bij het bepalen van de tuchtstraf. De sanctie mag evenwel niet kennelijk onevenredig zijn met de vastgestelde tuchtinbreuk.

In tegenstelling tot het strafrecht bestaat er geen systeem waarbij bepaalde tuchtrechtelijke inbreuken worden gekoppeld aan bepaalde tuchtsancties. De tuchtoverheden beschikken over een discretionaire bevoegdheid bij het bepalen van de tuchtstraf. De sanctie mag evenwel niet kennelijk onevenredig zijn met de vastgestelde tuchtinbreuk.

570 Art. 460 Ger. W.

571 BS 17 juli 2020. Het sanctiereglement treedt in werking op 27 juli 2020.

Zo oordeelde de Raad van State in zijn arrest van 15 februari 2015:

“Welke tuchtstraf wordt gerechtvaardigd door de tuchtfeiten wordt in beginsel discretionair beoordeeld door de tuchtoverheid. Deze discretionaire bevoegdheid heeft als grens de redelijkheid, wat betekent dat de opgelegde tuchtstraf in een redelijke verhouding van evenredigheid moet staan tot de tuchtfeiten. De tuchtoverheid dient bij deze proportionaliteitstoets rekening te houden met alle relevante gegevens en betrokken belangen, wat dient te blijken uit de motivering.”⁵⁷²

De tuchtraden zullen bij het opleggen van de tuchtsancties rekening houden met verschillende factoren, zoals onder meer het tuchtrechtelijk verleden van de advocaat. De tuchtraden kunnen ook alle deontologische inbreuken ten laste van een advocaat samenvoegen en één enkele tuchtstraf uitspreken⁵⁷³, hetgeen in de praktijk vaak het geval zal zijn.

222. Het Hof van Cassatie maakt een onderscheid tussen de tuchtsancties van artikel 460 van het Gerechtelijk Wetboek en straffen in de zin van artikel 3 EVRM:

“Geen van de sancties van artikel 460 Gerechtelijk Wetboek, ook al moeten ze op hun evenredigheid worden getoetst, zijn als behandelingen of straffen in de zin van artikel 3 EVRM te aanzien.”⁵⁷⁴

Het Hof van Cassatie is bevoegd om na te gaan of uit de vermeldingen van de bestreden beslissing blijkt of de tuchtraad van beroep al dan niet een kennelijk onevenredige tuchtstraf heeft uitgesproken, met schending van de artikelen 460, eerste en tweede lid, en 464 van het Gerechtelijk Wetboek.⁵⁷⁵

Het Hof van Cassatie oordeelde in dit verband dat een rechter aan wie gevraagd wordt een maatregel te toetsen die met een tuchtsanctie gelijkstaat, op grond van artikel 6 EVRM de wettigheid van die sanctie moet onderzoeken. In het bijzonder mag hij nagaan of die sanctie verzoenbaar is met de dwingende eisen van internationale verdragen en van het interne recht, met inbegrip van de algemene rechtsbeginselen. Dat toetsingsrecht moet de rechter in staat stellen na te gaan of de tuchtsanctie niet onevenredig is met de overtredding, zodat de rechter mag onderzoeken of de tuchtoverheid naar redelijkheid kon overgaan tot het opleggen van een tuchtsanctie met die omvang.⁵⁷⁶

/ AFDELING 1

Schorsing

223. De tuchtraad kan bij een gemotiveerde beslissing een advocaat schorsen voor een termijn van ten hoogste één jaar⁵⁷⁷.

De OBFG heeft een afzonderlijk reglement met betrekking tot de geschorste advocaat⁵⁷⁸. De OVB heeft dit niet.

⁵⁷² RvS 3 februari 2015, nr. 230.085.

⁵⁷³ J. STEVENS, *Advocatuur. Regels & Deontologie*, Wolters Kluwer, 2015, 1314 rn. 1620.

⁵⁷⁴ Cass. 16 december 2016, nr. D.16.0006.N. en Cass. 22 februari 2013, nr. D.12.0009.N.

⁵⁷⁵ Cass. 30 mei 2014, D.13.0029.F.

⁵⁷⁶ Cass. 26 juni 2015, D.13.0025.N. De uitspraak betrof een bedrijfsrevisor.

⁵⁷⁷ Art. 460 Ger. W.

⁵⁷⁸ Code de déontologie de l'avocat, artikelen 8.1 tot 8.6.

Dit neemt niet weg dat het tijdens de periode van schorsing de geschorste advocaat niet toegestaan is beroepswerkzaamheden uit te oefenen.⁵⁷⁹ Dit houdt in dat het de geschorste advocaat verboden is:

- › zich als advocaat te belasten met welke zaak dan ook;
- › schriftelijk, noch mondeling tussen te komen of te pleiten voor elke rechtbank, commissie, scheidsrechtelijk college, enz.;
- › schriftelijk, noch mondeling adviezen te geven;
- › cliënten te ontvangen en consultaties te houden;
- › zich in verbinding te stellen door briefwisseling met confraters, cliënten, de rechtbanken, griffies, scheidsrechters, ambtenaren, kortom om het even wie die de geschorste advocaat in de hoedanigheid van advocaat zou aanschrijven;
- › de lokalen aan de balie voorbehouden te betreden, tenzij uitdrukkelijk toegelaten door de stafhouder;
- › de toga te dragen;
- › cliënten op te zoeken in gevangenissen, in gesloten centra, bedrijven of waar dan ook.

De geschorste advocaat dient tevens de naam van een confrater door te geven die tijdens de periode van schorsing de belangen van de cliënten zal vrijwaren en de derdenrekening zal beheren. Deze confrater zal hiertoe een volmacht moeten krijgen (met een kopie voor de stafhouder). Tijdens de schorsingsduur mag de advocaat zich met deze confrater in verbinding stellen doch uitsluitend in het belang van de cliënten. De advocaat mag tijdens de schorsingsperiode geen aandeel in het ereloon vragen of ontvangen. Dit verbod geldt ook uitdrukkelijk voor de zaken die tijdens de duur van de schorsing werden voortgezet door een andere advocaat. Het is dus niet toegelaten enig recht op ereloon te laten gelden voor beroepswerkzaamheden als advocaat tijdens de schorsingsperiode.

De advocaat blijft tijdens de schorsing wel lid van de Orde van advocaten en dient zich dus te houden aan de deontologische regels. Hij is de baliebijdrage integraal verschuldigd en dient onder meer te blijven voldoen aan de verplichtingen van de permanente vorming.⁵⁸⁰

De procureur-generaal zorgt voor de tenuitvoerlegging van de beslissing tot schorsing (artikel 470 van het Gerechtelijk Wetboek). De tuchtraad van beroep is op dat punt niet bevoegd.⁵⁸¹ Nochtans is het van belang dat de tuchtraad van beroep in het beschikkend gedeelte een duidelijk oordeel velt, bij gebreke waaraan een verbeterde of interpretatieve sententie door de tuchtraad van beroep zich opdringt teneinde het parket-generaal toe te laten tot de tenuitvoerlegging over te gaan overeenkomstig artikel 470 van het Gerechtelijk Wetboek.⁵⁸²

/ AFDELING 2

Schrapping

224. Iedere advocaat die voor een tweede maal geschorst wordt, kan krachtens dezelfde beslissing geschrapt worden van het tableau, van de lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de lijst van de stagiairs (artikel 460, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek). De tucht-

579 Art. 471 Ger. W.

580 Commissie deontologie 6 september 2012 en 8 november 2012.

581 Tuchtraad van beroep 13 mei 2014, TB-0087-2013.

582 Tuchtraad van beroep 14 oktober 2014, TB-0110-2014.

raden aarzelden niet om deze zware sancties uit te spreken.⁵⁸³ De tuchtraad van beroep kan nagaan of er al dan niet sprake is van een evenredige toepassing ervan.⁵⁸⁴

Uiteraard is het eveneens mogelijk dat aan een advocaat een schrapping wordt opgelegd zonder dat deze eerder reeds een schorsing heeft opgelopen. Als de feiten ernstig genoeg zijn om er onmiddellijk de sanctie van schrapping aan te koppelen, aarzelen de tuchtraden niet dit te doen.⁵⁸⁵

-
- 583 Bijvoorbeeld: tuchtraad Antwerpen 23 april 2019, TAA/SA/0342/2019; tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA/SM/0354/2019.
- 584 Tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0159-2016 waarbij tot de onevenredigheid werd beslist en er sprake was van het hervormen van de uitspraak van de tuchtraad van Gent 15 juni 2016, TAG-0350 versus tuchtraad van beroep 14 februari 2017, TB-0162-2016 waarbij tot de evenredigheid van de tuchtsanctie werd geoordeeld en er sprake was van de bevestiging van de uitspraak van de tuchtraad van Gent 7 september 2016, TAG-0387; tuchtraad van beroep 13 mei 2014 (verstek) en 14 oktober 2014 (verzet), TB-0105-2014 ter bevestiging van de schrapping uitgesproken door de tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013 (verstek) en 28 januari 2014 (verzet), TAA/SA/0169/2013; tuchtraad van beroep 11 februari 2014 (verstek) en 13 mei 2014 (verzet), TB-0095-2013; tuchtraad van beroep 13 mei 2014 (verstek) en 14 oktober 2014 (verzet), TB-0150-2014; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013 (verstek) en 29 oktober 2013 (verzet), TAA/SA/0149/2013 en tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0169/2013.
- 585 Tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0327/2018; tuchtraad Antwerpen 23 april 2019 TAA/SA/0342/2019; tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA/SM/0354/2019; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0355/2019; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SA/0356/2019; tuchtraad van beroep 4 juni 2019, TB-0211-2018; tuchtraad van beroep 18 juni 2019, TB-0209-2018; tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0210-2018; tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0219-2019; tuchtraad van beroep 19 november 2019, TB-0222-2019; tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0223-2019; tuchtraad Brussel 17 oktober 2019, SLT-186; tuchtraad Gent 20 maart 2019, TAG-481; tuchtraad Gent 20 maart 2019, TAG-494; tuchtraad Gent 17 april 2019, TAG-507; tuchtraad Antwerpen 29 mei 2018, TAA/SM/0312/2016; tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0318/2018; tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0313/2018; tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SM/0320/2018; tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0327/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0325/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/DA/0321/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SL/0318/2018; tuchtraad Antwerpen 18 december 2018, TAA/SA/0324/2018; Tuchtraad Brussel 27 maart 2018, SBT 177; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-429; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-430; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-431; Tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-432; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-433; tuchtraad Gent 21 maart 2018, TAG-434; tuchtraad Gent 21 november 2018, TAG-481; tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0182-2017; tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0184-2017; tuchtraad van beroep 5 juni 2018, TB-0190-2017; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0197-2018; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0198-2018; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0199-2018; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0200-2018; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0201-2018; tuchtraad van beroep 10 juli 2018, TB-0202-2018; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2017, TAA/SA/0275/2016 en TAA/SA/0285/2017; tuchtraad Antwerpen 30 maart 2017, TAA/SH/0221/2015 en TAA/SH/0224/2015; tuchtraad Antwerpen 21 december 2017, TAA/SL/0291/2017, tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 140 en SBT 151; tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 163; tuchtraad Brussel 6 juni 2017, SLT 162; tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SLT 159; tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SLT 161; Tuchtraad Gent 8 februari 2017, TAG-0407; tuchtraad Gent 30 augustus 2017, TAG-0422; tuchtraad Antwerpen 29 juni 2016, TAA/STo/0239/2015; tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT-0126; tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT-0129; tuchtraad Brussel 22 november 2016, SLT-0142; Tuchtraad van beroep 13 september 2016, TB-020-2009; tuchtraad Antwerpen 28 april 2015, TAA/SA/0207/2015; tuchtraad Antwerpen 30 april 2015, TAA/SH/0214/2015; tuchtraad Brussel 30 juni 2015, SBT-0109; tuchtraad Brussel 30 juni 2015, SBT-0116; tuchtraad Gent 28 januari 2015, TAG-0318 en TAG-0323; tuchtraad van beroep 10 maart 2015, TB-0124-2014; tuchtraad van beroep 14 april 2015, TB-0120-2014; tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0114-2014; tuchtraad Antwerpen 28 januari 2014, TAA/SM/0156/2013; tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/SA/0185/2014; tuchtraad Antwerpen 22 mei 2014, TAA/SA/0187/2014; tuchtraad Brussel 28 oktober 2014, SLT-103; tuchtraad Brussel 25 november 2014, SBT-0104; tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-0271; Tuchtraad Gent 12 maart 2014, TAG-0263; tuchtraad Gent 19 maart 2014 (verstek) en 18 juni 2014 (verzet), TAG-0281; tuchtraad Gent 14 mei 2014, TAG-0286; tuchtraad Gent 21 mei 2014, TAG-0279; tuchtraad Gent 15 oktober 2014, TAG-0268; Tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0096-2013; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0099-2014; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0104-2014; tuchtraad van beroep 18 november 2014, TB-0114-2014; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0120-2014; tuchtraad Antwerpen 29 januari 2013, TAA/SM/0115/2012; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2013, TAA/SA/0124/2012 en TAA/SA/0137/2013; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SA/0124/2012, TAA/SA/0137/2013, TAA/SA/0142/2013, TAA/SA/0170/2013 en TAA/SA/0171/2013; tuchtraad Antwerpen 31 oktober 2013, TAA/STo/0078/2012 en TAA/STo/0101/2012; tuchtraad Antwerpen 17 december 2013, TAA/SA/0153/2013; tuchtraad Brussel 5 november 2013, SLT-0087; tuchtraad Gent 16 januari 2013, TAG-0216 en tuchtraad van beroep 12 februari 2013, TB-0067-2012.

De procureur-generaal zorgt voor de tenuitvoerlegging van de beslissing tot schrapping (artikel 470 van het Gerechtelijk Wetboek).

/ AFDELING 3

Mogelijke bijkomende sancties of gevolgen gekoppeld aan de basissancties

225. Bijkomende sancties zijn mogelijk in welbepaalde gevallen:

- › Ontzetting uit het recht te kiezen of verkozen te worden (bij berisping of schorsing) (artikel 460, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek)

Bij een berisping of bij een schorsing kan de tuchtraad bovendien het verbod opleggen om gedurende een bepaalde termijn (maximum drie jaar bij een berisping en maximum 5 jaar bij een schorsing) deel te nemen aan de verkiezingen van de stafhouder en de raad van de Orde of zelf verkozen te worden tot stafhouder of tot lid van de raad van de Orde, noch tot lid van de algemene vergadering of het bestuur van de Orde van Vlaamse Balies.

- › Bekendmaking van de beslissing (bij een schorsing of schrapping) (artikel 460, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek)

In het geval dat de tuchtraad een schorsing of een schrapping uitspreekt, kan zij bovendien – mits afzonderlijke motivering – beslissen om deze schorsing of schrapping bekend te maken⁵⁸⁶, elders dan de automatische bekendmaking in het register van schorsingen en schrappingen zoals bedoeld in artikel 461 van het Gerechtelijk Wetboek en de anonieme bekendmaking door toedoen van de OVB of OBFG.⁵⁸⁷

De tuchtraad dient bij dit alles rekening te houden met het recht op eerbiediging van het privéleven, zoals gewaarborgd bij artikel 22 van de Grondwet, waaruit volgt dat een redelijk verband van evenredigheid moet bestaan tussen de gevolgen van de publicatie voor de betrokken persoon en de belangen van de gemeenschap.⁵⁸⁸

586 Volgens de Memorie van Toelichting bij de wet van 21 juni 2006 kunnen onder meer volgende oogmerken deze beslissing steunen: het feit dat een bepaalde publiciteit zal bijdragen tot de effectieve naleving van de tuchtstraf, of tot de informatie van de betrokken advocaten en cliënten, of nog tot herstel van de situatie ontstaan door de inbreuk. Ook kan worden gedacht aan een publicatie tot herstel van de schade die aan de advocatuur werd aangebracht, indien de feiten waarvoor een advocaat wordt veroordeeld, aandacht kregen in de media en de advocatuur in een verkeerd daglicht plaatsten.; P. DE JAEGERE, “tuchtprocedure voor advocaten” in ORDE VAN DE VLAAMSE BALIES, Deontologie – handboek voor de advocaat-stagiair 2018-2019, Mechelen, Kluwer, 2018, 421.

587 Tuchtraad Gent 19 maart 2014 (verstek) en 18 juni 2014 (verzet), zoals bevestigd door de tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0120-2014 waarbij werd beslist tot de geanonimiseerde publicatie in het balietijdschrift.

588 Arbitragehof 20 oktober 2004, nr. 162/2004. (De auteurs van het eerste cahier (E. JANSSENS en L. KENIS) verwezen daarvoor naar een artikel verschenen in het Advocatenblad van 27 september 2012: “Geschorste en geschrapte advocaten. Digitaal aan de schandpaal”.)

- › Betaling van de kosten (Artikel 460, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek)

De tuchtraad kan de reële kosten die voor het onderzoek worden gemaakt ten laste leggen van de betrokken advocaat. De kosten moeten niet worden gevorderd.⁵⁸⁹ De tuchtraden van Brussel en Gent veroordeelden reeds advocaten tot de kosten.⁵⁹⁰

Een arrest van het Hof van Cassatie van 20 maart 2015⁵⁹¹ zorgde voor een ommekeer en gaf aanleiding tot de afwijzing van veel kostenstaten blijkens de daaropvolgende uitspraak van de tuchtraad van beroep en het oordeel dat *“de kosten en uitgaven, gemaakt door de stafhouder of door wie door de stafhouder als onderzoeker werd aangeduid (art. 458 § 1 Ger. W.) en de kosten en uitgaven, verbonden aan de behandeling van de zaak door de tuchtraad of door de tuchtraad van beroep, geen kosten zijn, zoals bedoeld in art. 460 Ger. W. Het betreft immers geen kosten die voor het onderzoek of voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt. Het betreft integendeel kosten die inherent zijn aan het onderzoek of de behandeling van de zaak door de tuchtraad of de tuchtraad van beroep.”*⁵⁹²

589 Cass. 9 juni 2011, AR D.10.0008.F.

590 Tuchtraad Brussel 5 april 2016, SBT 126 en tuchtraad Gent 19 februari 2014, TAG-266.

591 Cass. 20 maart 2015, AR D.14.0007.N.

592 Tuchtraad van beroep 17 november 2015, TB-0090-2013. Zie ook: tuchtraad van beroep 10 mei 2016, TB-0142-2015; tuchtraad van beroep 13 september 2016, TB-020-2009; tuchtraad van beroep 11 juli 2017, TB-0171-2016; tuchtraad Gent 2 december 2015, TAG-344 en tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-373.

/ AFDELING 4

Modaliteiten en voorwaarden gekoppeld aan de basissancties

226. De tuchtraad kan de uitspraak van de veroordeling opschorten⁵⁹³ of de uitvoering van de tuchtsanctie uitstellen⁵⁹⁴, al dan niet gekoppeld aan bijzondere voorwaarden die

- 593 Tuchtraad van beroep 10 december 2019, TB-0221-2019; tuchtraad van beroep 13 februari 2018, TB-0185-2017; tuchtraad Antwerpen 31 januari 2019, TAA/SA/0323/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0297/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0298/2018; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2018, TAA/SA/0299/2018; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SA/0264/2016; tuchtraad Antwerpen 26 maart 2019, TAA/SA/0341/2019; tuchtraad Antwerpen 23 mei 2019, TAA/SA/0348/2019; tuchtraad Gent 14 maart 2018, TAG-447; tuchtraad Gent 16 mei 2018, TAG-438; tuchtraad Gent 19 december 2018, TAG-482; tuchtraad Brussel 17 september 2019, SBT 184; tuchtraad Gent 13 februari 2019, TAG-492; tuchtraad Antwerpen 31 januari 2017, TAA/SA/0272/2016; tuchtraad Antwerpen 28 februari 2017, TAA/SM/0278/2016 en TAA/SA/0280/2016; tuchtraad Antwerpen 19 december 2017, TAA/SM/0286/2017; tuchtraad Brussel 20 juni 2017, SBT 150; tuchtraad Antwerpen 31 maart 2016, TAA/SH/0218/2015 en TAA/SH/0242/2016; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2016, TAA/SA/0247/2016; tuchtraad Antwerpen 29 september 2016, TAA/SH/0259/2016; tuchtraad Antwerpen 24 november 2016, TAA/SA/0271/2016; tuchtraad Antwerpen 29 november 2016, TAA/SA/0267/2016; tuchtraad Gent 21 september 2016, TAG-0373; tuchtraad van beroep 13 december 2016, TB-0158-2016; tuchtraad Antwerpen 27 februari 2014, TAA/SA/0178/2013; tuchtraad Antwerpen 27 maart 2014, TAA/SA/0179/2013; tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0298; tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0299; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0098-2013; tuchtraad van beroep 10 december 2013, TB-0088-2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0144/2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SA/0128/2012; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0147/2013; tuchtraad Antwerpen 25 april 2013, TAA/SH/0122/2012; tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SH/0146/2013; tuchtraad Antwerpen 28 november 2013, TAA/SA/0167/2013 en tuchtraad Gent 4 december 2013, TAG-0259.
- 594 Tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0167-2016; tuchtraad van beroep 8 januari 2019, TB-0204-2018; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0208-2018; tuchtraad van beroep 10 september 2019, TB-0214-2019; tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0319/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0326/2018; tuchtraad Antwerpen 26 februari 2019, TAA/SA/0335/2018; tuchtraad Antwerpen 28 februari 2019, TAA/SL/0336/2019; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2019, TAA/SM/0347/2019; tuchtraad Antwerpen 23 juli 2019, TAA/SM/0353/2019; tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SL/0349/2019; tuchtraad Antwerpen 26 september 2019, TAA/SA/0328/2018 en TAA/SA/0329/2018; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2019, TAA/SM/0357/2019; tuchtraad Antwerpen 28 november 2019, TAA/SL/0362/2019; tuchtraad Antwerpen 19 december 2019, TAA/SL/0559/2019; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SBT 178; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SLT 161; tuchtraad Gent 19 juni 2019, TAG-496; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0294/2017 en TAA/SL/0301/2018; tuchtraad Antwerpen 31 mei 2018, TAA/SL/0306/2018; tuchtraad Antwerpen 28 juni 2018, TAA/SL/0311/2018; tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0304/2018; tuchtraad Antwerpen 27 november 2018, TAA/SA/0319/2018; tuchtraad Antwerpen 29 november 2018, TAA/SA/0326/2018; tuchtraad Brussel 4 december 2018, SLT-179; tuchtraad Brussel 15 januari 2019, SBT-178; tuchtraad Gent 17 januari 2018, TAG-459; tuchtraad Gent, 10 april 2019, TAG-503; tuchtraad Gent 19 juni 2019, TAG-496; tuchtraad van beroep 16 januari 2018, TB-0178-2017; tuchtraad van beroep 13 maart 2018, TB-0187-2017; tuchtraad van beroep 8 mei 2018, TB-0192-2018; tuchtraad Brussel 25 april 2017, SBT 143; tuchtraad Brussel 23 mei 2017, SBT 149; tuchtraad Gent 15 februari 2017, TAG-0396; tuchtraad Gent 15 maart 2017, TAG-0413; tuchtraad Gent 19 april 2017, TAG-0395; tuchtraad Gent 18 oktober 2017, TAG-0445; tuchtraad van beroep 14 maart 2017, TB-0164-2016; tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0167-2016; tuchtraad van beroep 18 april 2017, TB-0169-2016; tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0163-2016; tuchtraad van beroep 13 juni 2017, TB-0168-2016; tuchtraad Antwerpen 29 maart 2016, TAA/SA/0225/2015 en TAA/SA/0227/2015 en TAA/SA/0229/2015; tuchtraad Antwerpen 26 mei 2016, TAA/SA/0255/2016; tuchtraad Antwerpen 25 oktober 2016, TAA/SM/0276/2016; tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/SA/0262/2016; tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/STo/0258/2016; tuchtraad Antwerpen 27 oktober 2016, TAA/STo/0270/2016; tuchtraad Brussel 24 mei 2016, SBT-0139; tuchtraad Brussel 27 september 2016, SBT-0144 en SBT-0145; tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015; tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0138-2015; tuchtraad Antwerpen 1 september 2015, TAA/STo/0206/2014; tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0103; tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115; tuchtraad van beroep 19 mei 2015, TB-0122-2014 en TB-0128-2014; tuchtraad Brussel 20 mei 2014, SLT-0095; tuchtraad Gent 19 december 2014, TAG-0266; tuchtraad Gent 14 mei 2014, TAG-0264; tuchtraad Gent 17 september 2014, TAG-0277 en TAG-0278 en TAG-0283; tuchtraad Gent 15 oktober 2014, TAG-0289 en TAG-0293; tuchtraad van beroep 11 maart 2014, TB-0093-2013; tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0094/2013; tuchtraad van beroep 8 april 2014, TB-0100-2014 en TB-0101-2014; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0086-2013; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0106-2014; tuchtraad van beroep 10 juni 2014, TB-0107-2014; tuchtraad van beroep 24 juni 2014 en 14 oktober 2014, TB-0110-2014; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0115-2014; tuchtraad Antwerpen 30 april 2013, TAA/SA/0093/2012 en TAA/SA/0143/2013; tuchtraad Antwerpen 27 juni 2013, TAA/SH/0139/2013; tuchtraad Antwerpen 29 oktober 2013, TAA/SM/0154/2013; tuchtraad Brussel 9 april 2013, SLT-0067; tuchtraad Brussel 18 juni 2013, SLT-0083; tuchtraad Brussel 18 juni 2013, V-0077; tuchtraad Brussel 17 december 2013, SLT-0081; tuchtraad Gent 16 januari 2013, TAG-0219; tuchtraad Gent 19 juni 2013, TAG-0234; tuchtraad Gent 18 september 2013, TAG-0218; tuchtraad Gent 16 oktober 2013, TAG-0251; tuchtraad Gent 13 november 2013, TAG-0224; tuchtraad van beroep 15 januari 2013, TB-0064-2012; tuchtraad van beroep 11 juni 2013, TB-0072-2012 en tuchtraad van beroep 10 december 2013, TB-0084-2013.

de tuchtraad bepaalt.⁵⁹⁵ Tevens kan de tuchtraad beslissen een uitspraak uitvoerbaar te verklaren bij voorraad. De beslissingen van de stafhouder (bijvoorbeeld paleisverbod) of van de raad van de Orde (bijvoorbeeld verlenging paleisverbod) zijn automatisch uitvoerbaar bij voorraad.⁵⁹⁶

› Opschorting en uitstel

Bij niet naleving van de bijzondere voorwaarden roept de voorzitter van de tuchtraad ambtshalve of op verzoek van de stafhouder, de advocaat op om op de zitting van de tuchtraad te verschijnen met het oog op het horen opheffen van de opschorting (na opschorting)⁵⁹⁷ of het horen herroepen van het uitstel (na uitstel).

› Uitvoerbaarheid bij voorraad

Verzet en hoger beroep schorsen de tenuitvoerlegging in tuchtzaken.⁵⁹⁸ De tuchtraad of de tuchtraad van beroep kan evenwel beslissen om een sententie uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, mits deze beslissing met bijzondere redenen te omkleden.⁵⁹⁹ Tenzij de beslissing anders luidt heeft de voorziening in cassatie schorsende kracht.⁶⁰⁰

/ AFDELING 5

Gevolgen van schrapping en schorsing voor EU-advocaten

227. Advocaten die onder de EU-dienstenrichtlijn vallen en die, bij hun uitoefening van hun werkzaamheden in een gerechtelijk arrondissement, de tuchtregele niet in acht nemen, kunnen een verbod worden opgelegd om de partijen bij te staan en te pleiten voor de gerechten waarvan de zetel aldaar gevestigd is. Dit verbod, dat niet langer dan drie jaar mag duren, wordt uitgesproken nadat de advocaat wordt opgeroepen. Verzet en hoger beroep tegen de beslissing zijn mogelijk. De schrapping wordt vervangen door het verbod in België de beroepsactiviteiten van advocaat uit te oefenen.⁶⁰¹

595 Tuchtraad Gent 10 april 2019, TAG-503; tuchtraad Brussel 2 januari 2018, SLT 156; tuchtraad van beroep 10 februari 2015, TB-0112-2014; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0200/2014; tuchtraad Brussel 25 oktober 2016, SBT-0146; tuchtraad Brussel 20 december 2016, SLT-0138; tuchtraad Antwerpen 27 januari 2015, TAA/SA/0200/2014; tuchtraad Antwerpen 26 februari 2015, TAA/STo/0192/2014; tuchtraad Brussel 17 november 2015, SLT-0123; tuchtraad van beroep 10 februari 2015, TB-0112-2014; tuchtraad van beroep 9 juni 2015, TB-0126-2014; tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/STo/0173/2013; tuchtraad Antwerpen 27 mei 2014, TAA/SA/0180/2014; tuchtraad Brussel 18 november 2014, SBT-0101; tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0118-2014; tuchtraad Antwerpen 28 mei 2013, TAA/SA/0091/2012 en TAA/SA/0130/2012; tuchtraad Antwerpen 30 mei 2013, TAA/SA/0067/2011 en TAA/SA/0086/2012 en TAA/SA/0094/2012 en TAA/SA/0119/2012; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/SA/0131/2012 en TAA/SA/0138/2013; tuchtraad Antwerpen 25 juni 2013, TAA/STu/0148/2013 en tuchtraad Antwerpen 27 juni 2013, TAA/STo/0116/2012.

596 Art. 473 Ger. W.

597 Art. 460, voorlaatste lid Ger.W.

598 Art. 1399, 3° Ger. W.

599 C. GREGOIRE, "Les décisions de justice de l'après 'pots-pourris': exécutoires de plein droit", JT 2018, afl. 6742, (681) 689, nrs. 53-54.

600 Art. 1121/5, 3° Ger. W.

601 Art. 477quater Ger. W.

Het tijdelijk of het definitieve verbod om het beroep van advocaat in de lidstaat van herkomst uit te oefenen – opgelegd aan EU-advocaten die zich in België hebben gevestigd – heeft van rechtswege het tijdelijke of het definitieve verbod tot gevolg om het beroep in België uit te oefenen.⁶⁰²

/ AFDELING 6

Eerherstel

228. Artikel 472, §2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat een geschorste advocaat, na een termijn van zes jaar te rekenen van de uitspraak, eerherstel kan vragen aan de tuchtraad of aan de tuchtraad van beroep die de schorsing heeft uitgesproken. De weigering tot eerherstel moet met redenen worden omkleed. De beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep. De aanvraag tot eerherstel kan om de zes jaar opnieuw worden ingediend.

In de besproken periode zijn er twee uitspraken waarin sprake was van het toekennen van het gevraagde eerherstel.⁶⁰³

De tuchtraad van beroep besliste tot de afwijzing van een verzoek tot eerherstel wegens het verzwijgen door de verzoeker van een andere opgelopen tuchtsanctie en motiveerde dit als volgt:

“Om te kunnen oordelen over een verzoek tot eerherstel is het van wezenlijk belang dat de tuchtraad naar behoren wordt ingelicht over het tuchtrechtelijke parcours van de verzoekende advocaat. De stafhouder werd uitgenodigd omdat hij beschikt over de nodige informatie. Bij zijn onderzoek van een dossier inzake eerherstel mag de tuchtraad van beroep, die de wenselijkheid van dergelijk eerherstel moet appreciëren – wat een feitelijk onderzoek veronderstelt – inlichtingen inwinnen, onder meer bij de huidige of vorige stafhouders van de verzoeker. Het is geenszins zo dat de procedure, die op verzoekschrift ingeleid wordt, impliceert dat de tuchtraad van beroep zich louter zou moeten baseren op de verklaringen van de verzoeker zonder deze te mogen toetsen aan de realiteit, bij de huidige of vroegere ordinale overheden van de betrokkene. Er anders over oordelen zou met zich meebrengen dat de tuchtraad van beroep zich zou moeten vergenoegen met de door de verzoeker zelf verstrekte versie van de feiten, die mogelijk verdraaid kunnen zijn of hiaten kunnen vertonen die nochtans van belang kunnen zijn bij de appreciatie van een verzoek tot eerherstel. Eerherstel is echter een gunstmaatregel die verdiend moet worden. Hij wordt niet verleend in een staat van blindheid of halfblindheid.

Gelet op het argument van de advocaat dat de wet niet bepaalt dat de stafhouder aanwezig mag zijn op de zitting in het kader van een eerherstel en dat hij geen standpunt mag innemen i.v.m. het verzoek tot eerherstel, werd de zaak verdaagd teneinde partijen toe te laten hierover hun standpunt uiteen te zetten. Het daarop ingediende verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van de stafhouder is evenwel ontoelaatbaar bij gebrek aan belang nu de stafhouder bij brief reeds rechtsgeldig was opgeroepen om te verschijnen in de zaak teneinde te worden gehoord. Het verzoekschrift was overbodig. Bovendien had het openbaar ministerie ter zitting reeds separaat inlichtingen overhandigd

Eerherstel is een gunstmaatregel die verdiend moet worden. Hij wordt niet verleend in een staat van blindheid of halfblindheid.

602 Art. 477septies, laatste alinea Ger. W.

603 Tuchtraad Antwerpen 21 december 2017, TAA/SA/0287/2017 en tuchtraad Brussel 17 oktober 2017, SLT 53bis.

die op zich volstaan om de tuchtraad van beroep in staat te stellen, na het horen van de verdediging van de advocaat, te komen tot een oordeel over het verzoek tot eerherstel.

De tuchtraad van beroep kan niet anders dan vaststellen dat de advocaat in 2014 opnieuw tot een tuchtstraf van 15 dagen schorsing is veroordeeld. Dat deze schorsing werd opgelegd met een uitstel van 5 jaar doet aan het principe (en de ernst) van deze tweede tuchtstraf geen afbreuk. De advocaat zelf heeft van deze nieuwe veroordeling geen melding gemaakt. Voor een eerherstel is strikt genomen niet vereist dat er sedert de betreffende tuchtsanctie geen andere tuchtsancties mogen uitgesproken zijn, doch wel moet er sprake zijn van een merkbare verbetering in het gedrag.

Nu het eerherstel een gunstmaatregel is, is het minste wat men mag verwachten dat dergelijke belangrijke tuchtrechtelijke ontwikkelingen niet verzwegen worden door de verzoeker, nog daargelaten dat het bestaan van een andere tuchtsanctie van schorsing (met uitstel) hoe dan ook nooit de 'schone lei' kan bezorgen die het door de advocaat nagestreefde eerherstel zou moeten bieden. De hardnekkigheid waarmee de advocaat zich verzet heeft tegen het horen van zijn voormalige stafhouder kadert onmiskenbaar in een poging om de tuchtraad van beroep te voorzien van onvolledige en daarom misleidende informatie zodat het verzoek tot eerherstel onder een gunstiger gesternte kon worden voorgesteld dan de realiteit toeliet.

Er is onvoldoende reden om de advocaat het voordeel van het eerherstel toe te staan.⁶⁰⁴

/ AFDELING 7

Uitwissing van de lichtere straffen

229. De lichtere tuchtstraffen worden van rechtswege uitgewist na een periode van zes jaar te rekenen van de uitspraak⁶⁰⁵. De wetgever heeft evenwel niet aangegeven wat deze lichtere straffen zijn, doch logischerwijze betreft het de sancties van waarschuwing en berisping nu met betrekking tot de sanctie van schorsing expliciet om eerherstel moet worden verzocht.

/ AFDELING 8

Tuchtprocedure versus andere procedures

230. In een strafrechtelijke, burgerrechtelijke of in een administratieve procedure mag geen melding worden gemaakt van een tuchtprocedure, noch van elementen daarvan (artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek).

In dit verband kan worden verwezen naar de beslissing van een raad van de Orde waarin de advocaat, ten onrechte, artikel 477 van het Gerechtelijk Wetboek opwierp, in verband met de samenstelling van de lijst artikel 508/7, §1 en artikel 508/8 van het Gerechtelijk Wetboek.⁶⁰⁶

604 Tuchtraad van beroep 9 december 2014, TB-0113-2014.

605 Art. 472, §3 Ger. W.

606 Zie supra randnummer 12

/ AFDELING 9

Herroeping van het uitstel

231. De vordering tot herroeping van het uitstel kan niet worden beschouwd als hetzelfde geschil in de zin van artikel 828, 9° van het Gerechtelijk Wetboek:

“De omstandigheid dat een vordering tot herroeping van het uitstel, dat aan de eiser was toegekend door een vroegere beslissing, bij de tuchtraad aanhangig zou kunnen worden gemaakt of zelfs dat de tuchtraad zou moeten beschouwen dat die vordering bij hem aanhangig is gemaakt, zou niet tot gevolg hebben dat het nieuwe geschil zou moeten worden beschouwd als hetzelfde geschil in de zin van artikel 828, 9°, van het Gerechtelijk Wetboek, als dat welk door die beslissing is beslecht.”⁶⁰⁷

Artikel 460 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet enerzijds in de mogelijkheid om de uitvoering van de beslissing tot schorsing uit te stellen en anderzijds in de mogelijkheid tot de oplegging van een tuchtstraf bij de niet-naleving van de voorwaarden.

/ AFDELING 10

Herziening van de uitspraak

232. Deze materie werd reeds uiteengezet onder de randnummers 119-120.

607 Cass. 3 november 2017, ARD.17.0012.F.

/ 6

Bewarende maatregelen

233. Door het Hof van Cassatie worden de bewarende maatregelen als volgt omschreven:

“De bewarende maatregelen in artikel 473 Gerechtelijk Wetboek zijn maatregelen die de stafhouder neemt wanneer de voorzichtigheid dit eist om nadeel aan derden en aan de eer van de Orde te voorkomen “wanneer aan een advocaat feiten ten laste worden gelegd”; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling blijkt dat deze maatregel los van de opening van een tuchtonderzoek kan worden genomen en zonder dat een voorafgaande veroordeling hiertoe vereist is; hieruit volgt dat de aard van de opgelegde maatregel louter bewarend is.

Artikel 473 Gerechtelijk Wetboek maakt het de stafhouder mogelijk om andere maatregelen te nemen dan het daarin vermelde paleisverbod, zo onder meer om een advocaat de toegang tot in België gelegen strafinrichtingen te ontzeggen.”⁶⁰⁸

De bewarende maatregelen zijn maatregelen die de stafhouder neemt wanneer de voorzichtigheid dit eist om nadeel aan derden en aan de eer van de Orde te voorkomen.

234. De tuchtraad van beroep verduidelijkt dat het opleggen van een paleisverbod het instellen van een tuchtrechtelijke procedure geenszins belet.⁶⁰⁹

Wanneer het te vrezen is dat de beroepswerkzaamheid van een advocaat nadeel kan toebrengen aan derden of aan de eer van de Orde wegens de aan een advocaat ten laste gelegde feiten, kan de stafhouder de bewarende maatregelen nemen die de voorzichtigheid eist en met name aan de advocaat verbieden het gerechtsgebouw te betreden gedurende ten hoogste drie maanden. Deze termijn kan op verzoek van de stafhouder worden verlengd bij een met redenen omklede beslissing van de raad van de Orde, nadat de advocaat werd verhoord. Dergelijke bewarende maatregelen van de stafhouder zijn niet vatbaar voor hoger beroep, behalve het zogenaamde ‘paleisverbod’ (en de verlenging van een paleisverbod). Hiertegen is wel hoger beroep mogelijk bij de tuchtraad van beroep.⁶¹⁰

Het opleggen van een paleisverbod is geen discriminerende maatregel:

“De door de eiser voorgestelde prejudiciële vraag laakt niet het onderscheid tussen advocaten die, terwijl ze in dezelfde situatie verkeren, aan verschillende regels zijn onderworpen, maar tussen advocaten die, terwijl ze in verschillende situaties verkeren, onderworpen zijn aan verschillende regels die, zonder onderscheid, van toepassing zijn op alle advocaten die in dezelfde situatie verkeren, omdat de enen onderworpen zijn aan de maatregel dat ze het paleis niet mogen betreden en de anderen aan een andere bewarende maatregel, ongeacht de draagwijdte, omvang of vormvereisten ervan, waarbij het feit dat alle maatregelen conform de deontologie zijn, namelijk dat zij de beginselen waarborgen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die inherent zijn aan de uitoefening van het beroep van advocaat en de uitoefening van dat beroep raken, en dus

608 Cass. 28 juni 2013, D.12.0020.N.

609 Tuchtraad van beroep 9 februari 2016, TB-0141-2015.

610 Art. 473 Ger. W. en tuchtraad van beroep 5 juni 2018, TB-0195-2018.

de economische situatie van de advocaat, dat onderscheid niet kan opheffen zodat ze niet aan het Grondwettelijk Hof hoeft te worden gesteld⁶¹¹

Het opleggen van een paleisverbod is geen tuchtsanctie, doch een bewarende maatregel die door de stafhouder kan worden opgelegd in toepassing van artikel 473 van het Gerechtelijk Wetboek. Eerder werd reeds geoordeeld dat een dergelijke maatregel geen schending inhoudt van het vermoeden van onschuld.⁶¹² Het Hof van Cassatie bevestigt nu ook dat het opleggen van een paleisverbod een bewarende maatregel betreft conform de deontologie die inherent is aan de uitoefening van het beroep en dat het onderscheid met een advocaat aan wie geen bewarende maatregel wordt opgelegd derhalve niet discriminerend is.

De tuchtraad van beroep oordeelde op 8 oktober 2019 bovendien als volgt:

“Krachtens artikel 473 Ger. W. bestaat de verplichting om de advocaat te horen pas van zodra om een verlenging van de eerste termijn verzocht wordt.

In de gegeven omstandigheden is er hoegenaamd geen schending van art. 6 EVRM. Ook uit art. 41 van het handvest van 12 december 2007 betreffende de grondrechten van de Europese Unie kan de advocaat geen groter hoorrecht putten.

Er is geen sprake van schending aan van art. 49 van het Handvest van 12 december 2007 betreffende de grondrechten van de Europese Unie, op grond van de bewering dat de genomen maatregel niet evenredig met het strafbaar feit. Het handelt immers niet om een straf, maar om een bewarende maatregel.

Het ontzeggen van de toegang tot het gerechtsgebouw is een uiting van het persoonlijke disciplinaire gezag van de stafhouder. De Tuchtraad in beroep kan zich – voor wat betreft de bewarende maatregelen - niet in de plaats stellen van de stafhouder. De Tuchtraad van beroep kan in voorkomend geval de maatregel wel opheffen of vernietigen, bv. indien ze kennelijk onredelijk is of volstrekt buitenproportioneel.”⁶¹³

Het Hof van Cassatie wijst op het onderscheid tussen een paleisverbod en een tuchtsanctie:

“Het opleggen van een paleisverbod door de stafhouder is een bewarende maatregel die los van de opening van een tuchtonderzoek kan worden genomen en zonder dat een voorafgaande veroordeling hiertoe vereist is.

Het betreft een preventieve veiligheidsmaatregel die in beginsel geen punitief karakter heeft. Het verbod om een gerechtsgebouw te betreden kan gecumuleerd worden met een eventuele latere tuchtsanctie.”⁶¹⁴

Een paleisverbod is geen tuchtsanctie, maar een bewarende maatregel die wordt genomen om preventief verder onheil en schade te voorkomen.

Het voorgaande werd gevolgd door de tuchtraad van Antwerpen die de aandacht vestigt op het feit dat *“het paleisverbod opgelegd door de stafhouder en de beslissing van de raad van de orde geen tuchtmaatregel is, maar een bewarende maatregel die wordt genomen om preventief verder onheil en schade te voorkomen.”*⁶¹⁵

611 Cass. 25 april 2019, AR D.18.0014.F, waarin wordt verwezen naar Cass. 30 maart 2018, AR C.16.0420.F, AC 2018, nr. 215.

612 J. STEVENS, *Advocatuur. Regels en Deontologie*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2015, 1212, nr. 1476.

613 Tuchtraad van beroep 8 oktober 2019, TB-0224-2019.

614 Cass. 3 februari 2017, AR D.16.0007.N.

615 Tuchtraad Antwerpen 25 april 2017, SBT 140 en SBT 151.
Zie ook: tuchtraad van beroep 20 april 2015, TB-0137-2015

Daaruit volgt logischerwijs volgende uitspraak: *“Elke verwijzing naar de rechtsregel ‘non bis in idem’ mist dan ook zijn doel.”*⁶¹⁶

De tuchtraad van Antwerpen is van oordeel dat uit het opleggen van een paleisverbod door de stafhouder geen ‘partijdigheid van de stafhouder’ mag worden afgeleid, aangezien:

“De vermelde beslissing omtrent het paleisverbod behoort tot de ‘bewarende maatregelen’ die een stafhouder kan nemen bij toepassing van art. 473 Ger. W.

Deze bevoegdheid behoort niet tot de tuchtrechtsplegingen heeft er ook niets mee te maken, het betreft in essentie een preventieve en een curatieve maatregel die de stafhouder neemt wanneer wegens de aan een advocaat ten laste gelegde feiten te vrezen is dat zijn latere beroepswerkzaamheid nadeel kan toebrengen aan derden of aan de eervan de Orde. Zo werd het ook duidelijk gesteld in die brief.”⁶¹⁷

Naast de oplegging van een paleisverbod beschikt de stafhouder over de mogelijkheid om andere bewarende maatregelen op te leggen die het voorwerp kunnen uitmaken van een batonnale injunctie. Zo oordeelde de tuchtraad van Gent:

“Conform art. 473 Ger. W. heeft de stafhouder de mogelijkheid om bewarende maatregelen te nemen die de voorzichtigheid eist. Behalve het ‘paleisverbod’, kan de stafhouder ook andere preventieve maatregelen nemen als de stafhouder ervan overtuigd is dat er sprake is van een deontologische inbreuk en dat het opleggen van de maatregel tot doel heeft de deontologische inbreuk ongedaan te maken.

De batonnale injunctie in casu tot schrapping van een eerste specifieke passus in de beroepsakte, was niet verantwoord nu er geen deontologische inbreuk was. De tweede te schrappen passus daarentegen is een loutere bewering die geen enkele toegevoegde waarde levert aan de grond van de zaak en waarmee de tegenstrever in een slecht daglicht wordt geplaatst bij het Hof door de indruk te wekken dat hij op slinkse wijze vertrouwelijke briefwisseling zou willen voorleggen. Tegen de batonnale injunctie van de stafhouder in de beroepsakte zo redigeren dat de tegenstrever in een slecht daglicht wordt gesteld, maakt wél een inbreuk uit op de Codex en is strijdig met de waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid van ons beroep. Nu de batonnale injunctie verantwoord is voor wat betreft het opleggen van de schrapping van de tweede gewraakte passus, is er voor de tuchtraad geen reden om de behandeling van de zaak te schorsen tot wanneer een burgerlijke rechtbank, die bij weten van de tuchtraad tot op heden zelfs niet gevat is, uitspraak zou hebben gedaan over een eventuele vordering m.b.t. de uitgesproken batonnale injunctie.

Rekening houdend met de aard van de feiten en de obstinate weigering om een terechte batonnale injunctie op te volgen en anderzijds met het blanco tuchtrechtelijk verleden, wordt als tuchtsanctie de berisping opgelegd voor de bewezen verklaarde tenlastelegging van het niet naleven van de batonnale injunctie tot schrapping van de tweede passus.”⁶¹⁸

616 Tuchtraad Brussel 2 juni 2015, SBT-0115.

617 Tuchtraad Antwerpen 6 juli 2018, TAA/SL/0313/2018.

618 Tuchtraad Gent 15 juni 2016, TAG-0354.

235. Eerder oordeelde de tuchtraad van beroep ook dat de bewarende maatregelen *“geen vrijheidsbenemende maatregelen of andere dwangmaatregelen zijn in de zin van de rechtspraak betreffende artikel 6 EVRM.”*⁶¹⁹

236. De tuchtraad van Antwerpen verklaarde zich onbevoegd om kennis te nemen van een verzoek door de betrokken advocaat gericht aan de stafhouder om de bewarende maatregel van de stafhouder, met name het inhouden van de pro-Deogelden, ongedaan te maken op grond van volgende motivering: *“De tuchtraad leest hierin geen vordering tot opheffing van de bewarende maatregel van de stafhouder, wel een verzoek aan de stafhouder zelf. De tuchtraad acht zich onbevoegd om kennis te nemen van enige vordering dienaangaande.”*⁶²⁰

237. De tuchtraad van Gent wijst erop dat de stafhouder het proportionaliteitsbeginsel en het vermoeden van onschuld moet respecteren:

*“De stafhouder moet hierbij het evenwicht bewaren tussen het wettelijk beschermd vermoeden van onschuld en zijn wettelijke verplichting om nadeel voor derden te vermijden en de eer van de Orde te beschermen. De maatregelen moeten proportioneel zijn met het ermee beoogde doel. De afweging van de feiten tegenover de belangen van derden enerzijds en het belang van de Orde anderzijds, verantwoordt in casu dat bepaalde maatregelen werden gevorderd en verklaringen werden afgelegd. Dat de stafhouder daarbij het vermoeden van onschuld diende te respecteren en in zijn communicatie gematigd en genuanceerd diende te zijn, is evident.”*⁶²¹

619 Tuchtraad van beroep 8 april 2015-4, TB-0094-2013.

620 Tuchtraad Antwerpen 24 april 2014, TAA/STo/0173/2013.

621 Tuchtraad Gent 12 maart 2014, TAG-0263.

Deel 2
Enkele cijfers

/ 1

Aantal uitspraken

238. Hieronder volgt een overzicht van het aantal uitspraken per jaar van de tuchtraden van eerste aanleg en van de tuchtraad van beroep.

	tuchtraden 1 ^o aanleg (Antwerpen – Brussel – Gent)	tuchtraad van beroep
2013	(59 + 8 + 24) 91	27
2014	(29+ 10+ 23) 62	38
2015	(23 + 14 + 9) 46	24
2016	(51+ 14 + 19) 84	22
2017	(21 + 15 + 19) 55	28
2018	(39 + 8 + 22) 69	23
2019	(38 + 7 + 21) 66	24

/ 2

Opgelegde sancties

239. Voor de jaren 2013 tot en met 2019 wordt hierna een schematisch overzicht gegeven van de sancties zoals opgelegd door de tuchtraden van eerste aanleg. Vanzelfsprekend worden niet enkel sancties opgelegd, doch worden tevens vrijspraken uitgesproken, alsook verjaring, eerherstel enz.

Enige toelichting bij deze cijfers is nuttig gezien meer dan één ‘sanctie’ kan voorkomen in eenzelfde uitspraak. Het gebeurt meermaals dat een advocaat voor meerdere tenlasteleggingen voor de tuchtraad dient te verschijnen en dat enkele van de tenlasteleggingen leiden tot een vrijspraak, terwijl andere tenlasteleggingen bijvoorbeeld verjaard zijn en/of een schorsing of andere sanctie tot gevolg hebben (= ‘gedeeltelijke vrijspraak’ versus volledige vrijspraak).

Hoofdstuk 2 / Opgelegde sancties

Tuchtraden eerste aanleg (Antwerpen – Brussel – Gent)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Verjaring volledig	0	(0+1+0) 1	0	0	(1+0+0) 1	0	(0+0+1) 1
Verjaring gedeeltelijk	(7+1+1) 9	(2+0+0) 2	(5+0+1) 6	(1+0+0) 1	0	(0+0+1) 1	0
Vrijspraak volledig	(9+1+0) 10	(2+1+1) 4	(2+0+2) 4	(8+0+5) 13	(3+1+0) 4	(2+0+1) 3	(0+1+1) 2
Vrijspraak gedeeltelijk	(3+1+2) 6	(3+1+2) 6	(6+6+0) 12	(4+4+2) 10	(3+2+1) 6	(3+3+1) 7	(4+1+2) 7
Opschorting	(6+0+1) 7	(2+0+2) 4	0	(5+0+1) 6	(3+1+0) 4	(4+0+3) 7	(3+1+1) 5
Waarschuwing	(10+0+0) 10	(3+0+0) 3	(6+1+0) 7	(15+2+1) 18	(1+0+0) 1	(5+0+2) 7	(4+0+0) 4
Berisping	(4+0+4) 8	(6+0+3) 9	(2+2+0) 4	(4+0+2) 6	(3+0+1) 4	(6+1+3) 10	(6+0+1) 7
Schorsing < 1 maand	(6+1+5) 12	(3+1+5) 9	(2+0+3) 5	(7+2+4) 13	(2+0+5) 7	(5+0+2) 7	(4+0+4) 8
Schorsing ≥ 1 maand	(7+4+6) 17	(6+1+4) 11	(7+5+2) 14	(7+4+4) 15	(3+2+5) 10	(6+4+3) 13	(12+2+4) 18
Gedeeltelijk/volledig met uitstel	(13+4+5) 22	(5+1+4) 10	(3+2+0) 5	(6+4+0) 10	(3+3+4) 10	(8+2+1) 11	(10+4+3) 17
Bijzondere voorwaarden	(2+0+0) 2	(1+1+0) 2	(2+1+0) 3	(0+1+0) 1	0	(0+1+0) 1	(0+0+1) 1
Schrapping	(4+1+1) 6	(4+2+6) 12	(3+2+1) 6	(1+3+0) 4	(3+5+2) 10	(9+1+7) 17	(6+1+5) 12
Onbevoegdheid tuchtraad/ vordering niet toelaatbaar	(3+0+2) 5	(4+0+1) 5	(0+2+0) 2	(2+0+1) 3	(0+2+3) 5	(0+1+0) 1	(1+0+1) 2
Voortzetting/heropening debatten	0	(0+4+1) 5	(0+2+1) 3	(2+3+1) 6	(1+1+1) 3	(3+1+0) 4	(1+0+3) 4
Veroordeling tot de kosten	(0+4+11) 15	(0+1+16) 16	(0+4+4) 8	(0+11+3) 14	(0+6+0) 6	(0+2+2) 4	(0+5+0) 5
Eerherstel: toegestaan	0	0	0	0	(1+1+0) 2	0	0
Eerherstel: geweigerd	0	0	0	0	0	0	0
Bekendmaking beslissing	0	(0+0+1) 1	0	0	0	0	0
Herroeping sanctie met uitstel	0	0	0	0	(0+1+0) 1	0	0
Tuchtvordering vervallen	0	0	0	0	(0+0+2) 2	0	0

/ 3

De tuchtinbreuken becijferd (2013-2019)

240. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de soorten inbreuken en het aantal keer dat een welbepaalde tuchtinbreuk voorkwam in de uitspraken van de tuchtraden van eerste aanleg (i.c. tuchtraad Antwerpen, Brussel en Gent) van 2013 tot en met 2019:

Inbreuk reglement permanente vorming	(72 + 25 + 28) 125
Tegenstrijdige belangen	(9 + 2 + 2) 13
Inbreuk reglement derdengelden	(40 + 25 + 38) 103
Afwerving cliënteel	(1 + 0 + 4) 5
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	(17 + 18 + 16) 51
Briefwisseling (niet tijdig beantwoorden stafhouder/confrater)	(87 + 35 + 44) 166
Inbreuk reglement advocaat en media	(3 + 2 + 4) 9
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	(39 + 13 + 7) 59
Niet betalen andere schulden	(28 + 20 + 9) 57
Inbreuk reglement confraterniteit	(17 + 7 + 9) 33
Optreden zonder mandaat	(8 + 0 + 0) 8
Professionele fout/nalatigheid bij behandeling dossier/ verwaarlozen belangen	(42 + 9 + 10) 61
Gebrekkige communicatie met de cliënt/niet of foutief inlichten/ onbereikbaar zijn	(17 + 16 + 13) 46
Niet opstellen duidelijke staat van kosten en ereloon/kennelijk overdreven ereloon	(9 + 7 + 1) 17
Schending beroepsgeheim	(6 + 4 + 1) 11
Negeren van injunctie van de stafhouder/geen gevolg geven aan injuncties van de stafhouder	(9 + 7 + 16) 32
Leugenachtige verklaringen aan de stafhouder	(7 + 5 + 8) 20
Niet ingaan op uitnodiging van de stafhouder	(7 + 5 + 12) 24
Honorarium in natura (sluikwerk)/ontduiken fiscus	(2 + 0 + 3) 5
Cumulatie BJB-punten en ereloon	(16 + 0 + 4) 20
Misbruik BJB-systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	(8 + 0 + 2) 10

Hoofdstuk 3 / De tuchtinbreuken becijferd (2013-2019)

Strafrechtelijke feiten/ veroordeling/inbreuken verkeerswetgeving	(16 + 3 + 12) 31
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven opgelegde voorwaarden	(0 + 0 + 0) 0
Verder werken tijdens schorsing	(3 + 0 + 4) 7
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	(1 + 0 + 0) 1
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	(1 + 0 + 3) 4
Vertrouwelijkheid briefwisseling	(0 + 2 + 0) 2
Samenwerking met niet-advocaten	(1 + 0 + 0) 1
Inbreuk reglement stage	(0 + 1 + 0) 1
Absolute disfunctie als advocaat	(4 + 0 + 1) 5
Publiciteit	(1 + 0 + 1) 2
Onwaardig gedrag	(9 + 5 + 3) 17
Organisatie kantoor	(2 + 1 + 0) 3
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	(2 + 1 + 1) 4
Onafhankelijkheid	(3 + 0 + 0) 3
Valse aanmatiging van titel	(1 + 0 + 0) 1
Overige	(8 + 3 + 3) 14

Meer gedetailleerde cijfergegevens per ressort/balie kunt u raadplegen als bijlagen gevoegd aan dit Cahier.

Deel 3
College van Toezicht

/ 1

Ontstaansgeschiedenis

241. Het College van Toezicht (hierna: “het College”) werd in 2019 bij reglement als onafhankelijk orgaan van de Orde van Vlaamse Balies (OVB) opgericht. De algemene vergadering van de OVB keurde op 26 juni 2019 unaniem het oprichtings- en werkingsreglement van het College goed. Het reglement werd op 4 juli 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en trad vervolgens op 4 oktober 2019 in werking. De bepalingen van het reglement zijn opgenomen in deel XI van de Codex, en meer bepaald in de artikelen 293 e.v.

Dit College werd geïnspireerd, doch niet geheel overgenomen, op het Nederlands College van Toezicht dat in 2015 werd opgericht door een wijziging van de Advocatenwet⁶²² en herneemt gedeeltelijk het voorstel van de deskundigen ter modernisering van de advocatuur.⁶²³

In Franstalig België (*Ordre des barreaux francophones et germanophone*) werd er inmiddels een gelijkaardige “Cellule de coördination” opgericht.

/ 2

Taken en bevoegdheden van het College van Toezicht

/ AFDELING 1

Toe zien op het tuchtbeleid

242. Het College ziet als onafhankelijk orgaan van de Orde van Vlaamse Balies toe op het tuchtbeleid gevoerd door de stafhouders en de voorzitters van de tuchtraden. Het College is een soort systeemtoezicht en zal bijdragen tot meer uniformiteit in het tuchtbeleid. Het College is bedoeld als gegevensbank en staat in voor een gecentraliseerde en geanonimiseerde registratie van tuchtklachten en tuchtonderzoeken tegen advocaten.

622 [Advocatenwet](#).

623 P. Henry en P. Hofströssler, [De toekomst van het advocatenberoep. Rapport aan de Minister van Justitie K. Geens](#), 25 februari 2018, 1-655.

Elke stafhouder en voorzitter van de tuchtraad bezorgt daartoe eens per semester een lijst met nuttige informatie aan het College. Het College ontvangt op geanonimiseerde wijze een kopie van alle tuchtbeslissingen die uitgesproken worden in eerste aanleg of in graad van beroep, alsook een kopie van alle arresten van het Hof van Cassatie in tuchtzaken betreffende advocaten. Bovendien bezorgen de stafhouders het College een kopie van al de door hen opgelegde sancties in het kader van de wetgeving ter bestrijding van het witwassen van geld.⁶²⁴

/ AFDELING 2

Geen beroepsinstantie

243. Het College is geen beroepsinstantie voor klagers. De tuchtuitoefening blijft geheel ressorteren onder de bevoegdheid van de stafhouders en de voorzitters van de tuchtraden. Het College heeft derhalve geen taak of bevoegdheid om individuele klachten over advocaten of stafhouders te behandelen. Het College zal dan ook de klachten of vragen van rechtzoekenden naar hem gericht overmaken aan de bevoegde stafhouder of aan de bevoegde voorzitter van de tuchtraad.⁶²⁵

/ AFDELING 3

Harmonisatie van het tuchtbeleid

244. Het College streeft naar harmonisatie van het tuchtbeleid. In dit kader zal het College ondersteuning bieden aan de stafhouders door, naast het jaarlijks verslag, adviezen, omzendbrieven of andere informatie/documenten op te stellen ten behoeve van de stafhouders.⁶²⁶ Op deze wijze kan het College bijdragen aan een consistent tuchtbeleid.

/ 3

Samenstelling

245. Het College bestaat uit vijf leden. De voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies is van rechtswege de voorzitter van het College. Daarnaast zetelen er twee advocaat-leden en twee niet advocaat-leden, die benoemd worden na voordracht door de raad van bestuur van de Orde van Vlaamse Balies, na een publieke openverklaring van een oproep tot kandidaatstelling door de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies.⁶²⁷ Het College beschikt ook over een secretaris, maar deze is geen lid van het College.⁶²⁸ Behoudens de voorzitter, worden de leden benoemd voor een periode van drie jaar.

624 Art. 297, §2 Codex.

625 Art. 299 Codex.

626 Art. 300, §4 Codex.

627 Art. 294 Codex.

628 Art. 295 Codex

Deel 4
Ombudsdienst

246. Sinds 21 december 2015 is de door de Orde van Vlaamse Balies opgerichte Ombudsdienst Consumentengeschillen Advocatuur (OCA) erkend als gekwalificeerde entiteit door de FOD Economie. De ombudsdienst is bevoegd om in alle geschillen tussen Vlaamse advocaten en hun cliënten tussen te komen. Hij houdt daarbij rekening met het Gerechtelijk Wetboek, het Wetboek van Economisch Recht en de deontologische regels.

Mr. Isabel GORIS is de eerste ombudsman en behandelt samen met de lokale ombudslieden sinds 1 januari 2016 aanvragen of klachten van consumenten of advocaten die verband houden met de dienstverlening van de advocaat.

Een advocaat of cliënt kan er derhalve voor opteren om een klacht in te dienen bij de ombudsdienst. Deze ontvangt alle klachten en controleert of die volledig en gegrond zijn. Hij verwijst de klacht op zijn beurt door naar een lokale ombudsman die ze zal behandelen. Elke balie heeft een lijst met minstens drie lokale ombudsmannen.

247. De ombudsman kiest de lokale ombudsman uit de lijst van de balie waar de advocaat in kwestie ingeschreven is. Als de cliënt met die keuze niet akkoord gaat, duidt de ombudsman een persoon aan uit een lijst van een ander arrondissement. Zo waarborgt de ombudsdienst de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de lokale ombudsman.

De lokale ombudsman onderzoekt de klacht en zoekt mogelijke oplossingen. Hij kan daarvoor zowel de advocaat als de cliënt (apart of samen) ondervragen. Hij stelt een oplossing voor en doet aanbevelingen. De advocaat en de cliënt kunnen die oplossing en aanbevelingen volgen, maar zijn daartoe niet verplicht. Ze kunnen ook zelf voorstellen doen.

Lees meer informatie over de OCA op www.oca.ligeca.be.

Deel 5

Voorstel tot hervorming van
de tuchtwet

/ 1

Inleiding

248. De wet van 21 juni 2006 die de tuchtprocedure voor advocaten vernieuwde en op 1 november 2006 in werking trad vertoont een aantal tekortkomingen evenals praktische moeilijkheden in de toepassing van deze wet.

Om daaraan te verhelpen werd op 9 januari 2015 een wetsvoorstel ingediend, zijnde een zogenaamde reparatiewet die evenwel tot op heden niet werd behandeld door het parlement.

Aangezien ondertussen andere tekortkomingen werden vastgesteld en er bovendien in het kader van de modernisering van het beroep door de twee experten die werden aangesteld door de minister van justitie eveneens een aantal suggesties werden gedaan, werd door een werkgroep van de OVB en de OBFV voorzien in het actualiseren van het wetsvoorstel wat in juni 2020 resulteerde in een nieuw voorstel dat werd overgemaakt aan de bevoegde overheidsinstanties.

Algemeen kan men stellen dat de voorstellen een oplossing bieden voor een aantal praktische problemen die zich momenteel voordoen en daarnaast de rol van de stafhouder bij de behandeling van de tuchtklachten herdefiniëren en de positie van de klager versterken.

Hieronder volgt een beknopt overzicht van de belangrijkste wijzigingen die worden voorgesteld.

/ 2

Voorstellen tot wijzigingen

/ AFDELING 1

Injunctierecht van de stafhouder

249. Er wordt voorzien in de invoering van het injunctierecht waarover de stafhouder beschikt, in zijn hoedanigheid van hoofd van de Orde door te voorzien in een wijziging van artikel 447 van het Gerechtelijk Wetboek. Momenteel beschikt de stafhouder enkel over het recht tot het nemen van bewarende maatregelen ingevolge de bepaling van artikel 473 van het Gerechtelijk wetboek.

/ AFDELING 2

Praktische maatregelen

250. Oplossingen worden geboden voor de praktische moeilijkheden die de secretarissen op heden ondervinden bij de samenstelling van de kamers van de tuchtraad. Tevens wordt voorzien in de aanwezigheid van twee plaatsvervangende voorzitters van de tuchtraad.⁶²⁹

Om aan diverse praktische problemen te verhelpen worden een heel aantal wijzigingen voorgesteld.⁶³⁰ Zo wordt bijvoorbeeld voorzien in de afschaffing van de onderverdeling van de tuchtraad van beroep in verschillende kamers en wordt geen melding meer gemaakt van plaatsvervangende assessoren.

/ AFDELING 3

Tuchtklacht en tuchtonderzoek

251. Op het niveau van de tuchtklacht en het tuchtonderzoek wordt voorzien in:
- › het definiëren van de tuchtklacht en de modaliteiten van indiening ervan en de mogelijkheid van de stafhouder om nadere toelichting te vragen aan de klager in geval van onduidelijkheden;
 - › de informatieplicht in hoofde van de klager;
 - › de plicht tot inschrijving door de stafhouder van de klacht in een register;
 - › de plicht in hoofde van de stafhouder om één of meerdere onderzoekers aan te stellen en het uitsluiten van de mogelijkheid in hoofde van de stafhouder (respectievelijk de voorzitter van de tuchtraad) om zelf het onderzoek te voeren;
 - › de mogelijkheid, zowel in hoofde van de klager als van de advocaat en de getuigen, om verklaringen schriftelijk mee te delen, wat een interessant alternatief betekent voor de partij die zich, om een of andere reden, niet kan verplaatsen;
 - › de plicht tot het inventariseren van het tuchtdossier;
 - › en de mogelijkheid in hoofde van de klager om rechtstreeks een tuchtklacht in te dienen in handen van de secretaris van de tuchtraad van beroep voor het geval er sprake is van een klacht in hoofde van de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitters, de kamervoorzitters, de assessoren en de plaatsvervangende assessoren, de secretarissen en de plaatsvervangende secretarissen van de tuchtraad en de advocaten die lid zijn van de tuchtraad van beroep, en ten aanzien van de stafhouders en de leden van de raden van de Orde.⁶³¹

/ AFDELING 4

Tuchtprocedure

252. Betreffende de aanwezigheid van de onderzoeker en de stafhouder ter zitting van de tuchtraad wordt het volgende bepaald:
- › de onderzoeker of zijn plaatsvervanger doet verslag ten laste en ten onlaste. Hij blijft samen met de stafhouder aanwezig gedurende de hele duur van de zitting,

629 Via een wijziging van art. 457 Ger. W.

630 Via wijziging van art. 465 Ger. W.

631 Via wijziging van art. 458 Ger. W.

ook in geval van behandeling bij gesloten deuren. Hij neemt kennis van de neergelegde stukken en besluiten en kan alle aanvullende inlichtingen verschaffen.

- › de stafhouder of de voorzitter van de tuchtraad die de zaak heeft doorverwezen is partij inzake en wordt gehoord ter zitting.⁶³²

/ AFDELING 5

Tuchtsancties

253. Op vlak van de tuchtsancties wordt voorzien in:

- › de mogelijkheid om een geldboete op te leggen als tuchtsanctie;
- › de modaliteiten van de opschorting van de uitspraak of het uitstel van de schorsing en van de herroeping ervan;
- › welke informatie moet worden gecommuniceerd aan de klager door de secretaris van de tuchtraad, bij gebreke waaraan de stafhouder kan beslissen op welke wijze hij de klager informeert over de uitspraak, als de klager daarom verzoekt.⁶³³

/ AFDELING 6

Publicatie

254. De nieuwe bepalingen dragen bij tot een reële transparantie van de uitgesproken beslissingen, onder meer door in geval van schrapping te voorzien in:

- › het weglaten van de betrokken advocaat van de lijsten bedoeld in artikel 434/1;
- › de bekendmaking van de lijsten bedoeld in artikel 434/1 blijft behouden gedurende tien jaar na de schrapping;
- › de inschrijving in een register op het secretariaat van de Orde van betrokken advocaat;
- › de (geanonimiseerde) publicatie ervan op de publieke website van de gemeenschapsordes.⁶³⁴

/ AFDELING 7

Rechtsmiddelen

255. Verzet zal nog mogelijk zijn op voorwaarde van overmacht ter rechtvaardiging van het verstek, dit om misbruiken te vermijden.⁶³⁵

256. Een belangrijke wijziging is dat ook aan de voorzitter van de tuchtraad de bevoegdheid wordt verleend om hoger beroep of tegenberoep in te stellen zoals ook de betrokken advocaat zelf, de stafhouder of de procureur-generaal dat kan. Tevens wordt de termijn om tegenberoep in te stellen herleid van één maand naar 15 dagen. Laattijdig beroep wordt niet ontvankelijk verklaard, tenzij de tuchtraad van beroep de appellant van het

632 Via wijziging van art. 459 Ger. W.

633 Via wijziging van art. 460 Ger. W.

634 Via wijziging van art. 461 Ger. W.

635 Via wijziging van art. 462 Ger. W.

verval ontheft. Die bepaling wordt om dezelfde reden gemotiveerd als de bepaling die een laattijdig verzet rechtvaardigt.⁶³⁶

257. De bevoegdheid van de tuchtraad van beroep wordt bevestigd als beroepsinstantie voor beslissingen van de raad van de Orde genomen zoals in tucht (zie artikel 432 van het Gerechtelijk Wetboek) en voor de beslissingen van de stafhouder in het kader van de wet van 18 september 2017 (en de witwasreglementen).⁶³⁷

258. Alle rechtsmiddelen hebben schorsende kracht, tenzij de beslissing anders luidt. In dat geval bepaalt de beslissing de datum van uitwerking. De schrapping gaat in zodra de beslissing kracht van gewijsde heeft bekomen. De schorsing gaat in een maand nadat de beslissing kracht van gewijsde heeft bekomen. De procureur-generaal van het rechtsgebied van de tuchtraad zorgt voor de tenuitvoerlegging van de beslissingen tot schorsing en tot schrapping.⁶³⁸

/ AFDELING 8

Betekening

259. Er wordt voorgesteld dat de beslissing van de tuchtraad van beroep binnen de acht dagen van de uitspraak betekend moet worden, ter bevordering van een vlot verloop van de kennisgeving.⁶³⁹

260. Uitdrukkelijk wordt nu ook bepaald dat alle stafhouders op de hoogte worden gehouden van de schrapping en de schorsing, zodat de stafhouders de leden van hun Orde op de hoogte kunnen brengen. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan een vraag van diverse leden van de balie.

Vaak werd verweten dat de advocaten niet op de hoogte waren van de zware sancties terwijl rechters en griffiers daar wel kennis van hadden. Bovendien verweten sommige advocaten dat het gebrek aan informatie de belangen van hun cliënt in gevaar kan brengen en hun aansprakelijkheid in het gedrang kan brengen (bijvoorbeeld met derdengelden).

/ AFDELING 9

Herziening

261. Er wordt voorzien in de invoering van de mogelijkheid van een verzoek tot herziening door de advocaat die een tuchtstraf heeft gekregen, en die de procedure ervan vastlegt.⁶⁴⁰

636 Via wijziging van art. 463 Ger. W.

637 Via wijziging van art. 464 Ger. W.

638 Via wijziging van art. 470 Ger. W.

639 Via wijziging van art. 468 Ger. W.

640 Via wijziging van art. 472 Ger. W.

/ AFDELING 10

Insolvabiliteit

262. In dit nieuwe voorstel wordt rekening gehouden met omstandigheden die hebben geleid tot of te maken hebben met een insolventieprocedure, aangezien het faillissement van een advocaat het vertrouwen dat de cliënt stelt in zijn advocaat alleszins zal verstoren en de onafhankelijkheid van de advocaat in het gedrang kan brengen. Ook worden de bewarende maatregelen waarover de stafhouder beschikt uitgebreid met de mogelijkheid in hoofde van de stafhouder om de betrokken advocaat te beletten zijn derdenrekening te beheren en het beheer ervan toe te vertrouwen aan de persoon die hij aanwijst. Het doel is om de bescherming van de belangen van cliënten en derden te versterken.⁶⁴¹

/ AFDELING 11

Melding van een tuchtprocedure

263. Tot slot wordt een uitzondering voorzien op het verbod om melding te maken van een tuchtprocedure in de volgende gevallen: *“Evenwel mag in de tuchtprocedures en de administratieve procedures bij de instellingen van de balie, zoals bedoeld in Deel II Boek III en boek IIIbis, alsook in de adviezen die de vertegenwoordiger van de balie geeft bij toepassing van art. 259ter melding worden gemaakt van eindbeslissingen die in kracht van gewijsde zijn gegaan.”*⁶⁴²

641 Via wijziging van art. 473 Ger. W.

642 Via wijziging van art. 477 Ger. W.

Slotbeschouwing

(Edward JANSSENS – gewezen voorzitter Orde van Vlaamse Balies)

Het is makkelijker een atoom te verbrijzelen dan een vooroordeel (Albert Einstein)

264. De perceptie leefde en leeft – zowel binnen als buiten de balie – dat de tuchthandhaving binnen de advocatuur faalt. Hetzelfde gevoel leeft ten aanzien van andere beroepsgroepen. Vooroordelen besparen denkwerk. Er moet niet voortgebouwd worden op vooroordelen. Maar dit mag niet beletten dat het tuchtbeleid en de tuchthandhaving uitermate kritisch moeten worden bekeken. Kritiek mag en moet er zijn. We dienen dan ook de kritiek ernstig te nemen, te onderzoeken en waar nodig het tuchtbeleid en de tuchthandhaving aan te passen en te verbeteren. De meest voorkomende kritiek luidt als volgt: sommige stafhouders doen te weinig of niet aan tucht met voor gevolg dat er te weinig tuchtzaken worden ingeleid, een grondige evaluatie door onafhankelijke experts ontbreekt, de kwantiteit en soms ook de kwaliteit van de tuchtrechtspraak is onvoldoende, te trage doorlooptijd van de tuchtprocedures, te weinig publiciteit.

265. Alle tuchtbeslissingen - uitgesproken sinds 2007 - van de Vlaamse tuchtraden zijn terug te vinden op het Privaat Luik van de Orde van Vlaamse Balies.⁶⁴³

Een overzicht van de tuchtsententies treft u aan voor de jaren 2007-2012 in het eerste cahier tucht (verschenen in 2013) van de Orde van Vlaamse Balies en voor de jaren 2013-2019 in dit cahier.

Op dit ogenblik zijn er enkel gegevens over het definitief aantal tuchtbeslissingen. Deze geven de cijfers weer van het aantal sententies geveld door de Vlaamse tuchtraden en de tuchtraad van beroep. Maar dit zijn enkel resultaatgegevens. De vraag rijst of het aantal sententies wel relevant is om de performantie van de tuchthandhaving van de balies te kunnen meten.

266. Cijfers geven een aanwijzing, maar dat is niet voldoende. Er moet meer *evidence-based* gewerkt worden.

Enerzijds moet de analyse van de cijfergegevens gesteund zijn op verifieerbare en volledige cijfers. Wat ontbreekt is een aantal gegevens over het aantal inkomende klachten, aangiftes en ambtshalve door stafhouders/voorzitters van de tuchtraden bevolen tuchtonderzoeken. Een waardevol onderzoek kan slechts geschieden indien ook de inputcijfers gekend zijn. Anderzijds zijn bovendien niet alle balies op dezelfde wijze samengesteld. Het balielandchap varieert van zeer grote internationale of nationale kantoren, naar middelgrote en kleinere kantoren en eenpitterskantoren. Bepaalde van deze kantoren leggen eigen interne regels op en beschikken over kwaliteitssystemen. Het activiteitenveld van de advocatuur (gaande van het verdedigen van cliënten in het kader van gas-of verkeersboetes tot het opstellen van licentieovereenkomsten voor satellieten) is bijzonder gevarieerd. Een niet onbelangrijk aantal advocaten is hoofdzakelijk en zelfs uitsluitend actief als mandaathouder (bestuurder, schuldbemiddelaar, curator, voogd ad hoc, ...). Dit aantal stijgt gestaag. Voor veel van deze mandaten bestaat een eigen toezichthouder (bijvoorbeeld vrederechter, ondernemingsrechtbank,...), wat niet wegneemt dat de advocaat die een mandaat beoefent of een andere functie steeds verplicht is de integriteitswaarden van de advocatuur na te leven. Een groeiend deel van de advocatuur beperkt zich tot adviesverlening of tot andere activiteiten (professor, bemiddelaar, enz....). Hoewel veel van deze informatie moeilijk te bekomen zal zijn, zal een poging hiertoe moeten worden

643 www.advocaat.be>privaat luik>infotheek>thema's>deontologie en tucht> databank tuchtspraken.

ondernomen om al deze aspecten in beeld te brengen en een juist beeld te maken van de Vlaamse advocatuur en de efficiëntie van de tucht.

Er ontbreekt derhalve heel wat informatie om thans met kennis van zaken aan een grondige analyse van de tuchtcijfers en het tuchtvervolgingsbeleid te beginnen.

267. In 2019 werd – na een uitvoerig debat in de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies – het College van Toezicht opgericht dat tot taak heeft om op onafhankelijke wijze toe te zien op de tuchttuitoefening door de stafhouders en de voorzitters van de tuchtraden, daarover te rapporteren en adviezen of andere informatie te verstrekken aan de stafhouders en de voorzitters van de tuchtraden over zaken die verband houden met tuchttuitoefening en de tuchthandhaving. Het College van Toezicht is geïnspireerd door het Nederlands College van Toezicht dat in 2015 na een zeer woelig debat in Nederland werd opgericht. Mr. Patrick HOFSTRÖSSLER en Mr. Patrick HENRY namen het project (in herwerkte vorm) over in hun verslag aan de minister van Justitie over de modernisering van de advocatuur.⁶⁴⁴ De algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies vond het project niet realiseerbaar in de voorgestelde vorm. Na uitvoerige bespreking werd een aangepast project aangenomen.

Het College van Toezicht moet bijdragen tot harmonisering, de bewaking en de bevordering van de tuchttuitoefening, de kwaliteit en de integriteit van de advocatuur en de beroepsuitoefening van advocaten in het belang van de advocatuur, de rechtzoekende en de maatschappij.

Het College van Toezicht staat in voor een gecentraliseerde en geanonimiseerde registratie van de tuchtklachten en tuchtonderzoeken tegen advocaten. Uitermate belangrijk is het feit dat het College jaarlijks een verslag zal moeten opstellen waarin het zijn bevindingen zal moeten weergeven. Dit verslag zal ook de statistische gegevens bevatten die het College nuttig acht om ter kennis te brengen van de advocaten, de overheden en het publiek.

Het College is samengesteld uit vijf leden waarvan twee niet-advocaten. Het College moet onafhankelijk zijn van de overheid. In tijden waar de onafhankelijkheid en de kernwaarden van het beroep van advocaten en van de Ordes in Europa worden beknibbeld, past het dit principe in herinnering te brengen. Overigens werd dit basisprincipe ook aangenomen door de Verenigde Naties in een niet-bindende regeling (de Havana Principles) waarin voorzien wordt dat advocaten zelf verenigingen en Ordes moeten kunnen oprichten om hun beroepsbelangen te verdedigen, de permanente vorming en de beroepsopleiding te bevorderen alsmede de professionele integriteit te beschermen.⁶⁴⁵

Ook het Comité van Ministers van de Raad van Europa beval aan dat advocatenordes en andere beroepsverenigingen van advocaten zelfregulerende organen dienen te zijn, onafhankelijk van de overheid en van het publiek.⁶⁴⁶

644 P. Henry en P. Hofströssler, [De toekomst van het advocatenberoep. Rapport aan de Minister van Justitie K. Geens](#), 25 februari 2018, 1-655.

645 [Art. 24 van de Basic Principles on the Role of Lawyers](#), adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba 27 August to 7 September 1990.

646 [Zie Principle V.2 in Recommendation No. R \(2000\) 21 of the Committee of Ministers to Member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer](#) (Adopted by the Committee of Ministers on 25 October 2000 at the 727th meeting of the Minister's Deputies); H. Lamon, *Moeten er nog advocatenordes zijn? De advocaat en zijn balie(s): een (h)orde te ver?*, Knops Books, Herentals, 2017, 9 e.v.

De gewezen voorzitter van het Hof van Discipline in Nederland pleitte voor de onafhankelijkheid van de Balie. De overheid dient zich afzijdig te houden.⁶⁴⁷

“Je moet de schijn van partijdigheid voorkomen, daar heeft iedereen de mond vol van. Dan moet je ook de onafhankelijkheid bewaken. Een advocaat heeft een wezenlijk andere rol dan een notaris of deurwaarder. Een advocaat moet kunnen vechten, en dat vraagt principiële ruimte in de beoordeling van zijn gedrag. Bij de tuchtraden, maar ook in het toezicht. De overheid moet daar zo ver mogelijk van blijven.”

Door de oprichting van het College zal eindelijk werk kunnen gemaakt worden van statistische gegevens die een verdere ontleding toelaten. Het statistisch materiaal zal toelaten een grondig en efficiënt onderzoek te verrichten naar de inkomende klachten en aangiftes en het gevolg dat hieraan door stafhouders/voorzitters van de tuchtraden wordt verleend en zal niet alleen een beter gezamenlijk tuchtbeleid binnen de Vlaamse Balies kunnen bevorderen. Hierbij zal ook aandacht moeten gaan naar het advocatenlandschap en de diversiteit van de advocatuur en de mogelijke verschillen tussen de balies, maar ook het profiel van de klager kan nuttige informatie opleveren. Elke klacht moet de nodige aandacht krijgen maar de indruk bestaat dat grote cliënten minder klachten neerleggen. Ook dit valt na te zien.

268. De stafhouder ontvangt klachten van rechtzoekenden, advocaten en magistraten. Niet alle dossiers die de stafhouders moeten behandelen hebben betrekking op klachten. De tussenkomst van stafhouders wordt gevraagd in tal van domeinen. Hij bemiddelt, verzoent, adviseert en beslist.

Van hem wordt verwacht dat hij snel en oplossingsgericht handelt en desnoods beslist. De effectieve klachten tegen advocaten maken slechts een deel uit van de werklust. Die klachten worden dan ook onderzocht, gewikt en gewogen. Als de stafhouder zelf ergens een deontologische tekortkoming vaststelt, kan hij ambtshalve een tuchtonderzoek openen, los van een klacht. De ervaring leert dat de meeste stafhouders hun taak nauwlettend en op onafhankelijke wijze behandelen. Indien een klacht wordt afgewezen volgt een gepaste motivering aan de klager. Van stafhouders wordt verwacht dat ze oplossingen bieden en hen kan dan ook niet verweten worden te verzoenen en te bemiddelen. Advocaten worden aangeraden zoveel mogelijk te bemiddelen. Er kan de stafhouders dan ook niet verweten worden oplossingen aan te bieden via verzoening of bemiddeling. De invoering van de ombudsdienst en de bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek over bemiddeling gaan overigens ook in die zin. Maar het is juist dat bepaalde stafhouders, en die zijn in de minderheid, weinig tuchtzaken inleiden. Dit kan tal van redenen hebben.

Maar de werklust van de stafhouders beperkt zich niet tot de klachten, aangiftes en zittingsincidenten. Van hem wordt meer materiële controles verwacht. De witwaspreventiewet, de derdenrekeningen, onderzoek naar de stageverplichtingen, de permanente vorming, de BJB-controles, het toezicht op de naleving van de kernwaarden van het beroep, de kwaliteitsbewaking vereisen goed georganiseerde balies. Er worden al zware inspanningen geleverd door de stafhouders en de raden van de Orde om te voldoen aan de diverse verplichtingen. In de laatste zeven jaren vielen liefst 95 inbreuken op het reglement derdenrekening. De noodzaak om de derdenrekeningen te laten onderzoeken door hiertoe speciaal ontwikkelde IT-programma's kan hierbij helpen. Tools en best practices moeten aangereikt worden aan advocaten om het beheer van hun dossiers optimaal te laten verrichten.

647 J. VAN DIJK, “De ontkenningfase is voorbij”, *Advocatenblad*, augustus 2013, (38) 40.

Het College van Toezicht zal ertoe leiden dat het tuchtbeleid zoveel mogelijk gelijk wordt ingevoerd in het Vlaamse balielandschap.

Het verleden heeft aangetoond dat een gezamenlijk afgesproken tuchtbeleid tot goede resultaten kan leiden.

269. Samen met de OBFNG heeft de Orde van Vlaamse Balies een voorstel van wet ingediend bij de parlementsleden om de bepalingen van de tuchtwet te verbeteren. In Deel V. van dit cahier treft u hierover een artikel aan van mevrouw Caroline STORME die hierover verder uitweidt. Het siert de minister van Justitie Koen GEENS dat hij bij de besprekingen over de modernisering van de advocatuur de onafhankelijkheid van de balies heeft geëerbiedigd en ook niets heeft willen opleggen zonder het akkoord van de gemeenschapsordes. De onafhankelijkheid van de balies en advocaten zijn een baken tegen willekeur. Het verdient dan ook aanbeveling dat die onafhankelijkheid verankerd wordt in een internationaal verdrag.

Praktische informatie

Hieronder vindt u de administratieve of postadressen van de voorzitters van de tuchtraden:

Tuchtraad Antwerpen

Tuchtraad voor advocaten
t.a.v. de voorzitter
Gerechtsgebouw
Parklaan 25/13
3500 Hasselt

Tuchtraad Brussel

Tuchtraad voor advocaten
t.a.v. de voorzitter
Gerechtsgebouw
Poelaertplein 1
1000 Brussel

Tuchtraad Gent

Tuchtraad voor advocaten
t.a.v. de voorzitter
Gerechtsgebouw, lokaal 38 (1e verdiep)
Koophandelsplein 23
9000 Gent

Nederlandstalige Tuchtraad van Beroep

Nederlandstalige Tuchtraad van Beroep
t.a.v. de voorzitter
Staatsbladsstraat 8
1000 Brussel

Bijlagen

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort ANTWERPEN						
Inbreuk reglement permanente vorming	12	3		2		17
Tegenstrijdige belangen						0
Inbreuk reglement derdengelden	1	2	1			4
Afwerving cliënteel	1					1
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	3					3
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	13	1	1	1	1	17
Inbreuk reglement advocaat en media					1	1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	7		1	1	4	13
Niet betalen schulden	7				1	8
Inbreuk reglement confraterniteit	5			1		6
Optreden zonder mandaat						0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	6			1	1	8
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	4					4
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	1					1
Schending beroepsgeheim						0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1		1	1		3
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder			1			1
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	1		1	1		3
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus		1				1
Vergoeding vragen in BJB-dossier	2	1		1	2	6
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	3					3
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	1	1	1			3
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden						0

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort ANTWERPEN						
Verder werken tijdens schorsing	1					1
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman						0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	1					1
Vertrouwelijkheid briefwisseling						0
Samenwerking met niet-advocaten						0
Inbreuk reglement stage						0
Absolute disfunctie als advocaat				1		1
Publiciteit						0
Onwaardig gedrag					1	1
Organisatie kantoor						0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat						0
Onafhankelijkheid						0
Valse aanmatiging van titel						0
Overige	1				1	2
	71	9	7	10	12	109

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort ANTWERPEN						
Inbreuk reglement permanente vorming	1			1		2
Tegenstrijdige belangen						0
Inbreuk reglement derdengelden	4	1				5
Afwerving cliënteel						0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1				1	2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	7				4	11
Inbreuk reglement advocaat en media			1			1

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort ANTWERPEN						
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	6			1		7
Niet betalen schulden	5	1			1	7
Inbreuk reglement confraterniteit	1					1
Optreden zonder mandaat	1		1			2
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	2					2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2					2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	1			1		2
Schending beroepsgeheim	1					1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder				1		1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder						0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder						0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus		1				1
Vergoeding vragen in BJB-dossier			1	1		2
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	1		2			3
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	2	1				3
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden						0
Verder werken tijdens schorsing	1					1
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman						0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden						0
Vertrouwelijkheid briefwisseling						0
Samenwerking met niet-advocaten	1					1
Inbreuk reglement stage						0
Absolute disfunctie als advocaat				1		1
Publiciteit	1					1
Onwaardig gedrag						0

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort ANTWERPEN						
Organisatie kantoor						0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	1					1
Onafhankelijkheid	1					1
Valse aanmatiging van titel						0
Overige						0
	40	4	5	6	6	61

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort ANTWERPEN						
Inbreuk reglement permanente vorming	2				6	8
Tegenstrijdige belangen	1		1			2
Inbreuk reglement derdengelden	2			2	1	5
Afwerving cliënteel						0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)					1	1
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	4			4	2	10
Inbreuk reglement advocaat en media						0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	1				1	2
Niet betalen schulden	1				1	2
Inbreuk reglement confraterniteit				1		1
Optreden zonder mandaat	1			2		3
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	3		1	2	1	7
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2				1	3
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)					1	1
Schending beroepsgeheim						0

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	TONGEREN	HASSELT	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort ANTWERPEN						
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1				1	2
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder						0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder				1		1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus						0
Vergoeding vragen in BJB-dossier						0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	1					1
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	2				1	3
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden						0
Verder werken tijdens schorsing						0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman					1	1
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden						0
Vertrouwelijkheid briefwisseling						0
Samenwerking met niet-advocaten						0
Inbreuk reglement stage						0
Absolute disfunctie als advocaat					1	1
Publiciteit						0
Onwaardig gedrag						0
Organisatie kantoor				1		1
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat						0
Onafhankelijkheid			1			1
Valse aanmatiging van titel	1					1
Overige						0
	22	0	3	13	19	57

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	HASSELT	TONGEREN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort ANTWERPEN						
Inbreuk reglement permanente vorming	14			5		19
Tegenstrijdige belangen						
Inbreuk reglement derdengelden	6			1		7
Afwerving cliënteel						
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	3			3		6
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	7			7	1	15
Inbreuk reglement advocaat en media						
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	4			2	1	7
Niet betalen schulden					3	3
Inbreuk reglement confraterniteit	2				1	3
Optreden zonder mandaat						
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	2			1		3
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn				1		1
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)				3	1	4
Schending beroepsgeheim				1	1	2
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder						
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	1				1	2
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder						
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus						
Vergoeding vragen in BJB-dossier	4					4
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	1					1
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving		1				1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden						
Verder werken tijdens schorsing						
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman						

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	HASSELT	TONGEREN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort ANTWERPEN						
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden						
Vertrouwelijkheid briefwisseling						
Samenwerking met niet-advocaten						
Inbreuk reglement stage						
Absolute disfunctie als advocaat						
Publiciteit						
Onwaardig gedrag	1				2	3
Organisatie kantoor						
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat						
Onafhankelijkheid						
Valse aanmatiging van titel						
Overige						
	45	1	0	24	11	81

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort ANTWERPEN					
Inbreuk reglement permanente vorming	2			1	3
Tegenstrijdige belangen	1				1
Inbreuk reglement derdengelden	2			1	3
Afwerving cliënteel					
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)					
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	4	2		1	7
Inbreuk reglement advocaat en media					
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen				2	2
Niet betalen schulden	2			1	3

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort ANTWERPEN					
Inbreuk reglement confraterniteit					
Optreden zonder mandaat					
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	4	3			7
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn				1	1
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)					
Schending beroepsgeheim					
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder				1	1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder					
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder		1			1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus					
Vergoeding vragen in BJB-dossier					
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)					
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving		1			1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden					
Verder werken tijdens schorsing					
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman					
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden					
Vertrouwelijkheid briefwisseling					
Samenwerking met niet-advocaten					
Inbreuk reglement stage					
Absolute disfunctie als advocaat					
Publiciteit					
Onwaardig gedrag	1				1
Organisatie kantoor					
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat				1	1

	ANTWERPEN	MECHELEN	TURNHOUT	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort ANTWERPEN					
Onafhankelijkheid					
Valse aanmatiging van titel					
Overige	1				1
	17	7	0	9	33

	PROVINCIE ANTWERPEN	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort ANTWERPEN			
Inbreuk reglement permanente vorming	8	5	13
Tegenstrijdige belangen	1	2	3
Inbreuk reglement derdengelden	5	3	8
Afwerving cliënteel			
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1	3	4
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	4	9	13
Inbreuk reglement advocaat en media	1		1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	2	2	4
Niet betalen schulden	1	1	2
Inbreuk reglement confraterniteit	1	2	3
Optreden zonder mandaat	1	2	3
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	6	2	8
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn		4	4
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisie, ...)	1		1
Schending beroepsgeheim	1		1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1		1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	2		2

	PROVINCIE ANTWERPEN	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort ANTWERPEN			
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	1		1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus			
Vergoeding vragen in BJB-dossier		1	1
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)			
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	1	1	2
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden			
Verder werken tijdens schorsing	1		1
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman			
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden			
Vertrouwelijkheid briefwisseling			
Samenwerking met niet-advocaten			
Inbreuk reglement stage			
Absolute disfunctie als advocaat		1	1
Publiciteit			
Onwaardig gedrag	1	2	3
Organisatie kantoor		1	1
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat			
Onafhankelijkheid		1	1
Valse aanmatiging van titel			
Overige	1		1
	41	42	83

	PROVINCIE ANTWERPEN	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort ANTWERPEN			
Inbreuk reglement permanente vorming	9	1	10
Tegenstrijdige belangen	3		3
Inbreuk reglement derdengelden	6	2	8
Afwerving cliënteel			
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1		1
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	13	1	14
Inbreuk reglement advocaat en media			
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	4		4
Niet betalen schulden	2	1	3
Inbreuk reglement confraterniteit	2	1	3
Optreden zonder mandaat			
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	6	1	7
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	1	1	2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)			
Schending beroepsgeheim	1	1	2
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1		1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	2		2
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	1		1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus			
Vergoeding vragen in BJB-dossier	2	1	3
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)			
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	5	1	6
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden			
Verder werken tijdens schorsing			
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman			

	PROVINCIE ANTWERPEN	LIMBURG	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort ANTWERPEN			
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden			
Vertrouwelijkheid briefwisseling			
Samenwerking met niet-advocaten			
Inbreuk reglement stage			
Absolute disfunctie als advocaat			
Publiciteit			
Onwaardig gedrag	1		1
Organisatie kantoor			
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat			
Onafhankelijkheid			
Valse aanmatiging van titel			
Overige (briefhoofd, ...)	3	1	4
	62	12	74

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	0	2	2
Tegenstrijdige belangen	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	0	1	1
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	0	4	4
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	0	4	4
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	1	1
Niet betalen schulden	0	3	3

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement confraterniteit	0	0	0
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	1	1	2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	0	2	2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisie, ...)	0	0	0
Schending beroepsgeheim	0	0	0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	0	2	2
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	2	0	2
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	3	3
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	1	1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	1	0	1
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort BRUSSEL			
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	2	2
	4	26	30

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	3	1	4
Tegenstrijdige belangen	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	1	2	3
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1	1	2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	1	4
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	1	1
Niet betalen schulden	0	1	1
Inbreuk reglement confraterniteit	2	0	2
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	1	1	2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2	0	2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	2	1	3
Schending beroepsgeheim	0	0	0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	0	0	0
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	0	0	0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	1	1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort BRUSSEL			
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige (briefhoofd, ...)	1	0	1
	16	10	26

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	3	2	5
Tegenstrijdige belangen	1	0	1
Inbreuk reglement derdengelden	0	2	2
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	3	1	4

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort BRUSSEL			
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	5	2	7
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	1	2	3
Niet betalen schulden	4	2	6
Inbreuk reglement confraterniteit	0	0	0
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	0	1	1
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	1	3	4
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	2	0	2
Schending beroepsgeheim	1	0	1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1	0	1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	1	0	1
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	1	1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	1	0	1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort BRUSSEL			
Onwaardig gedrag	2	0	2
Organisatie kantoor	1	0	1
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	1	0	1
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	0	0
	28	16	44

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	4	5	9
Tegenstrijdige belangen	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	1	8	9
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	4	2	6
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	4	6	10
Inbreuk reglement advocaat en media	1	0	1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	1	4	5
Niet betalen schulden	1	3	4
Inbreuk reglement confraterniteit	0	0	0
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	0	0	0
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	3	1	4
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, over-dreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisie, ...)	1	0	1
Schending beroepsgeheim	1	0	1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	2	0	2

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort BRUSSEL			
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	1	0	1
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	0	0
	24	29	53

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	1	2	3
Tegenstrijdige belangen (o.a. pleiten voor eigen moeder)	1	0	1
Inbreuk reglement derdengelden	1	4	5
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	0	0	0
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	1	3	4
Inbreuk reglement advocaat en media	1	0	1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	2	2
Niet betalen schulden	2	1	3
Inbreuk reglement confraterniteit	1	0	1
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	1	2	3
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	0	1	1
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, over-dreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	0	1	1
Schending beroepsgeheim	1	0	1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	0	0	0
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	0	1	1
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort BRUSSEL			
Vertrouwelijkheid briefwisseling	2	0	2
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	2	0	2
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	0	0
	14	17	31

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	0	1	1
Tegenstrijdige belangen	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	0	3	3
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	0	0	0
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	0	2	2
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	1	1
Niet betalen schulden	0	1	1
Inbreuk reglement confraterniteit	1	0	1
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort BRUSSEL			
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	1	1	2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	0	0	0
Schending beroepsgeheim	0	1	1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	0	0	0
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	0	0	0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	1	0	1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	1	1
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	0	0
	3	11	14

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort BRUSSEL			
Inbreuk reglement permanente vorming	0	1	1
Tegenstrijdige belangen	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	0	2	2
Afwerving cliënteel	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	2	0	2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	1	4
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	0	0
Niet betalen schulden	1	1	2
Inbreuk reglement confraterniteit	3	0	3
Optreden zonder mandaat	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	1	0	1
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2	0	2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisie, ...)	0	0	0
Schending beroepsgeheim	0	0	0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	2	0	2
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	0	0	0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0

	BRUSSEL	LEUVEN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort BRUSSEL			
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0
Publiciteit	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0
Overige	0	0	0
	7	5	12

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming		1	1					2
Tegenstrijdige belangen	2							2
Inbreuk reglement derdengelden	1		2			4		7
Afwerving cliënteel								
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	3					2		5
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	1				3	1	8
Inbreuk reglement advocaat en media								
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen				2				2
Niet betalen schulden							1	1
Inbreuk reglement confraterniteit								

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort GENT								
Optreden zonder mandaat								
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen								
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn						2		2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)								
Schending beroepsgeheim								
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	1							1
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder						1		1
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	1	1		2				4
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus								
Vergoeding vragen in BJB-dossier								
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)								
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving			1			1		2
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden								
Verder werken tijdens schorsing								
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman								
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden				1				1
Vertrouwelijkheid briefwisseling								
Samenwerking met niet-advocaten								
Inbreuk reglement stage								
Absolute disfunctie als advocaat								
Publiciteit								
Onwaardig gedrag								
Organisatie kantoor								
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat								

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2013 - Ressort GENT								
Onafhankelijkheid								
Valse aanmatiging van titel								
Overige				1				1
	11	3	4	6	0	13	2	39

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming	0	0	1	0	0	1	0	2
Tegenstrijdige belangen	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	4	1	2	1	0	1	0	9
Afwerving cliënteel	0	0	0	0	0	0	0	0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1	1	0	0	0	1	0	3
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	3	0	2	0	1	0	9
Inbreuk reglement advocaat en media	1	0	0	0	0	0	0	1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	0	0	2	0	0	0	2
Niet betalen schulden	1	0	1	0	0	0	0	2
Inbreuk reglement confraterniteit	2	0	1	0	0	0	0	3
Optreden zonder mandaat	0	0	0	0	0	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	0	0	0	1	0	0	0	1
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2	2	0	0	0	0	0	4
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisie, ...)	0	0	0	0	0	0	0	0
Schending beroepsgeheim	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	3	0	0	0	0	0	0	3

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2014 - Ressort GENT								
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder (+ aan de deurwaarder)	2	0	0	2	0	0	0	4
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	1	3	0	0	0	4
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	2	0	0	0	0	0	2
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0	0	0	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0	0	0	1	0	1
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0	0	0	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0	0	0	0	0	0
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0	0	0	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0	0	0	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0	0	0	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0	0	0	0	0	0
Publiciteit	0	0	0	0	0	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0	0	0	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0	0	0	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0	0	0	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0
	19	9	6	11	0	5	0	50

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2015 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming	2	0	0	0	0	0	0	2
Tegenstrijdige belangen	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement derdengelden	1	0	1	0	0	0	0	2
Afwerving cliënteel	0	0	0	0	0	4	0	4
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	0	1	0	0	0	0	0	1
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	0	1	0	1	0	0	0	2
Inbreuk reglement advocaat en media	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet betalen schulden	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement confraterniteit	1	0	0	1	0	1	0	3
Optreden zonder mandaat	0	0	0	0	0	0	0	0
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	0	1	1	0	0	0	0	2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	0	0	0	0	0	0	0	0
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)	0	0	0	0	0	0	0	0
Schending beroepsgeheim	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	0	0	0	0	0	0	0	0
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder	0	0	0	1	0	0	0	1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergoeding vragen in BJB-dossier	0	0	0	0	0	0	0	0
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)	0	0	0	0	0	0	0	0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	0	0	0	0	0	0	0	0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden	0	0	0	0	0	0	0	0
Verder werken tijdens schorsing	0	0	0	0	0	0	0	0

Optreden voor eigen belangen zonder raadsman	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vertrouwelijkheid briefwisseling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samenwerking met niet-advocaten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbreuk reglement stage	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Absolute disfunctie als advocaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Publiciteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onwaardig gedrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organisatie kantoor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onafhankelijkheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valse aanmatiging van titel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4	3	2	3	0	5	0	0	17

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming	4	2	1					7
Tegenstrijdige belangen								0
Inbreuk reglement derdengelden			1					1
Afwerving cliënteel								0
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)		2						2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	2	3	1					6
Inbreuk reglement advocaat en media		1						1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen								0
Niet betalen schulden								0
Inbreuk reglement confraterniteit								0
Optreden zonder mandaat								0

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort GENT								
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	1			1				2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	1							1
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)								0
Schending beroepsgeheim								0
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	2	2						4
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder	1	1						2
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder								0
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus								0
Vergoeding vragen in BJB-dossier			1					1
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)								0
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving								0
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden								0
Verder werken tijdens schorsing				1				1
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman								0
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden								0
Vertrouwelijkheid briefwisseling								0
Samenwerking met niet-advocaten								0
Inbreuk reglement stage								0
Absolute disfunctie als advocaat								0
Publiciteit								0
Onwaardig gedrag (o.a. zittingsincident: ongepaste taalgebruik)	1		1			1		3
Organisatie kantoor								0
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat	1							1
Onafhankelijkheid								0

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2016 - Ressort GENT								
Valse aanmatiging van titel								0
Overige	1							1
	14	11	5	2	0	1	0	33

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming		1		3				4
Tegenstrijdige belangen								
Inbreuk reglement derdengelden		2		3				5
Afwerving cliënteel								
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1			1				2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	2		1				6
Inbreuk reglement advocaat en media	1							1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen								
Niet betalen schulden								
Inbreuk reglement confraterniteit								
Optreden zonder mandaat								
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen	2			1				3
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	2			1				3
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)				1				1
Schending beroepsgeheim								
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	2							2
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder				1				1

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2017 - Ressort GENT								
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder				2				2
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus				3				3
Vergoeding vragen in BJB-dossier				1				1
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)				2				2
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving				2				2
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden								
Verder werken tijdens schorsing								
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman								
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden								
Vertrouwelijkheid briefwisseling								
Samenwerking met niet-advocaten								
Inbreuk reglement stage								
Absolute disfunctie als advocaat								
Publiciteit								
Onwaardig gedrag								
Organisatie kantoor								
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat								
Onafhankelijkheid								
Valse aanmatiging van titel								
Overige								
	11	5	0	22	0	0	0	38

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort GENT								
Inbreuk reglement permanente vorming	1		1	6				8
Tegenstrijdige belangen								
Inbreuk reglement derdengelden	3	1	2					6
Afwerving cliënteel								
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1							1
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	3	1	1					5
Inbreuk reglement advocaat en media								
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen			1					1
Niet betalen schulden	1		2					3
Inbreuk reglement confraterniteit	3							3
Optreden zonder mandaat								
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen								
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn	1		1					2
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisos, ...)								
Schending beroepsgeheim								
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	2							2
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder								
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder								
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus								
Vergoeding vragen in BJB-dossier								
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)								
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	2			1				3
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden								
Verder werken tijdens schorsing	2							2

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	IEPER	KORTRIJK	VEURNE	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2018 - Ressort GENT								
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman								
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden			2					2
Vertrouwelijkheid briefwisseling								
Samenwerking met niet-advocaten								
Inbreuk reglement stage								
Absolute disfunctie als advocaat								
Publiciteit								
Onwaardig gedrag								
Organisatie kantoor								
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat								
Onafhankelijkheid								
Valse aanmatiging van titel								
Overige	1							1
	20	2	10	7				39

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	WEST-VLAANDEREN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort GENT					
Inbreuk reglement permanente vorming		2		1	3
Tegenstrijdige belangen					
Inbreuk reglement derdengelden		5		3	8
Afwerving cliënteel					
Opvolging (niet tijdig overmaken dossier, ...)	1			1	2
Niet (tijdig) beantwoorden briefwisseling (stafhouder / confrater)	2	3		3	8
Inbreuk reglement advocaat en media				1	1
Niet (tijdig) betalen baliebijdragen				2	2

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	WEST- VLAANDEREN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort GENT					
Niet betalen schulden	1	1		1	3
Inbreuk reglement confraterniteit					
Optreden zonder mandaat					
Professionele fout / nalatigheid bij behandeling dossier / verwaarlozing belangen		1		1	2
Gebrekkige communicatie met cliënt / niet of foutief inlichten / onbereikbaar zijn		1			1
Problemen financiële afwikkeling dossier (niet opstellen (duidelijke) staat van kosten en ereloon, overdreven ereloon, niet terugbetalen van teveel ontvangen provisies, ...)					
Schending beroepsgeheim	1				1
Niet (tijdig) opvolgen injunctie van de stafhouder	3	1			4
Leugenachtige verklaringen afleggen aan stafhouder					
Niet ingaan op uitnodiging stafhouder		1			1
Honorarium in natura (sluikwerk) / ontduiken van de fiscus					
Vergoeding vragen in BJB-dossier					
Misbruik BJB systeem (valse prestaties ingeven, nutteloze procedures starten,...)					
Strafrechtelijke feiten/veroordeling / inbreuken verkeerswetgeving	2		1	1	4
Herroeping van een schorsing met uitstel / niet naleven voorwaarden					
Verder werken tijdens schorsing				1	1
Optreden voor eigen belangen zonder raadsman					
Inbreuk reglement samenwerkingsverbanden					
Vertrouwelijkheid briefwisseling					
Samenwerking met niet-advocaten					
Inbreuk reglement stage					
Absolute disfunctie als advocaat		1			1
Publiciteit				1	1
Onwaardig gedrag					
Organisatie kantoor					

	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	WEST- VLAANDEREN	TOTAAL
Tenlasteleggingen 2019 - Ressort GENT					
Onverenigbaarheid activiteiten met het beroep van advocaat					
Onafhankelijkheid					
Valse aanmatiging van titel					
Overige					
	7	16	1	16	40

ORDE VAN
VLAAMSE
BALIES

OVB